

Stanislaus Heradius Comes in Wisnica Imperii Princeps Regni Poloniarum N

niuersis et singulis quorum
Magistratibus necnon et Incolis quib
pra oculis ratione Subditorum Nostrorum
poribus negligere uolumus) quod uel bonu
esse possent, tum per Nos tum per familia
citasq singularum quam tutissime uigere o
bile esse placere Deo, eaq semota nemo mo
co uti hucusq bonis et fortunis Vestris, sic
charitatis in uos instinctu, tum demum q
lumus atq Statuimus, ut omnes et singuli
indubitata, solaq Apostolica et uniuersali r
esse. Hoc non alio fine aut respectu id uob
a Salvatore nostro speramus, uobis quoq

nis Sacramentis carcatis specialiter hoc uobis commendamus, ut animos ad
et indubitati neminem posse fieri Charedem Salvatoris Nostris, nisi q
harsion procul abigendo in obsequio uerae fidei humiliter perman
omnibus fiant, Iudices et Magistratus publicare tum in Pratoris
torum aureorum irremissibiliter soluendorum si secus fecerint. Q

Subomirsky
Polonica

w zasobach Archiwum Państwowego
w Lewoczy

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury, uzyskanych z dopłat ustanowionych w grach objętych monopolem państwa, zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych.

Zadanie zrealizowano w ramach projektu
„Polonica w zasobach Archiwum
Państwowego w Lewoczy – IV etap”

Úloha zrealizované v rámci projektu
„Polonica vo fondoch Štátneho archívu
v Levoči – IV. etapa“

Realizator projektu / Realizátor projektu
Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu

Współorganizatorzy / Spoluorganizátori
Ľubovnianske múzeum – hrad v Starej Ľubovni
Občianske združenie MONS CASTRI – spoločnosť pre historický a
archeologický výskum Spiša so sídlom v Hozelcii

koordynator projektu / koordinátor projektu

Beata Wierzbicka

redakcja / vedecká redakcia

Beata Wierzbicka

konsultacje naukowe / vedecké konzultácie

dr hab. Ewa Danowska, mgr Miroslav Števík, mgr Peter Žarnovský

autorzy: przygotowanie tekstów do tłumaczenia, opracowanie wstępu, przypisów i not katalogowych, indeksów osobowych i geograficznych, bibliografii / autori: príprava textov na preklad, spracovanie úvodu, poznámok a katalógových, menného registra, miestneho registra, bibliografie

Beata Wierzbicka, dr Piotr Wierzbicki

edycja w języku łacińskim, przypisy tekstowe i tłumaczenia na język polski /

edícia v latinskom jazyku, textové poznámky a preklady do poľského jazyka

dr Katarzyna Gara, mgr Małgorzata Biernacka

przepisanie dokumentów staropolskich / prepísanie staropol'ských textov

dr Piotr Wierzbicki

tłumaczenia na język słowacki wstępu i nagłówków / preklady do slovenského jazyka úvodu a nadpisov

Miroslav Števík

korekta w języku polskim i konsultacje językowe / korektúra v poľskom jazyku a jazykové konzultácie

dr Agata Tobiasz

korekta tłumaczeń w języku słowackim i konsultacje językowe / korektúra v slovenskom jazyku a jazykové konzultácie

mgr Zuzana Pavlisova, PhD

projekt okładki / návrh obálky

Michał Załuski

fotografie / fotografie

Bartłomiej Czech, Beata Wierzbicka

Dziękujemy Archiwum Spiskiemu w Lewoczy za wyrażenie zgody na bezpłatne wykorzystanie fotografii / Ďakujeme za súhlas s bezplatným použitím fotografií Spišskemu archívu v Levoči

Beata Wierzbicka

Piotr Wierzbicki

Wstęp

W 2020 r. Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu zrealizowało czwarty, kolejny, etap projektu „Polonica w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy”, stanowiący kontynuację prac badawczych prowadzonych w latach 2015-2017¹, których efektem były kolejno dwa opracowania dokumentacyjne – pierwsze obejmujące 150, a drugie 45 dokumentów oraz wydawnictwo *Wybrane sandecjana w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy*, wyróżnione w 2018 r. Nagrodą Szczęsnego Morawskiego. Łącznie w poprzednich edycjach udało się przetłumaczyć z języka łacińskiego, w tym częściowo edytować (16 dokumentów), 211 dokumentów dotyczących spraw polskich z różnych działów obejmujących okres od XVI do XVIII w.

W odróżnieniu od wcześniejszych edycji, w których skupiono się na dokumentach w języku łacińskim, obecne opracowanie obejmuje nie tylko tłumaczenie i edycję dokumentów łacińskich, ale także wprowadza edycję dokumentów w języku polskim (staropolskim), która została przygotowana z zachowaniem poprawności językowej i gramatycznej, a także uwspółcześniona w celu zrozumienia zasadniczej treści dokumentów przez odbiorcę współczesnego.

W poprzednich dwóch edycjach, czyli w latach 2015-2016, założono, że w ramach projektu zostanie zrealizowane tłumaczenie materiału, bez edycji źródła, przy zastosowaniu przypisów w wersji tłumaczonej na język polski, obejmujące 195 archiwaliów wybranych z różnych zbiorów i jednostek archiwalnych². Dwa pierwsze opracowania dokumentacyjne nie zostały opublikowane, ale ich wyniki przedstawiono w artykułach zamieszczonych w pismach regionalnych i przekazano do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz do archiwum naukowego Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu³.

¹ O tym szerzej: *Wybrane sandecjana w Archiwum Państwowym w Lewoczy*, Nowy Sącz 2017, s. 5, 15 i 58.

² Pełny opis przyczyn takiego ujęcia zob.: P. Wierzbicki, *Opracowanie 150 dokumentów wraz z tłumaczeniem na język łaciński. Wstęp, Pierwsza edycja, Polonica w zasobach Archiwum Państwowego Archiwum w Lewoczy* [maszyn. Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu], Nowy Sącz 2015, s. 1-14; tenże, *Opracowanie 45 dokumentów wraz z tłumaczeniem na język łaciński. Wstęp, Druga edycja, Polonica w zasobach Archiwum Państwowego Archiwum w Lewoczy* [maszyn. Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu], Nowy Sącz 2016, s. 1-5.

³ Zob.: B. Wierzbicka, *Projekt „Polonica w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy”*, „Zeszyty Sądecko-Spiskie”, t. IX, 2015, s. 145–147; też, *Polonica w Lewoczy*, „Almanach Sądecki”, R. 25, Nr 3/4 (96/97), Nowy Sącz 2016, s. 119-121; też, *Projekt „Polonica w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy – III etap”*, „Zeszyty Sądecko-Spiskie”, t. X, 2017, s. 148.

W trzeciej edycji projektu w 2017 r. zdecydowano się na przedstawienie mniejszej liczby archiwaliów, ale jednocześnie skupiono się na materiale odnoszącym się do Sądecczyzny (głównie dotyczącym miasta Nowy Sącz) i nieujętych przez Feliksa Kiryka w artykule prezentującym polonica w postaci sandecjanów znajdujące się w zasobie archiwum lewockiego⁴. Liczba dokumentów w skali poprzednich projektów była stosunkowo niewielka, ponieważ wybrano 16 pism, jednak ich unikatowość, a zarazem pełny zbiór dokumentów dotyczących Nowego Sącza z XVI w. – od 1542 do 1596 r. – pozwolił ukazać całą gamę zagadnień społecznych, gospodarczych, obyczajowych, a nawet politycznych i wojskowych związanych z Nowym Sączem. Jak w poprzednich dwóch edycjach, również trzecia miała za zadanie przedstawić dokumenty łacińskie. Pisma, których część została poddana opracowaniu, tj. tłumaczeniu na trzy języki: polski, słowacki i angielski oraz edycji łacińskiej, znajdują się w jednostce archiwalnej oznaczonej sygnaturą MML XIV/16 (dawna sygnatura 869 p.). Jej daty granicznie obejmują lata 1529-1600, a liczba fascykułów (luźnych dokumentów) wynosi 62 sztuki przy liczbie kart od numeru 1 recto do numeru 100 verso, czyli w sumie 200 stron. Dokumenty te pochodzą z Fondu nr 1 i zespołu noszącego nazwę Archiwum Miasta Lewocza (Magistrat mesta Lewoca 1302-1922) – inaczej też Miejskie Archiwum (Okresny Archiv)⁵. W niniejszym zespole znajduje się spora grupa dokumentów o tzw. proveniencji polskiej. Jak wskazuje powyższy opis sygnatury, nie pokrywa się ona datacyjnie z wybranym do publikacji materiałem zamieszczonym w opracowaniu *Wybrane sandecjana w Archiwum Państwowym w Lewoczy*. Wynika to stąd, że pominięte zostały dokumenty w języku polskim, ponieważ projekt nie zakładał ich prezentacji, a także te, które związane były z innymi miejscowościami na Sądecczyźnie. We wstępie wspomnianej publikacji wskazane zostały pominięte dokumenty z opisem ich zawartości. Było to istotne dla zrozumienia przyjętych przez zespół zabiegów wydawniczych, które objęły taką, a nie inną liczbę archiwaliów związanych z tematyką sądecką spisanych w języku łacińskim. Decydując się na taki zakres prac, podjęto również działania zmierzające do jak najszerszego ich udostępnienia. Chodziło tu przede wszystkim o zastosowanie tłumaczeń na trzy języki nowożytnie wymienione wyżej, tj. język polski, słowacki oraz angielski. W pierwszym przypadku było to oczywiście zrozumiałe z racji samego celu projektu, jakim było tłumaczenie oraz przybliżenie wyników badań polskiemu czytelnikowi. W drugim przypadku pochodzenie dokumentów z archiwum słowackiego i współpraca z partnerami słowackimi

⁴ F. Kiryk, *Sandecjana w Państwowym Archiwum Powiatowym w Lewoczy*, „Rocznik Sądecki”, t. XXIV, 1996, s. 71-84.

⁵ Za: *Wybrane sandecjana...*, s. 9, 19 i 58.

determinowało potrzebę przekładu na język słowacki, co także poszerzyło krąg odbiorców. Z kolei wprowadzenie skrótów tekstów w języku angielskim miało na celu udostępnienie opracowania środowiskom naukowym za granicą (uczelnie, szkoły, instytuty naukowe, badawcze i inne instytucje).

Powyższe zabiegi wydawnicze i założenia projektu pozwoliły na przygotowanie uniwersalnej publikacji, która wyszła poza krąg regionalny. Działania założone w projekcie miały na celu nie tylko przedstawienie poloników znajdujących się w archiwum w Lewoczy, ale także upowszechnienie wiedzy dotyczącej pogranicza spisko-sądeckiego, które stanowi unikatowy przykład historycznego współistnienia oraz współpracy na wielu płaszczyznach. Ponadto pozwoliły na przedstawienie dziejów tego obszaru na tle szerszych stosunków polsko-węgierskich, polsko-austriackich oraz europejskich.

W 2020 r. realizacja projektu została uzależniona od zaistniałej sytuacji epidemicznej w kraju i na świecie – rozprzestrzenianie się wirusa COVID-19. Po otrzymaniu informacji z Narodowego Instytutu Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA o uzyskaniu dofinansowania na realizację zadania, Muzeum zdecydowało się na zmianę zakresu merytorycznego projektu, dopuszczalną po zmianie regulaminu przez MKiDN. W pierwotnej wersji zadanie zakładało kontynuację działań realizowanych w latach 2015-2017, które miały polegać na prowadzeniu dalszych kwerend archiwalnych w Lewoczy, mających na celu pozyskanie, opracowanie i wykonanie dokumentacji fotograficznej znajdującego się tam zasobu archiwalnego dotyczącego poloników obejmujących zagadnienia związane z pograniczem sądecko-spiskim. Pracą badawczą miały zostać objęte kolejne kolekcje dotyczące 13 miast spiskich i starostwa spiskiego, które powstały w okresie od XVI do XVIII w. wraz z zespołem Spiska żupa (saliny spiskie). Podczas kwerend miało zostać wytypowanych 90 dokumentów archiwalnych, z których powstałoby opracowanie dokumentacyjne zawierające: wstęp historyczny, spis poloników wraz z regestami, tłumaczenia z łaciny na język polski i z języka polskiego na język słowacki. Całość miał uzupełnić dołączony materiał fotograficzny z przeprowadzonych kwerend.

Biorąc pod uwagę doświadczenia trzech ostatnich edycji, zdecydowano się na modyfikację dotychczasowego podejścia do tematu, jeśli chodzi o przedstawienie dokumentów jedynie o charakterze łacińskim. Prace badawcze prowadzone podczas realizacji poprzednich projektów zdecydowały także o kierunku i wyborze materiału źródłowego do obecnego opracowania, w którym powrócono do materiału zebranego w latach 2015-2016. Po wprowadzeniu zmian w projekcie założono, że zostaną opracowane archiwalia pochodzące z kolekcji dotyczącej 13 miast spiskich i starostwa spiskiego od II połowy XVI w. do

I połowy XVIII w. Zmiany wprowadzone w projekcie zakładały przygotowanie opracowania dokumentacyjnego 82 archiwaliów, obejmującego: wstęp historyczny, spis poloników wraz z nagłówkami i przypisami historycznymi, przepisane z rękopisu dokumenty w języku łacińskim i staropolskim oraz tłumaczenia z łaciny na język polski i z języka polskiego na język słowacki. Całość miał uzupełnić dołączony materiał fotograficzny pozyskany podczas poprzednich kwerend. Dodatkowo założono przygotowanie plenerowej wystawy promującej projekt, która wraz z opracowaniem dokumentacyjnym zostanie udostępniona na stronie Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu. Współorganizatorami projektu są: Muzeum Lubowelskie – Zamek w Starej Lubowni i Stowarzyszenie Obywatelskie MONS CASTRI – Towarzystwo Badań Historycznych i Archeologicznych Spisza z siedzibą w Hozelcu.

Sfotografowany materiał źródłowy zgromadzony podczas poprzednich kwerend, spośród którego zostały wybrane dokumenty do przygotowania trzech poprzednich opracowań, pozwolił na kontynuację projektu w 2020 r. i uzupełnienie poprzednich efektów prac badawczych. Zmieniona formuła działań projektowych spowodowała, że zdecydowano się na wprowadzenie dokumentów spisanych w języku staropolskim, oprócz tych w języku łacińskim, w celu uzupełnienia poprzednio opracowywanych jednostek archiwalnych, z których wybierano wówczas tylko dokumenty w języku łacińskim.

Przede wszystkim na plan pierwszy wysunęły się tym razem materiały związane z zespołem pod nazwą: Związek 13 miast spiskich (1420-1772) i Związek 16 miast spiskich (1774-1876), które zostały połączone z dominium lubowelsko-podolinieckim (zastawem spiskim) – nazwanym Spiskie Miasta (SM – Spisske mesta – pełna nazwa: Provincia XVI spisskich miest (1143) 1420-1876)⁶. Z tego zespołu wybrano tzw. Varia lub inaczej pisma, oznaczone literą D, które zostały poddane kwerendom w latach 2015-2016. Przebadano jednostki archiwalne oznaczone sygnaturami od D 1 do D 21⁷. Do przygotowania opracowania dokumentacyjnego i tłumaczenia wybrano dokumenty spośród jednostek archiwalnych oznaczonych sygnaturami: D 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15. Poniżej przedstawiono ich szczegółowe zestawienie:

- a) D 4 – z 65 dokumentów tłumaczeniu z łaciny i opracowaniu poddano numery: 8, 13, 14, 25, 35, 37, 38, 40-45, 55, 57, 58, 60 – 16 dokumentów;
- b) D 6 – z 27 dokumentów tłumaczeniu z łaciny i opracowaniu poddano numery: 3-5 – 3 dokumenty;

⁶ Zob.: *Wybrane sandecjana...*, s. 10.

⁷ Tamże, s. 10-12.

- c) D 7 – z 38 dokumentów tłumaczeniu z łaciny i opracowaniu poddano numery: 11, 12, 14-17, 31, 33, 34, 36-38 – 12 dokumentów;
- d) D 8 – z 54 dokumentów tłumaczeniu z łaciny i opracowaniu poddano numery: 1,12, 22-30, 32, 36-39, 41-43, 45, 47-54 – 28 dokumentów;
- e) D 9 – z 19 dokumentów tłumaczeniu z łaciny i opracowaniu poddano numery: 11, 13 i 13 a, 14 – 4 dokumenty;
- f) D 11 – z 55 dokumentów tłumaczeniu z łaciny i opracowaniu poddano numery: 7-10, 14-16, 18, 20-24, 26-28, 30-31, 33-34, 36-38, 40, 48, 50-52, 55 – 29 dokumentów;
- g) D 12 – z 46 dokumentów tłumaczeniu z łaciny i opracowaniu poddano numery: 3, 5-6, 43-46 – 7 dokumentów;
- h) D 13 – z 21 dokumentów tłumaczeniu z łaciny i opracowaniu poddano numery: 1-15 i 18-21 – 19 dokumentów;
- i) D 15 – z 15 dokumentów tłumaczeniu z łaciny i opracowaniu poddano numery: 3-9, 11-13 – 10 dokumentów⁸.

Powyższe zestawienie ma za zadanie przedstawić dotychczasowy zakres prac badawczych prowadzonych w ramach projektu, których wyniki, jak wspomniano powyżej, nie zostały udostępnione szerszemu odbiorcy w postaci publikacji drukowanej lub elektronicznej zamieszczonej na stronie internetowej Muzeum. Warto zauważyć, że spośród wyżej wymienionych Varii w zestawieniu jedynie ta oznaczona sygnaturą D 13 została praktycznie w całości przetłumaczona.

Dofinansowany zakres projektu w 2020 r. pozwolił na opracowanie aż 82 dokumentów. Do tłumaczenia i edycji zdecydowano się wybrać, jak wspomniano powyżej, przede wszystkim materiał pochodzący z jednostek archiwalnych objętych kwerendami w poprzednich latach, do których posiadano materiał fotograficzny. Są to archiwalia przechowywane w teczkach oznaczonych kolejno sygnaturami: D 6, 11, 12 i 13, które stanowią uzupełnienie opracowań powstałych podczas realizacji dwóch pierwszych etapów projektu. W sumie daje to 81 dokumentów, z czego większa część jest spisana w języku polskim, a pozostałe w języku łacińskim.

Do opracowania dołączono jako 82. dokument – lustrację starostwa spiskiego, a raczej jej skrót z 1569 r., wraz ze skargą (querellą) z 1569 r. oznaczoną sygnaturą E 1⁹, która stanowi dodatkowy dokument pochodzący z zespołu Varia. Niniejszy dokument został

⁸ Zestawienie za: P. Wierzbicki, *Opracowanie 150 dokumentów...*, s. 12, 55, 58, 77, 81-82, 107; tenże, *Opracowanie 45 dokumentów...*, s. 21, 34, 45.

⁹ F. Kiryk, *Sandeczjana...*, s. 82-84.

przedstawiony w skrócie przez Feliksa Kiryka we wspomnianym wcześniej artykule, a skarga z 1569 r. została tam jedynie krótko przez niego streszczona¹⁰. Oryginał lustracji spiskiej z 1569 r. znajduje się w Archiwum Akt Dawnych w Warszawie w dziale XVIII Metryki Koronnej w tomie nr 18. W tym zbiorze znajdują się głównie zachowane lustracje królewsczyzn od XVI do II połowy XVIII w. Nie jest to zresztą jedyna lustracja spiska, z jaką można się zetknąć w tym dziale. Odnajdziemy tam również niepublikowane w całości lustracje z lat 1616-1617, 1627-1629 oraz z 1746 r. Zazwyczaj lustracje spiskie połączone były z lustracjami starostwa sądeckiego, co miało miejsce w latach 1569, 1616-1617 i 1627-1629, a jedynie lustracja z 1746 r. to materiał w całości poświęcony starostwu spiskiemu. Wszystkie one zostały spisane w przeważającej części w języku polskim z fragmentami w języku łacińskim. Najbardziej „polska”, jeśli chodzi o zapis, jest lustracja z 1746 r. Nie można też zapomnieć, że lustracje dotyczące Spisza odnajdujemy w innych zespołach oraz działach warszawskiego archiwum. Przede wszystkim mowa tu o lustracji z 1553 r. z Archiwum Skarbowego Koronnego oznaczonej sygnaturą dział LVI, spisanej w języku polskim i łacińskim, częściowo opracowanej. Oczywiście należy też pamiętać, że lustracje spiskie zostały wydane także w ramach wydawnictw źródłowych, takich jak lustracje województwa krakowskiego z lat 1564, 1659-1664 i 1765, których wydawcami byli Jan Małecki, Alicja Falniowska-Gradowska oraz Franciszek Leśniak i Ewa Danowska. Podobnie jak w przypadku tych niewydanych, były one za każdym razem łączone lub sąsiadowały z zapisem lustratorskim starostwa sądeckiego¹¹. Odpisy lustracji z późniejszego okresu znajdują się w archiwum w Lewoczy pod sygnaturami oznaczonymi literą E od numeru E 1/148 do E 7/154, datacja ich obejmuje lata 1569-1765. Podwójny odpis ma lustracja z 1664 r., oznaczona sygnaturą E 2/149 i E 3/150, oraz z 1765 r. o sygnaturze E 4/151. Są to bezpośrednie kopie lub raczej skróty oryginałów lustracji zdeponowanych w Archiwum Akt Dawnych w Warszawie. Również odpis z lat 1747-1748, oznaczony sygnaturą E 5/152, stanowi też po części kopię danych z lustracji znajdującej się w Warszawie z 1746 r. Powyższe 5 odpisów zostało sporządzonych w językach polskim i łacińskim. Podają one dane za oryginałami znajdującymi się w Polsce. Dwie ostatnie lustracje pochodzące z 1758 r., oznaczone sygnaturami: E 6/153 i E 7/154, są to oryginały spisane w języku niemieckim z wtrętami łacińskimi. Pierwsza z nich zawiera 193 strony tekstu i dodatkowo dwustronicowy ekstrakt ze starostwa, z kolei druga, oprócz zapisu 193

¹⁰ Tamże, s. 83-84.

¹¹ Pełny spis lustracji zob. tabela oraz przypisy nr 18, 19 i 21.

stron, posiada dodatkowo czterostronicowy wyciąg tzw. *Deductio* z 16 października 1777 r. Są to bardzo szczegółowe źródła w postaci dwóch ksiąg oprawionych w skórę¹².

**Wykaz najważniejszych lustracji do Spisza
w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie¹³**

Lp.	Lata	Sygnatura i mf. w archiwum	Strony lub karty w źródle	Dodatkowe informacje
1.	1553	ASK Dz.LVI, s. 9 mf. 2877	k.1-39	Jęz. pol./łac. – częściowo wydana Informacje do zamku Lubowla i Podoliniec ¹⁴
2.	1564	MK Dz. XVIII, t. 16 i 17 oraz Bran. 46/49 ¹⁵	k. 192-216v i k. 223-241	Wydana ¹⁶
3.	1569	MK Dz. XVIII, t. 18, Lustracja mf. 297	k. 180-233	Niewydana jęz. pol./łac.
4.	1616-1617	MK. Dz. XVIII, t. 20 Lustracja mf. 299	k. 97-128	Niewydana jęz. pol./łac.
5.	1627-1629	MK. Dz. XVIII, t. 22 Lustracja mf. 301	k. 213-253v	Niewydana jęz. pol./łac.
6.	1659-1664	MK. Dz. XVIII, t. 24	k. 662-698v	Wydana ¹⁷

¹² ArchPL, sygnatura E 6/153, Inventarium der Starostei Zips I E 7/54, 1758. Regulatif der Sttrotsten Zips; Stadt der Oeconomie in der Starostey Zips.

¹³ Tabela za: P. Wierzbicki, *Szlak spisko-sądecki. Szkice ze wskazaniem na źródła do Spisza i zamków Lubowla, Podoliniec, Nowy Sącz i Czorsztyn*, Nowy Sącz-Lubovnia 2010, s. 15; tenże, *Spisko-sądecka obchodna cesta. Nacrt zo spisskych zdrojov a hradov Lubovna, Podolinec, Novy Sącz a Czorsztyn*. Novy Sącz-Lubovnia 2010, s. 14; B. Wierzbicka, P. Wierzbicki, *Zamki Spisza i pogranicza w lustracjach z XVI i XVII wieku w odniesieniu do zapisów średniowiecznych ze szczególnym uwzględnieniem Lubowli i Podolińca. Źródła do historii Spisza. Wypisy z repertorium Stanisława Kutrzeby z Archiwum Państwowego w Krakowie Oddział na Wawelu*, [w:] „Spisz w XI i XIII wieku”, Lubovnianskie Muzeum 2011, s. 256 oraz szeroki opis czterech lustracji w tabeli s. 257-264. Ponadto zmodyfikowana wersja tabeli, zob.: P. Wierzbicki, *Polskie twierdze na Spiszu. Zamek w Lubowli oraz zamek w Podolińcu w materiałach źródłowych okresu staropolskiego*, „Sądeczanin Historia”, nr 4/2019, s. 71.

¹⁴ M. Števík i J. Česla, *Pokus o rekonštrukciu hradu v Podolínci na základe popisu z roku 1765 a jeho porovnanie s popisom z polovice 16. storočia* w: *K stredovekým dejinám Spiša. Stará Ľubovňa 2003*, s. 135 – 150; M. Števík, *Najstarší zachovaný popis hradu Ľubovňa z polovice 16. storočia*. w: *K dejinám Podolíncu a novovekého Spiša*. Stará Ľubovňa 2006, s. 244-264. tenże, *K stredovekým dejinám Spiša*, Levoča 2003, s. 137-139.

¹⁵ Ten rękopis jest podstawą wydawniczą lustracji, zob.: *Lustracja województwa krakowskiego 1564, cz. I*, wyd. J. Małecki, Warszawa 1964, cz. I, Przedmowa, s. XIV-XXI.

¹⁶ *Lustracja województwa krakowskiego 1564, cz. I*, wyd. J. Małecki, Warszawa 1964, s. 178-199.

¹⁷ *Lustracja województwa krakowskiego 1659-1664, cz. II*, wyd. A. Falniowska-Gradowska i F. Leśniak, Warszawa 2005, s. 710-750.

		Lustracja mf. 303		
7.	1746	MK. Dz. XVIII, t. 26a Lustracja mf. 305 ¹⁸	k. 1-46v	Niewydana
8.	1765	MK Dz. XVII, t. 25 mf. 304	s. 18-28	Wydana ¹⁹

Przytoczenie tych materiałów, ich opis oraz zestawienie tabelaryczne, stanowiące przypomnienie z innych publikacji odnoszących się do tego zagadnienia autorstwa Piotra Wierzbickiego i Beaty Wierzbickiej, ma na celu zwrócenie uwagi na znaczenie, a także potrzebę publikacji i korelacji tych źródeł zarówno w oparciu o archiwum w Lewoczy, jak i o Archiwum Akt Dawnych w Warszawie. Z uwagi na realizację projektu z programu „Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą” dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zgodnie z wytycznymi do programu skupiono się na lustracji znajdującej się w archiwum słowackim. Niezależnie od tego, przedstawienie powyższych materiałów lustracyjnych całościowo pozwala na zrozumienie kontekstu prac podjętych w 2020 r. nie tylko w odniesieniu do samej lustracji z 1569 r.

Sama lustracja spiska z 1569 r. pochodząca z archiwum w Lewoczy jest bowiem ważnym uzupełnieniem materiałów, które zaprezentowano w niniejszej publikacji, a są to przede wszystkim dokumenty o charakterze ekonomicznym, związane bezpośrednio z powinnościami na rzecz starostwa, starosty oraz zamku w Lubowli. Tym bardziej ukazanie całościowego obrazu starostwa poprzez pryzmat lustracji ma znaczenie i w związku z tym została ona umieszczona na samym początku po *Wstępie*.

Opisując lustrację z 1569 r. należy zwrócić uwagę na jej objętość. W przypadku archiwum słowackiego liczy ona 6 kart, z których właściwego tekstu jest 8 i 1/3 strony. Z tego blisko połowa, bo aż 4 strony, to materiał zapisany w języku łacińskim, a reszta – w języku staropolskim. Z kolei oryginał lustracji znajdującej się w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie (AGAD) obejmuje aż 53 karty, tj. 106 stron. Nawet przyjmując, że wielkość kart i objętość zapisu na poszczególnych stronach jest różna w obydwu dokumentach i odnieść to na korzyść lustracji znajdującej się w archiwum słowackim, to i tak jest widoczne ewidentnie, że jest to tylko wyciąg z całości oryginału. Co do proporcji języka łacińskiego w zasadniczym tekście, to – w przybliżeniu – lustracja z AGAD-u zawiera go 21

¹⁸ Mikrofilm nieczytelny, zalecane korzystanie z oryginału.

¹⁹ *Lustracja województwa krakowskiego 1765, cz. I, Powiat sądecki, szczyrzycki, biecki, czchowski oraz księstwa zatorskie i oświęcimskie*, wyd. A. Falniowska-Gradowska, Warszawa 1973, zob. s. 25-35.

stron, czyli około 1/5 całego zapisu. Najciekawsze jest jednak to, że w przypadku skargi jest ona w zasadzie przytoczona w całości, zarówno w jednym, jak i w drugim tekście lustracyjnym²⁰, dosłownie z nieznacznymi różnicami. Podstawą tłumaczenia w tej publikacji był tekst z Lewoczy stanowiący kopię, tylko w niewielkim zakresie odniesiono się do oryginału lustracji. W pewnym stopniu obliguje do tego projekt, w ramach którego skupiono się przede wszystkim na materiałach będących w zasobach archiwum w Lewoczy, ale fakt prawie dokładnego odwzorowania tego fragmentu poniekąd pozwolił uniknąć nieporozumień związanych z edycją źródła. Takie ujęcie stanowi zarazem wskazanie na potrzebę również osobnego opracowania lustracji spiskich w polskich zbiorach²¹.

Omawiając skrót lustracji, trzeba powiedzieć, że brak tam w zasadzie opisu samej Lubowli, miasta oraz zamku, podobnie jak i Podolińca wraz z najbliższą okolicą. Jedyne na początku wspomniano, że przywileje spłonęły w Lewoczy²², a następnie mamy odniesienia i opisy lustratorów do pozostałych miejscowości starostwa spiskiego, które wymieniono alfabetycznie: Biała Spiska (niem. Zipser Bela, węg. Szepesbéla), Lubica (Libica; z niem. Leibitz, węg. Leibic), Matejowce (niem. Matisdorf), Nowa Wieś Spiska (niem. Zipser, Neudorf/Neuendorf, węg. Igló, rum. Nowejsis), Poprad (niem. Deutschendorf, węg. Poprád), Spiska Sobota (niem. Georgenberg, węg. Szepesszombat, łac. Forum Sabathi), Wierzbów (niem. Menhardsdorf, węg. Ménhárd), Straże (niem. Michelsdorf), Ruszkinowce (Ruszkwinowce; niem. Risdorf, łac. Villa Quirini), Wielka (Felka), Spiskie Podgrodzie (Podgrodzie, bez Spiskiego Zamku; niem. Kirchdorf, węg. Szepesvárálja), Spiskie Włochy (Włochy; niem. Wallendorf, węg. Szepesolaszi, łac. Villa Latina), Twarożne (niem. Durelsdorf, łac. Villa Durandi). Poza tym znajduje się tu zwięzły zapis o klasztorze Kartuzów w Lechnicy (nazywany Czerwonym Klasztorem)²³. Opisy są bardzo zwięzłe, w zasadzie ograniczają się do informacji o wielkości czynszów. Analogiczny opis tych samych miejscowości w oryginale znajdującym się w AGAD-dzie obejmuje 40 stron²⁴. Dlatego też wskazanym byłoby podjęcie dla porównania i uzupełnienia edycji tego materiału. Warto również zaznaczyć, że materiał znajdujący się w lustracji, a przede wszystkim w skardze mieszkańców Spisza, odnosi się do ważnego aspektu w relacjach ówczesnego państwa polskiego z cesarstwem austriackim i królestwem węgierskim, a mianowicie do zagrożenia tureckiego, które przez cały XVI w. aż po koniec XVII w. było obecne i stanowiło główny

²⁰ AGAD MK Dz. XVIII, t. 18, Lustracja z mf. 297, k. 205-207v.

²¹ Prezentacja materiału w tabeli.

²² ArchPL, sygnatura E 1/148, stara sygnatura II/47, s. 1.

²³ F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 82-83 oraz ArchPL, sygnatura E 1/148, stara sygnatura II/47, s. 1-4. Opis tych miejscowości zob. też: *Wybrane Sandecjana...*, s. 9 i 19.

²⁴ AGAD, MK Dz. XVIII, t. 18, Lustracja z mf. 297, k. 184-204.

element troski. Łączyło się to z potrzebą stałej gotowości tego obszaru do ewentualnego odparcia najazdu²⁵.

Zasadniczym oparciem na Spiszu była twierdza lubowelska, będąca jedną z trzech głównych warowni Rzeczypospolitej – do których należały również Częstochowa i Kamieniec Podolski – objętych finansowaniem z budżetu państwa²⁶. Zamek w Lubowli był administracyjnym centrum starostwa spiskiego, nie dziwi więc fakt, że to właśnie tu rezydował starosta spiski albo jego zastępca podstarości lub burgrabia, rotmistrz i dowódca załogi wojskowej zamku, stanowiącej także siłę porządkową na terenie starostwa. I to właśnie o nich znajdujemy informacje na kartach dokumentów, które, razem z lustracją, wybrane zostały do opracowania.

W pierwszej partii dokumentów, pochodzących z teczki oznaczonej sygnaturą D 6, mamy do czynienia z materiałem, który został już częściowo, ale tylko w niewielkim stopniu, opracowany, o czym była mowa wyżej. Znajdujemy tu „*Potwierdzenia zapłaty, rozporządzenia i inne pisma Lubomirskich starostów spiskich odnoszące się do 13 miast spiskich*” z lat 1592-1735. Na 27 dokumentów, odliczając trzy opracowane we wcześniejszych edycjach, w niniejszej jednostce archiwalnej znajduje się 18 pism w języku łacińskim, w tym zaledwie 6 sztuk w języku staropolskim. W dokumentach odnajdujemy elementy w języku niemieckim nie przewidziane do tłumaczenia w projekcie, jednak z racji ich znaczenia zostały one w miarę możliwości odczytane. Materiał składający się na tę jednostkę archiwalną ma charakter przekrojowy, a jego datowanie rozciągnięte jest na ponad 140 lat. Można podzielić go na trzy części, tj:

- a) od 1592 do 1641 r. to sygnatury D 6/1, 2 oraz 6-8;
- b) od 1671 do 1679 r. to sygnatury D 6/9-14;
- c) od 1702 do 1735 r. to sygnatury D 6/15-27.

W przypadku pierwszego zestawu archiwaliów ich czas powstania przypada na okres rządów następujących starostów: Sebastiana Lubomirskiego (1591-1605 (1613)), następnie jego syna Stanisława Lubomirskiego (1605 (1613)-1634) oraz kolejnego z rodu – Jerzego Sebastiana

²⁵ O tym szerzej B. Wierzbiicka i P. Wierzbiicki, *Relacje polsko-tureckie (osmańskie) w polonicach (dokumentach) z Archiwum Państwowego w Lewoczy (Słowacja)*. [artykuł złożony do druku].

²⁶ Zob.: P. Wierzbiicki, *Polskie twierdze na Spiszu...*, s. 66 i Volumina Legum, wyd. J. Ohryzko, Petersburg 1860, t. V, s. 423: „w konstytucjach sejmu walnego 1670 r. czytamy [...] *Praesidium Lubovle – Lubo na wszystkich fortecach siła Rzeczypospolitej należy. Lubowla kiedy pokoju od pogan nie jesteśmy pewni osobliwie opatrzenia potrzebuje [...] wedle prawa dawnego [...]*”. Zob.: s. 13, sejm 1669 r. „*Iż wiele Rzplitej na fortecach ukraińskich i pogranicznych należy, tedy za zgodą spólną Stanow Rzplitej obojga narodow powinien będzie skarb Koronny, na oprawie ruin Kamięca podolskiego na prowianty y praesidium tameczne, także na praesidia Baru, Białey Cerkwie, miasta Krakowa, Lubowni, y Lwowa z podatkw ordynaryjnych, także z czterech poborow*”.

Lubomirskiego (1634-1660). W materiale wspomniany jest też Kasper Maciejowski (1583-1591). Z kolei druga partia materiału to rządy Stanisława Herakliusza Lubomirskiego (1660-1702), a ostaną największą partia przypada na czas sprawowania administracji nad starostwem przez Teodora Konstantego Lubomirskiego (1702-1745)²⁷. Na ten przedział czasowy przypadają kolejno lata panowania władców: Zygmunta III Wazy (1566-1632) i Władysława IV Wazy (1595-1648), następnie Michała Korybuta Wiśniowieckiego (1640-1673) i Jan III Sobieskiego (1629-1696), saskich Wettinów: Augusta II Mocnego (1670-1733) i Augusta III Sasa (1696-1763), oraz Stanisława Leszczyńskiego (1677-1766)²⁸. W tym okresie Rzeczypospolita toczyła wojny z Turcją w latach 70-tych XVII w. oraz ze Szwecją, tzw. wojna północna (1702-1710 – okres polski konfliktu).

W powyższych zapisach archiwalnych poznajemy niższą administrację starostwa i 13 miast spiskich, m.in. urzędnika: Andrzeja Payera, grafa 13 miast spiskich w 1597 r., Jana Olmuzera (Olmucera) w 1674 r., ponadto podstarościch: Andrzeja Moszyńskiego w 1677 r. i Jana Tworzyjańskiego w 1678 r. oraz Tomasza Abramowicza, poborcę i administratora w 1678 r. W 1704 r. pojawiają się: Szymon Thorn, graf 13 miast spiskich, i Christian Jaster, kapitan.

Zagadnienia tematyczne w pierwszej części rozpoczyna uniwersał z 1592 r. odnoszący się do długoletniego sporu pomiędzy obywatelami 13 miast spiskich Albertem Niciasusem²⁹, sędzią, oraz Krzysztofem Knisnerem, mieszczaninem z Popradu. Pomimo śmierci obydwu spierających się, nadal trwały perturbacje związane z tą sprawą. Dopiero ówczesny starosta spiski, Sebastian Lubomirski, swym postanowieniem sprawę rozstrzygnął i zamknął. Kolejne dokumenty to rozliczenia podatku: czynszu, dziesięciny, tzw. śledziowego, oraz sprawy gospodarcze odnoszące się do starostwa. Szczególnie drugi w kolejności dokument D 6/2 z 1597 r. w zasadniczej swej części odnosi się do powinności na rzecz zamków w Lubowli i Podolińcu, podobnej treści jest też pismo z 1628 r. (D 6/7), gdzie wspomniana jest ofiara pieniężna w wysokości 5000 florenów przekazana przez miasta spiskie na rzecz Lubomirskiego w kontekście walk z Turkami i Tatarami oraz zagrożeniem tureckim. Podobny dokument występuje też w kolejnej jednostce archiwalnej z 1622 r. pod sygnaturą D 11/13³⁰. Obok tego typu materiału jest również rozporządzenie przeciwko Żydom z 1623 r. (D 6/6)

²⁷ Zestawienia starostów zob.: J. Kurtyka, *Starostwo spiskie (1412-1769/70)*, [w:] *Historia Scepusii (Dzieje Spisza)*, t. I, Bratislava-Kraków 2009, s. 529-531.

²⁸ O tych władcach zob. szerzej: M. Spórna, P. Wierzbicki, *Słownik władców polski i pretendentów do tronu polskiego*, Kraków 2003, s. 29-41, 204-210, 336-340, 414-419, 473-478, 515-521.

²⁹ Według spisu sędziów Popradu z lat 1573 - 1624 nazwisko podane jest jako Albert Nicasia; zob.: I. Chalupceky, *Dejiny Popradu*, Košice 1998, s. 67.

³⁰ W tym wypadku chodzi o wyprawę chocimską i wojnę z Turcją w latach 1620-1621; zob.: B. Wierzbicka i P. Wierzbicki, *Relacje polsko-tureckie (osmańskie) w polonicach...*, s. 19-20.

oraz potwierdzenie nadań poprzednich starostów spisane w 1641 r. w Kapitulie Spiskiej (D 6/8). W czasach Stanisława Herakliusza Lubomirskiego treść wystawianych przez niego aktów ma charakter skarbowy, zawiera także dane o daninach, tzw. podatku dziewiątej części, cłach oraz innych powinnościach, w tym także polecenie utrzymywania dyscypliny skarbowej.

Czasy saskie to potwierdzenie, że mieszkańcy Spisza pod zarządem Teodora Lubomirskiego przeżywali poważne trudności. Dokument oznaczony sygnaturą D 6/14 z 2 grudnia 1702 r. zawiera informację o braku terminowego oddawania należności i kontrybucji do skarbcza starościńskiego i jednocześnie zawiadamia o karach konfiskaty dóbr za kolejne opóźnienia w płatnościach. Przy czym warto zaznaczyć, że dzieje się to wówczas, gdy Rzeczpospolita przeżywa kolejny najazd wojsk szwedzkich pod wodzą Karola XII, a sam Teodor Lubomirski jest w konflikcie z królem polskim Augustem II Mocnym i staje się stronnikiem szwedzkim³¹. Z dokumentu o sygnaturze D 6/15 z 1702 r. dowiadujemy się z kolei o prawdopodobnym pobycie Franciszka Rakoczego na Spiszu i powstaniu węgierskim przeciwko Habsburgom. Pismo oznaczone D 6/16 z 1703 r. zawiera nakazy dotyczące, m.in. przysłania 50 rekrutów na zamek w Lubowli, by zasilili oni załogę twierdzy pod karami konfiskat. Z kolei na podstawie dokumentu wydanego przez starostę w 1704 r. (D 6/17) zostaje nakazana pełna mobilizacja związana z zagrożeniem militarnym starostwa ze strony wojsk saskich, co ma miejsce kilkakrotnie. Z kolejnego pisma z 1704 r. dowiadujemy się o trzech tysiącach Sasów pod Muszyną oraz nadużyciach ze strony wojskowych podczas pobierania kontrybucji i danin (sygn. D 6/20). Powoduje to wyludnienie ziem spowodowane ucieczką mieszkańców ze starostwa, na co Lubomirski wydaje też pismo grożące karami tym, którzy opuszczają starostwo, aby nie płacić podatków, danin oraz kontrybucji na rzecz wojska (sygn. D 6/18). Na sam koniec mieszkańcy Spisza zostają obciążeni wystawieniem 120 rekrutów oraz zakupem 120 koni w celu ich wcielenia do wojska. Miejscem zbiórki staje się zamek w Lubowli (sygn. D 6/22). Dokumenty te stanowią uzupełnienie obrazu przebiegu działań zbrojnych i wojny północnej na południowych rubieżach Rzeczpospolitej w latach 1702-1704.

Kolejne dokumenty z lat: 1710, 1713 i 1714, oznaczone sygnaturami od D 6/23 do D 6/26, w swej treści wskazują na skutki wojny – poruszane są tu kwestie przywrócenia praw miastom spiskim, zwolnienia podatkowe na skutek zarazy, pożyczki oraz zwrotu kontrybucji

³¹ O tym zob.: M. Marcinowska, *Lubomirscy starostowie sądecy i spiscy*, Nowy Sącz 1998, s. 12-75.

na wojska moskiewskie, co jest zarazem potwierdzeniem pobytu tych oddziałów na terenie Spisza i niszczycielskich skutków tego faktu.

Ostatni dokument z 1735 r. (sygn. D 6/27) ma charakter typowo gospodarczo-podatkowy, co wskazuje na zmianę sytuacji starostwa i niewątpliwą poprawę jego kondycji, a także jego mieszkańców. Zawiera zapis odnoszący do zakazu przewozu towarów z Węgier przez Spisz na terytorium Rzeczypospolitej z pominięciem ceł.

Niniejsza jednostka zawiera przede wszystkim dokumenty wydane przez samych starostów z rodu Lubomirskich, często z ich własnoręcznymi podpisami, a do tego z pieczęciami herbowymi, co miało na celu podniesienie rangi aktu lub pisma. Dzięki temu możemy prześledzić rozwój i przemiany, jakim podlegał herb rodziny Lubomirskich – Szreniawa – na przestrzeni ponad 140 lat, a nawet przeprowadzić studium zmian heraldycznych, jakie następowały za kolejnych starostów oraz ich koligacje rodzinne, ponieważ pojawiają się w pismach odciski pieczętnie z tzw. herbami złożonymi. Przy nich odnajdujemy również elementy wskazujące na awans samego rodu w hierarchii tytułów szlacheckich: od zwykłej szlachty, poprzez hrabiów, do książąt Rzeszy Niemieckiej, wraz z informacją o uzyskanych orderach. Podpisy znajdujące się na większości archiwaliów, a także napisane w przypadku Sebastiana Lubomirskiego, dotyczy to m.in. dwóch XVI-wiecznych dokumentów (D 6/1 i 2), zdradzają po części stopień wykształcenia samych starostów.

W przeciwieństwie do wyżej opisanej jednostki archiwalnej, stan badań w przypadku materiału zawartego w teczce oznaczonej sygnaturą D 11 wygląda zdecydowanie inaczej. Podczas pierwszej edycji projektu została opracowana ponad połowa materiału, tj. 29 dokumentów sporządzonych w języku łacińskim. Na 55 dokumentów opracowano wówczas 29 spisanych po łacinie, natomiast nie opracowano: 7 w języku niemieckim (D 11/5, 17, 29, 35, 46, 53-54), 18 w języku staropolskim i jednego w języku łacińskim. Te ostatnie, to znaczy 19 pism (staropolskie o sygn. D 11/1-4, 6, 11-13, 19, 25, 32, 39, 41-45, 47, 49 i jedno w języku łacińskim o sygn. D 11/19), zostały objęte pracą badawczą w obecnym opracowaniu wraz z dwoma archiwaliami zawartymi w dodatku znajdującym się pod sygnaturą D 11/55. Zawartość tematyczna tej teczki to głównie potwierdzenia, rachunki, daniny i ich wpłaty, tj. czynsze ze starostwa, dziesięciny, powinności na rzecz zamku w Lubowli w postaci kontyngentu zboża i innych płodów rolnych. Całość przypada na lata 1601-1681, a następnie na lata 1728-1737, czyli obejmuje prawie cały XVII w. i przełom lat 20-tych i 30-tych XVIII w. I tak też należy ten zasób podzielić, jeśli chodzi o cezurę czasową. Wybrane do opracowania dokumenty obejmują XVII i XVIII w. Warto przy tym zaznaczyć, że do

XVIII w. odnosi się wspomniany dodatek (D 11/55), będący niewielką książeczką (poszytem) w żółtej oprawie, w której znajduje się 15 kwitów (dokumentów) różnej wielkości – od niewielkich karteczek po większe kartki, zazwyczaj jednostronnie zapisane, w tym 8 zapisanych w języku polskim, 5 łacińskim i 2 niemieckim. Ich całościowe opracowanie jest w tym wypadku zasadne, podobnie jak i całej zawartości, gdyż daje obraz stanu gospodarczego starostwa, przedstawia wydatki na utrzymanie zamków i potwierdza dochody z tej najbardziej intratnej królewskiej w Rzeczypospolitej.

Dzięki tym materiałom możemy także prześledzić zmiany zachodzące na stanowiskach niższych urzędników starostwa oraz 13 miast spiskich. W pismach z XVIII w. pojawiają się urzędnicy starostwa, kolejno: niejaki Fitugowski i Jan Zarczowski, pełniący zapewne urzędy podstarościch lub burgrabiów na zamku lubowelskim. W latach 1734 - 1745 Ludwik Grinblat wymieniony jest jako graf 13 miast spiskich³². Dodatkowo na końcu załączony jest do sygnatury D 11/55 tzw. dodatek, obejmujący trzy luźne dokumenty spisane w językach: polskim (z 1630 lub 1650 r.), łacińskim (z 1633 r.) oraz niemieckim (z 1673 r.). Tam też odnajdujemy zapiski dotyczące podstarościego Stefana Lubowieckiego, zauszniaka i klienta domu Lubomirskich. Dokumenty te generalnie dotyczą sporu o pastwiska oraz lasy pomiędzy mieszkańcami okolicznych miejscowości a Lubowlą.

Należy zaznaczyć, że nie można rozpatrywać powyższych dokumentów bez porównania z opracowanym w pierwszej edycji materiałem, stąd też zostały one przytoczone skrótowo w postaci zestawienia tabelarycznego na końcu niniejszego opracowania. Wynika to stąd, że stanowią one pewnego rodzaju ciąg dokumentów potwierdzających i wykazujących dochody starostwa w XVII w., odzwierciedlają zmiany na stanowiskach podstarościch, wskazują też burgrabiów i urzędników 13 miast spiskich w tym okresie, na przykład m.in. podanego wyżej Olmuzera (Olmucera). Mogą też stanowić dzięki materiałowi sfragistycznemu (pieczęciom) doskonałe źródło dla studium nad rozwojem pieczęci szlacheckiej oraz heraldyki polskiej, ponieważ odnajdujemy tam przynajmniej kilka herbów, w tym np. od klejnotu Naęcz – Jana Andrzeja Ludwika Moszyńskiego, Jastrzębiec – Jana Tworzyjańskiego, czy też Kuszaba – Stefana Lubowieckiego. Pojawia się również wspomniany powyżej herb Lubomirskich – Szreniawa i Janina – Jana Wiernka. Warto podkreślić, że nawet Janusz Kurtyka, opisując starostów i podstarościch, nie ujął w spisie wszystkich nazwisk niższych urzędników starostwa³³. Nie odnajdziemy tam Stanisława czy

³² B. Fábry, *Igazságszolgáltatás az elzálogított XIII szepesi városban*. In: *Közlemények Szepes vármegye múltjából*, IV, 1912, s. 208.

³³ Zob.: J. Kurtyka, *Starostwo spiskie...*, s. 529-532.

Jana Wiernków oraz Jana z Nieradzy Nieradzkiego, a są oni obecni w dokumentach i piszą się jako podstarości spiscy, podobnie jak i Jan Łodziński herbu Ostoja oraz Daniel Mielecki z Mielca herbu Gryf. W przypadku J. Tworzyjańskiego dokumenty z Lewoczy są przykładem modyfikacji zapisów heraldycznych, które błędnie przypisują J. Tworzyjańskim herb Abdank albo Awdaniec. Mowa tu o Kasprze Niesieckim, który podaje nieznanego z imienia Tworzyjańskiego, będącego podstarościm spiskim i zmarłego w 1674 r.³⁴, co niewątpliwie odnosi się do wymienionego wyżej przedstawiciela tego rodu. Te zresztą błędne wskazania, powielają również popularne herbarze – jak Alfreda Znamierowskiego³⁵ czy Tadeusza Gajla³⁶. Wyjątkiem są *Herby rodów polskich*, wskazujące także herb Jastrzębiec³⁷. Podobnie jak w poprzedniej jednostce archiwalnej oznaczonej sygnaturą D 6, pierwsze trzy dokumenty z D 11/1-3 pochodzące z początku XVII w. zapisane w języku staropolskim z dużym prawdopodobieństwem napisał sam Sebastian Lubomirski, a w przypadku D 11/4 zapewne to on sporządził zalecenia oraz własnoręcznie się podpisał i przyłożył pieczęć. Są to jedyne przykłady ingerencji Lubomirskich w teksty rachunkowe zachowane w tej jednostce archiwalnej.

Kolejny zbiór dokumentów znajdujący się w teczce oznaczonej sygnaturą D 12 stanowią potwierdzenia zapłaty różnych danin przez 13 miast spiskich na rzecz Rzeczypospolitej. Materiał ten obejmuje okres od 1607 do 1678 r., a więc jest to swego rodzaju uzupełnienie zapisów i danych podatkowo-skarbowych do poprzednich jednostek archiwalnych oznaczonych sygnaturami D 6 i D 11. Zbiór składa się z 46 dokumentów, z czego tylko 7 spisanych w języku łacińskim opracowano w 2015 r. Natomiast nie objęto pracą badawczą 39 archiwaliów, tj. 3 w języku niemieckim (D 12/ 30, 37, 42) oraz 35 w języku polskim i jednego w języku łacińskim. Te 36 pism w języku polskim i po łacinie tworzy najliczniejszy zbiór (niekoniecznie objętościowo) pojedynczych dokumentów w niniejszym opracowaniu. Wybrany materiał stanowi dopełnienie jednostek archiwalnych D 6 i D 11 i ich części, które opracowano w latach 2015 i 2016.

Tematyka zapisów zawartych w zbiorze D 12 obejmuje zagadnienia głównie podatkowe, tj. powinności, czynsz z 13 miast spiskich, tzw. śledziowe, dragońskie (podatek na utrzymanie wojska), dziesięcinę oraz targowe. Warto zaznaczyć, że czasokres wytworzenia pięciu pierwszych dokumentów (oznaczonych sygnaturą D 12/1-5) to I połowa XVII w.,

³⁴ K. Niesiecki, *Herbarz polski. Powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopisów, dowodów urzędowych*, Lipsk 1842, t. IX, s. 158.

³⁵ A. Znamierowski, *Herbarz rodowy. Kompendium*, Warszawa 2004, s. 302.

³⁶ T. Gajl, *Polskie rody szlacheckie i ich herby*, Białystok 2003, s. 209.

³⁷ *Herby rodów polskich*, wyd. i oprac. M. Paszkiewicz i J. Kulczycki, Londyn 1990, s. 470. Zob.: *Polska encyklopedia szlachecka*, t. XII, Warszawa 1938, s. 40.

z czego dwa pierwsze pochodzące z 1607 r., ujęte w bieżącym opracowaniu, zostały spisane przez Stanisława Lubomirskiego i Sebastiana Lubomirskiego, a pozostałe trzy opracowane w pierwszej edycji kończą się na 1633 r. Pozostałe 41 dokumentów zostało wytworzonych w latach 1663-1678, a więc po zakończeniu potopu szwedzkiego (1655-1660) i kontroli nad tym starostwem Sebastiana Jerzego Lubomirskiego. Jest to też okres panowania trzech władców elekcyjnych: Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana III Sobieskiego i Jana Kazimierza (1609-1672)³⁸. Z tego zbioru wybrano do obecnego opracowania 31 dokumentów w języku staropolskim, a 10 zostało opracowanych w edycji pierwszej projektu. Oczywiście można by rzec, że same zapisy podatkowe archiwaliów nie mają większego znaczenia, ponieważ materiał ten ma zaledwie wartość statystyczną, jednak dzięki zawartym tam informacjom poznajemy podstarościch spiskich, rotmistrza piechoty, burgrabiego oraz grałów, a nawet rychtarzy i burgarzy, członków rad miejskich 13 miast spiskich z imienia i nazwiska. W przypadku podstarościch w zdecydowanej większości dokumentów pojawia się osoba Jana Tworzyjańskiego (D 12/8-29, 31-36, 38, 40), a tylko w dwóch Andrzeja Ludwika Moszyńskiego (D 12/30, 39). W dokumencie oznaczonym sygnaturą D 12/41 występuje Krzysztof Suchodolski, rotmistrz piechoty na zamku lubowelskim, który zajmuje się odbiorem pieniędzy na zorganizowanie i umundurowanie piechoty. W zbiorze występuje znaczna liczba pieczęci, głównie przedstawiających herb Jastrzębiec Tworzyjańskiego oraz dwie z herbem Szreniawa rodu Lubomirskich. Podobnie jak we wcześniej omówionych materiałach, stanowią one doskonały przykład heraldycznych wyobrażeń herbów szlacheckich.

Z kolei wśród urzędników 13 miast spiskich, oprócz wspomnianego już wcześniej grafa Jana Olmuzera (D 12/19-29, 31-36, 38-41), znajdujemy w pismach informacje o Jakubie Frykału z 1607 r. (D 12/2) oraz Grzegorz Milleterze³⁹ (D 12/7-18). W pismach występują również tzw. rychtarze z miast spiskich (sygn.: D 12/8, 10, 14-15, 18, 20-23, 25-29, 31-33, 38-40): Buldizar z Lubicy, Czaj z Podgrodzia, Hedere z Włoch, Kalman z Nowej Wsi, Kamiński z Podgrodzia, Kieżmarski z Podgrodzia i Paweł Szwarz (Szwarc) z Włoch. Zbiór niniejszych dokumentów jest istotny ze względu na możliwość prześledzenia funkcjonowania systemu urzędniczego miast spiskich, a także pozwala na identyfikację poszczególnych osób pełniących funkcje administracyjne. Brak zresztą zarówno w nauce

³⁸ Szerzej zob.: M. Spórna, P. Wierzbicki, *Słownik...*, s. 198-204.

³⁹ Zdaniem B. Fábry'ego to Georgius (György), a nie Gregorius, zajmował stanowisko grafa 13 miast spiskich, zob.: B. Fábry, *Igazságszolgálatás...*, s. 207-208.

polskiej oraz słowackiej szerszej analizie tych urzędów⁴⁰, z podobną sytuacją mamy do czynienia w przypadku podstarościów spiskich, którzy nadal oczekują pełnego opracowania i spisu. Niewątpliwie te dokumenty mogą być elementem wspomagającym te działania w przyszłości. Dzięki temu będzie można poznać bliżej funkcjonowanie administracji starostwa i 13 miast spiskich oraz pozwoli to także na zrozumienie wzajemnych zależności w ramach zastawu spiskiego⁴¹.

Na końcu opracowania znajdują się jedyne zawarte tu sandecjana, pochodzące z jednostki archiwalnej D 13, która została najpełniej przedstawiona w edycji projektu w 2015 r. Są to materiały dotyczące sporu o wolne wywożenie soli z Bochni i Wieliczki oraz wolnego wwożenia miedzi, żelaza, cyny, a także spiżu do Polski, z pominięciem prawa składu w Nowym Sączu przez 13 miast spiskich. Wybrane pisma liczą blisko 6 stron tekstu polskiego i pochodzą z 1570 r. Pierwszy dokument o sygnaturze D 13/6 zawiera argumenty trzynastu miast spiskich przedstawione urzędnikom królewskim przeciwko składowi soli w Nowym Sączu. Drugi z kolei, oznaczony sygnaturą D 13/17, to protest miast Lubowli oraz Podolińca, które powołując się na przywileje królewskie nadane im przez Jagiellonów, podważają zasadność prawa składu miasta Nowego Sącza na sól, miedź, mosiądz oraz żelazo. Jednocześnie mieszkańcy tych miast powołują się na fakt, że są to najznacześniejsze ośrodki miejskie na Spiszu, a nadane Nowemu Sączowi przywileje są niezgodne z prawami posiadanymi przez nich i nie mogą być respektowane.

W obecnym opracowaniu dominują dokumenty spisane w języku polskim, którego zabytki są prezentowane od końca XVI w. po pierwszą połowę XVIII w. Jest to łącznie 61 archiwaliów, na przykładzie których możemy prześledzić rozwój składni oraz sposób zapisu zarówno poszczególnych wyrazów jak i liter w naszym rodzimym języku. Na podstawie tych materiałów jest możliwe przeprowadzenie studium językowego XVII- i XVIII-wiecznej polszczyzny. Jednak by edycja była czytelna dla przeciętnego odbiorcy, co było jednym z głównych założeń projektu, konieczne było uwspółcześnienie tych zapisów. Stąd też zrezygnowano z zachowania pierwotnej formy zapisu, wprowadzono współczesne formy językowe, przynajmniej tam, gdzie było to możliwe, aby zachować pierwotny charakter dokumentu i jego formułę staropolską. Jeśli chodzi o litery – w miarę możliwości zmieniono litery „y” na „i” oraz „j”, wprowadzono litery: ć, cz, sz, ś, ź, ż itd. Zrezygnowano

⁴⁰ Istnieje wprawdzie spis grafów wraz z analizą tego urzędu, ale w literaturze węgierskiej i starą cezurą, zob.: B. Fábry, *Igazságszolgálatás az elzálogosított XIII szepesi városban*. In: *Közlemények Szepes vármegye múltjából*, IV, 1912, s. 206-207.

⁴¹ Częściową analizę prawną funkcjonowania starostwa przeprowadziła A. Radziszewska, *Studia z dziejów ustroju Spisza*, Katowice 1968 r., ale niniejsze opracowanie wymaga uaktualnienia o nowy stan badań.

z niemych liter „h” oraz uzupełniono, na ile na to pozwalało rozczytanie materiału, brakujące litery. Gdy pojawiały się wtręty łacińskie, starano się je tłumaczyć⁴², natomiast jeśli powtarzały się regularnie, zabieg ten wykonano tylko raz. Część wtrętów w języku niemieckim została odczytana i zamieszczona bez tłumaczenia. Jednocześnie oprócz edycji staropolskich archiwaliów wprowadzone zostało tłumaczenie 21 dokumentów spisanych w języku łacińskim (dotyczy to dokumentów ze zbiorów: D 6 – 18 archiwaliów – oraz D 11 i D 12 – po jednym dokumencie – i lustracji spiskiej, spisanej częściowo w języku łacińskim o sygnaturze E 1/148), które przetłumaczono na język polski, z czym wiąże się wprowadzenie w obydwu przypadkach przypisów rzeczowych. Oczywiście, z racji objętości materiału oraz w celu utrzymania jego przejrzystości dla przeciętnego odbiorcy, liczba przypisów rzeczowych została ograniczona do minimum. W publikacji wprowadzono język słowacki, na który przetłumaczono wstęp, lustrację wraz z querellą z 1569 r. oraz nagłówki 81 dokumentów.

W tłumaczeniach polskich i edycji polskiej zamieszczono na początku właściwy nagłówek w języku polskim i pod nim jego tłumaczenie w języku słowackim. Zawiera on miejsce i datę wydania oraz objaśnia treść dokumentu. Kolejna część nagłówka to opis techniczny związany z podaniem nazwy archiwum, sygnatury, numeracji kart, języka dokumentu, datacji, informacji o kartach zapisanych i niezapisanych oraz ich wymiarów. Podano też strony z pieczęciami lub ich pozostałościami, względnie zaznaczono ich brak. Dodatkowe dane o dokumencie ewentualnie wprowadzono do przypisów rzeczowych⁴³. W przypadku pieczęci, których znaczna ilość pojawia w dokumentach, oprócz wzmianki o niej, dodano wymiary, a na końcu opis. Jeżeli znak pieczętny zawiera herb szlachecki, to dodatkowe informacje znajdują się w nagłówku lub niekiedy w przypisie. W przypadku niższych urzędników spiskich i 13 miast nie udało się w pełni ich zidentyfikować i opisać, natomiast urzędnicy szlacheccy, głównie chodzi tu o starostów, zostali zidentyfikowani na podstawie spisów urzędników, herbarzy i pozostałej literatury. Królowie polscy, którzy pojawiają się w dokumentach, zostali już opisani we *Wstępie* na podstawie słownika biograficznego. W miarę możliwości, jednak bardzo oszczędnie, w przypisach wprowadzono objaśnienia związane z nazwami geograficznymi, a także z pojęciami lub zagadnieniami gospodarczymi, co wiązało się faktem, że zbyt duża ich ilość mogłaby zaburzyć sposób odbioru przez przeciętnego czytelnika, do którego adresowane jest przede wszystkim

⁴² Także opierając się o wyjaśnienia zawarte w słowniku J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla historyków i prawników*, Kraków 2001.

⁴³ Sposób przedstawienia dokumentów w wersji nieco zmodyfikowanej za: *Wybrane sandecjana...*, s. 6-7 i 16.

niniejsze opracowanie. Została wprowadzona również identyfikacja dat podawanych w formie zapisów świąt, a nazwy miast podawane są w ich obecnym brzmieniu. Dodatkowo na końcu została zamieszczona bibliografia, indeks osobowy i geograficzny.

W tłumaczeniu łacińskim tekstu, podobnie jak w wydawnictwie *Wybrane sandecjana ze zbiorów Archiwum Państwowego w Lewoczy*, nazwy własne, takie jak nazwiska oraz toponimy, prezentowane są w takim brzmieniu, w jakim pierwotnie zostały zapisane⁴⁴.

Jak widać z powyższego opisu, w niniejszym opracowaniu źródłowym będącym edycją dokumentów polskich i tłumaczeniem łacińskich na język polski i częściowo słowacki, ponownie jak w trzeciej edycji z 2017 r., trzeba było przyjąć kompromis pomiędzy *Instrukcją wydawniczą dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku* pod redakcją Kazimierza Lepszego⁴⁵, a założeniami projektu *Polonica w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy IV etap*. Odnosi się to przede wszystkim do przypisów, ale również innych zagadnień opisanych wyżej. Chcąc uniknąć zamieszania, wszystkie przypisy wraz z ewentualnymi informacjami tekstowymi tak w tłumaczeniach z łaciny na język polski, jak i edycji dokumentów polskich, występują wyłącznie w wersji cyfrowej. Jak wcześniej zostało wspomniane, przypisy ograniczono tylko do koniecznych, a ich forma jest skrótowa, aby nie zaburzały odbioru przekładów na język polski i edycji polskiej⁴⁶. Są to modyfikacje, na które pozwala instrukcja wydawnicza, dlatego też zostały zastosowane⁴⁷.

Prezentowany w opracowaniu materiał archiwalny jest zbiorem dokumentów rękopiśmiennych, których autorami było wiele osób. Występują w nich trzy języki główne: język polski i łacina oraz wtręty niemieckie, które są elementem informacyjnym lub porządkującym. Dokumenty noszą ślady różnych przejść związanych z trudną historią regionu, są częściowo zagrzybione i posiadają liczne ubytki. Znajdujące się na nich pieczęcie często są niekompletne lub popękane albo pozostały tylko ich fragmenty, choć w tym przypadku jest to rzadkie. Numeracja wprowadzona do oznaczenia dokumentów nie zawsze jest konsekwentna, czego przykładem jest jednostka archiwalna o sygnaturze D 1. Dopiski zostały sporządzane różnego rodzaju ołówkami. Numery zapisywane są w lewym górnym rogu, często wraz z datami, i na pierwszej stronie. Pojawiają się też numery kart lub stron u dołu dokumentu. Materiał piśmienniczy to papier czerpany o różnej wielkości kart,

⁴⁴ Tamże, s. 7.

⁴⁵ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, pod red. K. Lepszego, Wrocław 1953.

⁴⁶ Za: *Wybrane sandecjana...*, s. 6 i 16.

⁴⁷ „W wyjątkowych wypadkach może wydawca stosować własny system modernizacji, musi jednak w przedmowie uzasadnić, z jakich powodów go wprowadza. W każdym razie modernizacja winna być prowadzona w całym wydawnictwie konsekwentnie według jednolitej zasady”, za: *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI w. do poł. XIX w.*, rozdział II, podpunkt 22, s. 6.

które są ułożone luźno w teczkach, niekiedy są to świstki. Wyjątkiem jest jeden poszyt oznaczony sygnaturą D 11 zawierający 15 kart (dokumentów) wraz z okładką. Do zapisu użyto tuszu lub inkaustu, którego barwa bywa czarna, a częściej wyblakła brązowa. Pismo w wielu przypadkach jest trudno czytelne z racji jego charakteru, ubytków, błędów, skrótów, uproszczeń oraz wyblaknięcia.

Polonika z archiwum w Lewoczy stanowią materialne świadectwo obecności polskiej na obszarze Spisza i jego przynależności do Rzeczypospolitej Polskiej oraz polskich wpływów kulturowych i językowych na tym obszarze. Korzystając z doświadczeń poprzednich trzech edycji, podjęta została decyzja, aby czwarta stanowiła ich uzupełnienie, a zarazem poszerzała dotychczasowy kierunek badawczy i wydawniczy o edycję polską, przy zachowaniu tłumaczenia materiałów łacińskich wraz z edycją i tłumaczeniem przynajmniej częściowym na inny język nowożytny. W tym wypadku najbardziej zrozumiałym jest język kraju, w którego zasobach archiwalnych polonica się znajdują, czyli Słowacja. Oczywiście z racji konieczności, a także potrzeby, odnieśliśmy się do materiału już znanego, którego uzupełnienie jednak pozwala na szersze i dogłębne oraz komplementarne badanie zależności zachodzących w aspekcie administracyjnym, gospodarczym, skarbowym i społecznym na terenie starostwa spiskiego. Jednocześnie jest to materiał, który daje pogląd na potrzeby starostwa i znaczenie znajdujących się na jego terenie twierdz Lubowli i Podolińca, będących ośrodkami administracyjnymi oraz symbolem nie tylko militarnej, ale i politycznej obecności Rzeczypospolitej, dla której obronności były one nie do przecenienia. Chcąc też utrzymać pewną konsekwencję w całościowym ukazaniu materiału, zamieszczono na końcu publikacji tabelę, przedstawiającą skrótowo wraz z nagłówkami i opisami opracowane poprzednio, podczas dwóch pierwszych etapów, dokumenty, które stanowią uzupełnienie obecnego opracowania.

Podsumowanie:

1. Podstawowym celem projektu jest przedstawienie materiałów polskich znajdujących się w Archiwum Państwowym w Lewoczy, które stanowią polskie dziedzictwo kulturowe.
2. Materiały te stanowią potwierdzenie polskiej obecności kulturowej, społecznej, ekonomicznej, militarnej oraz politycznej na obszarze Spisza, dzisiejszej Słowacji, a wcześniej obszaru Królestwa Węgier i Cesarstwa Austriackiego.
3. W wyniku prac badawczych prowadzonych w ramach czwartej edycji projektu 82 dokumenty o proweniencji polskiej zostały poddane tłumaczeniu i edycji oraz opracowaniu. Archiwalia pochodzą z działu Varia, będącego w zasadzie zbiorem polskich

materiałów do historii Spisza. Dokumenty zostały wybrane z jednostek archiwalnych oznaczonych sygnaturami: D 6, 11, 12, 13 i E 1. Materiały oznaczone literą D stanowią uzupełnienie dotychczasowych materiałów podanych tłumaczeniu i opracowaniu w latach 2015-2016.

4. Materiały wybrane do opracowania w 2020 r. to głównie dokumenty związane z działalnością administracyjną, gospodarczą oraz militarną. Są to rozliczenia podatkowe ze starostwa spiskiego lub na jego rzecz, szczególnie w aspekcie utrzymania administracji oraz obronności zamków w Lubowli i Podolińcu, stanowiących główną osłonę południowej granicy Rzeczypospolitej przed zagrożeniem tureckim. Najwięcej tego typu dokumentów odnajdujemy wśród archiwaliów oznaczonych sygnaturami: D 11 (19 archiwaliów), następnie w D 12 (36 archiwaliów) i D 6 (7 archiwaliów). W sumie są to 62 dokumenty. Wymieniają następujące daniny: czynsze (ze starostwa), dziesięcinę, tzw. śledziowe, dragońskie (podatek na utrzymanie wojska), ponadto powinności w postaci opłat za wino lub cła za towary. W przypadku D 6 mamy też sporą grupę materiału, tj. 17 archiwaliów omawiających zakazy lub nakazy starostów związane zarówno z wojną turecką (1683-1699), jak i wojną północną (1702-1709), dotyczące kwestii poboru wojskowego, kontrybucji na rzecz obcych wojsk moskiewskich i saskich oraz zniszczeń wraz zakazami, np. handlu dla Żydów czy też wyprowadzania wojsk poza granice starostwa oraz jeden dokument ostrzegający przed wojskami saskimi, czy też dwa dokumenty omawiające zagadnienia procesowe wraz z dziedziczeniem praw. Dokument, a w zasadzie dwa złożone dokumenty, oznaczone sygnaturą D 13, obejmują spór Nowego Sącza i miast spiskich związanych z wywozem soli z Bochni i Wieliczki, a także wwozu żelaza, miedzi i cyny. Dokumentem ujmującym całościowo te zagadnienia, czyli wskazującym mechanizm, na bazie którego funkcjonuje starostwo spiskie, jest lustracja z 1569 r.

5. Doświadczenia z dotychczas prowadzonych działań, tj. z lat 2015-2017, a także obecne, wskazują na potrzebę wprowadzania do obiegu naukowego, w tym także popularno-naukowego, źródeł historycznych w postaci tłumaczeń i edycji dokumentów o różnym przeznaczeniu, a zarazem przekładu częściowego albo całościowego na języki nowożytnie (słowacki i angielski). Ma to na celu przybliżenie polskiego dziedzictwa kulturowego, poszerzenie kręgu odbiorców źródeł staropolskich i pozwala wyjść poza krąg regionalny.

6. Archiwalia polskie spisane w języku staropolskim są zabytkami języka polskiego. Te przedstawione w niniejszej edycji pozwalają prześledzić rozwój naszego rodzimego języka od XVI w. do XVIII w.

7. Materiał sfragistyczny (pieczęcie), występujący w opracowanych dokumentach, stanowi doskonałe źródło do badań nad rozwojem polskiej heraldyki kościelnej, szlacheckiej, a także państwowej oraz weksylologii.
8. Dokumenty, poza szeroko pojętymi walorami społeczno-gospodarczymi, są również doskonałym źródłem do badań genealogicznych, uzupełniającym dotychczasową wiedzę w tym zakresie i ją weryfikującym.
9. Dzięki prezentacji niniejszego materiału pogłębiamy wiedzę na temat zmian w administracji starostwa oraz 13 miast spiskich, na poziomie następujących urzędów: starostów (tu mowa głównie o Lubomirskich), a przede wszystkim jeśli chodzi o niższą administrację, czyli podstarościch i burgrabiów zamku lubowelskiego, a następnie grafów, rychtarzy i członków rad miejskich 13 miast spiskich. Uzyskujemy potwierdzenie okresu sprawowania funkcji starostów oraz podstarościch, a także dane o burgrabiach zamku oraz poznajemy nazwiska urzędników 13 miast spiskich.
10. Dokumenty te potwierdzają silny wpływ rodziny Lubomirskich, piastujących urzędy starostów spiskich i zarazem sądeckich, na rozwój starostwa pod względem gospodarczym, społecznym, kulturowym, militarnym i prawnym oraz wyznaniowym.
11. Pomimo że projekt nie zakładał opracowania w tej edycji dokumentów w języku niemieckim w ramach objętych pracą badawczą jednostek archiwalnych, to jednak zostały one wymienione we wstępie. Liczba ich jest niewielka, ponieważ wynosi 10 pism, jednak na przyszłość stanowi to kolejny element poszerzenia prac w zakresie tłumaczeń i opracowań. Natomiast wtręty niemieckie w opracowanych dokumentach spisanych w językach łacińskim lub polskim i łacińskim zostały częściowo w miarę możliwości przetłumaczone.
12. Niniejszy materiał ma charakter przekrojowy, jeśli chodzi o cezurę czasową w odniesieniu do historii Spisza i Rzeczypospolitej Obojga Narodów, ponieważ obejmuje okres od końca XVI w. po początek XVIII w., czyli moment największego rozkwitu starostwa i jego znaczenia w ramach państwa polskiego, które przeżywało wówczas przełomowe chwile na arenie międzynarodowej i w stosunkach wewnętrznych. Jednocześnie jest to okres największej aktywności administracyjnej i rozwoju starostwa, do którego zachowało się stosunkowo dużo materiału badawczego. A lewockie archiwalia stanowią w tym wypadku doskonałe źródło porównawcze i wprowadzające nowe informacje do wielu dziedzin wiedzy historycznej z zakresu prawa, gospodarki, ustroju, wojskowości, nauk pomocniczych historii i archiwistyki.
13. Powyższe punkty nasuwają następującą konkluzję, że całościowe opracowanie i kontynuacja badań materiałów polskich zachowanych w Archiwum Państwowym

w Lewoczy niewątpliwie wpłynie na poszerzenie wiedzy o Spiszu i regionie oraz o wzajemnych kontaktach i powiązaniach sądecko-spiskich. Ponadto pozwoli odkrywać inne zagadnienia ogólnopolskie, a nawet ogólnoeuropejskie. Podążając dalej w tym kierunku, dobrym posunięciem byłoby też równoległe kompleksowe opracowanie niewydanych lustracji starostwa spiskiego wraz z lustracjami starostwa sądeckiego od XVI po XVIII w., znajdujących się w archiwach polskich, które stanowią odniesienie, a zarazem tworzą pewną całość z materiałami znajdującymi się w Lewoczy. Dlatego też obecna edycja zawiera tłumaczenie, edycję oraz opracowanie odpisu lustracji z 1569 r. z zasobów archiwum lewockiego.

14. Kolejnym kierunkiem badań, który wyznacza zawartość zasobu poloników w Archiwum Państwowym w Lewoczy, jest konieczność przeprowadzenia wstępnych kwerend, np. w Archiwum Spiskiej Kapituły, gdzie niewątpliwie można znaleźć polskie materiały, na co wskazują jednoznacznie zawarte w archiwaliach polskiej proweniencji liczne odpisy z tamtejszego archiwum. Ten kierunek prac należy też odnieść do innych archiwów słowackich w regionie, np. w Starej Lubowli czy w Bardejowie.

15. Niniejsze opracowanie stanowi w swym założeniu uzupełnienie poprzednich działań i opracowań oraz jest elementem tworzenia zbioru polskich dokumentów z Archiwum w Lewoczy, który ma posłużyć do dalszych prac dla historyków i hobbistów zgłębiających wspólną historię polsko-słowackiego wielonarodowego, wieloetnicznego i wielokulturowego Spisza oraz relacji gospodarczych, społecznych i kulturowych na pograniczu sądecko-spiskim wraz z jego ważnym elementem nazywanym szlakiem sądecko-spiskim.

16. Na zakończenie należy zaznaczyć, że badania projektowe oraz publikacje z nimi związane (tłumaczenie, opracowanie, edycja dokumentów), zarówno z lat 2015-2017, jak i obecne, pozwoliły na wprowadzenie opracowanych materiałów do szerszego obiegu, m.in. w sferze popularno-naukowej, np. zamieszczenie wyników badań i materiałów w piśmie „Sądeczanin Historia”, numerze poświęconym Spiszowi⁴⁸. Ponadto wyniki prac zostały zaprezentowane na międzynarodowej konferencji „Słowianie i imperium Osmańskie. Konflikt, koegzystencja, dziedzictwo” zorganizowanej w czerwcu 2019 r. przez Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu w Miasteczku Galicyjskim. W kontekście tureckim zaprezentowano wówczas referat

⁴⁸ P. Wierzbicki, *Polskie twierdze na Spiszu. Zamek w Lubowli oraz zamek w Podolińcu w materiałach źródłowych okresu staropolskiego*, „Sądeczanin Historia”, nr 4/2019, s. 66-71.

„Relacje polsko-tureckie (osmańskie) w polonicach (dokumentach) z Archiwum Państwowego w Lewoczy (Słowacja)”⁴⁹.

Poniższe opracowanie składa się z:

- lustracji spiskiej wraz ze skargą z 1569 r. z zespołu Varia – spisanych w przeważającej części w języku staropolskim z wtrętami łacińskimi i częściowo w języku łacińskim;
- 81 dokumentów pochodzących z zespołu Varia oznaczonych literą „D”, w tym 20 spisanych w języku łacińskim z wtrętami w językach staropolskim i niemieckim oraz 61 spisanych w języku staropolskim z wtrętami w języku łacińskim.

Zestawienie wybranych archiwaliów:

1. E1/148 – 1 dokument;
2. D 6: 18 dokumentów w języku łacińskim: 1, 8-9, 11, 14-27 oraz 6 dokumentów w języku polskim: 2, 6-7, 10, 12-13 – łącznie 24 dokumenty;
3. D 11: 1 dokument w języku łacińskim: 19 oraz 18 dokumentów w języku polskim: 1-4, 6, 11-13, 19, 25, 32, 39, 41-45, 47, 49 – łącznie 19 dokumentów;
4. D 12: 1 dokument w języku łacińskim: 4 oraz 35 dokumentów w języku polskim: 1-2, 7-29, 31-36, 38-41 – łącznie 36 dokumentów;
5. D 13: 2 dokumenty w języku polskim: 16-17.

⁴⁹ Zostanie on opublikowany w 2021 r. i uzupełniony o materiały zawarte w opracowaniu z czwartej edycji projektu w 2020 r.

Beata Wierzbicka

Piotr Wierzbicki

Uvod

V roku 2020 Oblastné múzeum v Novom Sączu zrealizovalo štvrtú, ďalšiu etapu projektu „Polonica vo fondoch Štátneho archívu v Levoči“, tvoriacu pokračovanie výskumných prác uskutočnených v rokoch 2015 – 2017,⁵⁰ ktorých výsledkom boli postupne dve dokumentačné spracovania – prvé obsahujúce 150 a druhé 45 dokumentov, ako aj vydanie publikácie *Wybrane sandecjana w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy*, ocenej v roku 2018 Cenou Szczęsnego Morawského. Spolu sa v predchádzajúcich edíciách podarilo preložiť z latinského jazyka, vrátane čiatočného editovania (16 dokumentov), 211 dokumentov týkajúcich sa poľských záležitostí z rozličných oddelení zahrňujúcich obdobie od XVI. do XVIII. storočia.

Na rozdiel od skorších edícií, v ktorých sme sa sústredili na dokumenty v latinskom jazyku, súčasné spracovanie obsahuje nielen preklady a edície latinských dokumentov, ale tiež prezentuje edíciu dokumentov v poľskom jazyku (staropoľskom), ktorá bola pripravená so zachovaním jazykovej i gramatickej správnosti a tiež zaktualizovaná s cieľom porozumenia zásadného obsahu dokumentov súčasným prijímateľom.

V predchádzajúcich dvoch edíciách, teda v rokoch 2015 – 2016, sme naplánovali, že v rámci projektu bude zrealizovaný preklad materiálu bez edície prameňa, pri použití poznámok vo verzii prekladanej do poľského jazyka, v rozsahu 195 archiválií vybraných z rôznych archívnych fondov a jednotiek.⁵¹

Dve prvé dokumentačné spracovania neboli publikované, ale ich výsledky sa predstavili v článkoch publikovaných v regionálnych časopisoch, resp. sa odovzdali ministerstvu a vedeckému archívu Oblastného múzea v Novom Sączu.⁵²

⁵⁰ O tom širšie: *Wybrane sandecjana w Archiwum Państwowym w Lewoczy*, Nowy Sącz 2017, s. 5, 15 i 58.

⁵¹ Úplný popis príčin takejto koncepcie pozri: P. Wierzbicki, *Opracowanie 150 dokumentów wraz z tłumaczeniem na język łaciński. Wstęp, Pierwsza edycja, Polonica w zasobach Archiwum Państwowego Archiwum w Lewoczy* [maszyn. Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu], Nowy Sącz 2015, s. 1 – 14; tenže, *Opracowanie 45 dokumentów wraz z tłumaczeniem na język łaciński. Wstęp, Druga edycja, Polonica w zasobach Archiwum Państwowego Archiwum w Lewoczy* [maszyn. Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu], Nowy Sącz 2016, s. 1 – 5.

⁵² Pozri: B. Wierzbicka, *Projekt „Polonica w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy“*, „Zeszyty Sądecko-Spiskie“, t. IX, 2015, s. 145–147; *Polonica w Lewoczy*, „Almanach Sądecki“, R. 25, Nr 3/4 (96/97), Nowy Sącz 2016, s. 119-121; B. Wierzbicka, *Projekt „Polonica w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy – III etap“*, „Zeszyty Sądecko-Spiskie“, t. X, 2017, s. 148.

V tretej edícii projektu v roku 2017 bolo rozhodnuté predstaviť menší počet archiválií, ale zároveň sústrediť sa na materiály vzťahujúce sa na Sandecko (hlavne týkajúce sa Nového Sącza), ktoré nie sú obsiahnuté v príspevku Felixa Kiryka prezentujúcom polonica v podobe sandeciánov, nachádzajúce sa vo fonde levočského archívu.⁵³

Počet dokumentov v merítke predchádzajúcich projektov bola pomerne nevelká, pretože sa vybralo 16 písomností, avšak ich unikátnosť a zároveň úplná zbierka dokumentov týkajúcich sa Nového Sącza zo XVI. storočia – od roku 1542 do roku 1596 umožnila preukázať celú škálu spoločenských, hospodárskych, zvykových otázok, a dokonca politických i vojenských, spätých s Novým Sączom. Tak ako predchádzajúce dve edície, rovnako tretia mala za cieľ predstaviť latinské dokumenty. Písomnosti, ktorých časť sa určila na spracovanie, t.j. preklad do troch jazykov – poľského, slovenského a anglického, ako aj pre latinskú edíciu, sa nachádzajú v archívnej jednotke označenej signatúrou MML XIV/16 (stará signatúra 869 p.). Jej hraničné dátumy obsahujú roky 1529 – 1600 a počet fasciklov (voľných dokumentov) tvorí 62 kusov pri počte listov od čísla 1 *recto* do čísla 100 *verso*, teda spolu 200 strán. Pochádzajú z Fondu č. 1 a súboru, ktorý sa nazýva Magistrát mesta Levoča 1302 – 1922, inak tiež mestský archív (Okresný archív).⁵⁴ V terajšom súbore sa nachádza početná skupina dokumentov tzv. poľskej proveniencie. Ako na to poukazuje vyššie uvedený popis signatúry, nekryje sa datovaním s materiálom vybraným do publikácie umiestneným v spracovaní *Wybrane sandecjana w Archiwum Państwowym w Lewoczy*. Je to preto, že opomenuté boli dokumenty v poľskom jazyku, pretože projekt nepredpokladal ich prezentáciu, a taktiež tie, ktoré boli späté s inými sídlami Sandecka. V úvode spomínanej publikácie boli uvedené opomenuté dokumenty s popisom ich obsahu. Bolo to dôležité pre porozumenie kolektívom prijatých vydavateľských postupov, ktoré obsahly taký a nie iný počet archiválií, spätých so sandeckou tematikou, napísaných v latinskom jazyku. Rozhodnúť sa pre takýto rozsah prác sa uskutočnili zároveň činnosti smerujúce k ich čo najširšiemu sprístupneniu. Išlo predovšetkým o použitie prekladov do troch moderných jazykov, vymenovaných vyššie, t.j. jazyka poľského, anglického a slovenského. V prvom prípade to bolo zjavne pochopiteľné z titulu samotného cieľa projektu, akým bol preklad a priblíženie výsledkov skúmania poľskému čitateľovi. V druhom prípade pôvod dokumentov zo slovenského archívu a spolupráca so slovenskými partnermi determinovali potrebu prekladu do slovenského jazyka, čo tiež rozšírilo okruh prijímateľov. Vyhotovenie skrátených textov v

⁵³ F. Kiryk, *Sandecjana w Państwowym Archiwum Powiatowym w Lewoczy*, „Rocznik Sądecki”, t. XXIV, 1996, s. 71 – 84.

⁵⁴ Podľa *Wybrane sandecjana...*, s. 9, 19 i 58.

anglickom jazyku malo za cieľ sprístupnenie spracovania vedeckým pracoviskám v zahraničí (vysoké školy, školy, vedecké inštitúty, výskumné a iné inštitúcie).

Vyššie uvedené vydavateľské snahy i zámery projektu umožnili pripraviť univerzálnu publikáciu, ktorá presiahla regionálny rámec. Činnosti plánované v projekte mali za cieľ nie iba predstaviť polonica nachádzajúce sa v archíve v Levoči, ale tiež popularizovať vedomosti týkajúce sa spišsko-sandeckého pohraničia, ktoré tvorí unikátny príklad historickej koexistencie, ako aj spolupráce v mnohých rovinách. Popri tom umožnili predstaviť históriu tohto územia na pozadí širších poľsko-uhorských, poľsko-rakúskych a európskych vzťahov.

V roku 2020 realizácia projektu závisela od epidemickej situácie v krajine a vo svete – od šírenia vírusu COVID-19. Po prijatí informácie z Národného inštitútu poľského kultúrneho dedičstva v zahraničí POLONIKA o získaní príspevku na realizáciu úlohy, sa múzeum rozhodlo zmeniť meritórny rámec, prípustný po zmene predpisu MKaND. V prvotnej verzii sa predpokladala kontinuita činností realizovaných v rokoch 2015 – 2017, ktoré mali spočívať v uskutočnení ďalších archívnych výskumov v Levoči, ktoré mali za cieľ získať, spracovať a vyhotoviť fotografickú dokumentáciu tam sa nachádzajúceho archívneho fondu, týkajúceho sa poloník, obsahujúcich problematiku spätú so sandecko-spišským pohraničím.

Výskumná práca mala zahrnúť ďalšie zbierky týkajúce sa 13 spišských miest a Spišského starostovstva, ktoré vznikli v období od XVI. do XVIII. storočia spolu so súborom Spišská župa. Počas bádania malo byť vytypovaných 90 archívnych dokumentov, z ktorých by vzniklo dokumentačné spracovanie obsahujúce: historický úvod, súpis poloník spolu s registami, preklady z latinčiny do poľského jazyka a z poľského jazyka do slovenského jazyka. Celok mal doplniť pripojený fotografický materiál z uskutočnených výskumov.

Berúc do úvahy skúsenosti z troch posledných edícií došlo k rozhodnutiu upraviť dovtedajší prístup k téme, pokiaľ ide o predstavenie dokumentov iba latinského charakteru. Bádateľské práce uskutočnené počas realizácie predchádzajúcich projektov rozhodli tiež o smere a výbere pramenného materiálu pre súčasné spracovanie, v ktorom sa vraciame k materiálu získanému v rokoch 2015 – 2016. Po zavedení zmien v projekte bolo rozhodnuté, že budú spracované archiválie pochádzajúce zo zbierky týkajúcej sa 13 spišských miest a Spišského starostovstva od II. polovice XVI. storočia do I. polovice XVIII. storočia. Zmeny uskutočnené v projekte predpokladali prípravu dokumentačného spracovania 82 archiválií obsahujúceho: historický úvod, súpis poloník s nadpismi a historickými poznámkami, dokumenty prepísané z rukopisu v latinskom a staropoľskom jazyku, ako aj preklady z latinčiny do poľského jazyka a z jazyka poľského do slovenčiny. Celok mal doplniť

pripojený fotografický materiál získaný počas predchádzajúcich výskumov. Dodatočne sa predpokladala príprava plenérovej výstavy prezentujúcej projekt, ktorá bude spolu s dokumentačným spracovaním prístupná na stránke Oblastného múzea v Novom Sączu. Spoluorganizátormi projektu sú: Ľubovnianske múzeum – hrad v Starej Ľubovni a Občianske združenie MONS CASTRI – spoločnosť pre historický a archeologický výskum Spiša so sídlom v Hozelci.

Fotografiepramenného materiálu získané počas predchádzajúcich výskumov, z ktorých sa vybrali dokumenty pre prípravu troch prechádzajúcich spracovaní, umožnili pokračovanie projektu v roku 2020 a doplnenie predchádzajúcich výsledkov výskumných prác. Zmenená formula projektových činností spôsobila, že sme sa rozhodli pre uvedenie dokumentov vyhotovených v staropol'skom jazyku, popri tých v jazyku latinskom, s cieľom doplnenia predtým spracovaných archívnych jednotiek, z ktorých sme vtedy vyberali iba dokumenty v latinskom jazyku.

Predovšetkým prvoplánovo sa týmto spôsobom dostali do popredia materiály späté so spoločenstvom s názvom: Zväz 13 spišských miest (1420 – 1772) a Zväz 16 spišských miest (1774 – 1876), ktoré boli späté s Ľubovniansko-podolínskym domíniom (spišským zálohom) – nazvaným Spišské mestá (SM – Spišské mestá – plný názov – Provincia XVI spišských miest (1143) 1420 – 1876).⁵⁵

Z tohto súboru sme vybrali tzv. Varia alebo inak písomnosti, vyznačené písmenom D, ktoré sa stali predmetom výskumu v rokoch 2015 – 2016. Prebádali sa archívne jednotky označené signatúrami od D 1 do D 21.⁵⁶ Do prípravy dokumentačného spracovania a prekladu sa vybrali dokumenty spomedzi archívnych jednotiek označených signatúrami: D 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15. Nižšie uvádzame ich podrobný súpis:

- j) D 4 z 65 dokumentov, predmetom prekladu z latinčiny a spracovania sa stali čísla: 8, 13, 14, 25, 35, 37, 38, 40 – 45, 55, 57, 58, 60 – 16 dokumentov;
- k) D 6 z 27 dokumentov, predmetom prekladu z latinčiny a spracovania sa stali čísla: 3 – 5 – 3 dokumenty;
- l) D 7 z 38 dokumentov, predmetom prekladu z latinčiny a spracovania sa stali čísla: 11, 12, 14 – 17, 31, 33, 34, 36 – 38 – 12 dokumentov;
- m) D 8 z 54 dokumentov, predmetom prekladu z latinčiny a spracovania sa stali čísla: 1, 12, 22 – 30, 32, 36 – 39, 41 – 43, 45, 47 – 54, to jest 28 dokumentov;

⁵⁵ Pozri *Wybrane sandecjana...*, s. 10.

⁵⁶ Tamže, s. 10 – 12.

- n) D 9 z 19 dokumentov, predmetom prekladu z latinčiny a spracovania sa stali čísla: 11, 13 a 13 a, 14 – 4 dokumenty;
- o) D 11 z 55 dokumentov, predmetom prekladu z latinčiny a spracovania sa stali čísla: 7 – 10, 14 – 16, 18, 20 – 24, 26 – 28, 30 – 31, 33 – 34, 36 – 38, 40, 48, 50 – 52, 55 – 29 dokumentov;
- p) D 12 z 46 dokumentov, predmetom prekladu z latinčiny a spracovania sa stali čísla: 3, 5 – 6, 43 – 46 – 7 dokumentov;
- q) D 13 z 21 dokumentov, predmetom prekladu z latinčiny a spracovania sa stali čísla: 1 – 15 a 18 – 21 – 19 dokumentov;
- r) D 15 z 15 dokumentov, predmetom prekladu z latinčiny a spracovania sa stali čísla: 3 – 9, 11 – 13 – 10 dokumentów.⁵⁷

Vyššie uvedený súpis má za úlohu predstaviť doterajší rozsah výskumných prác uskutočnených v rámci projektu, ktorých výsledky, ako sa už uviedlo vyššie, neboli sprístupnené širšiemu prijímateľovi v podobe tlačenej alebo elektronickej publikácie, umiestnenej na internetovej stránke múzea. Treba poznamenať, že spomedzi vyššie vymenovaných Varii v súpise, iba tá, ktorá bola ozančená signatúrou D 13, bola prakticky ako celok preložená.

Finančne podporený rozsah projektu v roku 2020 umožnil spracovať až 82 dokumentov. Pre preklad a edíciu bolo rozhodnuté vybrať, ako sa už uviedlo vyššie, predovšetkým materiál pochádzajúci z archiválnych jednotiek zahrnutých výskumami v predchádzajúcich rokoch, ku ktorým sme mali k dispozícii fotografický materiál.

Sú to archiválie uchovávané v zložkách označených postupne signatúrami: D 6, 11, 12 a 13, ktoré tvoria doplnenie spracovania, ktoré sa realizovalo počas dvoch prvých etáp projektu. Spolu ide o 81 dokumentov, z čoho väčšia časť je písaná v poľskom jazyku a časť v latinskom jazyku.

Do spracovania sa pripojil ako 82. dokument – lustrácia Spišského starostovstva či skôr jej výťah z roku 1569 spolu so sťažnosťou (*querella*) z roku 1569 označenou signatúrou E 1,⁵⁸ ktorá tvorí doplnujúci dokument pochádzajúci zo súboru Varia. Práve tento dokument bol predstavený v stručnosti Felixom Kirykom v už skôr spomínanom príspevku a sťažnosť z roku 1569 tam bola autorom iba krátkozhrnutá.⁵⁹ Originál spišskej lustrácie z roku 1569 sa nachádza v Archíve starých dokumentov vo Varšave, v oddelení *XVIII Korunnej metrike*, vo

⁵⁷ Súpis podľa: P. Wierzbecki, *Opracowanie 150 dokumentów...*, s. 12, 55, 58, 77, 81 – 82, 107; tenže, *Opracowanie 45 dokumentów*, s. 21, 34, 45.

⁵⁸ F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 82 – 84.

⁵⁹ Tamže, s. 83 – 84.

zväzku č. 18. V tomto súbore sa nachádzajú hlavne zachované lustrácie kráľovských majetkov od XVI. storočia do polovice XVIII. storočia. Nie je to, každopádne, jediná spišská lustrácia, s akou sa možno stretnúť v tomto oddelení. Nájdeme tam rovnako v celku nepublikované lustrácie z rokov 1616 – 1617, 1627 – 1629, ako aj z roku 1746. Obyčajne boli spišské lustrácie spojené s lustráciami Sandeckého starostovstva, čo sa uskutočnilo v rokoch 1569, 1616 – 1617 a 1627 – 1629 a iba lustrácia z roku 1746 je materiálom ako celkom venovaná Spišskému starostovstvu. Všetky boli napísané v prevažnej miere v poľskom jazyku s fragmentami v latinskom jazyku. Najväčšmi „poľská“, pokiaľ ide o zápis, je lustrácia z roku 1746. Nemožno tiež zabúdať, že lustrácie týkajúce sa Spiša nachádzame v iných súboroch, resp. oddeleniach varšavského archívu. Predovšetkým je tu reč o lustrácii z roku 1553 z *Archiwum Skarbowego Koronnego* označenej signatúrou oddelenie LVI, napísanej v jazyku poľskom a latinskom, čiastočne spracovanej.

Samozrejme, treba zároveň pamätať na to, že spišské lustrácie boli vydané tiež v rámci pramenných vydání, takých ako lustrácie krakovského vojvodstva z rokov 1564, 1659 – 1664 a 1765. Vydavateľmi boli Jan Małecki, Alicja Falniowska-Gradowska a Franciszek Leśniak, ako aj Ewa Danowska. Obdobne ako v prípade tých nevydaných boli vždy spojené s lustrátorským zápisom Sandeckého starostovstva alebo sa nachádzali v jeho blízkosti.⁶⁰

Odpisy lustrácií z neskoršieho obdobia sa nachádzajú v archíve v Levoči pod signatúrami označenými písmenom E od čísla E 1/148 do E 7/154, ich dátácia zahŕňa roky 1569 – 1765. Dvojaký odpis má lustrácia z roku 1664, označená signatúrou E 2/149 a E 3/150, ako aj z roku 1765 so signatúrou E 4/151. Sú to bezprostredné kópie alebo skôr výťahy originálov lustrácií deponovaných v Archíve starých dokumentov vo Varšave. Rovnako odpis z rokov 1747 – 1748 označený signatúrou E 5/152 tvorí tiež čiastočne kópiu údajov z lustrácie nachádzajúcej sa vo Varšave z roku 1746. Týchto päť odpisov bolo uskutočnených v poľskom a latinskom jazyku. Poskytujú údaje podľa originálov, ktoré sa nachádzajú v Poľsku. Dve posledné lustrácie pochádzajúce z rokov 1758 sú označené signatúrami: E 6/153 z a E 7/154, sú originálmi napísanými v nemeckom jazyku s latinskými vsuvkami. Prvá z nich obsahuje 193 strán textu, je doplnená o dvojstranový extrakt zo starostovstva, druhá popri zápise 193 strán obsahuje doplnok – štvorstranový výťah tzv. *Deductio* zo 16. októbra 1777. Sú to veľmi podrobné pramene v podobe dvoch kníh v koženej väzbe.⁶¹

⁶⁰ Úplný súpis lustrácií pozri tabuľku, ako aj poznámky č. 18, 19 a 21.

⁶¹ ArchPL, signatúra E 6/153, Inventarium der Starostei Zips I E 7/54, 1758. Regulatif der Starosten Zips; Stadt der Oeconomie in der Starostey Zips.

**Výkaz najdôležitejších lustrácií Spiša
v Hlavnom archíve starých dokumentov vo Varšave⁶²**

Lp.	Roky	Signatúra a mf. v archíve	Strany alebo listy v prameni	Doplňujúce informácie
1.	1553	ASK Dz. LVI, s. 9 Mf. 2877	k.1 – 39	Jaz. poľ./lat. – čiastočne vydaná Informácie o hrade Ľubovňa a Podolíne ⁶³
2.	1564	MK Dz. XVIII, t. 16 i 17, ako aj Bran. 46/49 ⁶⁴	k. 192 – 216v a k. 223 – k.241	Vydaná ⁶⁵
3.	1569	MK Dz. XVIII, t. 18, Lustrácia z mf. 297	k. 180 – 233	Nevydaná, jaz. poľ./lat.
4.	1616 – 1617	MK. Dz. XVIII, t. 20 Lustrácia mf. 299	k. 97 – 128	Nevydaná, jaz. poľ./lat.
5.	1627 – 1629	MK. Dz. XVIII, t. 22 Lustrácia mf. 301	k. 213 – 253v	Nevydaná, jaz. poľ./lat.
6.	1659 – 1664	MK. Dz. XVIII, t. 24 Lustrácia mf. 303	k. 662 – 698v	Vydaná ⁶⁶
7.	1746	MK. Dz. XVIII, t. 26a Lustrácia mf. 305 ⁶⁷	k. 1 – 46v	Nevydaná
8.	1765	MK Dz. XVII, t. 25 mf. 304	s. 18 – 28	Vydaná ⁶⁸

Uvedenie týchto materiálov, ich opis, ako aj tabuľkové zostavenie tvoriace pripomenutie z iných publikácií, týkajúcich sa tejto problematiky z pera Petra Wierzbického

⁶² Tabuľkapodľa: P. Wierzbicki, *Szlak spisko-sądecki. Szkice ze wskazaniem na źródła do Spisza i zamków Lubowla, Podoliniec, Nowy Sącz i Czorsztyn*, Nowy Sącz-Lubovnia 2010, s. 15; tenže, *Spišsko-sandecká obchodná cesta. Náčrt zo spišských zdrojov a hradov Ľubovňa, Podolíne, Nový Sącz a Czorsztyn*. Nowy Sącz-Lubovnia 2010, s. 14; B. Wierzbicka, P. Wierzbicki, *Zamki Spisza i pogranicza w lustracjach z XVI i XVII wieku w odniesieniu do zapisów średniowiecznych ze szczególnym uwzględnieniem Lubowli i Podolińca. Źródła do historii Spisza. Wypisy z repertorium Stanisława Kutrzeby z Archiwum Państwowego w Krakowie Oddział na Wawelu*, [w:] „Spisz w XI i XIII wiek“, Lubovnianskie Muzeum 2011, s. 256 ako aj obšírny popis štyroch lustrácií v tabuľke s. 257 – 264. Okrem toho upravená verzia tabuľky, pozri: P. Wierzbicki, *Polskie twierdze na Spiszu. Zamek w Lubowli oraz zamek w Podolińcu w materiałach źródłowych okresu staropolskiego*, „Sądeczanin historia“, nr 4/2019, s. 71.

⁶³ M. Števík i J. Česla, *Pokus o rekonstrukciu hradu v Podolínci na základe popisu z roku 1765 a jeho porovnanie s popisom z polovice 16. storočia* w: *K stredovekým dejinám Spiša. Stará Ľubovňa 2003*, s. 135 – 150; M. Števík, *Najstarší zachovaný popis hradu Ľubovňa z polovice 16. storočia*. w: *K dejinám Podolínce a novovekého Spiša*. Stará Ľubovňa 2006, s. 244 – 264. tenže, *K stredovekým dejinám Spiša*, Levoča 2003, s. 137 – 139.

⁶⁴ Tento rukopis je základom vydania lustrácie, pozri: *Lustracja województwa krakowskiego 1564*, cz. I, wyd. J. Małecki, Warszawa 1964, cz. I, Przedmowa, s. XIV – XXI.

⁶⁵ *Lustracja województwa krakowskiego 1564*, cz. I, wyd. J. Małecki, Warszawa 1964, s. 178 – 199.

⁶⁶ *Lustracja województwa krakowskiego 1659 – 1664*, cz. II, wyd. A. Falniowska-Gradowska i F. Leśniak, Warszawa 2005, s. 710 – 750.

⁶⁷ Mikrofilm nečitateľný, doporučené využitie originálu.

⁶⁸ *Lustracja województwa krakowskiego 1765*, cz. I, *Powiat sądecki, szczyrzycki, biecki, czchowski oraz księstwa zatorskie i oświęcimskie*, wyd. A. Falniowska-Gradowska, Warszawa 1973, zob. s. 25 – 35.

a Beaty Wierzbickej, má za cieľ upozorniť na význam a taktiež potrebu uverejnenia a korelácie týchto prameňov na základe archívu v Levoči, ako aj Archívu starých dokumentov vo Varšave. S ohľadom na realizáciu projektu z programu „Ochrana kultúrneho dedičstva v zahraničí“, podporeného z prostriedkov ministra kultúry a národného dedičstva, v súlade so smernicami programu, sme sa sústredili na lustráciu nachádzajúcu sa v slovenskom archíve. Nezávisle od toho predstavenie vyššie uvedených lustračných materiálov celkovo umožňuje pochopenie kontextu prác uskutočnených v roku 2020 nie iba vo vzťahu k samotnej lustrácii z roku 1569.

Samotná spišská lustrácia z roku 1569 pochádzajúca z archívu v Levoči je totižto dôležitým doplnkom materiálov, ktoré prezentujeme v tejto publikácii, a sú to predovšetkým dokumenty charakteru ekonomického, späté bezprostredne so záväzkami v prospech starostovstva, starostu, ako aj hradu v Ľubovni. Tým skôr poukázanie celkového obrazu starostovstva cez prizmu lustrácií má význam a v súvislosti s tým bola umiestnená na samom začiatku po úvode.

Popisujúc lustráciu z roku 1569 treba upozorniť na jej rozsah. V prípade slovenského archívu obsahuje 6 listov, z ktorých samotný text tvorí 8 a 1/3 strany. Z toho takmer polovica, pretože až 4 strany sú materiálom napísaným v latinskom jazyku, zostatok v staropoľskom jazyku. Na druhej strane, originál lustrácie nachádzajúcej sa v Hlavnom archíve starých dokumentov vo Varšave (AGAD) obsahuje až 53 listov, t.j. 106 strán. Dokonca prijímajúc, že veľkosť listov a obsah zápisu na jednotlivých stranách je rôzna v oboch dokumentoch a zohľadniac to v prospech lustrácie, ktorá sa nachádza v slovenskom archíve, aj tak je evidentné, že je to iba výťah z celku originálu.

Pokiaľ ide o proporčnosť latinského jazyka v zásadnom texte, tak približne lustrácia z AGAD-u ho obsahuje v rozsahu okolo 21 strán, teda okolo 1/5 celého zápisu. Najzaujímavejšie je ale to, že v prípade sťažnosti (*querella*) je táto v zásade uvedená v celosti, rovnako v jednom, ako i druhom lustračnom texte.⁶⁹ Doslova s neveľkými rozdielmi. Základom prekladu v tejto publikácii bol text z Levoče tvoriaci kópiu. Iba v neveľkom rozsahu sme použili originál lustrácie. Do určitej miery nás k tomu zaväzuje projekt, v rámci ktorého sa sústreďujeme predovšetkým na materiály, ktoré sa nachádzajú vo fondoch archívu v Levoči, ale fakt takmer dôkladného okopírovania tohto fragmentu čiastočne umožnil vyhnúť sa nedorozumeniam spätým s edíciou prameňa. Takéto poňatie tvorí zároveň doporučenie potreby taktiež osobitného spracovania spišských lustrácií v poľských fondoch.⁷⁰

⁶⁹ AGAD MK Dz. XVIII, t. 18, Lustracja z mf. 297, k. 205 – 207v.

⁷⁰ Prezentácia materiálu v tabuľke.

Hovoriac o výťahu lustrácie treba povedať, že tam v podstate chýba popis samotnej Ľubovne, mesta a hradu, obdobne, ako aj Podolínca spolu s najbližším okolím. Iba na začiatku je uvedené, že privilégia zhoreli v Levoči⁷¹ a následne máme poznatky (odkazy) a popisy lustrátorov ostatných sídiel Spišského starostovstva a na tomto mieste sú vymenované podľa abecedy: Spišská Belá (nem. Zipser Bela, maď. Szepesbéla), Ľubica (Libica z nem. Leibitz, maď. Leibic), Matejovce (nem. Matisdorf), Spišská Nová Ves (nem. Zipser, Neudorf/Neuendorf, maď. Igló, rum. Nowejsis), Poprad (nem. Deutschendorf, maď. Poprád), Spišská Sobota (nem. Georgenberg, maď. Szepesszombat, lat. Forum Sabathi), Vrbov (nem. Menhardsdorf, maď. Ménhárd), Stráže pod Tatrami (nem. Michelsdorf), Ruskinovce (Ruszkwinowce, nem. Risdorf, lat. Villa Quirini), Veľká (Felka), Spišské Podhradie (tiež Podhradie, bez Spišského hradu, nem. Kirchdorf, maď. Szepesváralja), Spišské Vlchy (tiež Vlchy, nem. Wallendorf, maď. Szepesolaszi, lat. Villa Latina), Tvarožná (nem. Durelsdorf, lat. Villa Durandi). Okrem toho sa tu nachádza stručný zápis o kláštore kartuziánov v Lechnici (nazývaný Červeným kláštorom).⁷² Popisy sú veľmi stručné, v podstate sa obmedzujúce na informácie o veľkosti činží. Analogický popis tých istých sídiel v originále nachádzajúcom sa v AGAD-e obsahuje 40 strán.⁷³ Preto by tiež bolo vhodné podujat' sa na porovnanie a doplnenie tohto materiálu. Treba tiež poznamenať, že materiál nachádzajúci sa v lustrácii, a predovšetkým sťažnosť obyvateľov Spiša, sa týka dôležitého aspektu vo vzťahoch vtedajšieho poľského štátu s rakúskym cisárstvom a uhorským kráľovstvom, a konkrétne tureckého ohrozenia, ktoré cez celý čas XVI. storočia až do konca XVII. storočia bolo prítomné a tvorilo hlavný prvok znepokojenia (obáv). Spájalo sa to s potrebou stálej pripravenosti tohto územia na prípadné odrazenie útoku.⁷⁴ Zásadnou oporou na Spiši bola Ľubovnianska tvrdza, ktorá tvorila súčasť troch hlavných pevností Republiky (*Rzeczpospolitej*), ku ktorým patrili taktiež Częstochowa a Kamieniec Podolski, zahrnuté do financovania z rozpočtu štátu.⁷⁵

⁷¹ ArchPL, signatúra E 1/148, stará signatúra II/47, s. 1.

⁷² F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 82 – 83 a ArchPL, signatúra E 1/148, stará signatúra II/47, s. 1 – 4. Popis týchto sídiel pozri tiež: *Wybrane Sandecjana...*, s. 9 i 19.

⁷³ AGAD, MK Dz. XVIII, t. 18, Lustracja z mf. 297, K. 184 – 204.

⁷⁴ O tom širšie B. Wierzbicka i P. Wierzbicki, *Relacje polsko-tureckie (osmańskie) w polonicach (dokumentach) z Archiwum Państwowego w Lewoczy (Słowacja)*. [príspevok pripravený do tlače].

⁷⁵ Pozri: P. Wierzbicki, *Polskie twierdze na Spiszu...*, s. 66 i Volumina Legum, wyd. J. Ohryzko, Petersburg 1860, t. V, s. 423: „w konstytucjach sejmu walnego 1670 r. czytamy [...] Praesidium Ľubovle – Ľubo na wszystkich forticach siła Rzeczpospolitej należy. Ľubowla kiedy pokoju od pogan nie jesteśmy pewni osobliwie opatrzenia potrzebuje [...] wedle prawa dawnego [...]“. Pozri: s. 13, sejm 1669 r. „Iż wiele Rzplitej na forticach ukraińnych i pogranicznych należy, tedy za zgoda spólną Stanow Rzplitej obojga narodow powinien będzie skarb Koronny, na oprawe ruin Kamięńca podolskiego na prowianty y praesidium tameczne, także na praesidia Baru, Białey Cerkwie, miasta Krakowa, Ľubowni, y Ľwowa z podatkw ordynaryjnych, także z czterech poborow.“

Hrad v Ľubovni bol administratívnym centrom Spišského starostovstva, teda neprekvapuje fakt, že práve tu sídlil spišský starosta alebo jeho zástupca – podstarosta alebo kastelán, kapitán jazdeckva a veliteľ vojenskej zálohy hradu, tvoriacej taktiež poriadkovú silu na území starostovstva. A to vlastne o nich nachádzame informácie na listoch dokumentov, ktoré boli vybrané na spracovanie okrem lustrácie.

V prvej skupine dokumentov pochádzajúcich zo zložky označenej signatúrou D 6 máme dočinenia s materiálom, ktorý bol už čiastočne, ale iba v nevelkej miere spracovaný, o čom bola reč už vyššie. Nachádzame tu „*Potvrdenia platieb, nariadenia a iné písomnosti spišských starostov Lubomirských týkajúcich sa 13 spišských miest*“ z rokov 1592 – 1735. Na 27 dokumentov, odčítajúc tri spracované v skorších edíciách, v tejto archívnej jednotke sa nachádza 18 písomností v latinskom jazyku a iba 6 kusov v staropol'skom jazyku. V dokumentoch nachádzame prvky v nemeckom jazyku, ktorých preklad projekt nepredpokladal, no z titulu ich významu boli v miere možností prečítané. Materiál, tvoriaci túto archívnu jednotku, má prierezový charakter a jeho datovanie má rozpätie viac ako 140 rokov. Možno ho podeliť na tri časti, t.j.:

- d) od roku 1592 do roku 1641 sú signatúry D 6/1, 2 a 6 – 8;
- e) od roku 1671 do roku 1679 sú signatúry D 6/9 – 14;
- f) od roku 1702 do roku 1735 sú signatúry D 6/15 – 27.

V prípade prvej skupiny archiválií ich čas vzniku pripadá na obdobie úradovania nasledujúcich starostov: Sebastiána Lubomirského (1591 – 1605 (1613)), následne jeho syna Stanislava Lubomirského (1605 (1613) – 1634) a ďalšieho z rodu Juraja Sebastiána Lubomirského (1634 – 1660). V materiáli sa spomína tiež Gašpar Maciejowski (1583 – 1591). Druhá skupina materiálu zodpovedá úradovaniu Stanislava Heraklia Lubomirského (1660 – 1702) a posledná, najväčšia časť, pripadá na čas spravovania administratívy nad starostovstvom Teodorom Konštantínom Lubomirským (1702 – 1745).⁷⁶ Na tento časový predel pripadajú postupne roky panovania vládcov: Žigmunta III. Wazu (1566 – 1632) a Vladislava IV. Wazu (1595 – 1648), následne Michala Korybuta Wiśniowieckého (1640 – 1673) a Jána III. Sobieského (1629 – 1696) a posledný saských Wettinów, Augusta II. Silného (1670 – 1733) a Augusta III. Sasa (1696 – 1763), resp. Stanislava Leszczyńskiego (1677 –

⁷⁶ Zoznam starostov pozri: J. Kurtyka, *Starostwo spiskie (1412 – 1769/70)*, [w:] *Historia Scephusii (Dzieje Spisza)* t. I, Bratislava-Kraków 2009, s. 529 – 531.

1766).⁷⁷ V tomto období Republika (*Rzeczypospolita*) viedla vojny s Tureckom v 70. rokoch XVII. storočia a so Švédskom, tzv. severnú vojnu (1702 – 1710 – poľské obdobie konfliktu).

Vo vyššie uvedených archívnych zápisoch poznávame nižšiu administratívu starostovstva a 13 spišských miest, o. i. úradníka: Andreja Payera, grófa 13 spišských miest v roku 1597, Jána Olmuzera (olmucera) v roku 1674, okrem toho podstarostov: Andreja Moszyńského v roku 1677 a Jána Tworzyjańského v roku 1678, resp. Tomáša Abramowicza, výbercu a administrátora v roku 1678. V roku 1704 sa objavuje gróf 13 spišských miest Šimon Thorn a Kristián Jaster, kapitán.

Tematické otázky v prvej časťazáčina edikt z roku 1592 týkajúci sa dlhoročného sporu medzi obyvateľmi 13 spišských miest Albertom Niciasusom⁷⁸, richtárom, a Krištofom Knisnerom, mešťanom z Popradu. Napriek smrti oboch sporiacich sa naďalej trvali perturbácie späté s touto záležitosťou. Až spišský starosta, v tom čase Sebastián Lubomirski, svojím rozhodnutím záležitosť vyriešil a uzavrel.

Ďalšie dokumenty sú vyúčtovania dane: činža, desiatok, tzv. sled'ové a hospodárske záležitosti vzťahujúce sa na starostovstvo. Najmä v poradí druhý dokumnet D 6/2 z roku 1597 sa vo svojej zásadnej časti týka povinností v prospech hradov v Ľubovni a Podolínci, podobného obsahu je tiež písomnosť z roku 1628 (D 6/7), kde je spomínaný peňažný dar vo výške 5 000 zlatých poukázaný spišskými mestami v prospech Lubomirského v kontexte vojen s Turkami a Tatármi, ako aj tureckého ohrozenia. Podobný dokument vystupuje tiež v ďalšej archívnej jednotke z roku 1622 pod signatúrou D 11/13.⁷⁹ Popri materiáľitohto typu je to taktiež nariadenie proti Židom z roku 1623 (D 6/6) a potvrdenie donácií predchádzajúcich starostov napísané v roku 1641 v Spišskej kapitule (D 6/8). V časoch Stanislava Heraklia Lubomirského obsah ním vystavených listín má finančný charakter, obsahuje tiež údaje o daniach, tzv. dane deviatej časti, clách a iných povinnostiach, vrátane príkazu dodržiavania finančnej disciplíny.

Saské obdobie (1697 – 1763) je potvrdením, že obyvatelia Spiša pod spravovaním Teodora Lubomirského prežívali vážne ťažkosti. Dokument označený signatúrou D 6/14 z 2. decembra 1702 obsahuje informáciu o chýbajúcom termínovom odovzdávaní obnosov (pohľadávok) a kontribúcií do starostovskej pokladnice a zároveň upovedomuje o trestoch

⁷⁷ O týchto panovníkoch pozri obsiahlejšie: M. Spórna, P. Wierzbicki, *Słownik władców polski i pretendentów do tronu polskiego*, Kraków 2003, s. 29 – 41, 204 – 210, 336 – 340, 414 – 419, 473 – 478, 515 – 521.

⁷⁸ Podľa súpisu richtárov Popradu z rokov 1573 – 1624 je meno uvedené v podobe Albert *Nicasii*; pozri I. Chalupický, *Dejiny Popradu*, Košice 1998, s. 67.

⁷⁹ V tomto prípade ide o chocimskú výpravu a vojnu s Tureckom v rokoch 1620 – 1621; pozri: B. Wierzbicka i P. Wierzbicki, *Relacje polsko-tureckie (osmańskie) w polonicach (dokumentach) z Archiwum Państwowego w Lewoczy (Słowacja)*, Materiał pokonferencyjny Nowy Sącz-Kraków 2020, s. 19 – 20 (príspevok odovzdaný do tlače).

konfiškácie majetku za ďalšie oneskorenia termínov platieb. Pritom je treba poznamenať, že sa to deje v čase, keď Republika (*Rzeczpospolita*) prežíva ďalší nájazd švédskych vojsk pod vedením Karola XII. a samotný Teodor Lubomirski je v konflikte s poľským kráľom Augustom II. Silným a stáva sa švédskym prívržencom.⁸⁰

Z dokumentu signatúry D 6/15 z roku 1702 sa zasa dozvedáme o pravdepodobnom pobyte Františka Rákoczyho na Spiši a uhorskom povstaní proti Habsburgovcom. Písomnosť označená D 6/16 z roku 1703 obsahuje príkazy týkajúce sa o. i. odoslania 50 regrútov na hrad v Ľubovni, aby sa pripojili k zálohe pevnosti pod trestom konfiškácie. Na základe dokumentu vydaného starostom v roku 1704 (D 6/17) sa prikázala úplná mobilizácia späť s vojenským ohrozením starostovstva zo strany saských vojsk, čo sa uskutočnilo niekoľkokrát. Z ďalšej písomnosti z roku 1704 sa dozvedáme o troch tisícoch Sasov pod Muszynou a zneužitíach zo strany vojska počas vyberania kontribúcií a daní (sign. D 6/20). Spôsobil to vyludňovanie krajov zapríčinené útekem obyvateľov zo starostovstva, na čo Lubomirski vydáva listinu obsahujúcu potrestanie tých, ktorí opúšťajú starostovstvo, aby neplatili dane, poplatky a kontribúcie v prospech vojska (sygn. D 6/18). Nakoniec boli obyvatelia Spiša zaťažení zabezpečením 120 regrútov a zakúpením 120 koní s cieľom ich začlenenia do vojska. Miestom zhromaždenia sa stáva hrad v Ľubovni (sign. D 6/22). Tieto dokumenty tvoria doplnok obrazu priebehu ozbrojených činností a severnej vojny na južnom pohraničí Republiky (*Rzeczpospolitej*) v rokoch 1702 – 1704.

Ďalšie z rokov: 1710, 1713 a 1714, označené signatúrami od D 6/23 do D 6/26, vo svojom obsahu poukazujú na dôsledky vojny, riešia sa tu otázky prinávratenia práv spišských mestám, daňové úľavy z dôvodu epidémie, pôžičky a vrátenia kontribúcií na ruské vojská, čo je zároveň potvrdením pobytu týchto oddielov na území Spiša a ničivých účinkov tohto faktu.

Posledný dokument z roku 1735 (sign. D 6/27) má charakter typovo hospodársko-daňový, čo poukazuje na zmenu situácie starostovstva a nesporné zlepšenie jeho kondície a tiež jeho obyvateľov. Obsahuje zápis vzťahujúci sa na zákaz prevozu tovarov z Uhorska cez Spiš na teritórium Republiky (*Rzeczpospolitej*) s pominutím cieľ.

Terajšia jednotka obsahuje predovšetkým dokumenty vydané samotnými starostami z rodu Lubomirských, často s ich vlastnoručnými podpismi a k tomu s erbovými pečatami, čo malo za cieľ povýšiť úroveň dokumentu alebo listu. Vďaka tomu môžeme preskúmať vývin a premeny, akými prešiel erb Szreniawa rodiny Lubomirských počas viac ako 140 rokov, a dokonca uskutočniť výskum heraldických zmien, aké nasledovali za po sebe idúcimi

⁸⁰ O tom pozri: M. Marcinowska, *Lubomirscy starostowie sądeccy i spiscy*, Nowy Sącz 1998, s. 12 – 75.

starostami a ich príbuzenské vzťahy, pretože sa vyskytujú v písomnostiach pečatné otláčky s tzv. zloženými erbami. Pri nich nachádzame tiež prvky poukazujúce na vzostup samotného rodu v hierarchii šľachtických titulov od obyčajnej šľachty cez grófov po kniežatá Nemeckej ríše spolu s informáciou o získaných vyznamenaniach. Podpisy nachádzajúce sa na väčšine archiválií a tiež napísané v prípade Sebastiána Lubomirského, čo sa týka o. i. dvoch dokumentov zo XVI. storočia (D 6/1 i 2), čiastočne prezrádzajú stupeň vzdelania samotných starostov.

Oproti vyššie opísanej archiválnej jednotke vyzerá stav bádania celkom inak v prípade materiálu obsahujúceho zložku označenú sigantúrou D 11, pretože počas prvej edície projektu bola spracovaná viac ako polovica materiálu, t.j. 29 dokumentov vyhotovených v latinskom jazyku. Z 55 dokumentov sa spracovalo vtedy 29 napísaných po latinsky, na druhej strane sa nespracovalo: 7 v jazyku nemeckom (D 11/5, 17, 29, 35, 46, 53 – 54), 18 v jazyku staropoľskom a jeden v jazyku latinskom. Ostatné, teda 19 písomností (staropoľské so sign. D 11/1 – 4, 6, 11 – 13, 19, 25, 32, 39, 41 – 45, 47, 49), boli zahrnuté do výskumnej práce v tomto spracovaní spolu s dvomi archiváliami obsiahnutými v dodatku nachádzajúcom sa pod signatúrou D 11/55. Tematický obsah tejto zložky sú hlavne potvrdenia, účty, dane a ich platby, t.j. činže zo starostovstva, desiatky, záväzky voči hradu v Ľubovni v podobe kontingentu obilia a iných poľnohospodárskych plodín. Celok pripadá na roky 1601 – 1681 a následne na roky 1728 – 1737, teda obsahuje takmer celé XVII. storočie a prelom 20. a 30. rokov XVIII. storočia. Aj tak treba tento prameň (zásobu) podeliť, pokiaľ ide o časovú cezúru.

Vybrané dokumenty pre spracovanie obsahujú XVII. a XVIII. storočie. Treba popri tom poznamenať, že na XVIII. storočie sa vzťahuje spomínaný dodatok (D 11/55), ktorý je neveľkou knižočkou (zápisníkom) v žltej väzbe, v ktorej sa nachádza 15 kvitancií (dokumentov) rôznej veľkosti od neveľkých listočkov po väčšie listy, spravidla zapísané na jednej strane, v tom 8 zapísaných v poľskom jazyku, 5 v latinskom a 2 v nemeckom. Ich celkové spracovanie je v tomto prípade v zásade obdobné, ako aj celého obsahu, keď poskytuje obraz hospodárskeho stavu starostovstva, predstavuje výdavky na udržiavanie hradov a potvrdzuje príjmy z tohto najväčšieho výnosného kráľovského majetku v Republike (*Rzeczypospolitej*).

Vďaka týmto materiálom môžeme taktiež preskúmať zmeny, ktoré nastávali na pozíciách nižších úradníkov starostovstva a 13 spišských miest. V písomnostiach z XVIII. storočia sa objavujú úradníci starostovstva – akýsi Fitugowski a Ján Zarczowski, plniaci zaiste úrady

podstarostov alebo kastelánov na Ľubovnianskom hrade. Ľudovít Grinblatsa v rokoch 1734 – 1745 spomína ako gróf 13 spišských miest.⁸¹

Dodatočne je na konci pripojený k signatúre D 11/55 tzv. dodatok obsahujúci tri voľné dokumenty napísané v jazykoch: poľskom (z roku 1630 alebo 1650), latinskom (vyhotovený v roku 1633) a nemeckom (1673). Tam tiež nachádzame zápisy týkajúce sa podstarostu Štefana Lubowieckého, donášača a klienta rodu Lubomirských. Tieto dokumenty sa všeobecne týkajú sporu o pastviská a lesy medzi obyvateľmi okolitých sídiel a Ľubovňou.

Treba poznamenať, že nemožno skúmať vyššie uvedené dokumenty bez porovnania so spracovaným materiálom v prvej edícii, preto tiež boli výťahovo (v stručnosti) uvedené v podobe tabuľkového zoradenia na konci terajšieho spracovania. Je to tak pre skutočnosť, že tvoria určitý súbor dokumentov potvrdujúcich a vykazujúcich príjmy starostovstva v XVII. storočí, odzrkadľujú zmeny na postoch podstarostov, predstavujú tiež kastelánov a úradníkov 13 spišských miest v tej dobe, napríklad o. i. vyššie spomenutého Olmuzera (Olmucera). Môžu tiež tvoriť vďaka sfragistickému materiálu (pečatiam) výborný prameň pre štúdium vývinu šľachtických pečatí a poľskej heraldiky, pretože tam nachádzame prinajmenšom niekoľko erbov vrátane napr. Nałęcz – Jana Andrzeja Ludwika Moszyńskiego, Jastrzębiec – Jana Tworzyjańskiego, či tiež Kuszaba – Štefana Lubowieckého. Objavuje sa rovnako vyššie spomínaný erb Lubomirských – Szreniawa a Janina – Jana Wiernka. Treba zdôrazniť, že ani Janusz Kurtyka opisujúci starostov a podstarostov nezaradil do súpisu všetky priezviská nižších úradníkov starostovstva.⁸² Nenájdeme tam Stanisława či Jana Wiernków(cov) a Jana z Nieradzy Nieradzkiego. Sú prítomní v dokumentoch a zaznamenávajú sa ako spišskí podstarostovia, obdobne ako aj Ján Łodziński s erbom Ostoja a Daniel Mielecki z Mielca s erbom Gryf.

V prípade J. Tworzyjańskiego sú dokumenty z Levoče príkladom modifikácie heraldických zápisov, ktoré chybné pripisujú J. Tworzyjańskému erb Abdank alebo Awdaniec. Hovorí sa tu o Gašparovi Niesieckom, ktorý uvádza podľa mena neznámeho Tworzyjańskiego, ktorý bol spišským podstarostom a zomrel v roku 1674,⁸³ čo sa nesporne vzťahuje na vyššie spomenutého predstaviteľa tohto rodu. Tieto vlastne chybné údaje šíria

⁸¹ B. Fábry, *Igazságszolgálatás...*, IV, 1912, s. 208.

⁸² Pozri: J. Kurtyka, *Starostwo spiskie...*, s. 529 – 532.

⁸³ K. Niesiecki, *Herbarz polski. Powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopisów, dowodów urzędowych*, Lipsk 1842, t. IX s. 158.

taktiež populárne súpisy šľachtických erbov, ako Alfreda Znamierowského⁸⁴ či Tadeusza Gajla.⁸⁵ Výnimkou sú *Herby rodów polskich* poukazujúce taktiež na erb Jastrzębiec.⁸⁶

Obdobne ako v predchádzajúcej archívnej jednotke označenej sigantúrou D 6 prvé tri dokumenty z D 11/1 – 3 pochádzajúce zo začiatku XVII. storočia napísané v staropoľskom jazyku s veľkou pravdepodobnosťou napísal samotný Sebastian Lubomirski, a v prípade D 11/4 určite práve on vyhotovil doporučenia a vlastnoručne sa podpísal a priložil pečať. Sú to jediné príklady zasahovania Lubomirských do účtovných textov, zachované v tejto archívnej jednotke.

Ďalší súbor dokumentov nachádzajúci sa v zložke označenej sigantúrou D 12 tvoria potvrdenia platby rôznych daní 13 spišskými mestami v prospech Republiky (*Rzeczypospolitej*). Tento materiál zahŕňa obdobie od roku 1607 do roku 1678 a teda je svojho druhu doplnením daňovo-fiškálnych zápisov a údajov predchádzajúcich archívnych jednotiek označených signatúrami D 6 a D 11. Súbor je zložený zo 46 dokumentov, z čoho iba 7 napísaných v latinskom jazyku bolo spracovaných v roku 2015. Na druhej strane sa nezahrnulo do bádateľskej práce 39 archiválií, t.j. 3 v nemeckom jazyku (D 12/ 30, 37, 42), 35 v poľskom jazyku a 1 v latinskom jazyku, ktoré spolu dávajú sumu 36 písomností tvoriacich najpočetnejší súbor (nie nevyhnutne objemom) jednotlivých dokumentov v tomto spracovaní. Vybraný materiál tvorí doplnenie archívnych jednotiek D 6 a D 11 a ich časti, ktoré boli spracované v rokoch 2015 a 2016.

Tematika zápisov obsahujúcich súbor D 12 obsahuje hlavne problematiku daní, t.j.: záväzky, činžu z 13 spišských miest, tzv. sled'ové, dragúnske (daň na udržiavanie vojska), desiatok a trhové. Treba poznamenať, že časový úsek vytvorenia piatich prvých dokumentov (označených signatúrou D 12/1 – 5) je I. polovica XVII. storočia, z čoho dva prvé, pochádzajúce z roku 1607, zahrnuté v prebiehajúcim spracovaní, boli napísané Stanislavom Lubomirským a Sebastiómom Lubomirským, ostatné tri spracované v prvej edícii sa končia rokom 1633. Ostatných 41 dokumentov bolo vytvorených v rokoch 1663 – 1678, a teda po ukončení švédskej potopy (1655 – 1660) a kontroly nad týmto starostovstvom Sebastiómom Jurajom Lubomirským. Je to tiež obdobie panovania troch zvolených panovníkov: Michała Korybuta Wiśniowieckého, Jána III. Sobieského a Jána Kazimierza (1609 – 1672).⁸⁷ Z tohto súboru sa vybralo do súčasného spracovania 31 dokumentov v staropoľskom jazyku,

⁸⁴ A. Znamierowski, *Herbarz rodowy. Kompendium*, Warszawa 2004, s. 302.

⁸⁵ T. Gajl, *Polskie rody szlacheckie i ich herby*, Białystok 2003, s. 209.

⁸⁶ *Herby rodów polskich*, wyd. i oprac. M. Paszkiewicz i J. Kulczycki, Londyn 1990, s. 470. Pozri: *Polska encyklopedia szlachecka*, t. XII, Warszawa 1938, s. 40.

⁸⁷ Podrobnejšie pozri: M. Spórna, P. Wierzbicki, *Słownik...*, 198 – 204.

10 bolo spracovaných v prvej edícii projektu. Samozrejme, bolo by možné povedať, že samotné daňové zápisy archiválií nemajú väčší význam, pretože tento materiál má iba štatistickú hodnotu, ale vďaka v ňom obsiahnutým informáciám poznáme spišských podstarostov, veliteľov jazdy, kastelána alebo grófov, a dokonca richtárov a členov mestských rád 13 spišských miest podľa mena a priezviska. V prípade podstarostov v absolútnejväčšine dokumentov sa objavuje osoba Jána Tworzyjańskiego (D 12/8 – 29, 31 – 36, 38, 40) a iba v dvoch Andrzeja Ludwika Moszyńskiego (D 12/30, 39). V dokumente označenom signatúrou D 12/41 vystupuje Krzysztof Suchodolski, veliteľ pechoty na Ľubovnianskom hrade, ktorý sa zaoberá prevzatím peňazí na zorganizovanie a oblečenie pechoty. V zbierke vystupuje značný počet pečatí, hlavne predstavujúcich erb Jastrzębiec Tworzyjańskiego a dva s erbom Szreniawa rodu Lubomirských. Podobne ako v skôr rozobratých materiáloch, tvoria vynikajúci príklad heraldických vyobrazení šľachtických rodov.

Spomedzi úradníkov 13 spišských miest, okrem už skôr spomínaného grófa Jána Olmuzera (D 12/19 – 29, 31 – 36, 38 – 41), nachádzame v písomnostiach Jakuba Frykala z roku 1607 (D 12/2) a Gregora Milletera⁸⁸ (D 12/7 – 18). V písomnostiach vystupujú tiež tzv. richtári zo spišských miest (sign.: D 12/8, 10, 14 – 15, 18, 20 – 23, 25 – 29, 31 – 33, 38 – 40): Buldizar z Ľubice, Czaj zo Spišského Podhradia, Hedere zo Spišských Vlách, Kalman zo Spišskej Novej Vsi, Kamienský zo Spišského Podhradia, Kežmarský zo Spišského Podhradia, Pavol Szwarz zo Spišských Vlách.

Zbierka terajších dokumentov je dôležitá z hľadiska možnosti preskúmania fungovania úradníckeho systému spišských miest, a tiež umožňuje identifikáciu jednotlivých osôb plniacich administratívne funkcie. Absentuje rovnako v poľskej i slovenskej vede širšia analýza týchto úradov.⁸⁹ S obdobnou situáciou sa stretáme v prípade spišských podstarostov, ktorí naďalej čakajú na úplné spracovanie a súpis. Nesporne tieto dokumenty môžu byť elementom podporujúcim tieto činnosti v budúcnosti. Vďaka tomu bude možné bližšie poznať fungovanie administratívy starostovstva a 13 spišských miest a umožní to tiež porozumieť vzájomným spätostiam v rámci spišského zálohu.⁹⁰

Na konci spracovania sa nachádzajú iba sandeciana obsiahnuté v spracovaní, pochádzajúce z archívnej jednotky D 13, ktorá bola najkomplexnejšie spracovaná v edícii projektu v roku 2015. Sú to materiály týkajúce sa sporu o slobodný vývoz soli z Bochne

⁸⁸ Podľa B. Fábryho zastával pozíciu grófa 13 spišských miest *Georgius (György)*, nie *Gregorius*, pozri: B. Fábry, *Igazságszolgálatás...*, s. 207 – 208.

⁸⁹ Existuje pravda zoznam grófov spolu s analýzou tohto úradu, ale v uhorskej literatúre a starou cezúrou, pozri: B. Fábry, *Igazságszolgálatás...*, s. 206 – 207.

⁹⁰ Čiastočnú právnu analýzu fungovania starostovstva uskutočnila J. Radziszewska, *Studia z dziejów ustroju Spisza*, Katowice 1968 r., ale terajšie spracovanie vyžaduje aktualizácie na základe nového stavu výskumu.

a Wieliczki, ako aj slobodného dovozu medi, železa, cínu a tiež bronzu do Poľska s pominutím práva skladu v Novom Sączu 13 spišskými mestami. Vybrané písomnosti obsahujú takmer 6 strán poľského textu a pochádzajú z roku 1570. Prvý dokument so signatúrou D13/6 obsahuje argumenty 13 spišských miest predstavené kráľovským úradníkom proti právu skladu soli v Novom Sączu. Druhý, označený signatúrou D 13/17, je protest miest Lubovňa a Podolíneć, ktoré sa odvolávajú na kráľovské privilégia udelené im Jagiellovcami, vyvracajú oprávnenosť práva skladu mesta Nový Sącz na soľ, meď, mosadz a železo.

Zároveň sa obyvatelia týchto miest odvolávajú na fakt, že sú to najvýznamnejšie mestské strediská na Spiši a udelené privilégia Novému Sączu sú v protiklade s právami, ktorými disponujú a nemôžu byť rešpektované.

V tomto spracovaní dominujú dokumenty napísané v poľskom jazyku, ktorého pamiatky sú prezentované od konca XVI. storočia po prvú polovicu XVIII. storočia. Je to spolu 61 archiválií, na príklade ktorých môžeme preskúmať vývinetnej skladby, spôsob zápisu jednak jednotlivých výrazov, ako aj písmen v našom rodnom jazyku. Na základe týchto materiálov je možné uskutočnenie jazykového štúdia poľštiny z obdobia XVII. a XVIII. storočia. Avšak, aby edícia bola čitateľná pre bežného príjemcu, čo bolo jedným z hlavných zámerov projektu, nutné bolo zaktualizovanie týchto zápisov. Preto sa upustilo zo zachovania prvotnej formy zápisu, uplatnili sa súčasné jazykové formy, prinajmenšom tam, kde to bolo možné, aby sa zachoval prvotný charakter dokumentu a jeho staropoľská formula. Pokiaľ ide o písmená, ak to bolo možné, zmenilo sa písmeno „y“ na „i“ alebo „j“, uviedli sa písmená: ć, cz, sz, ś, ź, ż atď. Zrežignovalo sa z nemých písmen „h“ a doplnili sa, ak to umožňovalo čítanie materiálu, chýbajúce písmená. Keď sa ukázali latinské vsuvky, bola snaha ich preložiť,⁹¹ no ak sa pravidelne opakovali, úkon sa vykonal iba raz. Časť vsuviak v nemeckom jazyku bola prečítaná a publikovaná bez prekladu. Zároveň okrem edície staropoľských archiválií bol uskutočnený preklad 21 dokumentov napísaných v latinskom jazyku (týka sa to dokumentov zo súborov: D 6 – 18 archiválií a D 11 i D 12 po jednom dokumente a spišskej lustrácie napísanej čiastočne v latinskom jazyku so signatúrou E 1/148), ktoré sa preložili do poľského jazyka, s čím sa viaže uvedenie v oboch prípadoch vecných poznámok. Samozrejme, z dôvodu objemu materiálu a s úmyslom udržania jeho zrozumiteľnosti pre bežného príjemcu, bol počet vecných poznámok ohraničený na minimum. Do publikácie bol

⁹¹ Taktiež opierajúc sa o objasnenia obsiahnuté v slovníku J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla historyków i prawników*, Kraków 2001.

zahrnutý slovenský jazyk, do ktorého sa preložil úvod, lustrácia spolu s *querellou* z roku 1569, ako aj tituly 81 dokumentov.

V poľských prekladoch a v poľskej edícii sa umiestnil na začiatku príslušný titul v poľskom jazyku a pod ním jeho preklad do slovenského jazyka. Obsahuje miesto a dátum vydania a približuje obsah dokumentu. Ďalšiu časť titulu tvorí technický popis späť s uvedením názvu archívu, signatúry, číslovania listov, jazyka dokumentu, datácie, informácie o listoch zapísaných a nezapísaných, ako aj ich rozmery. Uviedli sa tiež strany s pečaťami alebo ich stopami, prípadne sa označilo ich chýbanie.

Doplňujúce údaje o dokumente boli prípadne vložené do vecných poznámok.⁹² V prípade pečatí, ktorých značný počet sa objavuje v dokumentoch, sa popri zmienke o nich uverejnili rozmery a na konci ich popis. Ak pečatný znak obsahoval šľachtický erb, doplňujúce informácie sa nachádzajú v titule alebo v poznámke. V prípade nižších spišských úradníkov a 13 miest sa nepodarilo určiť kompletne osoby a popísať ich, na druhej strane šľachtickí úradníci, hlavne sa jedná o starostov, boli identifikovaní na základe zoznamov úradníkov, súpisu šľachtických erbov a ostatnej literatúry. Poľskí králi, ktorí sa spomínajú v dokumentoch, boli už opísaní v úvode na základe biografického slovníka. V prijateľnej miere, avšak veľmi úsporne sa v poznámkach uviedli objasnenia späté s geografickými názvami a taktiežs pojмами alebo hospodárskymi otázkami, čo súviselo s faktom, že by ich príliš veľký počet mohol narušiť spôsob prijímania bežným čitateľom, predovšetkým ktorému je adresované terajšie spracovanie. Uskutočnila sa tiež identifikácia údajov prezentovaných vo forme zápisov sviatkov. Názvy miest sú podávané v ich súčasnom znení. Dodatočne bola na konci umiestnená bibliografia, menný a geografický register.

V preklade latinského textu, obdobne ako vo vydaní *Wybrane sandecjana ze zbiorów Archiwum Państwowego w Lewoczy*, vlastné mená, také ako priezviská a toponymy sú prezentované v takom znení, v akom boli prvotne zapísané.⁹³

Ako vidieť na základe vyššie uvedeného opisu, v tomto pramennom spracovaní, ktorý je edíciou poľských dokumentov a prekladom latinských do poľského a čiastočne slovenského jazyka, opäť ako v tretej edícii z roku 2017, bolo potrebné prijať kompromis medzi *Instrukcją wydawniczą dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku* pod redakciou Kazimierza Lepszego⁹⁴ a zámermi projektu *Polonica w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy IV etap*. Týka sa to predovšetkým poznámok, ale tiež iných

⁹² Spôsob prezentácie dokumentov v trochu zmodifikovanej verzii podľa: *Wybrane sandecjana...*, s. 6 – 7 i 16.

⁹³ Podľa: *Wybrane sandecjana...*, s. 7.

⁹⁴ *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, pod red. K. Lepszego, Wrocław 1953.

problémov, popísaných vyššie. Aby nedošlo k nezrovnalostiam, všetky poznámky spolu s prípadnými textovými informáciami tak v prekladoch z latinčiny do poľštiny, ako aj v edícii poľských dokumentov, vystupujú výlučne v číselnej verzii.

Ako sa už na to poukázalo vyššie, poznámky sme obmedzili iba na nevyhnutné a ich forma je skrátaná, aby nenarúšali prijímanie prekladov do poľského jazyka a poľskú edíciu.⁹⁵ Sú to modifikácie, ktoré umožňuje vydavateľská inštrukcia, preto tiež boli uplatnené.⁹⁶

V spracovaní je prezentovaný archívny materiál súborom rukopisových dokumentov, ktorých autormi bolo veľa osôb. Vystupujú v nich tri hlavné jazyky: jazyk poľský a latinčina, ako aj nemecké vsuvky, ktoré sú informačným alebo triediacim elementom. Dokumenty nesú stopy rôznych ciest spätých s ťažkou históriou regiónu, sú čiastočne znehodnotené plesňou a majú početné úbytky. Na nich nachádzajúce sa pečate sú často nekompletné alebo prasknuté, alebo zostali iba ich fragmenty, hoci v tomto prípade je to zriedkavé. Číslovanie uvedené na označenie dokumentov nie je vždy konzekventné, čoho príkladom je archívna jednotka so signatúrou D 1. Prípisy boli vyhotovené tužkami rôzneho druhu. Čísla sú zaznamenané v ľavom hornom rohu, často spolu s dátumami a na prvej strane. Vyskytujú sa tiež čísla listov alebo strán v dolnej časti dokumentu. Písomný materiál je ručný papier rôznej veľkosti listov, ktoré sú uložené voľne v zložkách, niekedy sú to kusy papiera.

Výnimkou je jeden zápisník označený signatúrou D 11 obsahujúci 15 listov (dokumentov) spolu s väzbou. Na zápis sa použil tuš alebo atrament, ktorého farba býva čierna a častejšie vyblednutá bronzová. Písmo je v mnohých prípadoch ťažko čitateľné z dôvodu jeho charakteru, úbytkov, chýb, skratiek, zjednodušenia a vyblednutia.

Polonica z archívu v Levoči tvoria materiálne svedectvo poľskej prítomnosti na území Spiša a jeho príslušnosti do Republiky poľskej (*Rzeczypospolitej*) a poľských kultúrnych a jazykových vplyvov na tomto území. Čerpajúc zo skúseností predchádzajúcich troch edícií, sa prijalo rozhodnutie, aby štvrtá tvorila ich doplnenie a zároveň rozšírila doterajší bádateľský a vydavateľský smer o poľskú edíciu pri zachovaní prekladania latinských materiálov spolu s edíciou a prekladom, prinajmenšom čiastočným, do iného moderného jazyka. V tomto prípade najväčšmi zrozumiteľným je jazyk krajiny, v ktorej archívnych fondoch sa polonica nachádzajú, teda Slovensko.

⁹⁵ Podľa *Wybrane sandecjana...*, s. 6 i 16.

⁹⁶ „Vo výnimočných prípadoch môže vydavateľ používať vlastný systém modernizácie, musí ale v predhovore vysvetliť, z akých dôvodov ho uplatňuje. V každom prípade modernizácia sa musí uplatniť v celom vydaní konzekventne podľa jednotnej zásady“, podľa: *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI w. do pol. XIX w.*, rozdział II, podpunkt 22, s. 6.

Samozrejme, z titulu nutnosti a tiež potreby sme sa obrátili na materiál už známy, ktorého doplnenie však umožňuje širšie a viac hĺbkové a komplementárne bádanie závislostí vyskytujúcich sa v administratívnej, hospodárskej, finančnej a spoločenskej podobe na území Spišského starostovstva. Zároveň je to materiál, ktorý podáva prehľad potrieb starostovstva a význam na jeho území nachádzajúcich sa pevností Ľubovňa a Podolíneč, ktoré tvorili administratívne strediská a symbolizovali nie iba vojenskú, ale aj politickú prítomnosť Republiky (*Rzeczpospolitej*), pre obranu ktorej boli neoceniteľné. Chtiac tiež udržať istú stálu konzekvenciu v celkovom predstavení materiálu sme umiestnili na konci publikácie tabuľku, predstavujúcu v skratke spolu s titulmi a popismi už skôr, počas dvoch prvých etáp, spracované dokumenty, ktoré tvoria doplnenie súčasného spracovania.

Zhrnutie:

1. Základným cieľom projektu je predstavenie poľských materiálov nachádzajúcich sa v Štátnom archíve v Levoči, ktoré tvoria poľské kultúrne dedičstvo.
2. Tieto materiály tvoria potvrdenie poľskej kultúrnej, spoločenskej, ekonomickej, vojenskej a politickej prítomnosti na území Spiša, dnešnom Slovensku a predtým na území Uhorského kráľovstva a Rakúskeho cisárstva.
3. Výsledkom výskumných prác uskutočnených v rámci štvrtej edície projektu bolo 82 dokumentov poľskej proveniencie preložených, upravených a spracovaných. Archiválie pochádzajú z oddelenia Varia, ktorý je v podstate zbierkou poľských materiálov k dejinám Spiša. Dokumenty boli vybrané z archívnych jednotiek označených signatúrami: D 6, 11, 12, 13 a E 1. Materiály označené písmenom D tvoria doplnenie doterajších materiálov, ktoré sa preložili a spracovali v rokoch 2015 – 2016.
4. Materiály vybrané na spracovanie v roku 2020 sú hlavne dokumenty späté s administratívnou, hospodárskou a vojenskou činnosťou. Súto daňové vyúčtovania zo Spišského starostovstva alebo v jeho prospech, hlavne v aspekte udržania administratívy a obranscapnosti hradov Ľubovňa a Podolíneč, tvoriacich hlavnú ochranu južnej hranice Republiky (*Rzeczpospolitej*) pred tureckým ohrozením. Najviac dokumentov tohto typu nachádzame spomedzi archiválií označených signatúrami: D 11 (19 archiválií), následne v D 12 (36 archiválií) a D 6 (7 archiválií). Spolu je to 62 dokumentov. Spomínajú nasledujúce dane: činže (zo starostovstva), desiatky, tzv. sled'ové, dragúnske (daň na udržiavanie vojska), okrem toho záväzky v podobe poplatkov za víno alebo cla za tovary. V prípade D 6 máme tiež veľkú skupinu materiálov, t.j. 17 archiválií, obsahujúcich zákazy a príkazy starostov späté jednak s tureckou vojnou (1683 – 1699), jednak so severnou vojnou (1702 – 1709), týkajúce

sa záležitostí vojenského regrutovania, kontribúcií v prospech cudzích ruských a saských vojsk a škôd, spoločne so zákazmi, napr. obchodu pre Židov či tiež vyvedenia vojska poza hranice starostovstva a jeden varujúci pred saskými vojskami, či tiež dva dokumenty obsahujúce procesné otázky spolu s dedením práv. Dokument, a v podstate dva zložené dokumenty označené signatúrou D 13, obsahujú spor Nového Sączu a spišských miest späť s vývozom soli z Bochne a Wieliczky a tiež dovozu železa, medi a cínu. Dokumentom zachytávajúcím celkovo tieto otázky, teda ukazujúcim mechanizmus, na báze ktorého funguje Spišské starostovstvo, je lustrácia z roku 1569.

5. Skúsenosti z doterajších realizovaných činností, t.j. z rokov 2015 – 2017 a tiež súčasné poukazujú na potrebu uvedenia do vedeckého obehu vrátane populárno-vedeckého historických prameňov v podobe prekladov a vydania dokumentov rôzneho poslania, a zároveň čiastočného alebo celkového prekladu do moderných jazykov (slovenský a anglický). Má to za cieľ priblížiť poľské kultúrne dedičstvo, rozšíriť okruh prijímateľov staropoľských prameňov a umožňuje to presiahnuť regionálny rámeček.

6. Poľské archiválie napísané v staropoľskom jazyku sú pamiatkami poľského jazyka. Tie, ktoré su prezentované v terajšej edícii, umožňujú prebádať vývin nášho materinského jazyka od XVI. do XVIII. storočia.

7. Sfragistický materiál (pečate), vyskytujúci sa v spracovaných dokumentoch, tvorí vynikajúci prameň pre výskum vývinu poľskej cirkevnej, šľachtickej a štátnej heraldiky, ako aj vexilológie.

8. Dokumenty okrem široko poňatých spoločensko-hospodárskych hodnôt sú taktiež vynikajúcim prameňom pre genealogické bádania, dopĺňujúcim doterajšie poznanie v tejto oblasti a verifikujúcim ho.

9. Vďaka prezentácii terajšieho materiálu prehľbujeme poznanie tematiky zmien v správe starostovstva a 13 spišských miest na pozícii nasledujúcich úradov: starostov (to sa týka hlavne Lubomirských) a predovšetkým pokiaľ ide o nižšiu administratívu, teda podstarostov a kastelánov ľubovnianskeho hradu a následne grófov, richtárov a členov mestských rád 13 spišských miest. Získavame potvrdenie obdobia spravovania funkcie starostov a podstarostov, a tiež údaje o kastelánoch hradu a poznáme priezviská úradníkov 13 spišských miest.

10. Tieto dokumenty potvrdzujú silný vplyv rodiny Lubomirských, zastávajúcej úradu spišských a sandeckých starostov, na vývin starostovstva v zmysle hospodárskom, spoločenskom, kultúrnom, vojenskom a právnom, ako aj náboženskom.

11. Napriek tomu, že projekt nepredpokladal v tejto edícii spracovanie dokumentov v nemeckom jazyku v rámci realizovaných výskumných prác archívnych jednotiek, jednako

boli uvedené v úvode. Ich počet je nevelký, pretože obsahuje desať písomností, avšak do budúcnosti vytvorí ďalší element rozšírenia prác v oblasti prekladov a spracovania. Na druhej strane, nemecké vsuvky v spracovaných materiáloch napísaných v jazykoch latinskom alebo poľskom boli čiastočne v rámci možností preložené.

12. Terajší materiál má prierezový charakter, pokiaľ ide o časovú cezúru vo vzťahu k histórii Spiša i Poľsko-litovskej únie (*Rzeczpospolitej Obojga Narodów*), pretože obsahuje obdobie od konca XVI. storočia po začiatok XVIII. storočia, teda moment najväčšieho rozkvetu starostovstva a jeho významu v rámci poľského štátu, ktoré prežívalo vtedy prelomové chvíle na medzinárodnej aréne i vo vnútorných vzťahoch. Zároveň je to obdobie najväčšej administratívnej aktivity a rozvoja starostovstva, ku ktorému sa zachovalo pomerne veľa vedeckého materiálu. A levočské archiválie tvoria v tomto prípade vynikajúci porovnávaci prameň a prinášajúci nové informácie do mnohých odborov historickej vedy z oblasti práva, hospodárstva, štruktúry (zriadenia), vojenstva, pomocných vied historických i archivistiky.

13. Vyššie uvedené body ponúkajú nasledujúcu konklúziu, že celkové spracovanie a kontinuita výskumu poľských materiálov, zachovaných v Štátnom archíve v Levoči, nesporne ovplyvní rozšírenie poznania o Spiši a regióne, ako aj vzájomných kontaktoch a sandecko-spišských väzbách. Okrem toho umožní odhaľovať iné celopoľské otázky, a dokonca celoeurópske. Posúvajúc sa týmto smerom ďalej, dobrým krokom vpred by bolo tiež súbežné komplexné spracovanie nevydaných lustrácií Spišského starostovstva spolu s lustráciami Sandeckého starostovstva od XVI. po XVIII. storočie, nachádzajúcich sa v poľských archívoch, ktoré tvoria pomer (návaznosť) a zároveň tvoria pevný celok s materiálmi nachádzajúcimi sa v Levoči. Preto tiež terajšia edícia obsahuje preklady, vydanie a spracovanie odpisu lustrácie z roku 1569 z fondov levočského archívu.

14. Ďalším smerovaním výskumov, ktoré vytyčuje obsah fondov poloník v Štátnom archíve v Levoči, je potreba uskutočňovania vstupných výskumov, napríklad v archíve Spišskej kapituly, kde nesporne možno nájsť poľské materiály, na čo jednoznačne poukazujú početné odpisy prítomné v archiváliách poľskej proveniencie z tamojšieho archívu. Toto smerovanie prác treba rozšíriť aj o iné slovenské archívy v regióne, napr. v Starej Ľubovni či Bardejove.

15. Terajšie spracovanie tvorí vo svojom základe (zámere) doplnenie predchádzajúcich činností a spracovaní a je prvkom tvorby zbierky poľských dokumentov z archívu v Levoči, ktorý má poslúžiť ďalším prácam historikov a záujemcov o históriu, prehlbujúcim poznanie spoločnej histórie poľsko-slovenského, mnohonárodnostného, mnohoetnického a mnohokultúrneho Spiša a hospodárskych, spoločenských a kultúrnych vzťahov na

sandecko-spišskom pohraničí spolu s jeho dôležitým elementom nazývaným sandecko-spišská cesta.

16. Na záver treba poznamenať, že projektové výskumy a s nimi späté publikácie (preklady, spracovanie, edícia dokumentov), rovnako z rokov 2015 – 2017, ako i súčasné, umožnili uviesť spracované materiály v širokom okruhu, o. i. vo sfére populárno-vedeckej, napr. umiestnenie výsledkov bádání a materiálov v časopise *Sądeczanin historia*, čísle venovanom Spišu.⁹⁷ Okrem toho boli výsledky prác predstavené na medzinárodnej konferencii „Slovania a Osmanská ríša. Konflikt, koexistencia, dedičstvo“, zorganizovanej v júni 2019 Inštitútom slovanskej filológie Jagiellonskej univerzity a Oblastným múzeom v Novom Sączy v Haličskom mestečku. V tureckom kontexte bol predstavený referát „Poľsko-turecké (osmanské) vzťahy v polonikách (dokumentoch) zo Štátneho archívu v Levoči (Slovensko)“.⁹⁸

Nižšie uvedené spracovanie sa skladá z:

- spišskej lustrácie spolu so sťažnosťou z roku 1569 zo súboru Varia – napísaných vo väčšej časti v staropoľskom jazyku s latinskými vsuvkami a čiastočne v latinskom jazyku;
- 81 dokumentov pochádzajúcich zo súboru Varia označených písmenom „D“, z ktorých 20 je napísaných v latinskom jazyku so vsuvkami v staropoľskom a nemeckom jazyku a 61 je napísaných v staropoľskom jazyku so vsuvkami v latinskom jazyku.

Zoznam vybraných archíválií:

- 1. E1/148 – 1 dokument;
- 2. D 6: 18 dokumentov v j. lat.: 1, 8 – 9, 11, 14 – 27 a 6 dokumentov v j. poľ.: 2, 6 – 7, 10, 12 – 13 – spolu 24 dokumentov;
- 3. D 11: 1 dokument v j. lat.: 19 a 18 dokumentov v j. poľ.: 1 – 4, 6, 11 – 13, 19, 25, 32, 39, 41 – 45, 47, 49 – spolu 19 dokumentov;
- 4. D 12: 1 dokument v j. lat.: 4 a 35 dokumentov v j. poľ.: 1 – 2, 7 – 29, 31 – 36, 38 – 41 – spolu 36 dokumentov;
- 5. D 13: 2 dokumenty v j. poľskom: 16 – 17.

⁹⁷P. Wierzbicki, *Polskie twierdze na Spiszu. Zamek w Lubowli oraz zamek w Podolińcu w materiałach źródłowych okresu staropolskiego*, „*Sądeczanin historia*“, nr 4/2019, s. 66 – 71.

⁹⁸Príspevok bude publikovaný v roku 2021 a doplnený o materiály obsiahnuté v spracovaní štvrtej edície projektu v roku 2020.

Zestawienie dokumentów z Archiwum Spiskiego w Lewoczy /
Súpis dokumentov zo Štátneho archívu v Levoči

Dokument nr 1

ArchSL, sygn.: SM E 1/148

Warszawa, 8 maja 1569 r.

Wyciąg z lustracji królewskiej 13 miast spiskich z 1569 roku oraz skarga na zniszczenia i grabieże.

E 1 – nr dokumentu 148, stara sygnatura: II/47, j. łac. i j. pol., XVI w., (k. 1-6), wymiary karty: 21 cm × 33 cm. Pieczęci brak. Oprawa: teczka współczesna niebieska z opisem. Dokument papierowy, 6 kart, 12 stron: zapisane 2-10 i 12, niezapisana 11.

[k. 1v]

Extractum

**Ex libro Lustrationum Thesauri Regni An[no] 1569 per Generosos D[ominos] Johannem
Chryzstoborski castellanum Wieluniensem Venerabilem Zacheum Piekarski
Secretarium SRM e[t] Petrum Kaszowski in comitibus generalibus Lubliniensibus
Minoris Poloniae lustratores assignatos conscriptum**

Tredecim Oppida Capitaneatus Scepusiensis

I. Nowa Wieś

Pytani graf i rychtarze⁹⁹ z burgarzami¹⁰⁰ ze trzynastu miast pod przysięgą, jeśli mają przywileje funduszów albo zasadzenia miast swoich, z których by się pokazać mogło, z czego a wiele czynszu a podatku płacić by mieli na każdy rok. Tę sprawę dali, iż przywilejów zasadzenia tych miast nie mają, powiadając, iż każde to miasto przed zastawą były *in corpore 24 civitatum regalium Scepusiensi*, tedy jako pod jednym grafem lewockim byli, tamże się sądzili osobnym prawem swym, w którym i teraz siedzą także też i wszystkie przywileje tych miast chowali jako wspólnie dwudziestu czterem miastom należące, które po tym *in anno 1550* tamże w Lewoczy na ratuszu zgorzały i nie mają inszych funduszów i listów jedno tym gruntom ich własnym należące, a ktemu *confirmatione iurium et libertatum* Królów Jeg[o]

⁹⁹ Rychtarz – tu: sędzia.

¹⁰⁰ Burgarz – burmistrz.

M[oj]ści polskich i dzisiejszego Pana Króla Je[g]o M[oj]ści *in quorum pacificousu* byli i teraz są.

Item dali sprawę, iż wedle dawnego zwyczaju płacą czynsz na trzy raty w rok, to jest *pro festo S[ancti] Joannis Baptistae, S[ancti] Martini et Dominica quadragesima*, wszystkie trzynaście miast. *Item* Nowa Wieś wedle zwyczaju dawnego płaci czynszu *pro una rata aur[eorum] hungar[icorum]*¹⁰¹ 124/39/9. Co uczyni na trzy raty do roku *aur[eorum]* 374/14/9.

Item pokazali mieszczanie przywileje *subtitulo Sigismundi Regis Ungariae de data 1397 na 5 czerwonych złotych pro qualibet ratha*, które są dane kapłanowi i szpitalowi, które konfirmowali *reges Johannes Albertus et Sigismundus Primus. Facit* do roku *aur[eorum]* 15. *Item* Łukasz Kowal z Nowej Wsi pokazał przywilej *subtitulo Serenissimi Regis Sigismundi moderni de data 1555 super libertata domorum agrorum et omnium possessionum ab omnibus censibus solutionibus pensionibus seillipsi concessae[t] successoribus illius de Lumbiseius descendentibus perpetuo duraturaea conditione utipse cum successoribus(?)suis sine ulla excusatione [k.2] pro pecuniis nostris operam suam cum e[t] opus fuerit nobis e[t] successionibus nostris navau? et impender¹⁰² tenebitur*. Czyni do roku *aur[eorum] hungar[icorum]* 3.

Item pokazali list mieszczanie niektórzy *n[umer]o 11 subtitulo Serenissimi Regismoderni de data 17 Aug[usti] An[no] 1566*, którym listem *proptercombustione[m]* czyni wolne *ab omnibus censib[us] pensionibus ad sex annor[um] decursum* czyni do roku supputacycy z każdego domu *aur[eorum]* 12.

Defalkowawszy¹⁰³ *aur[eorum]* 15 na które przywilej pokazany *Sigis[mundi] Regis Hungar[iae] R'nt[?]* *census aur[eorum]*.....359/14/9

Ciż mieszczanie ukazali przywilej *subtitulo Sigismundi Romanor[um] Imperator[is] Hungariae Bohemiae Croatiae etc. Regis de data in atta (data?)¹⁰⁴ An[no] 1435*, w którym jest narratia, iż prze[z] spustoszenie i spalenie miasta ich od Husytów i Taborytów¹⁰⁵ wszystki[e] przywileje i listy od królów węgierskich im nadane z innymi rzeczami i majątnościami ich pobrane. W tymże przywileju daje im wolność gór kopania, *argenti*

¹⁰¹ Tu jak i poniżej łaciński skrót „aur.” rozwinięto jako „aureorum”, kierując się przykładem w dokumencie „aureor.”, jednoznacznie wskazującym na formę dopełniacza liczby mnogiej, jak również faktem, iż fragmenty po łacinie są podporządkowane głównemu tekstowi w języku polskim, który swą składnią również mógł wpłynąć na formę wyrazów łacińskich.

¹⁰² Nie przypomina żadnego słowa łacińskiego.

¹⁰³ Słowo pochodzi od łacińskiego „defalco” – potracić, odliczyć. Z uwagi na to, że słowo funkcjonuje w dokumencie jako spolszczone, zdecydowano się zachować te słowa w oryginalnym brzmieniu, jak również łacińskie formy pochodzące z „defalco” czy „defalcatio” tłumaczyć w ten sposób, by zachować jednolitość.

¹⁰⁴ Nie przypomina żadnego słowa łacińskiego.

¹⁰⁵ Na marginesie dopisek późniejszy „Hussity y Taboryti”.

mercuri cupri chalibise[t] ferri in territorio eiusde[m] civitatis Iglov ktemu liberam stateram forum sebdamadale et nundmas?¹⁰⁶se[u]?¹⁰⁷ i insze prerogatywy. Ukazali też przywilej subtitulo Capituli de Scepus[io]¹⁰⁸de data Ann[o] 1480, w którym są opisane granice Nova Villa¹⁰⁹ za komisją Matthia[e] Regis Hungaria[e].

Podgrodzie

Miasto Podgrodzie wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę trzykroć do roku *aur[eorum] hungar[icorum]*, 109 ½, *fac[it]* na trzy raty do roku *aur[eorum]*328 ½
Johannes Grundel z Podgrodzia pokazał przywilej K[róla] J[ego] M[ości] Pana dzisiejszego *de data M.D.L primi¹¹⁰*, którym król J[ego] M[ość] Stefanowi *Chaje[t] successoribus suis utrius que sexus* libertować raczył *domose[t] fundos in oppido Varalia seu Podgrodzie ab omnibus censibus et contribution[ibus]*. Czyni do roku *aur[eorum]*.....6
Remanebunt census aure[orum].....322 ½

Włochy

Miasto Włochy wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę *aur[eorum]*... 117 ½
Facit na trzy raty.....*aur[eorum]* 352 ½

Biała

Miasto Biała wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę *aur[eorum]*.....92
[k. 2v]
Facit na trzy raty do roku..... *aur[eorum]* 276
Jakub Kowal ma przywilej od K[róla] J[ego] M[ości] i libertacje *ad aur[eos]*6

Libicza (Lubica)

Miasto Libicza wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę *aur[eorum]*.....162 ½
Facit na trzy raty..... *aur[eorum]* 587 ½
Mieszczanie z Libicze pokazali list *subtitulo Sereniss[imi] Reg[is] Sigis[mundi] de data 1569*, który odpuszcza im czynszu 9 *aur[eorum] hungari[corum] ratione cuius damprati magni quod per officiales de Kessmark [Kieźmark] Ipsos oblatum fuisse perhibuerunt Ita tamen donec pratum hoc idem e? contra non recuperaverint*. Tymże mieszczanom przywilej *ratione conflagrationis* defalkował im Król J[ego] M[ość *pension[ibus] aur[eorum]*.....39

¹⁰⁶ Tu możliwe, że źle przepisane, słowa nie dają żadnego sensu; sebdomadale, nundinas?

¹⁰⁷ Takie rozwinięcie nie daje sensu. Może 'etc.'?

¹⁰⁸ Chodzi o Spiską Kapitułę.

¹⁰⁹ Nowej Wsi.

¹¹⁰ 1551 r.

Wierzbów

Miasto Wierzbów wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę *aur[eorum]*.... 75
Czyni trzy raty..... *aur[eorum]* 225

Poprad

Miasto Poprad wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę.....*aur[eorum]* 47 ½
Uczyni na trzy raty do roku.....*aur[eorum]* 142 [½]

Filka (Wielka)

To miasto wedle dawnego zwyczaju daje na każdą ratę *aur[eorum]*65
Na trzy raty do roku uczyni..... *aur[eorum]* 195

Sobota

Miasto Sobota wedle dawnego zwyczaju płaci na każdą ratę *aur[eorum]*22 ½
Uczyni na trzy raty do roku..... *aur[eorum]* 67 ½

Straże

To miasto wedle dawnego zwyczaju płaci na każdą ratę*aur[eorum]* 40
Uczyni na trzy raty do roku..... *aur[eorum]* 120

Matiaszowce

To miasto płaci czynszu na ten czas na jedną ratę*aur[eorum]* 30
Uczyni na trzy raty do roku..... *aur[eorum]* 90

[k. 3]

Płacili na trzy raty przed spustoszeniem..... *aur[eorum]* 180

Twarożna

To miasto płaci czynszu na ten czas na jedną ratę..... *aur[eorum]* 30
Uczyni na trzy raty do roku..... *aur[eorum]* 90
Płacili przed spustoszeniem..... *aur[eorum]* 225

Ruszkwinowce

To miasto płaci na ten czas czynszu na jedną ratę..... *aur[eorum]*[105] 95
Uczyni na trzy raty..... *aur[eorum]*[35] 55
Płacili przed spustoszeniem..... *aur[eorum]* 120

Sciendum¹¹¹

Te trzy miasta; Matiaszowce, Twarożna i Ruszkwinowce, jakoś się [z]najdują w starych regestrach i sami zeznawają, płacili czynsz z starodawna większy.

To jest:

¹¹¹ Powiadomienie lub wiadomość.

Matiaszowce *pro una ratha*..... *aur[eorum]* 60

Twarożna *pro una ratha*..... *aur[eorum]* 75

Ruszkwinowce *pro una ratha*..... *aur[eorum]* 40

Ale dali tę sprawę, iż *per husitas* te trzy miasta byli prawie spustoszone i przez długi czas nieosiadłe, aż za umniejszeniem czynszu, który do tego czasu dają, osiadać poczęli, jakoż z inwentarzów pokazuje się, iż tym sposobem jako napisano wyższy czynsz płacili.

Dokładali też tego, iż na to czynszu umniejszenie mieli listy i przywileje, które by im w kościele lewockim zgorzeć mieli, z czego wszystkiego przysięgą poprawili sami, a drudzy im z inszych miast o tym świadectwo dawali i przysiąc z nimi, gdzie by tego potrzeba była, gotowi byli.

Summa trzynaście miast *sine defalcation[um]*, *donati[on]um?* *et diminutionu[m]* *census* ze trzech miast *ratione devastationis fac[it] aur[eorum]*.....3093/40/9

[k. 3v]

De Nonaginta tribus aureis quirestant supra tria Millia aureorum

Graf i rychtarze z Nowej Wsi i innych miast dawali sprawę iżby nie byli powinni więcej miast płacić czynszu ze Trzechnaście [Trzynastu] miast spiskich jedno 3000 *aur[eorum]* i ślą defalcata 300 *aur[eorum]*, które się defalkują *desolationis nomine* ze trzech miast są, co jest wyżej napisane. A już nad tę summę trzech tysięcy złotych *ex specificatione census* jako płaci każde miasto i jako się napisało, nie cudując, te trzysta złotych [z]najduje się na zbyt uczyniwszy summę wszystkiego *aur[eorum]* 93/40/9. Tedy wyżej napisani graf z rychtarzami powiadali, iż te pieniądze tych *aur[eorum]*93/40/9 obracali zawżdy na pospolitą tych miast potrzebę i nigdy ich nie dawali do skarbu K[róla] J[ego] M[ości].

Ukazywali też mandat K[róla] J[ego] M[ości] z własnej ręki podpisem od pana Bonara [Jana Bonera], kasztelana bieckiego, starosty na ten czas spiskiego *occasione aur[eis]* 93, za które zbywają nad trzy tysiące, aby ich z nich nie wyciągał do pewnego czasu, ktemu ukazywali trzy kwity urzędników zamku lubowelskiego: Stefana Byliny i Jakuba Łomnickiego za pana Kmity [Piotra] będących, w których świadczą każdy tymi słowy: *Quod facta ratione cum Comite et 13 iudicibus de censu aureo millenario pro festo S[ancti] Martini provenien[sibus] defalcatis libertatibus za residuu[m] plenarie suscepi &*

Summa ze 13 miast *cum defalcatione diminutione censuratione devastationis per Husitasvid[elice]t aur[eorum]* 300 *et donationis Sigis[mundi] Regis Hungar[iae] hospitali in Nowa Wieś aur[eorum]* 15 *et aur[eorum]* 93/40/9, które *ante diminutione[m] census* ze trzech miast *restabant supra 3000 aur[eorum]*, a mieszczanie, że biorą na potrzebę miast swych *et*

cum defalcatione aureor[um] 75 donationum novar[um] sine libertata ratione conflagrationis,
która już ekspirowała.

Fac[it] aur[eorum] per gross[os] 52 N[umer]o 2610

Polon[ae] Mon[etae].....4524

Góry miedziane *in Oppido Poprad*

Z tych górach na ten czas nic nie robią i pożytku żadnego nie masz, bo nakład [k. 4] większy niż pożytku.

Kartuzowie

Kartuzów w klasztorze już na ten czas nie masz. Dzierży ten klasztor Kasper Magoczy od cesarza J[ego] M[ości] ze wszy[st]kimi posesjami, które ku temu klasztorowi należą.

(dalej *Querella*)

[Pełne tłumaczenie na język polski]

[k. 1v]

Wyciąg

Z księgi lustracji królewskiego skarbcza roku 1569 przez szlachetnych panów Jana Chryzstoborskiego, kasztelana wieluńskiego, czcigodnego Zacheusza Pikarskiego, sekretarza Jego Królewskiej Mości Piotra Kaszowskiego na walnym sejmie lubelskim Małopolski wyznaczonych lustratorów spisany

Trzyńście miast starostwa spiskiego

I. Nowa Wieś

Pytani graf i rychtarze z burgarzami ze trzynastu miast pod przysięgą, jeśli mają przywileje funduszów albo zasadzenia miast swoich, z których by się pokazać mogło, z czego a wiele czynszu a podatku płacić by mieli na każdy rok. Tę sprawę dali, iż przywilejów zasadzenia tych miast nie mają, powiadając, iż każde to miasto przed zastawą były w *spiskim zrzeszeniu 24 miast królewskich*, tedy jako pod jednym grafem lewockim byli, tamże się sądzili osobnym prawem swym, w którym i teraz siedzą także też i wszystkie przywileje tych miast chowali jako wspólnie dwudziestu czterem miastom należące, które po tym w roku 1550 tamże w Lewoczy na ratuszu zgorzały i nie mają inszych funduszów i listów jedno tym gruntom ich własnym należące, a ktemu *potwierdzeniem praw i przywilejów* Królów Jeg[o] M[o]ści

polских i dzisiejszego Pana Króla Je[g]o M[o]ści, w których nienaruszonym korzystaniu byli i teraz są.

Ponadto dali sprawę, iż wedle dawnego zwyczaju płacą czynsz na trzy raty w rok, to jest na święto świętego Jana Chrzcziciela, świętego Marcina i czterdziestą niedzielę, wszystkie trzynaście miast. Ponadto Nowa Wieś wedle zwyczaju dawnego płaci czynszu na jedną ratę złotych węgierskich 124/39/9. Co uczyni na trzy raty do roku złotych 374/14/9.

Ponadto pokazali mieszczanie przywileje pod imieniem Zygmunta Króla Węgier z datą 1397 [roku] na 5 czerwonych złotych na każdą ratę, które są dane kapłanowi i szpitalowi, które konfirmowali królowie Jan Olbracht i Zygmunt I. Czyni do roku złotych 15.

Ponadto Łukasz Kowal z Nowej Wsi pokazał przywilej pod imieniem obecnego Najjaśniejszego Króla Zygmunta z datą 1555 [roku] o wolności domów, pól i całych włości od wszelkich czynszów, opłat, danin przyznany jemu samemu i jego spadkobiercom po mieczu, na zawsze pod tym warunkiem, że sam ze swoimi spadkobiercami bez żadnego wyjątku [k.2] za nasze pieniądze swoje staranie, i kiedy będzie trzeba i swoich sukcesji ... będzie utrzymywane. Czyni do roku złotych węgierskich 3.

Ponadto pokazali list mieszczanie niektórzy w liczbie 11 pod imieniem obecnego Najjaśniejszego Króla Zygmunta z datą 17 sierpnia 1566 roku, którym listem z powodu spalania czyni wolne od wszelkich czynszów, opłat na okres 6 lat czyni do roku supputacyi z każdego domu złotych 12.

Defalkowawszy złotych 15, na które przywilej pokazany Zygmunta Króla Węgier R'nt(?) czynsz złotych.....359/14/9

Ciż mieszczanie ukazali przywilej pod imieniem Zygmunta Cesarza Rzymskiego, Króla Węgier, Czech, Chorwacji itd. z datą roku 1435, w którym jest narratia, iż prze[z] spustoszenie i spalenie miasta ich od Husytów i Taborytów¹¹² wszystki[e] przywileje i listy od królów węgierskich im nadane z innymi rzeczami i majątnościami ich pobrane. W tymże przywileju daje im wolność gór kopania, srebra, rtęci, miedzi, stali i żelaza na terytorium tegoż miast Iglow [Nowej Wsi Spiskiej] ktemu wolną i insze prerogatywy. Ukazali też przywilej pod imieniem spiskiej kapituły z datą roku 1480, w którym są opisane granice Nowej Wsi za komisją Macieja Króla Węgier.

¹¹² Na marginesie dopisek późniejszy „Hussity y Taboryti”.

Podgrodzie

Miasto Podgrodzie wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę trzykroć do roku *złotych węgierskich*, 109 ½, czyni na trzy raty do roku *złotych*328 ½

Johannes Grundel z Podgrodzia pokazał przywilej K[róla] J[ego] M[ości] Pana dzisiejszego z datą 1551 roku, którym król J[ego] M[ość] Stefanowi Chaj i jego spadkobiercom obojga p[ł]ci libertować raczył domy i grunty w mieście Varalia [Spiskie Podgrodzie] czy Podgrodzie od wszelkich czynszów i kontrybucji.

Czyni do roku złotych.....6

Pozostaną czynsze złotych322 ½

Włochy

Miasto Włochy wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratęzłotych 117 ½

Czyni na trzy raty.....złotych 352 ½

Biała

Miasto Biała wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę złotych 92
[k. 2v]

Czyni na trzy raty do roku.....złotych 276

Jakub Kowal ma przywilej od K[róla] J[ego] M[ości] i libertacje na złotych.....6

Libicza [Lubica]

Miasto Libicza wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę *złotych* 162 ½

Czyni na trzy raty.....złotych 587 ½

Mieszczanie z Libicze pokazali list pod imieniem Najjaśniejszego Króla Zygmunta z datą 1569, który odpuszcza im czynszu 9 złotych węgierskich tytułem jakiejś dużej łąki, która została im dana przez urzędników z Kieżmarku... Jednak tak długo aż jej nie odzyskają z powrotem. Tymże mieszczanom przywilej tytułem spalenia defalkował im Król J[ego] M[ość] w opłatach złotych..... 39

Wierzbów

Miasto Wierzbów wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę złotych 75

Czyni trzy raty..... złotych 225

Poprad

Miasto Poprad wedle dawnego zwyczaju płaci czynszu na każdą ratę złotych 47 ½

Uczyni na trzy raty do roku.....złotych 142 [½]

Filka [Wielka]

To miasto wedle dawnego zwyczaju daje na każdą ratę złotych 65

Na trzy raty do roku uczyni.....złotych 195

Sobota

Miasto Sobota wedle dawnego zwyczaju płaci na każdą ratęzłotych 22 ½

Uczyni na trzy raty do roku.....złotych 67 ½

Straże

To miasto wedle dawnego zwyczaju płaci na każdą ratę złotych 40

Uczyni na trzy raty do roku..... złotych 120

Matiaszowce

To miasto płaci czynszu na ten czas na jedną ratę złotych 30

Uczyni na trzy raty do roku.....złotych 90

[k. 3]

Płacili na trzy raty przed spustoszeniem..... złotych 180

Twarożna

To miasto płaci czynszu na ten czas na jedną ratę.....złotych 30

Uczyni na trzy raty do roku..... złotych 90

Płacili przed spustoszeniem..... złotych 225

Ruszkwinowce

To miasto płaci na ten czas czynszu na jedną ratę.....złotych [105] 95

Uczyni na trzy raty..... złotych [35] 55

Płacili przed spustoszeniem.....złotych 120

Do wiadomości

Te trzy miasta Matiaszowce, Twarożna i Ruszkwinowce jakoś się [z]najdują w starych regestrach i sami zeznawają płacili czynsz z starodawna większy.

To jest:

Matiaszowce *na jedną ratę*.....złotych 60

Twarożna *na jedną ratę*.....złotych 75

Ruszkwinowce *na jedną ratę*złotych 40

Ale dali tę sprawę, iż przez husytów te trzy miasta były prawie spustoszone i przez długi czas nieosiadłe, aż za umniejszeniem czynszu, który do tego czasu dają, osiadać poczęli, jakoż z inwentarzów pokazuje się, iż tym sposobem, jako napisano, wyższy czynsz płacili.

Dokładali też tego, iż na to czynszu umniejszenie mieli listy i przywileje, które by im w kościele lewockim zgorzeć mieli, z czego wszystkiego przysięgą poprawili sami, a drudzy im z inszych miast o tym świadectwo dawali i przysięg z nimi, gdzie by tego potrzeba była, gotowi byli.

*Summa*¹¹³ trzynaście miast *bez defalkacji*, darowizn i *potrąceń podatku* ze trzech miast *tytułem spustoszenia czyni złotych*.....3093/40/9

[k. 3v]

O 93 złotych, które pozostają ponad 3000 tysiącami złotych

Graf i rychtarze z Nowej Wsi i innych miast dawali sprawę, iżby nie byli powinni więcej miast płać czynszu ze Trzechnaście [Trzynastu] miast spiskich jedno 3000 *złotych* i ślą defalcata 300 *złotych*, które się defalkują *tytułem spustoszenia* ze trzech miast są, co jest wyżej napisane. A już nad tę summę trzech tysięcy złotych z *wyliczenia czynszu* jako płaci każde miasto i jako się napisało, nie cudując, te trzysta złotych [z]najduje się na zbyt uczyniwszy summę wszystkiego *złotych* 93/40/9. Tedy wyżej napisani graf z rychtarzami powiadali, iż te pieniądze tych *złotych* 93/40/9 obracali zawżdy na pospolitą tych miast potrzebę i nigdy ich nie dawali do skarbu K[róla] J[ego] M[ości].

Ukazywali też mandat K[róla] J[ego] M[ości] z własnej ręki podpisem od pana Bonara [Jana Bonera], kasztelana bieckiego, starosty na ten czas spiskiego z *powodu złotych* 93, za które zbywają nad trzy tysiące, aby ich z nich nie wyciągał do pewnego czasu, ktemu ukazywali trzy kwity urzędników zamku lubowelskiego: Stefana Byliny i Jakuba Łomnickiego za pana Kmity [Piotra] będących, w których świadczą każdy tymi słowy: *Że uczyniwszy rachunek z komesem i 13 sędziami o czynszu wynoszącym tysiąc złotych na święto świętego Marcina z dochodzącymi defalkowanymi przywilejami za resztę w całości przyjąłem itd.*

Summa ze 13 miast z *defalkacją zmniejszeniem czynszu z powodu spustoszenia przez husytów, czyli 300 złotych i darowizny Zygmunta Króla Węgier szpitalowi w Nowej Wsi złotych* 15 i *złotych* 93/40/9, które *przed zmniejszeniem czynszu* ze trzech miast *pozostawały ponad 3000 złotych*, a mieszczanie, że biorą na potrzebę miast swych i z *defalkacją złotych* 75 *nowych darowizn bez przywileju z powodu spustoszenia*, która już ekspirowała

Czyni złotych przez groszy 52 w liczbie 2610

Polskiej monety.....4524.

Góry miedziane w mieście Poprad

Z tych górach na ten czas nic nie robią i pożytku żadnego nie masz, bo nakład [k. 4] większy niż pożytku.

¹¹³ *Summa* – łac. całość, pełna kwota. W dokumencie słowo jest już spolszczone, dlatego postanowiono zachować łaciński wyraz i nie tłumaczyć go.

Kartuzowie

Kartuzów w klasztorze już na ten czas nie masz. Dzierży ten klasztor Kasper Magoczy od cesarza J[ego] M[ości] ze wszy[s]tkimi posesjami, które ku temu klasztorowi należą.

(dalej *Querella*)

[k. 4]

Qaerelae¹¹⁴ et gravamina a tredecim oppidis Scepusien[sibus] proposita.

Inter plurimas alias difficultates et aerumnas quas nos miseri subditi S[acrae] R[egiae] M[aiestatis] D[omi]ni n[ost]ri clementiss[imi] in hac provincia patimur, haec vel praecipua est. Quod continuis periculis ob formidolosam Turcar[um] vicinit[a]tem sumus expositi. Nam illi qui marcibus Sabathka et Filek habitant iam non saltem universos pagos oppida et possessiones quae ipsis in vicinia sunt occuparunt, et in suam potestatem redegerunt, sed paulatim singulis annis progressi Scepusio adeo appropinquare, quod ditio¹¹⁵ Turcica in qua ipsi die nocteq[ue] versari et quicquid¹¹⁶ placuerit perpetrare est liberum, a plerisq[ue]¹¹⁷ 13 oppidis vix duobus miliaribus distat, et non saltem vicinor[um] nostror[um] depopulationes trucidationes quotidie fere oculis inspicimus, sed cum plurimi ex nostris in officinis diversis in sylvis¹¹⁸ nostrisvictum suum cogantur quaerere. Turcae in illos miseros subditos Suae R[egiae] M[aiestatis] opprimunt trucidantcaptivos abducunt, quemadmodum etiam proxima praeterita aestate factum est nonnullis civibus de Nova Villa. Et cum Magnificus D[omi]nus Capitaneus noster de hac violenta contra ius pacificatione et conventa commissa apud Behgum arcis Filek conquestus esset, is adhuc tyrannicu[m] factum suorum militum excusavit et laudavit, et pro iudicii administratione contumeliose nostrates ad Bassam Budensem relegavit. Quia vero saevitia Turcica hac hyeme¹¹⁹ ac ante paucos dies saltem, pagos proximos dimidium milliare¹²⁰ ab hac Scepusien[si] circa distantes depopulati sunt, illorumq[ue] incolae in miseram captivitatem abduxerunt, nonnullisq[ue] pagis exustis, nihil aliud iam restat quam [k. 4v] (quod Deus avertat) iam Scepusium ingrediantur, et hanc provinciolum suae tyrannidi

¹¹⁴ = querelae.

¹¹⁵ = dicio.

¹¹⁶ = quicquid.

¹¹⁷ = plerisq[ue].

¹¹⁸ = silvis.

¹¹⁹ = hieme.

¹²⁰ = milliare.

subiciant¹²¹. Unde postea in Regnum Poloniae libere irruant, et quod in allis Regni provinciis factitare sunt soliti, tyrannidem suam exerceant et horrendas blasphemias¹²² Mahometicas extirpata fide Catholica ultra propagent. Cum[ue] iam instet veris tempus, quo sylvae¹²³ virescere et densari incipiunt, certum est, quod vicinae sylvae¹²⁴, quae nos nunc a ditone¹²⁵ Turcica separant, praedonibus ac plagiariis, quos martellosios vocant, adimplebuntur, qui non saltem viatoribus insidiari, sed etiam de nocte in oppida proxima irruere solent, in quibus pro voto suo grassantur ac eiusmodi particularibus depopulationibus, nulla pacta, nullas inducias¹²⁶ aperte violari praedicant, id quod ex novissimis vicinor[um] exemplis, qui recens partim exusti, partim (ut supra, declaratum est) cum pecoribus et omni substantia sua abducti sunt, non sine magno moerore¹²⁷ et imminentiu[m] formidine, cognovim[us].

Per omnia itaq[ue] nos miseri subditi S[acrae] R[egiae] M[aiestatis] D[omi]no n[ost]ro clementiss[im]o et Inclito¹²⁸ Senatui Universaeq[ue] Reip[ublicae] supplicamus dignentur tempestivi non tam nostrae securitati, quam suae propriae securae permansioni, consulere, cum non tam de nobis ex hac exigua provinciola agatur quam de universo Regno Poloniae, ne illud continuis depopulationibus igne et ferro, Christiani nominis hostes perpetui vastare sibiq[ue] subiicere¹²⁹ possint. Quemad[modu]m non dubitamus, S[acrae] R[egiae] M[aiestatis] D[omi]num n[ost]rum clementiss[imum] cum inclitis¹³⁰ S[acri] R[egni] P[oloniae] Senato[ribus] non tantum pro sua prudentia, magnitudinem communis periculi perpensuros, sed etiam de opportunis remediis, avertendor[um] hor[um] periculor[um] clemente et pie, quod ex re et securitate fidelium suor[um] subditor[um] erit decreturos.

Saepe etiam contingit aliquem exercitum Caesar[ae] M[aiestatis] venire in hanc provinciam et solent condensum in nostri medio facere, et victualia pabula plerunq[ue]¹³¹ sine omni solutione a nobis extorquere, et insuper concives nostros cogere ad deductionem ulteriorem ad victualium suppeditationem, unde hisce proximis annis factum est, quod nonnulli ex concivibus n[ost]ris ad vectura[m] victualium usq[ue] Zakmar compulsi ibidem amissis curribus et equis a Turcis crudelissime trucidati ibidem perierunt, paucis eor[um] unde reversis.

¹²¹ = subiciant.

¹²² = blasphemias.

¹²³ = silvae.

¹²⁴ = sylvae.

¹²⁵ = ditone.

¹²⁶ = inducias.

¹²⁷ = maerore.

¹²⁸ = inclito.

¹²⁹ = subiicere.

¹³⁰ = inclitis.

¹³¹ = plerunq[ue].

[k. 5]

Praeter hanc quam diximus longe gravissimam calamitatem nostram non possumus reticere alias difficultates, quas a nonnullis subditis S[acrae] R[egiae] M[aiestatis] intra Regnu[m] Pol[oniae] quam etiam a vicinis nostris nonnullis S[acrae] Caes[areae] M[aiestatis] patimur. Coarctamur enim a civibus vicinar[um] liberar[um] civitatum et imprimis Cassovien[sibus], quod infra Cassoviam pro emendis vinis aut pecoribus aut victus quaerendi causa nobis non permittat[ur] ad inferiores Regni Hungariae partes descendere.

Ex alia aut[em] parte a civibus Novae Sandecz vigore cuiusdam privilegii et novi depositorii non minus gravamur, dum nobis prohibent, ultra dictam civitate[m] cum nostris mercibus, vid[elice]t cupro formato et informato, chalybe, ferro et similibus quibusvis facien[di] causa progredi, sed compellunt nos cum ablatione rer[um] nostrar[um] mercantias n[ost]ras apud eosdem deponere, cum tame[n] interea civibus Leutesovien[sibus] et Kesmarcien[sibus] liberum permittant, cum eiusdem generis et aliis mercantiis Cracoviam et quorsum voluerint proficisci. Insuper nonnulli Magnates Regni Poloniae in diversis locis suor[um] vectigalium et tributor[um] cogunt et sine extorsionibus contra antiquas libertates et privilegia concives n[ost]ros, ad solutionem vectigalium, et sine extorsionibus indebitarum ac inconsultar[um] solutionum non dimittunt. Unde nos miseri adeo iniquis oppressionib[us] aggravati, tandem carceribus inclusi victum nostrum quaerere, et ad postremam perditionem devenire cogimur.

Graviter etiam conqueruntur subditi S[acrae] R[egiae] M[aiestatis] de Nowa Villa quod quidam nobilis Paulus Mariassi de Marcusfalwa violenter iam aliquot annis in proprias metas ac terras dictor[um] civium sese ingerit et subinde nostrates damnificat. Simil[ite]r M[agnificus] D[ominus] Thurzo certas terras arabiles civium de Podogrodze, de quibus singulis annis census exolvunt occupative et violenter tenet, in manifestum despectum dignitatis S[acrae] R[egiae] M[aiestatis] miserorumq[ue] civiu[m] detrimentum quod in longum differre sine desertione oppidi ferre non poteru[n]t.

Idem D[ominus] Thurso etiam subinde novis violentiis molestat cives de Nova Villa occupatione sylvar[um]¹³² et metarum suar[um] versus novam Gilnicz et Smisau

[k. 5v]

Praeterea de Biala cives ab officialibus M[agnifici] D[omi]ni Andreae Balassa de arce dunajecz in propriis metis suis magnas oppressiones et damnificationes patiuntur. Saepe etiam personales detentiones miseror[um] subditor[um] S[acrae] R[egiae] M[aiestatis] et pecor[um]

¹³² = silvar[um].

in illis propriis eorum metis violentas ablationes in eorum summum et non exiguum detrimentum.

Extractum et datum Warsoviae in Comitibus Generalibus
Regni, die 8 Mai¹³³, Anno D[omi]ni 15-96.

Sigillum Iohannis Firley de Dombro.
Reg[ni] Pol[oniae] Thesaurarii

Jacobus Chabowski
m[anu] p[ro]pria

[k. 4]

Skargi i szkody przedstawione przez trzynaście miast spiskich

Wśród mnóstwa innych trudności i strapień, które my, biedni/nieszczęśni poddani Świętego Królewskiego Majestatu Pana naszego najłaskawszego, w tej prowincji doznajemy/cierpimy, te są bez wątpienia szczególne. Że narażeni jesteśmy na nieustanne niebezpieczeństwa przez przerażające sąsiedztwo Turków. Ci bowiem, którzy mieszkają w marchiach Sabathka [Sobótka] i Filek [Filakowo], już nie tylko zajęli całe wsie, miasteczka i posiadłości, które mają w sąsiedztwie, i poddali je pod swoją władzę, ale pomału, z roku na rok się posuwając, tak bardzo zbliżyli się do Spiszu, że zwierzchnictwo tureckie, pod którym sami dniem i nocą przebywają i wolno czynić wszystko, co się tylko podoba, od większości trzynastu miast jest oddalone zaledwie o dwie mile, i nie tylko codziennie widzimy niemal na własne oczy grabieże i mordowanie naszych sąsiadów, ale nawet bardzo wielu z naszych w różnych zabudowaniach klasztornych w naszych lasach jest zmuszonych szukać żywności. Turkowie tych biednych/nieszczęsnych poddanych Jego Królewskiego Majestatu uciskają, mordują i biorą jeńców, tak jak to się też przydarzyło zeszłego lata niektórym mieszkańcom Nowej Wsi. A kiedy wielmożny pan nasz starosta poskarżył się u Beghusa¹³⁴ na zamku Filek [Filakowo] na tę gwałtowną pacyfikację popełnioną niezgodnie z prawem i umowami, ten jeszcze usprawiedliwił i pochwalił tyrański czyn swoich żołnierzy i obelżywie odesłał naszych do budzkiego baszy na rozsądzenie sprawy. Ponieważ zaś/jednak przez

¹³³ = Maii.

¹³⁴ Beg – urzędnik turecki.

srogość/okrucieństwo tureckie tej zimy, a nawet przed kilkoma dniami, spustoszyli pobliskie wsie odległe o pół mili od tej ziemi spiskiej, a ich mieszkańców wzięli w nieszczęsną niewolę, spaliwszy niektóre wsie, brakuje już tylko [k. 4v] (niech Bóg broni), żeby wtargnęli do Spiszu i poddali swej tyranii tę małą dzielnicę, a stąd bez przeszkód uderzą na Królestwo Polskie i – co zwykli czynić w innych prowincjach Królestwa – narzucą swoją tyranię i dalej będą szerzyć straszne mahometańskie bluźnierstwa, wykorzeniwszy wiarą katolicką. A skoro już nastaje czas wiosenny, kiedy lasy zaczynają się zielenić i gęstnieć, pewne jest, że pobliskie lasy, które oddzielają nas teraz od władzy tureckiej, wypełnią się rozbójnikami i porywaczami, których nazywają martalocz. Oni zwykle nie tylko zasadzają się na podróżnych, ale też napadają nocą na pobliskie miasteczka, w których się panoszą, jak im się podoba, i tego rodzaju odosobnionymi grabieżami oznajmiają, że jawnie nie naruszają żadnych umów i rozejmów, co poznaliśmy/dowiedzieliśmy się z ostatnich przykładów sąsiadów, którzy niedawno częściowo spaleni, częściowo (jak wyżej wykazano) zostali uprowadzeni z bydłem i całym swym dobytkiem, nie bez wielkiego bólu i trwogi przed zagrożeniem.

Na wszystko więc my, biedni/nieszczęśni poddani Świętego Królewskiego Majestatu, błagamy naszego najłaskawszego Pana, znakomity/dostojny senat i całą Rzeczypospolitą, by zechcieli w porę zadbać nie tyle o nasze bezpieczeństwo, ile swoje własne bezpieczne trwanie, bo nie tyle chodzi o nas z tej małej dzielnicy, ile o całe Królestwo Polskie, by go ciągłymi grabieżami, ogniem i mieczem odwieczni wrogowie chrześcijaństwa nie mogli pustoszyć i sobie podporządkować. Jakkolwiek nie wątpimy, że Święty Królewski Majestat, Pan nasz najłaskawszy ze znakomitymi/dostojnymi senatorami Świętego Królestwa Polskiego nie tylko rozważą wielkość powszechnego niebezpieczeństwa wedle swojej mądrości, ale też łaskawie i pobożnie zadecydują o odpowiednich środkach, by zażegnać te niebezpieczeństwa, co będzie korzystne i dla bezpieczeństwa swoich wiernych poddanych.

Często też zdarza się, że jakieś wojsko cesarskiego majestatu przybywa do tej prowincji i zwykle publicznie nakazują ustąpić, siłą zabierają nam żywność, paszę, przeważnie bez jakiegokolwiek zapłaty, a ponadto zmuszają naszych współobywateli do dość dalekiego transportu, by zaopatrzyć się w żywność, stąd też w ostatnich latach niektórzy z naszych współobywateli zostali zmuszeni do zawiezienia żywności aż do Zakmar, zostawiwszy tam wozy i konie zginęli tamże, zamordowani z ogromnym okrucieństwem przez Turków, tylko nieliczni wrócili.

[k.5]

Oprócz tej naszej niezmiernie przytłaczającej niedoli, o której powiedzieliśmy, nie możemy przemilczeć innych trudności, których doznajemy od niektórych poddanych Świętego Królewskiego Majestatu w obrębie Królestwa Polskiego, jak również od niektórych naszych sąsiadów Świętego Cesarskiego Majestatu. Jesteśmy bowiem powstrzymywani/ograniczani przez mieszkańców sąsiednich wolnych miast, przede wszystkim mieszkańców Koszyc, bo poza Koszycami nie pozwala się nam udać się w głąb Królestwa Węgierskiego w celu nabycia wina albo bydła, albo w poszukiwaniu pożywienia.

Z drugiej zaś strony przez mieszkańców Nowego Sącza nie mniej jesteśmy uciskani na mocy jakiegoś przywileju i nowego prawa składu, bo nam zabraniają udawać się poza rzeczony miasto z naszymi towarami, czyli miedzią uformowaną i nieuformowaną, stałą, żelazem i tym podobnymi, w celu zysku, ale zmuszają nas pod groźbą konfiskaty naszych rzeczy do zostawienia u nich naszych towarów, a tymczasem jednak mieszkańcom Lewoczy i Kezmarku swobodnie pozwalają jechać z tego rodzaju towarami oraz innymi do Krakowa i dokądkolwiek chcą. Ponadto niektórzy magnaci Królestwa Polskiego w różnych miejscach swoich podatków i danin zbierają naszych współobywateli i bez wymuszeń, wbrew dawnym swobodom i przywilejom, do zapłaty podatków, i bez wymuszeń nienależnych i nierozważnych zapłat nie puszczają. Stąd my nieszczęśni tak bardzo jesteśmy przygnieceni niesprawiedliwym uciskiem, w końcu zamknięci w więzieniach, zmuszeni szukać pożywienia i doprowadzeni do ostatecznej zguby.

Bardzo też żalą się poddani Świętego Królewskiego Majestatu na Nową Wieś, że pewien szlachcic, Paweł Mariassi z Marcusfalva [Markuszowca], już kilka lat przemocą wchodzi we własne granice i ziemie rzeczonych obywateli, i ciągle wyrządza szkody naszym ziomkom. Podobnie wielmożny pan Thurzo pewne uprawne ziemie mieszkańców Podgrodzia, za które każdego roku płacą czynsz, bezprawnie i przemocą zajmuje, jawnie lekceważąc godność Świętego Królewskiego Majestatu i na szkodę nieszczęsnych mieszkańców, czego nie mogli strzymać na długi czas, znieść bez opuszczenia miasta.

Tenże pan Thurso też ciągle nęka mieszkańców Nowej Wsi nową przemocą, bezprawnie zajmując ich lasy i tereny w kierunku Nowej Glinicz [Hnilca] i Smissau [Smizany]. [k. 5v] Ponadto mieszkańcy Białej doświadczają na własnych terenach wielkiego ucisku i szkody ze strony zarządców wielmożnego pana Andrzeja Balazsa z zamku Dunajecz (Niedzica). Często także osobistego uwięzienia nieszczęsnych poddanych Świętego Królewskiego Majestatu i zagarnięcia przemocą bydła na własnych granicach ziemi, ku ich najwyższej i niemałej szkodzie.

Sporządzone w wyciągu i dane w Warszawie na walnym sejmie Królestwa, dnia 8 maja, roku Pańskiego 1569.

Pieczczęć Jana Firleya z Dombro[wy]
Skarbnika Królestwa Polskiego

Jakub Chabowski
Ręką własną

Dokument č. 1

Signatúra E 1/148

Varšava 8. maja 1569

Výtah z kráľovskej lustrácie 13 spišských miest z roku 1569, ako aj sťažnosť na straty a krádeže.

E 1 – č. dokumentu 148, stará signatúra II/47, lat. j. a pol. j., XVI. st., (čís. 1 – 6) rozmery listu: 21 × 33cm. Chýbajúca pečať. Väzba: súčasná modrá väzba s popisom. Papierový dokument, 6 listov, 12 strán: zapísané 2 – 10 a 12, nezapísaná 11.

[k. 1v]

Extractum

Ex libro Lustrationum Thesauri Regni An[no] 1569 per Generosos D[ominos] Johannem Chrzyszoborski castellanum Wieluniensem Venerabilem Zacheum Piekarski Secretarium SRM e[t] Petrum Kaszowski in comitibus generalibus Lubliniensibus Minoris-Poloniae lustratores assignatos conscriptum

Tredecim Oppida Capitaneatus Scepusiensis

I. Nová Ves

Boli oslovení gróf a richtári¹³⁵ s prísaznými¹³⁶ z trinástich miest pod prísahou, či majú privilégiá fundácií alebo osídlenia (založenia) svojich miest, z ktorých by sa mohlo preukázať, z čoho a koľko činže a dane by mali platiť každý rok. Títo podali informáciu, že privilégiá osídlenia (založenia) týchto miest nemajú, povediac, že každé toto mesto pred zálohovaním bolo *incorpore 24 civitatum regalium Scepusiensi*, teda ako boli pod jedným levočským grófom, tam sa súdili svojím osobitným právom, v ktorom i teraz súdia, takže tiež

¹³⁵ Richtár.

¹³⁶ *Burgarz* – prísazný, člen mestskej rady.

aj všetky privilégia týchto miest uchovávali ako spoločné, patriace dvadsiatim štyrom mestám, ktoré potom *in anno 1550* tamže v Levoči na radnici zhoreli a nemajú iných fundácií a listín, iba tým pozemkom ich vlastným patriace a k tomu *confirmatione iuriumet libertatum* kráľov Jeh[o] M[o]sti poľských a terajšieho pána kráľa Je[h]o M[o]sti *in quorum pacifico usu* boli i teraz sú.

*Item informovali, že podľa dávneho zvyku platia činžu trikrát v roku, tedapro festo S[ancti] Joannis Baptistae, S[ancti] Martini et Dominica quadragesima, všetkých trinásť miest. Item Nová Ves podľa dávneho zvyku platí činžu pro una rata-aur[eorum] hungar[icorum]*¹³⁷ 124/39/9. Čo činí na tri splátky za rok *aur[eorum]* 374/14/9.

Item ukázali mešťania privilégia subtítulo Sigismundi Regis Ungariae de data 1397 na 5 červených zlatých pro qualibet ratha, ktoré sú davané kaplánovi a špitálu, ktoré konfirmovali reges Johannes Albertus et Sigismundus Primus. Facit za rok aur[eorum] 15. Item Lukáš Kowal z Novej Vsi ukázal privilegium subtítulo Serenissimi Regis Sigismundi moderni de data 1555 super libertata domorum agrorum et omnium possessionum ab omnibus censibus solutionibus pensionibus seilliipsi concessae[t] successoribus illius de Lumbiseius descendentibus perpetuo duraturaea conditione utipse cum successoribus(?) suis sine ullaexcusatione [k.2] pro pecuniis nostris operam suam cum e[t]opus fuerit nobis e[t]successionibus nostris navau? et impender¹³⁸ tenebitur. Činí za rok aur[eorum] hungar[icorum] 3.

Item ukázali listinu niektorí mešťania n[umer]o 11 subtítulo Serenissimi Regis moderni de data 17 Aug[usti] An[no] 1566, ktorou propter combustione[m] oslobodzuje ab omnibus censib[us] pensionibus ad sex annor[um] decursum, činí za rok vypočítavanie z každého domu aur[eorum] 12.

Zníženie (poplatku) *aur[eorum]* 15 preukázané privilegiom *Sigis[mundi] Regis Hungar[iae] R'nt(?) census aur[eorum]*.....359/14/9.

Títo mešťania ukázali privilegium subtítulo *Sigismundi Romanor[um] Imperator[is] Hungariae Bohemiae Croatiae etc. Regis de data in tatta (data?)*¹³⁹ *An[no] 1435*, v ktorom je narácia, že spustošením a vypálením ich mesta husitmi a táboritmi všetky privilégia a listiny od uhorských kráľov im udelené s ich inými vecami a majetkami boli vzaté. V tom istom privilegii dáva im slobodu ťažby rúd, *argenti mercuri cupri chalibise[t] ferri in territorio*

¹³⁷ Tu, ako aj nižšie latinská skratka „aur.“ v celosti uvádzaná ako „aureorum“ riadiac sa príkladom v dokumente „aureor.“ jednoznačne ukazujúcom formu doplnenia množného čísla, ako aj faktom, že fragmenty po latinsky sú podriadené hlavnému textu v poľskom jazyku, ktorý svojím zložením rovnako mohol vplývať na formu latinských výrazov.

¹³⁸ Nepripomína žiadne latinské slovo.

¹³⁹ Nepripomína žiadne latinské slovo.

eiusde[m] civitatis Iglov, k tomu liberam stateram forum sebdamadale et nundmas?se[u]?
A iné prerogatívy. Ukázali tiež privilegium *subtitulo Capituli de Scepus[io]*¹⁴⁰*de data Ann[o]*
1480, v ktorom sú opísané hranice *Nova Villa*¹⁴¹ komisiou *Matthia[e] Regis Hungaria[e]*.

Spišské Podhradie

Mesto Podhradie podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku trikrát v roku *aur[eorum] hungar[icorum]*, 109½, *fac[it]* na tri splátky v roku *aur[eorum]*328½.

Johannes Grundel z Podhradia ukázal privilegium K[ráľa] J[eho] M[osti] pána terajšieho *de data M.D.L primi*,¹⁴² ktorým kráľ J[eho] M[osť] Štefanovi *Chaje[t] successoribus suis utriusque sexus* oslobodiť ráčil *domose[t] fundos in oppido Varalia seu Podgrodzie ab omnibus censibus et contribution[ibus]*. Činí za rok *aur[eorum]*.....
Remanebunt census aure[orum].....322½.

Spišské Vlchy

Mesto Vlchy podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku *aur[eorum]* 117½.

Facit na tri splátky*aur[eorum]* 352½.

Spišská Belá

Mesto Belá podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku *aur[eorum]*.....92.

[k. 2v]

Facit na tri splátky v roku.....*aur[eorum]* 276.

Jakub Kowal (Kováč) má privilegium od K[ráľa] J[ego] M[osti] a oslobodenie *ad aur[eos]*.....6.

Ľubica

Mesto Ľubica podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku *aur[eorum]* 162½.

Facit na tri splátky.....*aur[eorum]* 487½.

Mešťania z Ľubice ukázali listinu *subtitulo Sereniss[imi] Reg[is] Sigis[mundi] de data 1569*, ktorý im odpúšťa činžu 9 *aur[eorum] hungari[corum] ratione cuius damprati magni quod per officiales de Kessmark [Kežmarok] Ipsos oblatum fuisse perhibuerunt Itatamen donec*

¹⁴⁰ Ide o Spišskú kapitolu.

¹⁴¹ Nová Ves.

¹⁴² V roku 1551.

pratum hoc idem e? contra non recuperaverint. Týmže mešťanom privilegium ratione conflagrationis znížil im kráľ J[eho] M[ost'] *pension[ibus] aur[eorum]*.....39.

Vrbov

Mesto Vrbov podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku..... *aur[eorum]* 75.
Činí tri splátky..... *aur[eorum]* 225.

Poprad

Mesto Poprad podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku.....*aur[eorum]* 47½ .
Činí na tri splátky v roku..... *aur[eorum]* 142 [½].

Veľká

Toto mesto podľa dávnej obyčaje dáva na každú splátku *aur[eorum]* 65.
Na tri splátky v roku činí..... *aur[eorum]* 195.

Spišská Sobota

Mesto Spišská Sobota podľa dávnej obyčaje platí na každú splátku*aur[eorum]* 22½.
Činí na tri splátky v roku..... *aur[eorum]* 67½.

Stráže pod Tatrami

Toto mesto podľa dávnej obyčaje platí na každú splátku*aur[eorum]* 40.
Činí na tri splátky v roku *aur[eorum]* 120.

Matejovce

Toto mesto platí činžu v tomto čase na jednu splátku*aur[eorum]* 30.
Činí na tri splátky v roku *aur[eorum]* 90.
[k. 3]
Platili na tri splátky pred spustošením..... *aur[eorum]* 180.

Tvarožná

Toto mesto platí činžu v tomto čase na jednu splátku.....*aur[eorum]* 30.
Činí na tri splátky v roku..... *aur[eorum]* 90.
Platili pred spustošením.....*aur[eorum]* 225.

Ruskinovce

Toto mesto platí v tomto čase činžu na jednu splátku*aur[eorum]*[105] 95.
Činí na tri splátky*aur[eorum]*[35] 55.
Platili pred spustošením.....*aur[eorum]* 120.

Sciendum

Tieto tri mestá Matejovce, Tvarožná a Ruskinovce, ako sa nachádzajú v starých regestoch, sami vypovedajú, že platili od dávna väčšiu činžu.

To jest:

Matejovce *pro una ratha*.....*aur[eorum]* 60.
Tvarožná *pro una ratha*.....*aur[eorum]* 75.
Ruskinovce *pro una ratha*.....*aur[eorum]* 40.

Ale dali tú informáciu, že *per husitas* tieto tri mestá boli takmer spustošené a dlhý čas neosídlené a až so znížením činže, ktorú do tohto času dávajú, začali osídľovať. Ako sa z inventárov ukazuje, že týmto spôsobom, ako je napísané, vyššiu činžu platili.

Dokladali tiež to, že na zníženie činže mali listiny a privilégia, ktoré im mali zhorieť v levočskom kostole. Tak prisahou upravili sami a druhí im z iných miest o tom svedectvo dávali a prisahali s nimi, keby taká potreba bola, aby pripravení boli.

Summa trinásť miest *sine defalcation[um]*, *donati[on]um?* *et diminutionu[m] census* z troch miest *ratione devastationis fac[it] aur[eorum]*.....3 093/40/9

[k. 3v]

De Nonaginta tribus aureis quirestant supra tria Millia aureorum

Gróf a richtári z Novej Vsi a iných miest informovali, že neboli povinní viacej platiť činžu z trinástich spišských miest, iba 3 000 *aur[eorum]* a posielajú zníženie 300 *aur[eorum]*, ktoré sa znižuje *desolationis nomine* z troch miest, čo je vyššie napísané. A už nad tú sumu troch tisíc zlatých *ex specificatione census*, ako platí každé mesto a ako sa napísalo odôvodnene, tých tristo zlatých sa nachádzana ostatok učiniac *summę* všetkého *aur[eorum]* 93/40/9. Teda vyššie napísaný gróf s richtármi povedali, že tie peniaze tých *aur[eorum]* 93/40/9 vynaložili vždy na verejné potreby týchto miest, a nikdy ich nedávali do pokladnice K[ráľ'a] J[eho] M[osti]. Ukázali tiež mandát K[ráľ'a] J[eho] M[osti] s vlastnoručným podpisom od pána Bonara (Jána Bonera), biecekeho kastelána, starostu v tom čase spišského *occasione aur[eis]* 93, ktoré zostávajú nad tri tisíce, aby ich od nich nepožadoval do určitého času. K tomu ukázali tri potvrdenia úradníkov ľubovnianskeho hradu, Štefana Bylinu a Jakuba Lomnického

za pána Kmitu (Petra) pôsobiacich, v ktorých svedčia každý týmito slovami: *Quod facta ratione cum Comite et 13 iudicibus de censu aureo millenario pro festo S[ancti] Martini provenien[sibus] defalcatis libertatibus za residuu[m] plenarie suscepi& Summa z 13 miest cum defalcatione diminutione census ratione devastationis per Husitas-vid[elice]t aur[eorum] 300 et donationis Sigis[mundi] Regis Hungar[iae] hospitali in Nová Ves aur[eorum] 15 et aur[eorum] 93/40/9, ktoré ante diminutione[m] census z troch miest restabant supra 3000 aur[eorum] a mešťania že berú pre potrebu svojich miest et cum defalcatione aureor[um] 75 donationum novar[um] sine libertata ratione conflagrationis, ktorá už vypršala.*

Fac[it] aur[eorum]per gross[os] 52 N[umer]o 2610.

Polon[ae] Mon[etae].....4524.

Medené hory in Oppido Poprad

Z týchto hôr v tomto čase nič nerobia a úžitku žiadneho niet, pretože náklady [k. 4] sú väčšie ako úžitok.

Kartuziáni

Kartuziánov v kláštore už v tomto čase niet. Má v držbe tento kláštor Gašpar Magóczy od cisára J[eho] M[osti] so všetkými majetkami, ktoré k tomuto kláštoru patria.

(dalej *Querella*)

[k. 1v]

Výř'ah

Z knihy lustrácií kráľ'ovskej pokladnice z roku 1569 šľachetnými pánmi Jánom Chrzyszoborským, kastelánom wieluńským, ctihodným Zacheuszom Pikarským, sekretárom Jeho Kráľ'ovskej Milosti Petrom Kaszowským na valnom lubelskom sejme Malopoľ'ska určenými lustrátormi zapísaný

Trinášť miest spišského starostovstva

Nová Ves

Boli oslovení gróf a richtári s prísaznými z trinástich miest pod prísahou, či majú privilégia fundácií alebo osídlenia (založenia) svojich miest, z ktorých by sa mohlo preukázať, z čoho

a koľko činže a dane by mali platiť za každý rok. Títo podali informáciu, že privilégia osídlenia (založenia) týchto miest nemajú, povediac, že každé toto mesto pred zálohovaním bolo v *spišskom združení 24 kráľovských miest*, teda ako boli pod jedným levočským grófom, tamže sa súdili svojím osobitným právom, ktorým sa i teraz súdia, taktiež i všetky privilégia týchto miest uchovávali ako spoločné, patriace dvadsiatim štyrom mestám, ktoré potom v roku 1550 tamže v Levoči na radnici zhoreli a nemajú iných fundácií a listín, iba tým pozemkom ich vlastným patriacea k tomu *potvrdením práv a privilégii Kráľov Jeh[o] M[o]s ti poľských a terajšieho Kráľa Je[h]o M[o]sti, v ktorých nerušenom využívaní boli a teraz sú.*

Okrem toho informovali, že podľa starej obyčaje platia činžu na tri splátky v roku, to jest na sviatok svätého Jána Krstiteľa, svätého Martina a štyridsiatu nedeľu všetkých trinásť miest. Okrem toho Nová Ves podľa starej obyčaje platí činžu na jednu splátku uhorských zlatých 124/39/9. Čo činí na tri splátky v roku zlatých 374/14/9.

Okrem toho ukázali mešťania privilégium s menom Žigmunda, uhorského kráľa, s dátumom 1397 na 5 červených zlatých na každú splátku, ktoré sú dávané kaplánovi a špitálu, ktoré konfirmovali králi Ján Albert a Žigmund I. Činí v roku zlatých 15. Okrem toho Lukáš Kowal z Novej Vsi ukázal privilégium s menom súčasného Najjasnejšieho kráľa Žigmunda s datovaním 1555 o oslobodení domov, polí a celých usadlostí od všetkých činží, poplatkov, daní priznaných jemu samému i jeho dedičom po meči, navždy pod tou podmienkou, že sám so svojimi dedičmi bej akejkol'vek výnimky [k.2] za naše peniaze svoju starostlivosť, a keď bude treba i svojich dedičstiev...bude udržiavané. Činí v roku uhorských zlatých 3.

Okrem toho ukázali listinu niektorí mešťania v počte 11 s menom súčasného Najjasnejšieho kráľa Žigmunda s datovaním 17. augusta 1566, ktorým, z dôvodu požiaru činí slobodných od všetkých činží, poplatkovna obdobie 6 rokov, činí za rok vypočítavanie z každého domu zlatých 12.

Odpočítajúc (defalkujúc)¹⁴³ zlatých 15, na ktoré bolo ukázané privilégium Žigmunda, uhorského kráľa R'nt(?)

činža zlatých359/14/9.

Títo mešťania ukázali privilégium s menom Žigmunda, rímskeho cisára, kráľa Uhorska, Čiech, Chorvátska etc. s dátumom roku 1435, v ktorom je narácia, že spustošením a spálením

¹⁴³ Slovo pochádza z latinského „defalco” – stratiť, odpočítavať. Vzhľadom na to, že slovo funguje v dokumente ako spoľštené, bolo rozhodnuté zachovať tieto slová v originálnom znení, ako aj latinské formy pochádzajúce z „defalco” či „defalcatio” prekladať takým spôsobom, aby sa zachovala jednotnosť.

ich mestahusitmi a táboritmi¹⁴⁴ všetky privilégia a listiny od uhorských kráľov im udelené s ich inými vecami a majetkami boli pobrané. V rovnakom privilégii im udeľuje slobodu ťažby rúd, *striebrá, ortute, medi, ocele a železa na území mesta Iglov*, k tomu slobodnú... a iné prerogatívy. Ukázali tiež privilégium *s menom Spišskej Kapituly* s datovaním rokom 1480, v ktorom sú opísané hranice *Novej Vsi* komisiou Mateja, kráľa Uhorska.

Spišské Podhradie

Mesto Podhradie podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku trikrát v roku uhorských zlatých 109½, *činí* na tri splátky v roku *zlatých*328½.

Johannes Grundel z Podhradia ukázal privilégium K[ráľa] J[eho] M[osti] pána terajšieho *s datovaním v roku 1551*, ktorým kráľ J[eho] M[ost'] Štefanovi Chajovi *jeho dedičom oboch pohlaví* oslobodiť ráčil *domy a pozemky v meste Varalia či Podgradzie od všetkých činží a kontribúcií*. Činí v roku *zlatých*.....6.

Zostávajúca činža zlatých.....322½.

Spišské Vlchy

Mesto Vlchy podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku *zlatých* 117½.

Činí na tri splátky.....*zlotých* 352½.

Spišská Belá

Mesto Belá podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku *zlatých*92.

[k. 2v]

Činí na tri splátky v roku..... *zlotých* 276.

Jakub Kowal má privilégium od K[ráľa] J[eho] M[osti] a oslobodenie *na zlatých*.....6.

Ľubica

Mesto Ľubica podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku *zlatých* 162½.

Činí na tri splátky.....*zlatých* 587½.

Mešťania z Ľubice ukázali listinu s menom *Najjasnejšieho kráľa Žigmunda s dátumom 1569*, ktorý im odpúšťa činžu 9 *uhorských zlatých titulom akejsi veľkej lúky, ktorá im bola*

¹⁴⁴ Na okraji neskoršie dopísané „*Hussity y Taboryti*“.

odobraná úradníkmi z Kežmarku... Jednak tak dlho, až ju nezískajú späť. Týmže mešťanom privilegium titulom spálenia znížil imKráľ J[eho] M[osť] v poplatkoch *zlatých*39.

Vrbov

Mesto Vrbov podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku *zlatých* 75.

Činí tri splátky.....*zlatých* 225.

Poprad

Mesto Poprad podľa dávnej obyčaje platí činžu na každú splátku *zlatých* 47½ .

Činí na tri splátky v roku.....*zlatých* 142 [½].

Veľká

Toto mesto podľa dávnej obyčaje dáva na každú splátku *zlatých* 65.

Na tri splátky v roku činí.....*zlatých* 195.

Spišská Sobota

Mesto Sobota podľa dávnej obyčaje platí na každú splátku *zlatých* 22½.

Činí na tri splátky v roku..... *zlatých* 67½.

Stráže pod Tatrami

Toto mesto podľa dávnej obyčaje platí na každú splátku *zlatých* 40.

Činí na tri splátky v roku..... *zlatých* 120.

Matejovce

Toto mesto platí činžu v tomto čase na jednu splátku *zlatých* 30.

Činí na tri splátky v roku.....*zlatých* 90.

[k. 3]

Platili na tri splátky pred spustošením..... *zlatých* 180.

Tvarožná

Toto mesto platí činžu v tomto čase na jednu splátku.....*zlatých* 30.

Činí na tri splátky v roku..... *zlatých* 90.

Platili pred spustošením.....*zlatých* 225.

Ruskinovce

Toto mesto platí v tomto čase činžu na jednu splátku.....*zlatých* 95.
Činí na tri splátky.....*zlatých* 55.
Platili pred spustošením.....*zlatých* 120.

Na vedomie

Tieto tri mestá Matejovce, Tvarožná a Ruskinovce, ako sa nachádzajú v starých registároch, sami vypovedajú, že platili činžu od starodávna väčšiu.

To jest:

Matejovce *na jednu splátku*.....*zlatých* 60.
Tvarožná *na jednu splátku**zlatých* 75.
Ruskinovce *na jednu splátku*.....*zlatých* 40.

Ale informovali, že husitmi tieto tri mestá boli takmer spustošené a počas dlhého času neosídlené a až po znížení činže, ktorú do toho času dávajú, osídľovať začali. Ako sa ukazuje z inventárov, že týmto spôsobom, ako je napísané, vyššiu činžu platili.

Doložili tiež to, že na zníženie činže mali listiny a privilégia, ktoré im mali zhorieť v levočskom kostole. Tak prisahou upravili sami a druhí im z iných miest o tom svedectvo dávali a prisahali s nimi, keby taká potreba bola, aby pripravení boli.

*Summa*¹⁴⁵ trinástich miest *bez zníženia*, darov a *kompenzácií* danez troch miest *titulom spustošenia činí zlatých*.....3 093/40/9.

[k. 3v]

O 93 zlatých, ktoré zostávajú nad 3 000 tisícmi zlatých

Gróf a richtári z Novej Vsi a iných miest informovali, že neboli povinní viacej platiť činže z Trinástich spišských miest, iba 3 000 *zlatých*, a posielajú zníženie 300 *zlatých*, ktoré sa znižujú titulom spustošenia z troch miest, čo je vyššie napísané. A už nad tú sumu troch tisíc zlatých z vyúčtovania činže, ako platí každé mesto a ako sa napísalo odôvodnene tých tristo zlatých sa nachádza na ostatok činiac sumu všetkého zlatých 93/40/9. Teda vyššie napísaný gróf s richtármi povedali, že tie peniaze, tých zlatých 93/40/9 vynaložili vždy na verejné potreby týchto miest a nikdy ich nedávali do pokladnice K[ráľ'a] J[eho] M[osti]. Ukázali tiež mandát K[ráľ'a] J[eho] M[osti] s vlastnoručným podpisom od pána Bonara (Jána Bonera),

¹⁴⁵ *Summa* – lat. celosť, plná kvóta. V dokumente je už slovo popoľštené, preto sa rozhodlo o ponechaní latinského výrazu a neprekladať ho.

bieckeho kastelána, starostu v tom čase spišského z dôvodu zlatých 93, ktoré zostávajú nad tri tisíce, aby ich od nich nepožadoval do určeného času, k tomu ukázali tri potvrdenia úradníkov Ľubovnianskeho hradu, Štefana Bylinu a Jakuba Lomnického za pána Kmitu (Petra) pôsobiacich, v ktorých svedčia každý týmito slovami: *Že vyhotoviac účet s grófom a 13 richtármi o činži vynášajúcej 1 000 zlatých na sviatok sv. Martina so získanými privilégiami zníženia som zostatok v celosti prijal etc. Suma z 13 miest so znížením činže z dôvodu spustošenia husitmi, teda 300 zlatých a donácie Žigmunda, kráľa Uhorska, špitálu v Novej Vsi zlatých 15 a zlatých 93/40/9, ktoré pred zmenšením činže z troch miest zostali nad 3 000 zlatých a mešťania že berú pre potreby svojich miest a so zmenšením (defalkáciou) zlatých 75 nových donácií bez privilégia z dôvodu spustošenia, ktoré už vypršalo.*

Činí zlatých cez 52 grošov v počte 2 610.

Poľskej mince.....4 524.

Medené hory v meste Poprad

Z týchto hôr v tomto čase nič nerobia a úžitku žiadneho niet, pretože náklady [s. 4] sú väčšie ako úžitok.

Kartuziáni

Kartuziánov v kláštore už v tomo čase niet. Má v držbe tento kláštor Gašpar Magóczy od cisára J[eho] M[osti] so všetkými majetkami, ktoré k tomuto kláštoru patria.

[k. 4]

St'aznosti a škody predstavené trinástimi spišskými mestami

Medzi množstvom iných ťažkostí a trápení, ktoré my, biedni/nešťastní poddaní Svätého Kráľovského Majestátu Pána nášho najláskavejšieho, v tej provincii prežívame/trpíme, tie sú bez pochyb špecifické. Že vystavení sme neustálemu nebezpečenstvu z dôvodu desivého susedstva Turkov. Tí totiž, ktorí bývajú v markách *Sabathka* (Sobôtka, Rimavská Sobota) i *Filek* (Fil'akovo), už nielenže obsadili celé dediny, mestečká a statky, ktoré majú v susedstve, a podriadili ich svojmu panovaniu, ale pomaly, z roku na rok sa posúvajú tak veľmi sa priblížili k Spišu, že turecká vláda, pod ktorou sami dňom a nocou zortvávajú a slobodno činiť všetko, čo sa iba páči, od väčšiny trinástich miest je vzdialené sotva dve míle, a nie iba každodenne vidíme takmer na vlastné oči lúpeže a zabíjanie našich susedov, ale dokonca veľmi veľa z našich v rôznych kláštorných objektoch v našich lesoch je prinútených hľadať živnosť. Turci tých biednych/nešťastných poddaných Jeho Kráľovského

Majestátu utláčajú, zabíjajú a berú zajatcov, tak ako sa to tiež prihodilo minulého leta niektorým obyvateľom Novej Vsi. A keď veľkomožný náš pán starosta sa sťažoval u bega na hrade Fil'akovo na túto násilnú okupáciu zeme spáchanú nie v súlade s právom a dohodami, ten ešte ospravedlnil a pochválil tyranský čin svojich žoldnierov a urážlivo odoslal našich k budínskemu pašovi na rozsúdenie záležitosti.

Pretože zasa/jednako pre tureckú krutosť/ukrutnosť tejto zimy, a dokonca pred niekoľkými dňami spustošili blízke dediny vzdialené pol míle od tej spišskej zeme a ich obyvateľov zobrali do nešťastného zajatia spáiac niektoré dediny, chýba už iba [k. 4v] (Bože chráň), že by vtrhli na Spiš a podrobili svojej tyranii toto male územie, a odtiaľ bez prekážok udrú na Poľské kráľovstvo a – čo zvykli činiť v iných provinciách Kráľovstva – vnútia svoju tyraniu a ďalej budú šíriť strašné mohamedánske rúhanie vykoreniac katolícku vieru. A skoro už nastane jarný čas, keď sa lesy začínajú zelenieť a hustnúť, isté je, že blízke lesy, ktoré nás delia od tureckého panovania, zaplnia sa zbojníkmi a unášačmi, ktorých nazývajú martalúzovia (*martalocz*). Oni sa obvykle nezameriavajú iba na pocestných, ale taktiež v noci napadajú blízke mestečká, v ktorých sa rozťahujú (hrajú na pánov), ako sa im to páči, a tohto druhu odľahlými/izolovanými krádežami dávajú na javo, že otvorene nenarúšajú žiadne dohody a prímerie, čo sme poznali/dozvedeli sme sa z posledných príkladov susedov, ktorí nedávno čiastočne spálení, čiastočne (ako sa vyššie na to poukázalo) boli odvedení s dobytkom a celým svojím majetkom, nie bez veľkého bóľu a strachu pred ohrozením.

Na všetko teda my, biedni/nešťastní poddaní Svätého Kráľovského Majestátu, úpenlivo prosíme najlaskavejšieho Pána, vynikajúci/ctihodný senát a celú Republiku (*Rzeczpospolita*), aby chceli v pravý čas dbať nie iba o našu bezpečnosť, ale svoje vlastné bezpečné zotrvávanie, pretože sa nejedná iba o nás, z tejto malej oblasti, ale o celé Poľské kráľovstvo, aby ho neustálymi krádežami ohňom a mečom odvekí nepriatelia kresťanstva nemohli pustošiť a sebe podriaďiť. Akokoľvek nepochybujeme, že Svätý Kráľovský Majestát, Pán náš najlaskavejší zo skvelými/dôstojnými senátormi Svätého Poľského Kráľovstva nie iba uvážia veľkosť všeobecného nebezpečenstva podľa svojej múdrosti, ale tiež láskavo a pobožne rozhodnú o zodpovedajúcich prostriedkoch, aby sa odvrátilo toto nebezpečenstvo, čo bude prínosné i pre bezpečnosť svojich verných poddaných.

Často sa tiež deje, že akési vojsko cisárskeho majestátu prichádza do tejto provincie a obvykle verejne prikazujú ustúpiť, násilím zaberajú nám živnosť, krmivo, prevažne bez akéhokoľvek zaplatenia, a okrem toho nútia našich spoluobyvateľov k dost' ďalekému transportu, aby sa zaopatřili živnosťou, preto tiež v posledných rokoch niektorí z našich spoluobyvateľov boli

nútení k prevozu živnosti až do *Zakmar* (Satumarská župa?), ponechajúc tam vozy i kone zahynuli tamže, zabití s ohromnou krutosťou Turkami, iba nemnohí sa vrátili.

[k. 5]

Okrem tejto našej nesmierne utláčajúcej nepriazni osudu, o ktorej sme povedali, nemôžeme zamlčať iné ťažkosti, ktoré pociťujeme od niektorých poddaných Svätého Kráľovského Majestátu v rámci Poľského kráľovstva, ako zároveň od niektorých našich susedov Svätého Cisárskeho Majestátu. Sme totižto zadrživani/obmedzovaní obyvateľmi susedných slobodných miest, predovšetkým obyvateľmi Košíc, pretože za Košice sa nám neumožňuje vybrať sa ďalej do vnútra Uhorského kráľovstva s cieľom nadobudnúť víno alebo dobytok, alebo vyhľadávať poživeň.

Na druhej strane obyvateľmi Nového Sonča sme nemenej utláčaní na základe akéhosi privilégia a nového práva skladu, pretože nám bránia vybrať sa za spomínané mesto s našimi tovarmi, teda med'ou sformovanou i nesformovanou, oceľou, železom a týmto podobnými, s cieľom zisku, ale nútia nás pod hrozbou konfiškácie našich vecí k ponechaniu u nich našich tovarov, a zatiaľ jednak obyvateľom Levoče a Kežmarku slobodne umožňujú ísť (pokračovať) s tovarmi tohto druhu, ako aj inými do Krakova a kamkoľvek chcú. Okrem toho niektorí magnáti Poľského kráľovstva na rôznych miestach vyberajú svoje poplatky a dane od našich spoluobyvateľov a bez vymáhania, napriek dávnym slobodám a privilégiám, k zaplateniu poplatkov, a bez vymáhania nenáležitých a neuvážených platieb, nepúšťajú.

Preto sme tak veľmi nešťastní, zgníavení nespravodlivým útlakom, nakoniec uzatváraní do väzníc, prinútení hľadať poživeň a privedení do poslednej záhuby. Veľmi sa sťažujú poddaní Svätého Kráľovského Majestátu z Novej Vsi, že istý šľachtic Pavol Máriašsy z Markušoviec už niekoľko rokov násilím narúša hranice a zeme spomínaných obyvateľov a neustále spôsobuje škody našim krajanom. Obdobne veľkomožný pán Thurzo určité obhospodarované zeme obyvateľov Spišského Podhradia, za ktoré každý rok platia činžu, bezprávne a násilím okupuje, evidentne pohrdajúc dôstojnosťou Svätého Kráľovského Majestátu a na škodu nešťastných občanov, čo nemohli zamedziť (?) dlhý čas, zničiť bez opustenia mesta. Tenžepán Thurzo tiež neustále sužuje obyvateľov Novej Vsi novým násilím, bezprávne obsiadať ich lesy a územia v smere Hnilca (?) a Smižian.

[k. 5v]

Okrem toho obyvateľa Belej dokladajú na vlastných územiach veľký útlak a škody zo strany správcov veľkomožného pána Andreja Balassa z hradu Dunajec. Často tiež osobné väznenie nešťastných poddaných Svätého Kráľovského Majestátu a násilné privlastňovanie dobytku vo vlastných hraniciach chotára k ich najvyššej a nemalej škode.

Usporiadané z výpisu a dané vo Varšave na valnom sejme Kráľovstva dňa 8. mája roku Pána 1596.

Pečať Jána Firleyho
Pokladník poľského kráľovstva

Jakub Chabowski
Vlastnou rukou

Sygnatura SM/D 6

ArchSL, sygn.: SM D 6/1-27, nr teczki 132, j. pol., j. łac., j. niem. – XVI/XVIII w. (lata 1592-1735), wym.: 33,2 cm x 22,2 cm, fascykuły – karty: 56 (112 stron), stara sygnatura II/55. Oprawa współczesna, paginacja 1-52, dokumenty wewnątrz luźne karty różnej wielkości.

Opis: *Potwierdzenia zapłaty, rozporządzenia i inne pisma Lubomirskich, starostów spiskich, odnoszące się do 13 miast spiskich.*

Wybrane do przedstawienia:

D 6/1-2 i 6-27.

Signatúra SM D 6

ArchSL, sig.: SM D6/1 – 2, č. zložka 132, pol. j., lat. j., nem. j. – XVII./XVIII. st. (roky 1592 – 1735), rozmery: 33,2 x 22,2 cm, fascikle – listy: 56 (112 strán), stará signatúra II/55. Súčasná väzba, stránkovanie 1 – 52, dokumenty vo vnútri sú voľné listy rôznej veľkosti.

Popis: *Potvrdenia platieb, nariadenia a iné dopisy spišských starostov Lubomirských vzťahujúce sa na 13 spišských miest.*

Vybrané na prezentáciu:

D6/1 – 27.

Dokument nr 2

Podoliniec, 3 grudnia 1592 r.

Dekret prowadzący do przywrócenia praw spadkobierców i współników Alberta Niciasusa, sędziego, oraz Krzysztofa Knisnera, mieszczanina z Popradu, wydany przez Sebastiana Lubomirskiego, starostę spiskiego w Podolińcu. Dotyczy sporu związanego z kradzieżą miedzi zaistniałego pomiędzy wyżej wymienionym Niciasusem a Knisnerem i ich współnikami, który rozpoczął się w 1585 r. Jego efektem było ścięcie Krzysztofa Knisnera w Lewoczy w 1587 r. i śmierć Alberta Niciasusa w więzieniu w Koszycach w 1589 r. oraz konfiskata ich majątków, a zarazem wieloletnie procesy pomiędzy ich stronnikami toczące się w Polsce i na Węgrzech.

ArchSL, sygn.: SM D 6/1 – j. łac. i j. niem., XVI w., (k. 2 (3a-3a v.) -6), 6 kart złożone na pół i zszyte, 12 stron: 1 i 3-11 zapisane, 2 i 11 niezapisane, wymiary karty: 32,6/33 cm × 21,4 cm. Pieczęć lakowa wytłoczona na 11 stronie, o wymiarach: 3,2 cm × 3,5 cm, przedstawiająca herb Szreniawa bez krzyża w otoku, zwieńczony hełmem rycerskim z koroną szlachecką. W otoku tekst nieczytelny. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 2

Podolíneć, 3. decembra 1592

Dekrét vedúci k navráteniu práv dedičov a spoločníkov Alberta Niciasusa, prísediaceho, ako aj Krištofa Knisnera, mešťana z Popradu, vydaný spišským starostom Sebastiánom Lubomirským v Podolínci. Dotýka sa sporu spätého s krádežou mede a vzniknutého medzi vyššie spomenutým Niciasusom a Knisnerom a ich spoločníkmi, ktorý sa začal v roku 1585. Jeho výsledkom bolo sťatie Krištofa Knisnera v Levoči v roku 1587 a smrť Alberta Niciasusa vo väzení v Košiciach v roku 1589, ako aj konfiškácia ich majetkov a zároveň mnohoročné procesy medzi ich prívržencami prebiehajúce v Poľsku a v Uhorsku.

ArchSL, sig.: SM D 6/1 – lat. j. a nem. j., XVI. st., (k. 2 (3a – 3a v.) – 6), 6 listov zložených na polovicu a šité, 12 strán: 1 a 3 – 11 zapísané, 2 a 11 nezapísané, rozmery listu: 32,6/33 × 21,4 cm. Pečať na 11. strane, vytlačená, pečatný vosk, rozmery pečate: 3,2 × 3,5 cm. Pečať predstavuje erb Szreniawa bez kríža v orámovaní, zakončený rytierskou prilbou so šľachtickou korunou. Po obvode nečitateľný text. Stav zachovania: zlý.

[k.1]

Nos, Sebastianus Lubomierski de Lubomierz, Castellanus Malogostien[sis], Sandocien[sis], Scepusien[sis] et Dobßinen[sis]¹⁴⁶, Capitaneus etc.

Fatemur, et recognoscimus per praesen[tes], significan[ter] quibus expedit universis, et singulis. Quod cum anno superiore 1592 Capitaneatum hunc Scepusien[sem] in potestatem n[ost]ram recepisse[m], inter alia nobis hic expositum fuisse, per fideles Sacrae Regiae M[ajestatis] comitem, et nonnullos 13 oppidor[um] Scepusien[sium] iudices. Quomodo iam ab aliquot annis controversiae quaedam ex parvis initiis ortae fuissent Popradii quae hucusq[ue] vigerent inter famatum quondam Albertum Nicasiu[m] tum temporis iudicem, et Christophor[um] Knisner civem Popradien[sem], iamq[ue] eo usq[ue] progressae et ampliatuae essent per illius haeredes, et huius complices, ut nisi Capitaneali n[ost]ra autoritate¹⁴⁷

¹⁴⁶ = Dobssinensis.

¹⁴⁷ = auctoritate.

interposita illas sopire satageremus, metuendum esse ne tristem aliquem fine[m] et exitu[m] sortirentur. Tanta[m] e[ni]m complicu[m] Knisnerianor[um] aiebant esse pervicaciam, ut tantum abest, flecti ad aequas rationes se paterentur, ut quotidie in praeconcepta pertinacia magis confirmati tumultuare[n]t, adeo ut debitam obedientia[m]¹⁴⁸ ordinario suo comiti, et iudici noluerint praestare amplius. Postea altera illa pars similiter, comparens cora[m] nobis per supplicem libellu[m] quaesta¹⁴⁹ est, contra comitem, et 13 oppidor[um] iudices exponen[s] quomodo ipsor[um] culpa apud vicecapitaneum tum tempor[is] exn[unc]¹⁵⁰ in magna damna pervenissent, imo¹⁵¹ ad extrema[m] fere inopia[m] redacti essent. Igitur humilime¹⁵² quoq[ue] rogarent et obtestarentur ut ipsis iure prospiceremus et quod aequu[m] esset decerneremus. Nos etiamsi ex debito off[ic]ii n[ost]ri iusta petentibus libenter et facile tum assensi fuisset, tamen quia propter publica negotia sperato citius hinc revocaremur, partibus controversiis iniunximus, ut de ineunda concordia invicem rationes legitimas¹⁵³ quaerent, quo vel inter semetipsos vel per viros arbitros discors negotiu[m] componi posset. Id cu[m] nobis [k. 2] absentibus tentatu[m] quidem sed non peractu[m] fuisset, denuo nobis redeuntibus hoc anno, humilime¹⁵⁴ et obnixè supplicatu[m] est. Diem igitur posuimus quinta[m] Decembr[is] ad quam ut Podolinii cum sufficientibus et plenis instrumentis et documentis partes comparerent mandavimus. Eo ig[itu]r die loco causis audien[dis] destinato confidentes prodierunt cora[m] nobis partes, ubi venia dicendi impetrata. Ioannes Faber Popradien[sis] nomine et in persona sua suor[um]q[ue] complicu[m] qui tam praesentes quam absentes fuerunt, ut pote¹⁵⁵ Andreae Theubler, Coriarii, Blasii, Scherfell, Antonii Nicolai, Ioannis Tern, Iacobi Fabini, in haec verba querulando proposuit. Qualiter in anno 1586 ipse cum suis complicibus, pro Christophoro Knisner fide iussissent¹⁵⁶, quod videlicet certo die a iudicibus constituto cora[m] eodem iudicio iure illu[m] sistere vellent, quo vivis testibus Albertu[m] Nicasiu[m] crimini[s] [reum?]¹⁵⁷ eniti in suaq[ue] commoda redacti furtivi cupri convincere debuerat. Quonia[m] vero principalis eor[um] praedictus Knisner pro quo vadimoniu[m] fecissent, termino praefixo secundu[m] sua[m] oblig[ati]onem ipsoru[m]q[ue] fideiussione[m] personale[m] non comparuisset sed tantu[m] testimonia scripta autentica¹⁵⁸

¹⁴⁸ = oboedientiam.

¹⁴⁹ = quæsta.

¹⁵⁰ Odczyt niepewny. Może „existentem”?

¹⁵¹ = immo.

¹⁵² = humillime.

¹⁵³ = legitimas.

¹⁵⁴ = humillime.

¹⁵⁵ = utpote.

¹⁵⁶ = fideiussissent.

¹⁵⁷ Luka w tekście.

¹⁵⁸ = autentica.

Camerae Novisolien[is] per procurator[em] suu[m] Andrea[m] Czorba iudicibus tu[m] frequentibus misisset ex quibus haud dubio (si bona fide perlegere et interpretari ea curassent) furti commissi actio comprobari sufficien[te]r potuisset, lata[m] fuisse primu[m] con[tra] principalem Christophor[um] Knisner capitalem sententia[m]. Deinde singulos ipsor[um] quoq[ue] in vivo homagio 40 flor[enorum] Hungar[orum] facien[do] Domino terrestri assignan[dorum] condemnatos. Quam quidem condemn[ati]onem universi fideiussores et complices 300 flor[enorum] propemodu[m] vicecapitano Liblowien[si] redemissent, nec tamen ea mulcta sublevati, denuo a Comite et 13 iudicibus tam carceribus quam mulcta castigati fuissent. Deniq[ue] eo usq[ue] violenter con[tra] ipsos progressum esset, ut non contenti pecuniaria poena¹⁵⁹ et incarcerationibus etia[m] honore, et municipio privare eos satagissent. Insuper quoq[ue] exposuerunt pro Christophoro Knisner, quomodo anno 1589 die 3 Iulii ex mandato Sereniß[imi] Archiducis Ernesti et subordinatione D[omini] Kileniani ius de novo con[tra] Nicasiu[m] celebratu[m] fuisset Cibinii, cuius praesides fuissent Generosi Sigismundus Pacdorh(?), Franciscus Nagriwati, Sebastianus Kugler ac ubi quidem [k. 3] comparuisset adversa pars Nicasiana veru[m] malefica causae suae praetensis con[tra] iudices vanidis exceptionibus non expectata iudicu[m] sententia urbe excessissent. Quoru[m] abitu tanqua[m]¹⁶⁰ sibi male conscior[um] iudices nihil moti in causa diiudicanda secundu[m] aequitatem processissent¹⁶¹ decrevissentq[ue] Nicasiu[m] demortuu[m] fuisse revera furem cupri Sac[rae] Caes[areae] M[ajestatis] proindeq[ue] omnes Nicasii facultates fisco S[acrae] Caes[areae] M[ajestatis] ascriptas esse de iure unde liqueret sufficien[te]r supradictu[m] Knisner[um] inique capitis poena¹⁶² mulctatu[m] esse, ipsosq[ue] quae vindicanda innocentis hominis morte et sua ipsius iniuria damna et expensas incurrissent indebite ipsos ferre debere, quin iure et merito a comite et 13 iudicibus tanqua[m]¹⁶³ tutoribus causae Nicasianae ipsis refundi debere[n]t subnixi ig[itu]r se orare, ut et insontis Knisneri mors vindicaretur et ipsi acceptor[um] bonor[um] incomm[od]o [s]ublevarentur, in integrumq[ue] restituerentur. A[tque] Hisce sermonibus finitis prolata sunt iuris Cibinien[is] acta et decretu[m] necnon alia nonnulla literalia¹⁶⁴ instrumenta, quae pro ipsis facere videbantur orantes ut illa perlegi faceremus, et secundu[m] contenta causae ipsor[um] faciles nos praeberemus quantu[m] de iure et aequitate. Adstans pars altera utpote comes cum nonnullis 13 oppidor[um] Scepusien[sium] iudicibus quor[um] erat ad accusatione[m] illor[um] respondere, humili cum

¹⁵⁹ = poena.

¹⁶⁰ = tamquam.

¹⁶¹ = processissent.

¹⁶² = poena.

¹⁶³ = tamquam.

¹⁶⁴ = litteraria.

instantia nos orabant, ut Egregio Ioanni Cirausio pro ipsis respondere licitu[m] et concessu[m] esset, quandoquide[m] ipsi prae reliquis, totius praesen[tis] negotii initiu[m] et processus, penitissime perspectus esset. Id cum aequitati non repugnare sed plus pro eruenda veritate commodu[m] esse animadverteremus, iussimus, ut quod res ipsa est citra alterutrius partis praeiudiciu[m] diceret. Orsus ig[itu]r ille, soleniter¹⁶⁵ protestando intulit. Quoniam actores in tota sua quaerulosa¹⁶⁶ narratione, sui hoc est, Craussii nulla[m] mentione[m] fecissent, tanquam¹⁶⁷ vel honoraria ulla, vel quae ab eis mulctae loco data sunt in hac causa accepisset, sed o[mn]ia illa tum exist[e]n[tem]¹⁶⁸ vicecapitaneu[m] Nicolau[m] Iremoslauslu¹⁶⁹ ab eis percepisse, prout ipsimet uno ore o[mn]es cor[am] nobis facti essent Se non defugere quidem hanc praestandi illis operan¹⁷⁰, in elucidanda tota controversia, quae tam in hanc quam altera[m] parte[m], motis et stantibus hucusq[ue] turbis dicta factaq[ue] sunt, neutrius partis studio, sed amore veritatis solum modo ductus, idq[ue] non tanqua[m]¹⁷¹ procurator, vel ullius partis [k. 4] in praesen[te] negotio¹⁷² interessatus, historica duntaxat¹⁷³ succinctaq[ue] narr[ati]one referre, atq[ue] adeo o[mn]ia ea l[itte]ris et instrumentis authenticis¹⁷⁴ ad vivu[m] demonstrare velle.

Principiu[m] itaq[ue] (inquit) habuit infaelix¹⁷⁵ haec controversia Anno 1585 ubi civis quidam Christophorus Knisner in taberna cervisiaria multis praesen[tibus] con[tra] Albertum Nicasiu[m] tum temporis iudice[m] protulisset. Illum esse fure[m] cupri, qui furtivo Caesareo cupro, questu[m] faceret idq[ue] clam in cellario, ubi libram haberet distraheret. Idem diffamator 8 Maii eiusdem anni, delatus propterea ad iudiciu[m] Comitis, Antoniu[m] Omes in Iglo, se non sua, sed ab alio nimiru[m] quoda[m] Ioanne Flaxenberger, servitore camerae Novosolien[sis] audita protuliße¹⁷⁶ Convictus testibus, qui contrariu[m] probassent, incarceratus ibide[m] aliquandiu¹⁷⁷, interim ventilatu[m] esse negotiu[m] cora[m] off[ici]o Comitis et 13 Iudicum, a dicta 8 Maii usq[ue] in sequente[m] annu[m] septem terminis, in quibus prout Acta Comitis ostendunt hoc potissimu[m] quaesitu[m] est, ut Knisnerus

¹⁶⁵ = sollemniter.

¹⁶⁶ = querulosa.

¹⁶⁷ = tanquam.

¹⁶⁸ Odczyt niepewny.

¹⁶⁹ Odczyt niepewny.

¹⁷⁰ = operam?

¹⁷¹ = tanquam.

¹⁷² = negotio.

¹⁷³ = dumtaxat.

¹⁷⁴ = authenticis.

¹⁷⁵ = infelix.

¹⁷⁶ = protulisse.

¹⁷⁷ = aliquandiu.

culpa[m] Iudicis ...¹⁷⁸ deprecaretur, et invice[m] depositis odiis et simulatibus sibi reconciliarentur. Id cu[m] malitia nonnullor[um] a quibus minime fieri debuisset praepediretur, Christophorus Knisner diffamator clam profugisset ad D[omi]num Iohanne[m] Macieiovski Capitaneu[m] tum temporis Scepusien[sem] in Polonia[m] usq[ue] ibidemq[ue] graviter con[tra] comitem de illata sibi iniuria questus esset. Interea quoq[ue] hic Nicasius Novosoliu[m] profectus con[tra] Flaxenbergeru[m] de calumnia con[tra] se dicta cor[am] Praefecto et Consiliariis illis lite[m] movisset. Quam cum binis terminis diremtu[m]¹⁷⁹ iri sperasset, tertia vice cum ipso Crausio ex iussu et cu[m] l[itte]ris D[omi]ni Iohannis Macieiovski Capitanei tum Scepusien[sis] profectus, lata[m] illic fuisse sententia[m] probationibus nullis admissis, nec testibus ex sua parte exauditis con[tra] actor[em] Nicasiu[m]. Quae tanqua[m]¹⁸⁰ illegittima¹⁸¹ repudiata et protest[at]ione facta vacui rediissent Attulisset postea Knisner a D[omi]no Capitaneo Macieiovio l[itte]ras mandatorias ad Vicecapitaneu[m], ut absq[ue] mora, iure revideret negociu[m]¹⁸², et quod iustu[m] esset, decerneret Adhibuisse ig[itu]r Vicecapitaneu[m] causae dirimendae viros ex comitatu Scepusien[si] primarios, singulari iuris prudentia, integritate et pietate praestantes, oppidor[um]q[ue] 13 Iudices ad 26a Augusti, 1586 Popradii qui rem de novo praesen[tibus] partibus recognovissent, testes examinassent, ac inter reliqua Christophorus Kinsner viva voce cor[am] toto iudicio Popradii tum praesen[ti], Nicasiu[m] furem cupri appellasset, quod velit vivis testibus o[mn]i exceptione maioribus probare, si modo ipsi ter[mi]nus probatorius daretur. [k. 5] Idq[ue] nisi praestaret capitis poena[m]¹⁸³ se subire debere, simil[ite]r[que] fieri deberet Alberto Nicasio si cum furti convicisset. Urgente deinde et instanti Nicasio, non nisi ad 13 fideiussores accepto longiori prout ipsemet voluisset ter[mi]no dimissus est. Advenienti ter[mi]no congregat[ur] iter[um], in priore[m] locu[m] o[mn]ibus illis iudicibus stante cor[am] iudicio Alberto Nicasio Kinsnerus non comparuisset, tantu[m] iudicibus exhibendas misisset, per procurator[em] suu[m] testimonia nonnulla scripta ex Camera Novosolien[si] con[tra] Nicasiu[m], quae o[mn]ia cum a iudicibus in sufficientia fuissent cognita, ad probandam causa[m] criminalem Kinsneru[m] tandem suo ips[o] iudicio, absentem per iudices capitis damnatu[m] fuisse. In fideiussores quoq[ue] sententia[m] lata[m] ut nisi intra quindenam, principalem suu[m] manibus D[omini] Vicecapitanei traderent, [qu]ilibet eor[um] homagio vivo succumberet, prout haec o[mn]ia latius in 50 Dominor[um] iudicu[m] Acta et decreta

¹⁷⁸ Luka w kartce.

¹⁷⁹ = diremptum.

¹⁸⁰ = tamquam.

¹⁸¹ = illegittima.

¹⁸² = negotium.

¹⁸³ = poena.

continere. Id cum non praestitissent (ut ipsi referunt) circiter 300 flor[enorum] Vicecapitaneo mulcta[m] pendissent. Caeter[um]¹⁸⁴ pro expensis, ea[m] in rem factis si quid ab illis exegerit Comes, et 13 iudices sibi non constare. Anno postea 1587 captus Kinsner, approbata sententia iudicu[m] per D[omi]num Casparem Macieiovium tu[m] Capitaneu[m] Scepusien[sem] 27 Maii Leiibieii¹⁸⁵ decollatus esset. Post suppliciu[m] eius mensibus aliquot effluxis exurexisse ho[mi]nes factiosos, tres cives Popradien[ses] Andrea[m] Theubler, Ioanne[m] Fabru[m] et Antoniu[m] Nicolai qui neglecto Magistratu suo legitimo¹⁸⁶ videlicet D[omi]no Capiteo Macieiovio, confugissent ad Serenis[simum] archiduce[m] Austriae Ernestum, quaerulantes¹⁸⁷ con[tra] Albertu[m] Nicasiu[m], quasi fisci Caes[areae] M[ai]es[t]at[is] defraudator esset, in eo quod cupru[m] furtivu[m] emisset, et res suas inde fecisset. Nec redissent illi a sua Serenitate, priusqua[m] ex ipsor[um] voto fortassis arx Liblo eod[em] anno cu[m] o[mn]ibus ad ea[m] pertinen[tibus] in potestate[m] Caes[areae] M[ai]es[t]at[is] redacta fuisset, (isq[ue] iam erat annus 1588) Qui[n] postea apportassent a Praefecto Camerario Novosolien[si], mandatu[m] cuius auctoritate¹⁸⁸ captu[m] Liblowiae Nicasiu[m] custodiae arcensi demandassent, 24 Augusti ubi detentus haesisset, ad sexta[m] usq[ue] Octobris [k. 6] diem quo ipsu[m] ferreis compedibus et catenis crudel[ite]r constrictu[m] Novosoliu[m] deduxissent. Ibi non secus tanquam¹⁸⁹ in Turcica captivitate haesisset ipsor[um] nefariae libidini et ludibriis expositus. Denuo ad mandatu[m] Serenis[simi] Archiducis Ernestii¹⁹⁰ vinctus ac vix semivivus Novosolio Cassovia[m] perductus esset 5 (15?) Ianuarii 1589, ubi quandiu[m]¹⁹¹ in carceribus vixisset, fere quotidie per viros intercessores maximi nominis et auctoritatis¹⁹². D[omino] Andreae Killmano tum temporis Generali Hungar[iae] Capiteo, supplicasset, et secundu[m] suae Serenitatis mandatu[m] de se adhuc vivo, primo quoq[ue] tempore ut ius haberetur cum videat sibi iam iam extremae vitae suae horulam imminere, veru[m] huius suae aequissimae petitioni cu[m] compos fieri non posset, 30 Ianuarii postea in carceribus Cassoviae misere mortuus esset. Post obitu[m] eius D[ominus] Kilemanus iussisset¹⁹³ obsignari o[mn]es Nicasii facultates, ita ut nisi misera vidua cum pusillis suis alior[um] ho[mi]num beneficio vixisset, moriendu[m] ipsis

¹⁸⁴ = ceterum.

¹⁸⁵ Odczyt niepewny, może Leybiey?

¹⁸⁶ = legitimo.

¹⁸⁷ = querulantes.

¹⁸⁸ = auctoritate.

¹⁸⁹ = tanquam.

¹⁹⁰ = Ernesti.

¹⁹¹ = quamdiu.

¹⁹² = auctoritatis.

¹⁹³ = iussisset.

inedia [fu]isset. Successu tandem temporis cum restituenda arx iam rursu[m] fuisset, ad 21 Iulii Serenissimo Poloniae Regi, demum indixisset D[ominus] Kilemanus ius, de mortuo habendu[m] ad 3 diem Iulii Cibinii. Quo cum misera vidua ex serio mandato D[omini] Kilemani cum suis pervenisset, et iudiciu[m] non cu[m] illis personis quibus secundu[m] mandatu[m] Serenis[simi] Archiducis Austriae Ernesti debuisset constitutu[m] vidisset, curatores eius viduae prot[esta]t[i]one facta iudicio discessissent¹⁹⁴. Post quor[um] discessu[m] per iudices illos dudu[m] antea mortuus Nicasius furti damnatus esset et bona eius o[mn]ia fisco S[acrae] Caes[areae] M[ajestatis] adjudicata. Hoc Cibinien[se] iudiciu[m] quia non multos dies post restitutio arcis Liblo Sereniss[imo] Poloniae Regi subseruta esset. D[ominum] Casparem Macieiwu[m] autoritate¹⁹⁵ sua Cap[itanea]li o[mn]ia bona consignata demortui Nicasii resignari fecisset, et miserae viduae cum orphanis utenda restituisset Per ipsu[m] quoq[ue] rebelles ex Poprod, iniquissimos Nicasii adversarios, in arce[m] convocatos fuisse, a quibus haud dubio confestim digna poena¹⁹⁶ sumpta fuisset, nisi praefatus D[ominus] Macieivius servitiis S[acrae] Reg[iae] M[ajestatis] occupatus citius fortasse quam cupivisset ex arce in aulam properare oportuisset. Nihilominus in arce rebelles illi detenti non prius dimissi fuissent donec certor[um] ho[mi]num civiu[m] nempe ex Liiblo fideiussione sub vadimonio liberati ad sistendu[m] se iudicio ubi, quando, et quoties ipsis iniunctu[m] foret. [k. 7] Veru[m] propter D[omi]ni Macieiovii emansione[m] ius de ipsis haberi non potuisse usq[ue] ad hoc praesens tempus.

Posteaqua[m] hanc narr[at]ionem finisset Crausius humillime¹⁹⁷ nos oravit. Comes suo et o[mn]ium iudicu[m] vo[c]e ut bene considerata perfidia, malevolentia et pervicacia adversae partis de ipsis quod iustu[m] esset poenas¹⁹⁸ sumeremus et ab eor[um] impetitione eos liberos pronunciaremur¹⁹⁹. Deniq[ue] quicquid per hanc contumacia[m] et rebellione[m] debite persolvere neglexissent, ad satisfaciendu[m] compelleremus.

Nos itaq[ue] cum consiliariis n[ost]ris huic controversiae exaudiendae diffiniendaeq[ue] adhibitis partiu[m] praefataru[m] propositionibus et responsis eorumq[ue] alleg[at]ionibus et exceptionibus probe examinatis et debite intellectis tum et partiu[m] litteralibus²⁰⁰ documentis in mediu[m] productis revisis et accurate perlectis, singulariter vero in origine[m] huius controversiae introsipientes cognovimus Christophoru[m] Kinsner nulla rationabili causa

¹⁹⁴ = discessissent.

¹⁹⁵ = auctoritate.

¹⁹⁶ = poena.

¹⁹⁷ = humillime.

¹⁹⁸ = poenas.

¹⁹⁹ = pronuntiaremur.

²⁰⁰ = litteralibus.

ductum, sed ex mera temeritate vel privato odio Alberto Nicasio insultasse Ideoq[ue] iux[ta] trita[m] iuris regulam culpa non caruisse, quod se immiscuerit rei ad se non pertinenti. Quam sibi postea adeo propria[m] fecit, (prout Acta et Decreta D[omi]norum Iudicum Popradii ea de causa congregator[um] demonstrant) ut in caput suu[m] receperit, se vivis testibus o[mn]i exceptione maioribus furtu[m] super Nicasiu[m] comprobaturu[m] Qui quonia[m] tandem in probatione defecisset quod in se ultro assumserat²⁰¹ Ex sua ipsius sententia iudices non inique eum capitis damdassent²⁰². Est enim legitima²⁰³ calumniatoris poena²⁰⁴ ut eidem poenae²⁰⁵ subiiciatur²⁰⁶ cui reus subiectus fuisset si eum criminis quod intendebat convincere potuisset. Simil[ite]r eos[dem] D[omi]nos iudices recto tramite processisse con[tra] confideiussores in dicta illis poena²⁰⁷ pecuniaria si principale[m] suu[m] in causa criminali iuri non sisterent non putamus prudentibus esse dubiu[m] Ex praescripto e[ni]m LL²⁰⁸ scimus Quod si fideiussor reu[m] criminis absq[ue] dolo suo non exhibet pecunia mulctatur. Si vero dolo eius factu[m] est quominus sisti reus in iudicio possit arbitrio iudicis puniatur. Porro complices Kinsnerianos propter similes in Nicasiu[m] iactas et sparsas calumnias pecuniaria poena²⁰⁹ [k. 8] mulctatos non inique factum esse comperimus, cu[m] ob alias tum quoq[ue] ob hanc potissimu[m] causam. Quod rebus eos non spectantibus sese ingesserint ultro et sponte Et sic auctores²¹⁰ fuerunt suoru[m]met damnorum Iuxta eni[m] communem iuris regula[m]. Factu[m] cuiusq[ue] suu[m] non adversario nocere debet²¹¹ Consequenter idcirco hinc satq[ue] deliberate decernimus et pronuntiamus Comitem et 13 iudices in universum deniq[ue] o[mn]es con[tra] quos se causa[m] habere pro refusione damnor[um] iustam arbitrant[ur], subditos S[acrae] Regiae M[aiest]at[is] ab illor[um] impetitione praesen[tibus] l[itte]ris n[ost]ris perpetuis temporibus immunes esse et fore debere. Enim vero etsi sat iustas et aequas sufficientesq[ue] causas habuissemus, secundu[m] ius commune proprios S[acrae] Regiae M[aiest]at[is] subditos, iurisdictioni²¹² n[ost]rae subiectos mere, pro qualitate causae puniendi tum quod non tantu[m] litem moverint innecessaria[m] iudici suo proprio cuius honestam

²⁰¹ = assumpserat.

²⁰² = damnassent.

²⁰³ = legitima.

²⁰⁴ = poena.

²⁰⁵ = poenae.

²⁰⁶ = subiiciatur.

²⁰⁷ = poena.

²⁰⁸ = legum.

²⁰⁹ = poena.

²¹⁰ = auctores.

²¹¹ Właściwie: „Factum cuique suum non adversario nocere debet” (fragment Digestów).

²¹² = iurisdictioni.

existim[ati]onem defendere potius quam deformare obligant[ur], tum quod legitimo²¹³ suo magistratu neglecto alterius iurisdictioni²¹⁴ sese subdiderint. Plus tamen clementiae quam iuris rigori inhaerentes hac cond[ici]one ipsis relaxanda[m] paena[m]²¹⁵ putavimus, imo²¹⁶ volumus et decernimus ut comiti et 13 iudicibus et quoru[m] interest culpam deprecati, perpetuo silentio ea[m] controversia[m] sepeliant: ita ut si con[tra] decretu[m] hoc nostru[m] verbis vel factis praesentem controversia[m] quis exprobare, revocare, renovare vel iterare auderet in alterius partis contumelia[m] toties quoties mulcta mille Aureoru[m] numeran[da] convictus sit de facto, duabus partibus D[omi]no Terrestri, tertia parte lesae²¹⁷ assignan[da] Vel si minor solven[do] aeri fuerit corpore luat. Convictio vero talis esse debet. In civitate oppido vel villa duobus fide dignis In campo unico duntaxat²¹⁸ teste impetitione[m] criminosam comprobantibus Quod ad ius Cibinii civitate S[acrae] Caes[areae] M[ai]est[atis] con[tra] Nicasium habitu[m] attinet in quo Nicasius per illius iuris praesides tanqua[m]²¹⁹ furti convictus damnat[ur] et o[mn]ia eius bona fisco S[acrae] Caes[areae] M[ai]est[atis] adiudicantur. Nos invalidum, nullius vigoris et momenti esse ius illud invenimus pronuntiamus et decernimus idq[ue] propter has potissimu[m] causas Primo. Quia con[tra] expressu[m] mandatu[m] Sereniss[imi] Archiducis Austriae etc Ernesti ad Kilemanu[m] tu[m] temporis Generale[m] Hungar[arum] partiu[m] Capitan[eum] missu[m] ius illud constitutu[m] fuisse cognovimus Tum quia nec ipse praefatus Kilemanus iuri praefuit ut debuit nec ex Comitatu Scepusien[si] nobiles huius controversiae gnaros, sodalios parti [k. 9] Nicasianae propter multas causas suspectos, et quibus de p[rae]senti controversia nihil antea constitit, adhibuit. Item Quia praefectus Camerae Novisolien[si] Actor con[tra] Sereniss[imi] Archiducis p[rae]fati mandatu[m] sese absentavit cum tame[n] Actore[m] in causis criminalibus omnino p[rae]sente[m] e[ss]e debere LL inbrant²²⁰. Porro Quia con[tra] ho[mi]nem in durissima captivitate, per ipsosmet necatu[m] et dudu[m] mortuum agebat[ur] quem vivu[m] iudicare (cum hoc humilime²²¹ per intercessores creberrime expeteret) nunqua[m]²²² praesumere ausi fuerant. Deniq[ue] propter tempus iuri huic haben[do] incompetens. Nimiru[m] quia paucis tantu[m] diebus ante arcis restitutione[m] ubi post

²¹³ = legitimo.

²¹⁴ = iurisdictioni.

²¹⁵ = poenam.

²¹⁶ = immo.

²¹⁷ = laesae.

²¹⁸ = dumtaxat.

²¹⁹ = tamquam.

²²⁰ Odczyt niepewny, może „vibrant”?

²²¹ = humillime.

²²² = numquam.

transactione[m] Bitinii²²³ habita[m] nihil iuris amplius habuit D[ominus] Kilemanus in subditos S[acrae] R[egiae] M[aiest]t[at]is Hisce r[at]ionibus motis Bona o[mn]ia tam mobilia qua[m] im[m]obilia saepe fati Nicasii relicta ab onere confisc[at]ionis relaxamus, successoribusq[ue] eius l[e]gittimis²²⁴ libera facien[da] adiudicamus et in poss[essi]onem realem tradimus auctoritate²²⁵ n[ost]ra Capitaneali et vigore p[rae]sen[tis] decreti median[te] Caeter[um]²²⁶ quia aequitas rigori semper praefenda est et odia restringi favores v[er]o ampliari convenit, deniq[ue] ut discordiar[um] occ[asi]ones penitus praecidant[ur] universos et singulos cives Popradien[ses] sive fideiussores sive complices Kinsnerianos parti Nicasianae adversarios qui hucusq[ue] municipio communitalis Popradien[sis] exclusi fuerunt in integru[m] restitutos volumus, reliquorumq[ue] o[mn]ium civiu[m] numero nihil imminuto eor[um] honore et existim[at]ione real[ite]r ascribimus et adnumeramus praesen[ti] sententia n[ost]ra median[te]. Qui o[mn]es in integru[m] resumpti²²⁷ tenebuntur Comiti iudicibusq[ue] iuratis caeterisq[ue]²²⁸ offi[ci]alibus 13 oppidor[um] Scepusien[sium] debita[m] obedientia[m]²²⁹ et honore[m] praestare, ac quaevis onera illis incumbentia pariter cu[m] caeteris²³⁰ incolis 13 opp[idorum] more pristino suffere absq[ue] quavis renitentia et contradictione solut[i]onis quoq[ue] solven[dis] censibus et o[mn]ibus debit[is] quae vigente controversia l[egi]ttime²³¹ per illos contracta sunt. Salva via ipsi quoq[ue] agendi con[tra] successores p[rae]fati olim Christophori Kinsner pro praemissis reservata in quantu[m] de iure competierit Act[um] Scepusii in Civitate Podoliniec Feria quinta post Faestum²³² Sancti Andreae Ap[osto]li prox[im]a Anno Domini Millesimo Quingentesimo Nonagesimo secundo.

Seb[astianus] Lubomierski [sic]

Castellanus Malogostensis²³³

Capitaneus Sandecensis

Scepusiensis²³⁴ Dobsicensis etc.

ma[nu] propria]

²²³ Bitivii? Odczyt niepewny.

²²⁴ = legitimis.

²²⁵ = auctoritate.

²²⁶ = ceterum.

²²⁷ = resumpti.

²²⁸ = ceterisque.

²²⁹ = oboedientiam.

²³⁰ = ceteris.

²³¹ = legitime.

²³² = festum.

²³³ = Malogostiensis.

²³⁴ = Scepusiensis.

[k.1]

My, Sebastian Lubomierski [sic!] z Lubomierza, kasztelan małogoski, sądecki, spiski i dobczycki, starosta *etc.* wyraźnie oznajmiamy i oświadczamy niniejszym [pismem] tym, którym to przynosi pożytek, wszystkim i każdemu z osobna, że kiedy w ubiegłym roku 1592 objęliśmy władzę w tym starostwie spiskim. Między innymi zostało Nam wtedy przedstawione przez wiernych Świętemu Królewskiemu Majestatowi grafa i niektórych sędziów 13 miast spiskich, jak już od kilku lat pewne spory powstały z błahych początków w Popradzie, które aż do dzisiaj trwają pomiędzy sławetnym niegdyś Albertem Nicasius²³⁵, w tych czasach sędzim, a Krzysztofem Knisner, obywatelem Popradu, i już tak daleko zaszły i urosły przez spadkobierców jednego i stronników drugiego, że jeśli się pilnie nie postaramy ich załagodzić, interweniując z naszą władzą starosty. Istnieje obawa, że przyniosą jakiś smutny koniec i rozwiązanie. Powiadali bowiem, że tak wielka jest zawziętość współników Knisnera, że tylko niewiele brakuje, aby okazując się skłonieni do jednakich racji, codziennie wszczynali bunty coraz bardziej umocnieni w uprzednio powziętym uporze, do tego stopnia, że nie chcieli dłużej okazywać należnego posłuszeństwa swojemu właściwemu komesowi i sędziemu. Potem ta druga strona podobnie, stawiając się przed nami, wniosła skargę przez oficjalną petycję przeciwko komesowi i sędziom 13 miast, przedstawiając, jakim sposobem z ich winy u wicestarosty doznali wówczas wielkich strat, a nawet zostali doprowadzeni do krańcowej niemalże nędzy. Przeto najpokorniej także prosili i zaklinali, abyśmy o nich zgodnie z prawem zadbali i rozstrzygnęli, co jest sprawiedliwe. My, chociażby z powinności naszego urzędu, chętnie i łatwo przyznalibyśmy wtedy petentom słuszość, jednakże ponieważ z powodu publicznych zajęć szybciej się od tego powstrzymaliśmy niż się spodziewano, poleciliśmy stronom sporu, aby obopólnie szukały prawnych przesłanek dla zawarcia zgody, dzięki czemu sporna sprawa może zostać rozwiązana albo między nimi samymi, albo za pośrednictwem sędziów polubownych. Wprawdzie podjęto taką próbę [k. 2] pod Naszą nieobecność, ale ponieważ nie doszła do skutku, ponownie tego roku najpokorniej i usilnie proszono Nas, gdy wróciliśmy. Wyzaczyliśmy zatem dzień piątego grudnia i poleciliśmy, aby wtedy stawiły się w Podolińcu strony z wystarczającymi i pełnymi pismami i dokumentami. Tak więc w tym dniu, w miejscu przeznaczonym dla wysłuchania spraw, strony zjawiły się przed Nami z ufnością, a otrzymawszy możliwość wypowiedzenia się, Jan Faber z Popradu, w swoim imieniu i reprezentując siebie i swoich współników, którzy byli zarówno obecni, jak i nieobecni, mianowicie Andrzeja Theublera, Błażeja Koriara, Antoniego

²³⁵ Nicasy Albert, graf spiski w 1581 r. B. Fábry, *Igazságszolgálatás...*, IV, 1912, s. 206.

Mikołaja Scherfella, Jana Terna, Jakuba Fabinusa, w tych słowach przedstawił skargę: że w roku 1586 on sam ze swoimi współnikami poręczyli za Krzysztofa Knisnera, bo mianowicie chcieli, aby w pewnym wyznaczonym przez sędziów dniu przed tymże sądem stawił się on zgodnie z prawem, w którym powinien był starać się udowodnić za pomocą naocznych świadków, że Albert Nicasius jest winny zarzutu kradzieży miedzi i kierowany własną korzyścią. Ponieważ zaś ich przywódca, wyżej wymieniony Knisner, za którego porękę uczynili, w wyznaczonym terminie wedle swojego zobowiązania i ich osobistego poręczenia nie stawił się, lecz wysłał tylko licznym zgromadzonym sędziom przez swojego obrońcę Andrzeja Czorba autentyczne świadectwa z urzędu skarbowego w Nowej Soli, z których bez wątpienia (gdyby w dobrej wierze postarali się je przejrzeć i zrozumieć) mógł być wystarczająco dowiedziony czyn popełnionej kradzieży, wydano najpierw wyrok śmierci na przywódcę Krzysztofa Knisnera, następnie każdy z nich również został skazany i wyznaczono 40 florenów węgierskich w żywej pokorze²³⁶ do zapłacenia panu feudalnemu. Chociaż to zasądzenie opiewające na sumę niemal 300 florenów wszyscy poręczyciele i współnicy zapłacili wicestaroście lewockiemu, jednakże nawet przez tę grzywnę nie zostali zwolnieni, bo ponownie zostali ukarani przez komesa i 13 sędziów zarówno więzieniem, jak i grzywną. W końcu tak bardzo gwałtownie przeciwko nim występowano, że niezadowoleni z kary pieniężnej i uwięzienia, starali się także pozbawić ich czci i obywatelstwa. Nadto również przedstawili w obronie Krzysztofa Knisnera, że w roku 1589, dnia 3 lipca z polecenia Najjaśniejszego Arcyksięcia Ernesta i decyzji pana Kilemana na nowo wszczęto w Sybin sprawę przeciwko Nicasiusowi, której przewodniczyli szlachcice Zygmunt Pacdorh, Franciszek Nagriwati, Sebastian Kugler, i gdy [k. 3] właśnie zjawiła się przeciwna strona, przestępstwa Nicasiusa, przedstawiając przeciwko sędziom kłamliwe zarzuty swojej sprawy²³⁷, nieoczekiwanym wyrokiem sędziów opuścili miasto. Po ich odejściu, jakby świadomych winy, sędziowie niczym nieporuszeni, rozstrzygając w sprawie, procedowali zgodnie ze sprawiedliwością i orzekli, że zmarły Nicasius był rzeczywiście złodziejem miedzi Świętego Cesarskiego Majestatu, a zatem cały majątek Nicasiusa został zgodnie z prawem włączony do skarbu Świętego Cesarskiego Majestatu. Skąd [Stąd] jest wystarczająco dowiedzione, że wspomniany wyżej Knisner niesłusznie został skazany na karę śmierci, a te straty i wydatki, które niezasłużenie ponieśli, mszcząc się za śmierć niewinnego człowieka i jego krzywdę, oni sami powinni ponieść, zgodnie z prawem i słusznie powinny im być zwrócone przez komesa i 13 sędziów, jakby opiekunów sprawy Nicasiusa. Pokornie więc

²³⁶ Rodzaj kary.

²³⁷ Sens niejasny.

proszą, aby śmierć niewinnego Knisnera została pomszczona, a oni sami uwolnieni od szkody finansowej i by zwrócono im pełnię praw. I po skończeniu tych mów zostały przedstawione akta sprawy z Sybin i dekret, a także niektóre inne pisemne dowody, które zdawały się przemawiać na ich korzyść, z prośbą, abyśmy sprawili, by je przegłędnięto i wedle zawartości łatwo orzekniemy w ich sprawie zgodnie z prawem i sprawiedliwością. Obecna druga strona, mianowicie komes z niektórymi sędziami 13 miast spiskich, którzy mieli odpowiedzieć na oskarżenie tamtych, z pokornym naleganiem Nas prosili, aby znakomitemu Janowi Cirausius pozwolono i przyznano odpowiedzieć w ich obronie, zważywszy, że jemu przed innymi najlepiej były znane początek i przebieg całej niniejszej sprawy. Ponieważ widzieliśmy, że nie klóci się to ze sprawiedliwością, ale jest bardziej na korzyść odkrycia prawdy, nakazaliśmy, aby bez z góry powziętej opinii drugiej strony powiedział, jak rzecz wygląda. Zaczawszy więc formalnie, wniósł protest, ponieważ oskarżyciele w całej swojej skarżącej opowieści, co jest ich obowiązkiem, żadnej wzmianki o Crausiusie nie uczynili, jakoby albo jakieś wynagrodzenia pieniężne albo pieniądze na poczet grzywny, które przez nich zostały dane, w tej sprawie przyjął, lecz to wszystko od nich otrzymał będący wtedy starostą Mikołaj Ireroslauslu, stosownie do tego jak oni sami wszyscy jednogłośnie wobec Nas oświadczyli. Nie uchyla się jednak od trudu wywiązania się wobec nich z wyjaśnienia całego sporu, co zostało powiedziane i zrobione zarówno na korzyść tej jak i drugiej strony, gdy wzniecono niepokoje, które do tej pory się utrzymują. Nie kieruje nim sympatia do żadnej ze stron, ale wyłącznie umiłowanie prawdy, i nie jako pełnomocnik albo [k. 4] zainteresowany w niniejszej sprawie na korzyść którejś strony chce to tylko przedstawić w historycznym i zwięzłym opowiadaniu i ukazać również to wszystko na żywo w pismach i autentycznych dokumentach.

Zatem początek (powiedział) ten nieszczęsny spór miał w roku 1585, gdy pewien obywatel Krzysztof Knisner w piwiarni ogłosił licznym obecnym przeciwko Albertowi Nicasius, wówczas sędzim, że jest złodziejem miedzi, który wniósł skargę dotyczącą kradzionej cesarskiej miedzi, i potajemnie ją w piwnicy, gdzie miał wagę, sprzedawał w częściach. Tenże oszczerca 8 maja tegoż roku, sprowadzony z tego powodu przed sąd komesa Antoniego Omes w Iglo, przedstawił nie swoje [informacje], lecz usłyszane od innego, mianowicie pewnego Jana Flaxenbergera, sługę urzędu skarbowego w Nowej Soli. Uznany za winnego dzięki świadkom, którzy dowiedli coś przeciwnego, uwięziony tamże przez jakiś czas, tymczasem sprawa była rozpatrywana przed urzędem komesa i 13 sędziami od rzezonego 8 maja aż do następnego roku w siedmiu terminach, w których, jak pokazują akta

komesa, o to najbardziej zabiegano, by Kinsner prosił o wybaczenie winy sędziego²³⁸ i aby pogodzili się, odłożywszy wzajemną wrogość, urazę. Kiedy to było udaremniane przez złośliwość niektórych, którzy w ogóle nie powinni tego robić, oszczerca Krzysztof Knisner potajemnie zbiegł do Polski do pana Jana Maciejowskiego²³⁹, ówczesnego starosty spiskiego, i tam bardzo się skarżył na komesa o wyrządzoną mu krzywdę. Tymczasem również ów Nicasius, udawszy się do Nowej Soli, wytoczył proces przed prefektem i owymi doradcami przeciwko Flaxenbergerowi o swoje zniesławienie. Kiedy miał nadzieję, że zostanie zakończony w dwóch terminach, za trzecim razem udał się z samym Crausiusem z rozkazu i z listem pana Jana Maciejowskiego, ówczesnego starosty spiskiego, i wydany został tam wyrok bez dopuszczenia żadnych dowodów i przesłuchania świadków ze swojej strony przeciwko oskarżycielowi Nicasiusowi. Wyrok jako niezgodny z prawem nie został przyjęty i po wniesieniu protestu powrócili z niczym. Przyniósł potem Knisner od pana starosty Maciejowskiego list z rozkazami do wicestarosty, aby bez zwłoki rozpatrzył sprawę zgodnie z prawem, i postanowił to, co jest sprawiedliwe. Zatem wicestarosta wezwał do rozstrzygnięcia sprawy najznakomitszych ludzi z komitatu spiskiego, wyróżniających się nadzwyczajną znajomością prawa, uczciwością i sprawiedliwością oraz sędziów 13 miast na 26 sierpnia 1586 [roku] w Popradzie, którzy na nowo zbadali sprawę w obecności stron, przesłuchali świadków i między innymi Krzysztof Knisner na żywo przed całym sądem obecnym wtedy w Popradzie nazwał Nicasiusa złodziejem miedzi, co chce udowodnić naoczными świadkami, lepszymi od każdego zarzutu, gdyby tylko przyznano mu termin na dostarczenie dowodu.

[k. 5]

Gdyby tego nie dokonał, powinien być ukarany śmiercią i podobnie powinien być ukarany Albert Nicasius, jeśli udowodni mu się kradzież. Chociaż potem Nicasius naciskał i nalegał, tylko do 13 poręczycieli został puszczony, otrzymawszy termin dłuższy od tego, jaki sam chciał. Kiedy nadszedł termin, zbierają się ponownie we wcześniejszym miejscu ze wszystkimi owymi sędziami, Albert Nicasius stanął przed sądem, Knisner się nie stawił, wysłał tylko sędziom [dokumenty] do okazania przez swojego obrońcę, niektóre pisemne świadectwa z urzędu skarbowego w Nowej Soli przeciwko Nicasiusowi. Gdy sędziowie wystarczająco zapoznali się z tym wszystkim, by dowieść sprawy kryminalnej, ostatecznie Knisner, nieobecny na swoim procesie, został skazany przez sędziów na karę śmierci. Na poręczycieli także został wydany wyrok, że jeśli w ciągu piętnastu dni nie przekażą swojego

²³⁸ Luka w kartce, sens niejasny.

²³⁹ Jan Maciejowski z Maciejowic, starosta spiski w latach 1574-1583.

przywódcy w ręce pana wicestarosty, każdy z nich poniesie karę żywej pokory, zgodnie z tym jak to wszystko szerzej zawarli w aktach i dekretach 50 Panów Sędziów. Ponieważ się z tego nie wywiązali (jak sami przedstawiają), zapłacili wicestarości około 300 florenów grzywny. Poza tym nie ich kosztują wydatki poniesione na tę sprawę, jeśli komes i 13 sędziów coś od nich żądali. Rok później, w 1587, schwytyany Knisner po uznaniu wyroku sędziów przez pana Kacpra Maciejowskiego, ówczesnego starostę spiskiego, 27 maja w Lewoczy został ścięty. Po upływie kilku miesięcy po jego egzekucji powstałi buntownicy, trzech obywatele Popradu: Andrzej Theubler, Jan Faber i Antoni Mikołaj, którzy zlekceważywszy swojego właściwego zwierzchnika, czyli pana starostę Maciejowskiego, uciekli do Najjaśniejszego arcyksięcia Austrii Ernesta²⁴⁰, skarżąc się na Alberta Nicasiusa, że jakoby był defraudantem skarbu Cesarskiego Majestatu pod tym względem, że nabył kradzioną miedź i stąd dorobił się majątku. I nie powrócili oni od Jego Wysokości wcześniej, niż na ich prośbę być może, zamek w Lubowli w tym samym roku z wszystkimi jego przynależnościami dostał się pod władzę Cesarskiego Majestatu (a był to już rok 1588). Co więcej, przynieśli potem od naczelnika urzędu skarbowego w Nowej Soli polecenie, na mocy którego schwytanego w Lubowli Nicasiusa przekazali zamkowej straży 24 sierpnia, gdzie osadzony pozostał aż do 6 października, [k. 6] dnia, w którym go okrutnie zakutego w żelazne kajdany i łańcuchy do Nowej Soli sprowadzili. Tam nie inaczej, ale jakby gdyby w tureckiej niewoli pozostawał, rzucony na pastwę niegodziwej żądzy i szyderstwa. Znowu na polecenie Najjaśniejszego arcyksięcia Ernesta spętany i niemal półżywy z Nowej Soli do Koszyc został zabrany 5 [15] stycznia roku 1589, gdzie dość długo żył w więzieniu i niemal codziennie przez pośredników o wielkim nazwisku i autorytecie błagał pana Andrzeja Killmana, w tym czasie generalnego starostę Węgier, by na niego, jeszcze żywego, zgodnie z poleceniem Jego Wysokości przy pierwszej sposobności wydano wyrok, bo widział, że już, już prawie zbliża się ostatnia chwila jego życia. Ale gdy nie było możliwe spełnienie tej jego najślusniejszej prośby, następnie 30 stycznia nieszczęśliwie zmarł w więzieniu w Koszycach. Po jego śmierci pan Kilemanus nakazał opieczetować cały majątek Nicasiusa tak, że gdyby nieszczęsna wdowa ze swoimi dziećmi nie żyła dzięki dobrodziejstwu innych ludzi, zmarłaby z głodu. W końcu z upływem czasu, gdy zamek miał być już z powrotem oddany 21 lipca Najjaśniejszemu Królowi Polski, wreszcie Kilemanus nakazał, by wydano na zmarłego wyrok 3 lipca w Sybin. Gdy na stanowcze polecenie pana Killmana nieszczęsna wdowa dotarła tam ze swoimi dziećmi

²⁴⁰ Ernest Habsburg, arcyksiążę (1553-1595), syn Maksymiliana II Habsburga cesarza i Marii Habsburżanki, córki cesarza Karola V. Zob. szerzej: M. Spórna, P. Wierzbicki, *Słownik władców polskich i pretendentów do tronu polskiego*, Kraków 2003, s. 126-127.

i zobaczyła, że sąd nie składa się z tych osób, z których powinien wedle polecenia Najjaśniejszego arcyksięcia Austrii Ernesta, opiekunowie tej wdowy po złożeniu protestu opuścili sąd. Po ich odejściu przez tychże sędziów już wcześniej zmarły Nicasius został skazany za kradzież, a jego wszystkie dobra przysądzone skarbowi Świętego Cesarskiego Majestatu. Ponieważ niewiele dni po tym sądzie w Sybin zamek w Lubowli został przywrócony Najjaśniejszemu Królowi Polski, pan Kacper Maciejowski²⁴¹ swoją władzą starosty sprawił, by wszystkie opieczętowane dobra zmarłego Nicasiusa odpieczętowano i przywrócił je nieszczęsnej wdowie z sierotami do użytkowania. Przez niego również buntownicy z Popradu, najbardziej zaciekli wrogowie Nicasiusa, zostali wezwani na zamek i bez wątpienia niezwłocznie ponieśliby zasłużoną karę, gdyby wspomniany pan Maciejowski, zajęty służbą dla Świętego Królewskiego Majestatu, szybciej może niż chciał, musiał z zamku pośpieszyć na dwór. Niemniej jednak owi buntownicy osadzeni w zamku zostali wypuszczeni nie wcześniej aż zostali uwolnieni dzięki poręczeniu pewnych obywateli, mianowicie z Lubowli, za poręką do stawienia się przed sądem w miejscu, terminie, i tylekroć, ile im będzie nakazane. [k. 7] Jednakże z powodu nieobecności pana Maciejowskiego nie można było wydać na nich wyroku aż do obecnego czasu.

Kiedy Crausius skończył to opowiadanie, najpokorniej Nas prosił graf w imieniu swoim i wszystkich sędziów. [Powiedział], że „starannie rozważywszy przewrotność, wrogość i zawziętość drugiej strony, karzemy ich zgodnie ze sprawiedliwością, a tych ogłaszamy wolnymi od ich roszczenia. Wreszcie zmuszamy do zadośćuczynienia [wszystkiego], cokolwiek przez tę krnąbrność i rebelię zlekceważyli, należycie zapłacić”.

My przeto z Naszymi doradcami wezwanymi do wysłuchania i rozstrzygnięcia tego sporu po należytych zbadaniu i odpowiednim zapoznaniu się z oświadczeniami i odpowiedziami wspomnianych stron, ich oskarżeniami i zarzutami, następnie po ponownym sprawdzeniu i dokładnym przeczytaniu pisemnych dokumentów przedstawionych publicznie, szczególnie zaś wnikając w początek tego sporu, rozstrzygnęliśmy, że Krzysztof Knisner żadną racjonalną pobudką nie powodowany, lecz z czystego zuchwalstwa albo z osobistej nienawiści wystąpił przeciwko Albertowi Nicasiusowi. I dlatego wedle powszechnej zasady prawnej nie był wolny od winy, ponieważ wmieszał się w sprawę jego nie dotyczącą. Potem uczynił ją sobie własną do tego stopnia (zgodnie z tym jak przedstawiają akta i dekrety panów sędziów z Popradu w tej sprawie zgromadzonych), że przybrał sobie do głowy, by za pomocą naocznych świadków, lepszych od wszelkiego zarzutu, wykazać kradzież Nicasiusa.

²⁴¹ Kasper Maciejowski, starosta spiski w latach 1583-1591.

Ponieważ w końcu w dowodzeniu nie sprostął temu, czego się z własnej woli podjął, wyrokiem wydanym na siebie samego sędziowie słusznie skazali go na karę śmierci. Jest bowiem zgodna z prawem kara dla oszczercy, by podlegał tej samej karze, której poddany został winny, jeśli można mu było dowieść przestępstwa, o którym zapewniał. Podobnie ci sami panowie sędziowie kroczyli słuszną ścieżką przeciwko poręczycielom we wspomnianej dla nich karze pieniężnej, jeśli swojego przywódcę w sprawie kryminalnej nie doprowadzili do sądu – nie sądzimy, by to budziło wątpliwości osób mądrych. Wiemy bowiem z przepisów prawa, że jeśli poręczyciel bez złego zamiaru nie postawi przed sądem oskarżonego o przestępstwo, karany jest grzywną. Jeśli zaś z jego złego zamiaru oskarżony nie może być postawiony przed sądem, decyzją sędziego jest karany. Dalej stwierdzamy, że współnicy Knisnera z powodu podobnych przeciwko Nicasiusowi miotanych i rozpowszechnianych oszczerstw karą pieniężną [k. 8] słusznie ukarani zostali, jak z innych powodów tak również najbardziej z tej przyczyny, że do spraw ich niedotyczących wtrącili się dobrowolnie i na własną rękę i w ten sposób zostali sprawcami swoich własnych szkód. Według bowiem powszechnej reguły prawa czyjkolwiek czyn powinien szkodzić jemu samemu [sprawcy], nie przeciwnikowi. Dlatego stosownie do tego i po wystarczającym namyśle postanawiamy i ogłaszamy, że komes i 13 sędziów w całości, wreszcie wszyscy, wobec których uważają, że mają słuszne prawo do zwrotu szkód, jako poddani Świętego Królewskiego Majestatu niniejszym Naszym pismem od ich roszczenia po wieczne czasy wolni są i być powinni. Bowiem istotnie nawet jeśli mieliśmy dosyć sprawiedliwe, słuszne i wystarczające powody, wedle wspólnego prawa własnych poddanych Świętego Królewskiego Majestatu, podlegających tylko Naszej jurysdykcji, należało ukarać odpowiednio do charakteru sprawy, ponieważ zarówno nie tylko wszczęli niepotrzebny spór przeciw swojemu własnemu sędziemu, którego uczciwej reputacji zobowiązani byli raczej bronić niż hańbić, jak i zlekceważywszy swojego właściwego zwierzchnika, podporządkowali się innej jurysdykcji.

Obstając jednak bardziej przy łagodności niż surowości prawa, uznaliśmy, że pod tym warunkiem należy im złagodzić karę, a nawet chcemy i postanawiamy, by prześlągując komesa, 13 sędziów i tych, których to dotyczy, o wybaczenie winy, pogrzebali ten spór w wieczny milczeniu, tak że ilekroć ktoś się odważy wbrew temu naszemu dekretowi słowami albo czynami niniejszy spór wypominać, przywoływać, wznawiać albo powtarzać dla zniewagi drugiej strony, tylekroć będzie faktycznie ukarany grzywną tysiąca złotych, dwie części dla pana feudalnego, trzecia dla strony pokrzywdzonej. Albo jeśli nie będzie miał pieniędzy, niech odpokutuje na ciele. Z kolei dowód sądowy powinien być taki: w mieście,

miasteczku albo wsi dwóch godnych zaufania, na polu tylko jeden świadek potwierdzający karne roszczenie. Co się tyczy procesu przeciw Nicasiusowi mającego miejsce w Sybin, mieście Świętego Cesarskiego Majestatu, na którym Nicasius przez przewodniczących tego procesu jest skazany jako oskarżony o kradzież i wszystkie jego dobra są przysądzone skarbowi Świętego Cesarskiego Majestatu, my uznajemy, ogłaszamy i zarządzamy, że ten proces jest nieważny, nie ma żadnej mocy prawnej i znaczenia, i to szczególnie z tych powodów. Po pierwsze, ponieważ dowiedzieliśmy się, że wbrew wydanemu poleceniu Najjaśniejszego arcyksięcia Austrii *etc.* Ernesta, wysłanemu do Kilemana, w tym czasie generalnego starosty krain węgierskich, proces został zarządzony. Następnie, ponieważ sam wspomniany Kilemanus nie przewodniczył procesowi jak należało i nie wezwał z komitatu spiskiego szlachciców zaznajomionych z tym sporem, stronników [k. 9] strony Nicasiusa podejrzanych z powodu licznych spraw²⁴², i którym o obecnym sporze nic nie było wcześniej wiadomo. Ponadto, ponieważ naczelnik izby skarbowej w Nowej Soli nie stawiał się jako oskarżyciel wbrew poleceniu wspomnianego wyżej Najjaśniejszego arcyksięcia, a jednak prawa brzmią²⁴³, że oskarżyciel w sprawach karnych koniecznie powinien być obecny. Dalej, ponieważ sprawa się toczyła przeciwko człowiekowi w najcięższej niewoli, przez nich samych zabitemu i od dawna zmarłemu, osądzenia którego żywego (gdy o to z największą pokorą nieustannie prosił przez pośredników) nigdy nie odważyli się podjąć. Wreszcie z powodu czasu niestosownego dla odbycia tego procesu, mianowicie ponieważ tylko kilka dni przed przywróceniem zamku, gdy po dokonaniu ugody w Bitinium²⁴⁴ Pan Kilemanus nie miał już więcej żadnego prawa wobec poddanych Świętego Królewskiego Majestatu.

Rozważywszy te racje, wszystkie dobra często wspomnianego Nicasiusa, tak ruchome jak nieruchome, które pozostały, od ciężaru konfiskaty uwalniamy i spadkobiercom jego prawowitym jako wolne przyznajemy sądownie i w posiadanie rzeczywiste przekazujemy na mocy Naszej władzy starosty i niniejszego dekretu. Ponadto, ponieważ sprawiedliwość zawsze należy przedkładać nad surowość i wypada hamować nienawiść, a życzliwość pomnażać, wreszcie aby sposobności do niezgody były ucięte, chcemy, by wszyscy i każdy z osobna obywatele Popradu, czy to poręczyciele czy wspólnicy Knisnera, przeciwnicy strony Nicasiusa, którzy aż do tej pory byli wykluczeni z praw społeczności Popradu, zostali całkowicie przywrócenie i na podstawie niniejszego orzeczenia prawdziwie ich dodajemy i wliczamy w poczet wszystkich pozostałych obywateli, nie nadwątłony ich czią i reputacją.

²⁴² Sens niejasny.

²⁴³ Tłumaczenie niepewne ze względu na niepewny odczyt.

²⁴⁴ Tłumaczenie niepewne ze względu na niepewny odczyt.

Oni wszyscy całkowicie przyjęci z powrotem będą zobowiązani okazywać należne posłuszeństwo i cześć grafowi i zaprzysiężonym sędziom oraz pozostałym urzędnikom 13 miast spiskich, dawnym zwyczajem ponosić każde ciężary na nich nałożone na równi z pozostałymi mieszkańcami 13 miast, bez żadnej zwłoki i sprzeciwu wobec zapłaty również uregulowania podatków i wszystkich należności, które w trakcie sporu prawnie zostały przez nich wywołane. Z zachowaniem także możliwości procesowania się przeciw spadkobiercom wspomnianego już niegdyś Krzysztofa Knisnera przez wzgląd na przesłanki, o ile będzie przysługiwać z mocy prawa.

Spisane w Spiszu w mieście Podoliniec w najbliższy czwartek po święcie świętego Andrzeja Apostoła w roku tysiąc pięćset dziewięćdziesiątym drugim.

Sebastian Lubomierski
Kasztelan małogoski
Starosta sądecki
spiski, dobczycki *etc.*
ręką własną

Dokument nr 3

Podoliniec, 4 grudnia 1597 r.

Rozliczenie pomiędzy Sebastianem Lubomirskim, starostą spiskim, a Andrzejem Payerem, grafem 13 miast spiskich, w sprawie rewizji i ochrony wsi Majerka, której mieszkańcy zobowiązali się do uiszczania czynszów i powinności na rzecz zamku Lubowla i Podolińca.

ArchSL, sygn.: SM D 6/2 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 7-8), 2 karty złożone, 4 strony: 1-2 i 4 zapisane, 3 niezapisane, wymiary karty: 27,2 cm × 41,8 cm. Pieczęć wytłoczona w laku na 2 stronie, o wymiarach 3,2 cm × 3,5 cm, przedstawiająca herb Szreniawa bez krzyża, w otoku zwieńczony hełmem rycerskim z koroną szlachecką. W otoku tekst nieczytelny. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 3

Podoliniec, 4. decembra 1597

Vyúčtovanie medzi spišským starostom Sebastianom Lubomirským a grófom 13 spišských miest Andrejom Payerom vo veci revízie a ochrany dediny Majerka, ktorej obyvatelia sa zaviazali k úhrade činž a záväzkov v prospech hradu Lubovňa a Podolíncu.

ArchSL, sig.: SM D 6/2 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 7 – 8), 2 listy złożone, 4 strony: 1 – 2 a 4 zapisane, 3 niezapisane, rozmiary listu: 27,2 × 41,8 cm. Peczęć na 2. stronie, wytłoczona, peczętny wosk, rozmiary peczęci: 3,2 × 3,5 cm. Peczęć przedstawuje herb Szreniawa bez krzyża w oramowaniu, zakończony rycerską hełmą z szlachecką koroną. W oramowaniu nieczytelny tekst. Stan zachowania: zły.

[k.7]

Sebastian Lubomirski z Lubomierza, hrabia na Wiśniczu, kasztelan²⁴⁵ małogoski, sandecki [sądecki], spiski, dobczycki *etc.* starosta.

Wiadomym czynię i wyznawam niniejszym *scriptem*²⁴⁶. Iżem uczynił z grafem i rychtarzem, i wszystkim pospółstwem trzynastu miast spiskich w ten sposób. Jęż jakom był z nimi zaczął prawo od Króla Je[g]o M[ości] o młyny, karczmy, targowe i wieś Majerki²⁴⁷, na co był Król Je[g]o M[ość] rewizję dał i rewizory naznaczył, tedy widząc niedostatki i angaże ich, którymi po te czasy tak od żołnierzy jako przez grady, ognie ciężkie i pożogi są uciśnieni, uczyniłem to na prośbę ich, żem je z prawa i z rewizji na wyżej pomienione rzeczy wypuścił, ale tymem się kontentowałem, co mi oni sami dobrowolnie pozwolili. Że mi mają i będą powinni oddawać na każdy rok do żywota mego dla opatrzenia zamków Lubowła i Podolińca żywnością zboża różnego tak wiele, to jest żyta gbełów²⁴⁸ osiemset, jęczmienia gbełów czterysta, pszenicy gbełów sto, zboża czystego i wyczynionego dobrze miary lubowelskiej dobrej, co uczyni wszystko gbełów trzynaście set²⁴⁹. A takowe zboże mają oddać mi na dzień świętego Marcina na²⁵⁰ blisko przeszłego²⁵¹ albo oddawanie tego zboża od świętego Marcina blisko przeszłego w roku terazniejszym 1597, za który rok jeszcze tego zboża nie oddali, tak zawsze *in posterum singulis annis*²⁵² do rąk pana podstarościego mego na[d] Lubowłą, a[l]bo komu ja to poruczę oddawać będą powinni. Czego dla lepszej wiary i pewności ręką się swą podpisuję i pieczęć moją przycisnąć rozkazałem. My też, także graf

²⁴⁵ Zapis Castellan.

²⁴⁶ Pismem – scriptura, -ae, pismo lub dokument pisemny. J. Sondel, *Słownik łacińsko-polski dla historyków i prawników*, Kraków 2001, s. 865-866.

²⁴⁷ Wieś Majerki.

²⁴⁸ Gbeł – ze staropolskiego kubał lub rodzaj miary na materiały sypkie liczący 48 litrów, podawane jest też 64 litrów. Z. Klemensiewicz, *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002, s. 28.; Gwara, „Na Spiszu” nr 1 (82) R. 2012, s. 44; I. Kulak, *Wyrażenia liczebności w gwarze spiskiej a czynnik pokoleniowy*, „Poradnik Językowy”, R. 2019, nr 1, s. 70.

²⁴⁹ 1300.

²⁵⁰ Na wysokości tego wyrazu zapis na marginesie „#poczqwszy placq”.

²⁵¹ W oryginale przekreślone.

²⁵² W następnych pojedynczych latach.

i rychtarze z pospólstwem [k. 7v] wszystkim trzynastu miast spiskich obiecujemy to wszystko Je[g]o Mości strzymać, na co się też rękami swemi podpisujemy, data w Podolińcu *die quarta decembris anno d[omi]ni millesimo quingentesimo nonagesimo septimo*²⁵³.

Seb[astian] Lubomirski
*Comes in Wisnicz*²⁵⁵
Cap[itaneus] małogoski
Starosta spiski
*m[anu] p[ropria]*²⁵⁶

[pieczęć]

Andreas Payer²⁵⁴
na ten czas graf
13 miast spiskich
imieniem richtarzow
i pospólstwa wszystkiego

[k.8v]

XLVII

*Chirographus Ill[ustr]I ac magnificis p. n no: Sebastiani Lubomirski [...] gratuossimo.
Sep frumont 13 oppid.*

Dokument nr 4

Kraków, 3 września 1623 r.

List Stanisława Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa i rychtarzów 13 miast spiskich nakazujący dozór, aby Żydzi nie prowadzili żadnego handlu w miastach ani w samym starostwie spiskim oraz na pograniczu z Królestwem Węgier i aby ich tam nie wpuszczano.

ArchSL, sygn.: SM D 6/6 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 15-16), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 30,6 cm × 19,5 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 2 cm × 3 cm, przedstawiająca prawdopodobnie herb Szreniawa bez krzyża, w otoku, u góry z koroną hrabiowską. Stan zachowania: bardzo zły.

Dokument č. 4

Krakov, 3. septembra 1623

²⁵³ 4 grudnia 1597 r.

²⁵⁴ Andrzej Payer był grafem spiskim w latach 1597 i 1613-1614.

²⁵⁵ Hrabia na Wiśniczu.

²⁵⁶ Ręką własną.

List spišského starostu Stanislava Lubomirského grófovi a richtárom 13 spišských miest prikazujúci, aby Židia neuskutočňovali žiaden obchod v mestách ani v samotnom Spišskom starostovstve, ako aj na pohraničí s Uhorským kráľovstvom a aby ich tam nepúšťali.

ArchSL, sig.: SM D 6/6 – pol' j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 15– 16), 1 zložený list, 4 strany: 1 a 4 zapísané, 2 – 3 nezapísané, rozmery listu: 30,6 × 19,5 cm. Pečať na 1. strane, vytlačená, pečaťný vosk, rozmery pečate: 2 × 3 cm. Pečať predstavuje pravdepodobne erb Szreniawa bez kríža v orámovaní, hore s grófskou korunou. Stav zachovanosti veľmi zlý.

[k. 15]

Stanisław hrabia na Wiśniczu Lubomirski, podczaszy koronny, sandomierski, spiski, białocerkwicki *etc.* starosta.

Panu grafowi i rychtarzom trzynastu miast J[eg]o K[rólewskiej] M[ości] spiskich łaskę moją ofiarowawszy, wiadomo czynię. Izem wziął wiadomość, że się tam Żydzi wzięli ku szkodzie was, że samych i gościniec sobie z Polski do Węgier uczynili, różne handle i przekupy wiodąc. Rozkazuję wam tedy, abyście tego pilno oglądali, żeby żaden Żyd żadnych tam handlów nie prowadził, i niemi w wspomnianych miastach nie kupczył, tam dalej ich ze Spisza nie przepuszczając, ale wszędzie, który by listu ręką moją podpisanego nie miał zabierając i żadnych handlów im wieść nie dopuszczali. Za tym was Pa[nu] Bogu poruczam. W Krakowie dnia 3 września 1623.

Sta[niasław] Lubomirski]

[pieczęć]

m[anu] p[ropria]

[k.16v]

[...] ²⁵⁷ mandat [...] ²⁵⁸ Juden

Dokument nr 5

Kraków, 10 stycznia 1628 r.

Pismo Stanisława Lubomirskiego, starosty spiskiego, w sprawie pobrania 5000 złotych za ochronę miast spiskich z obietnicą dalszej obrony, jako wyraz wdzięczności za wyżej wymienioną ofiarę pieniężną.

²⁵⁷ Nieczytelne dwa wyrazy.

²⁵⁸ Wyraz nieczytelny.

ArchSL, sygn.: SM D 6/7 – j. pol. i j. niem., XVII w., (k. 17 i 18), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 31,1 cm × 20,5 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 2 cm × 3 cm, przedstawiająca herb złożony z czterech pól. Do odczytania możliwe tylko lewe górne pole z herbem Szreniawa bez krzyża, w otoku, u góry korona hrabiowska. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 5

Krakov, 10. januára 1628

List spišského starostu Stanislava Lubomirského vo veci poberania 5 000 zlatých za ochranu spišských miest s prísľubom ďalšej obrany ako výraz vďačnosti za vyššie spomínaný peňažný príspevok.

ArchSL, sig.: SM D 6/7 – lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 17 a 18), 1 złożony list, 4 strony: 1 a 4 zapisane, 2 – 3 niezapisane, rozmiery listu: 31,1 × 20,5 cm. Pečať na 1. strane, vytlačena, pečatný vosk, rozmiery pečate: 5,4 × 4,8 cm. Pečať predstavuje erb złożony zo štyroch pól. Určiť možno iba ľavé horné pole s erbom Szreniawa bez krzyża, v orámovaní, hore grófska koruna. Stav zachowania: zły.

[k. 17]

Stanisław hrabia na Wiśniczu Lubomirski, podczaszy koronny, sandomierski, spiski *etc.*, *etc.* starosta.

Za starania, ochrony i obrony moje, które około miast spiskich zawsze czynić zwykłem, pozwoliły Mi też miasta złotych polskich pięć tysięcy, z chęci Swojej własnej wydać na pewny czas. Co, iż nie z powinności czynią, Ja wzajem obiecuję im w tymże ochranianiu ich nie ustawać i tę ich chęć takowąż nagradzać wdzięcznością.

W Krakowie d[ni]a 10 stycznia 1628.

Sta[nisław] Lubomirski

[Pieczęć]²⁵⁹

Podczaszy koronny

m[anu] p[ropria]

[k. 18v]

²⁵⁹ Prawdopodobnie pieczęć przedstawia herb złożony z czterech pól, z koroną hrabiowską w otoku. W lewym górnym polu herb Szreniawa bez krzyża (Lubomirskich), w prawym górnym herb Gryf (Branickich), w prawym dolnym polu to prawdopodobnie herb Korczak? (Hruszowskich), a w lewym dolnym polu herb Kotwicz rodziny Kotwiczów z Gawłowa.

N. LXXXXII

[...] ²⁶⁰ XIII [...] ²⁶¹ 5000 fl. ²⁶²

Dokument nr 6

Spiska Kapituła, 18 lipca 1641 r. (Zamek w Lubowli 10 listopada 1610 r.)

Kopia listu Stanisława Lubomirskiego, starosty spiskiego, wydanego w zamku lubowelskim 10 listopada 1610 r., uwalniającego od wszelkich obciążeń dobra zakupione w Spiskim Podgrodziu przez Jakuba Beczkaya za zasługi dla niego i jego potomków. Pismo sporządzono na prośbę Adama Czecha i zabezpieczono pieczęcią kapitulną w 1641 r.

ArchSL, syng.: SM D 6/8 – j. łac., XVII w., (k. 19), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 30,9 cm × 31,7 cm. Pieczęć na 2 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,1 cm × 5,6 cm, przedstawiająca herb Spiskiej Kapituły. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 6

Spišská kapitula, 18 júla 1641 (Hrad v Ľubovni, 10. novembra 1610)

Kópia listu spišského starostu Stanislava Lubomirského napísaného na Ľubovnianskom hrade 10. novembra 1610 oslobodzujúceho od všetkých záväzkov majetky zakúpené v Spišskom Podhradí Jakubom Beczkayom za zásluhy pre neho a jeho potomkov. List vystavený na prosbu Adama Czecha a opatrený kapitulnou pečaťou v roku 1641.

ArchSL, sig.: SM D 6/8 – lat. j., XVII. st., (k. 19), 1 list, 2 strony: 2 zapísané, rozmery listu: 30,9 × 31,7 cm. Pečať na 2. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 5,1 × 5,6 cm. Pečať predstavuje erb Spišskej kapituły, Stav zachovania: zlý.

[k. 19]

C[a]pitulum ...ulae S[cep]usien[sis] memoriae comen[damus] tenor[e] praesen[tium] significan[ter] quibus expedit univer[sis]. Quod Egr[eg]ius Adamus Czeh n[ost]rum venien[s] in conspectu[m] exhibuit et p[rae]sentavit nobis, certas infrascriptas l[itte]ras Ill[ustrissi]mi D[omi]ni Stanislai Liubomirsky [nieczytelne] exemptionales nobili con... Iacobo Duzkay socero eiusdem concessas petens nos debita cum instantia ut nos easdem transumi et(?) transcribi, ac sic in transumpto l[itte]rarum n[ost]rar[um] ipsi autentice extradar[um] faceremus Quarum quidem tenor talis sequitur(?): Stanisla[us] Lubomirsky Comes in

²⁶⁰ Trudno czytelny fragment.

²⁶¹ Wyraz nieczytelny.

²⁶² Floreny.

Wiśnicz, intimus Sacr[ae] Regiae Poloniae, et Suetiae Ma[ies]t[is] Camer[ae] Aulicus, Sandomirien[sis], Scepusien[sis], Dopsiczen[sis] Po[cillator Capitaneus?]²⁶³: Universis et singulis pr[ae]sentes nunc et post inspecturis notum facimus Nos ad singularem Ill[ustrissi]mi ac Mag[nifici] Do[mi]ni Domini Comitis Christophori Thurzo de Bethlenffalva, Liberi Baronis Arcium Bainocz, Galgocz, Semphte Temetven et Richno Equitis Aurati ac Sac[er]dot[is] Caesar[ae] Regiaeque Ma[ies]t[is] Cubicularii intercessionem: cum vero attentis et consideratis Complacentiarum ac Servitoru[m] meritis Egr[eg]ii Iacobi Beczkay Familiaris dicti Domini Comitis Christophori Thurzo etc. Quae ipse nobis omni promptitudinis affectu hactenus exhibuit et impendit ac imposterum se exhibiturum p... [miejsce wytarte] domum et sessionem(?) suam inquilinariam Certa pecuniae summa per ipsum emptam in oppido nostro Szeps(?) Warallya vocato et in Comit[atu] Scepusien[si] consisten[tem]²⁶⁴ habitam, inter domos Providorum Ioann[is] Szloseher ex Aquilone ab una et Domunculam Custodis pecorum oppidano[rum] a meridie partibus ab altera extracta[m] simul cum omnibus suis utilit[at]ibus et pertinentiis quibuslibet terris [nieczytelne] arabilibus cultis et incultis Ab omniq[ue] omnino Censuum Dationum collectarum et Contributionum, item onerum et servitoru[m] quorumlibet iam Ordinarior[um] quam extraordinarior[um] a p[rae]scripta Domo, Nobis et Haeredib[us] ac successoribus nostris qua[li]t[er]cunq[ue]²⁶⁵ nunc et post hac tempor[um] Successu exhibere et provenire solut[i]one(?). Memorato Iacobo Beczkay ipisiusq[ue] heredibus et posteritatib[us] utriusq[ue] sexus Universis. Nostro ac Successoru[m] nostrorum nominib[us] imperpetuum eximenda[m] libertandam supportanda[m]q[ue] duximus. Imo²⁶⁶ eximimus, libertamus, supportamus iure perpetuo et irrevocabili Harum nostrarum vigore et testimonio literaru[m]²⁶⁷ median[te]. Quasnam manu n[ost]ra propria subscripsimus et sigillo communivimus in Arce nominata Lublo[viensi] Scepusien[si] d[at]um(?) Xae Novembris Anno MD.CXIII: Subscriptio sequebatur talis Stanislaus Lubomirszky Sztarosza Szendomirszky Locus Sigilli O Nos itaq[ue] favorabil[iter]et amicabiliter praenominati Adami Czeh tanquam²⁶⁸ iustae et legitimae petitioni annuentes praescriptas literas²⁶⁹ emptionales in nulla sui parte suspectas non cancellatas non abrasas aut quovismodo violatas sed omni vitio et suspicione caren[tes] sine diminutione et augmento aliquali de verbo ad verbum transumi et transcribi praesentibusq[ue]

²⁶³ Miejsce zaklejone.

²⁶⁴ Odczyt niepewny.

²⁶⁵ = qualitercumque. Odczyt niepewny.

²⁶⁶ = immo.

²⁶⁷ = litterarum.

²⁶⁸ = tanquam.

²⁶⁹ = litteras.

I[itte]ris nostris insero(?) curavimus praememorato Adamo Czeh iurium eiusdem futuram ad Cautelam Ne[c]essar[ie](?) sub sigillo n[ost]ro Capitulari et Authentico dolo et fraude quibusvis motis et diligenter devitatis extradand[as] esse [d]uximus et concedem[us]. Harum Nostrarum Vigore et Testimonio L[itte]rarum Median[te] Datum Dominica P[ro]xima post Festum Beati Francisci Confessoris Anno Domini Millesimo Sexcentesimo²⁷⁰ Quadragesimo Primo

Lecta, per me Andream Beniczky,
Lectorem, et Canonicum m[anu propria]

[k. 19v]

Transumptu[m] pro Egr[eg]io Do[mi]no Adamo Czeh

[k. 19]

Rozdział [...] ²⁷¹ spiskiej polecamy pamięci brzmieniem niniejszego [pisma], szczególnie wszystkim tym, którym to przynosi pożytek. Że znakomity Adam Czeh, przyszedłszy do nas, pokazał i przedstawił nam pewien niżej wspomniany list kupny Jaśnie Wielmożnego Pana Stanisława Lubomirskiego [...] nieczytelne] szlachcicowi [...] nieczytelne] Jakubowi Duzkay, jego teściowi, przyznane, prosząc nas z usilnym naleganiem, abyśmy go skopiowali i przepisali, i w ten sposób na kopii naszego listu sporządzili mu autentyczny odpis. A jego brzmienie jest następujące: „Stanisław Lubomirski, hrabia na Wiśniczu, zaufany dworzanin Świętego Dworu Polskiego i kancelarii Szwedzkiego Majestatu, sandomierski, spiski, dobczycki, podczasz, starosta²⁷²: wszystkim i każdemu z osobna, teraz i później niniejszy list przeglądającym, podajemy do wiadomości. My dla szczególnej intercesji Jaśnie Wielmożnego pana hrabiego Krzysztofa Thurzo z Bethlenffalva²⁷³, barona zamków Bainocz, Galgocz, Semphte, Temetven et Richno, pasowanego rycerza i szambelana Świętego Cesarskiego i Królewskiego Majestatu. Kiedy zaś uważnie rozważywszy i zbadawszy zasługi życzliwości i służby znakomitego Jakuba Beczkay, krewnego²⁷⁴ wspomnianego pana hrabiego Krzysztofa Thurzo itd., które tenże do tej pory Nam wyświadczył i okazał z całkowitą gorliwością, i w przyszłości wyświadczy [słowa nieczytelne] dom i siedzibę

²⁷⁰ = sescentesimo.

²⁷¹ Fragment nieczytelny.

²⁷² Rękopis zaklejonny w tym miejscu. Stanisław Lubomirski był podczaszem, więc być może to słowo znajduje się w rękopisie.

²⁷³ Krzysztof Thurzo, hrabia saski 1603-1614.

²⁷⁴ Lub bliskiego przyjaciela, sługę. Nie znając wymienionych osób trudno ustalić stopień pokrewieństwa czy znajomości. Familiaris po łacinie może oznaczać zarówno krewnego, jak i bliskiego znajomego, sługę.

swoją²⁷⁵ wynajmowaną²⁷⁶ za pewną kwotę pieniędzy przez niego kupiony w naszym mieście o nazwie Szepesvaralya (Spiskie Pogrodzie), i w społeczności spiskiej znajdujący się, między domami zapobiegliwych Jana Szlosehera od z północy z jednej strony i domkiem stróża bydła mieszkańców od południa z drugiej strony zbudowany, razem ze wszystkimi swoimi dobrami i przyległościami, wszystkimi ziemiami [nieczytelne] ornymi, uprawnymi i nieuprawnymi, i całkowicie od wszelkiej zapłaty podatków, danin zbieranych i kontrybucji, jak również jakichkolwiek obciążeń i służebności, zwyczajnych i nadzwyczajnych od wspomnianego domu, nam i spadkobiercom oraz dziedzicom naszym jakkolwiek²⁷⁷ teraz i potem z upływem czasu okazywać i zdarzać się²⁷⁸. Wspomnianemu Jakubowi Beczkay i jego spadkobiercom i wszystkim przyszłym pokoleniom obojga płci w imieniu Naszym i Naszych następców uznaliśmy, że powinien być na zawsze uwolniony, zwolniony od świadczeń i wolny od obciążeń. Co więcej, uwalniamy, zwalniamy i oswobadzamy od obciążeń prawem niezmiennym i nieodwołalnym na mocy i świadectwem tego Naszego pisma, które podpisaliśmy własnoręcznie i zatwierdziliśmy pieczęcią we wspomnianym zamku w Lewoczy. Dane 10 listopada roku 1613”. Następował taki podpis: „Stanisław Lubomirski, starosta sandomierski, miejsce na pieczęć O”. My przeto chętnie i życzliwie przychyłając się do prośby wspomnianego wyżej Adama Czeh, jako słusznej i zgodnej z prawem, wspomniany list kupny w żadnej części niepodejrzany, nieunieważniony, niezatarty albo w jakikolwiek inny sposób naruszony, ale wolny od wszelkiej wady i podejrzenia, bez jakiegokolwiek skracania i wydłużania, dosłownie staraliśmy się przepisać i skopiować, i w niniejszym Naszym liście [nieczytelne] wspomnianemu Adamowi Czeh na przyszłe zabezpieczenie jego praw koniecznie pod naszą pieczęcią kapitulną i autentyczną, starannie wystrzegając się wszelkiego podstępu i oszustwa, postanowiliśmy go wydać i przekazujemy. Na mocy i świadectwem Naszego pisma. Dane w najbliższą niedzielę po święcie świętego Franciszka Wyznawcy²⁷⁹ w roku Pańskim 1641.

Przeczytane przez mnie, Adrzeja Beniczky

Lektora i kanonika, własnoręcznie

[k. 19v]

Skopiowane dla znakomitego pana Adama Czeh

²⁷⁵ Sens niejasny z powodu nieczytelnego rękopisu.

²⁷⁶ Miejsce niejasne.

²⁷⁷ Tłumaczenie niepewne z powodu niepewnego odczytu.

²⁷⁸ Sens niejasny.

²⁷⁹ 14 lipca zapewne chodzi o św. Franciszka Solano (Wyznawcę).

Dokument nr 7

Zamek w Lubowli, 27 sierpnia 1671 r.

Pismo Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, starosty spiskiego, zarządzające, że graf 13 miast spiskich ma pod karą od podstarościego spiskiego pilnować wydatków poszczególnych miast, oprócz wydatków na zamek lubowelski.

ArchSL, sygn.: SM D 6/9 – j. łac., XVII w., (k. 20 i 20a), 1 karta złożona, 4 strony: 1 zapisana, 2-4 niezapisane, wymiary karty: 30,3/30,4 cm × 19,7/19,9 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 4 cm × 5,1cm, przedstawiająca herb Szreniawa bez krzyża, całość w otoku z książeczą mitrą u góry. W otoku zapis w języku łacińskim: STANISLAUS HERACLIUS SACRA ROM. IMP. PRINCEPS LUBOMIRSKI. Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 7

Hrad v Lubovni, 27. augusta 1671

List spišského starostu Stanislava Heraklia Lubomirského, nariaďujúci, že gróf 13 spišských miest má pod trestom od spišského podstarostu dodržiavať výdavky jednotlivých miest okrem výdajov na ľubovniansky hrad.

ArchSL, sig.: SM D 6/9 – lat. j., XVII. st., (k. 20 a 20a), 1 list złożony, 4 strony: 1 zapisana, 2 – 4 niezapisane, rozmiery listu: 30,3/30,4 × 19,7/19,9 cm. Pečať na 1. strane, vytlačena do pečatného vosku, rozmiery pečate: 4 × 5,1 cm. Pečať predstavuje erb Szreniawa bez kríža, celok v orámovaní s kniežacou mitrou hore. V orámovaní zápis v latinskom jazyku: STANISLAUS HERACLIUS SACRA ROM. IMP. PRINCEPS LUBOMIRSKI. Stav zachovania: dobrý.

[k.20]

Ill[ustrissi]mus and Excellentissimus Sacri Romani Imperii Princeps Stanislaus Lubomirski Comes in Wisnicz et Iaroslaw subdapifer Regni Polon[iae] Scepusien[is] Cap[ita]neus providendo indemnitati civitatum constituit et decrevit quatenus comes in omnibus tredecim²⁸⁰ oppidis sub poena arbitraria per Magnificum D[omi]num vicecap[ita]neum decernenda sumptus singularum civitatum et expensas circa singulas civitates conservet nec unius civitatis expensas in alteram transferat siquidem hoc sit contra omnem iustitiam et cum

²⁸⁰ = tredecim.

depauperatione civitatum nihilominus exceptis expensis Excellent[ae] su[ae] et expensis arcem concernentibus quo in negotio scriptum certum manu su[ae] subscriptum Excellent[ae] approbat[ur]. Datum die 27 Aug.[ustii] 1671 in arce Lublov[iensi]

S. Lubomirski

Matt[ia]s An[dreus] Graniewski

Sec[reta]rius sua[e] Excellent[ae]

[k. 20]

Najdostojniejszy i Najznakomitszy Książę Świętego Cesarstwa Rzymskiego Stanisław Lubomirski, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, podstoli Królestwa Polskiego, starosta spiski, dbając o zabezpieczenie miast przed stratami finansowymi, postanowił i uchwalił, że graf na wszystkich 13 miastach pod stosowną karą od wielmożnego pana podstarościego zawisłą, ma pilnować wydatków każdego z osobna miasta i kosztów każdego z osobna miasta, i kosztów jednego miasta na inne nie przenosić, jako że jest to wbrew wszelkiej sprawiedliwości i ku zubożeniu miast. Tym niemniej za wyjątkiem wydatków Jego Ekscelencji i wydatków dotyczących się zamku, w której to sprawie zatwierdzone jest określone pismo własnoręcznie podpisane przez Jego Ekscelencję. Dane 27 sierpnia 1671 na zamku w Lubowli.

S[tanisław] Lubomirski

Maciej Andrzej Graniewski²⁸¹

Sekretarz Jego Ekscelencji

Dokument nr 8

Pałac [Ujazdów] Warszawski, 24 maja 1674 r.

Pismo [Uniwersał] Stanisława Herakliusza Lubomirskiego do urzędników, celników i strażników na terenie Rzeczypospolitej w sprawie Jan Olmuzera, grafa spiskiego, i obywatela Podgrodzia Michała Weysera, aby, będąc w jego służbie, wszędzie byli wolno puszczani bez cła i nie niepokojeni w powrocie do starostwa spiskiego.

ArchSL, sygn.: SM D 6/10 – j. pol., j. łac., XVII w., (k. 21-22), 1 karta złożona, 4 strony: 1 zapisana, 2-4 niezapisane, wymiary karty: 20,1/20,5 cm × 32,3/32,4 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 4/4,1 cm × 5,1/5,6 cm, przedstawiająca herb

²⁸¹ Maciej Andrzej Graniewski, herbu Leliwa, ksiądz, kanonik chełmski, dziekan opatowski, deputat na Trybunał koronny w 1682 r. Najpierw był żołnierzem, dopiero później wstąpił do stanu duchownego. Był sekretarzem królewskim 1669 r., pisarz księcia Wiśniowieckiego 1678 r. Jeszcze w 1678 r. służył w wojsku. Następnie kanonik chełmski, dziekan opatowski i proboszcz lubartowski 1684-1685. Ufundował kościół w Firleju. A. Boniecki, *Herbarz polski. Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, t. VII, Warszawa 1904, s. 41.

Szreniawa bez krzyża w otoku z książecą mitrą u góry. W otoku zapis w języku polskim i łacińskim, trudno czytelny, prawdopodobnie: Stanislaus [Heraclius] [...] [Scepusiens] Lubomirius(?). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 8

Varšavský palác (Ujazdów), 24. mája 1674

List (nariadenie) Stanislava Heraklia Lubomirského úradníkom, colníkom a strážnikom na území Republiky (Rzeczpospolitej) vo veci spišského grófa Jána Olmuzera a obyvateľa Spišského Podhradia Michala Weysera, aby súc v jeho službe všade boli slobodne prepúšťaní bez cla a neznepokojovaní pri návrate do Spišského starostovstva.

ArchSL, sig.: SM D 6/10 – pol. j., lat. j., XVII. st., (k. 21 – 22), 1 list zložený, 4 strany: 1 zapísaná, 2 – 4 nezapísané, rozmery listu: 20,1/20,5 × 32,3/32,4 cm. Pečať na 1. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 4/4,1 × 5,1/5,6 cm. Pečať predstavuje erb Szreniawa bez kríža v orámovaní s kniežacou mitrou hore. V orámovaní ťažko čitateľný zápis v poľskom a latinskom jazyku, pravdepodobne: Stanislaus [Heraclius] [...] [Scepusiens] Lubomirius?. Stav zachovania: zlý.

[k. 21]

Stanisław hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu Lubomirski, marszałek nadworny koronny, spiski etc. starosta.

Wszem, wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć będzie należało, mianowicie miastom, miasteczkom, wsiom i onych urzędom iurisdiction²⁸², tudzież pisarzom, strażnikom na komorach celnych zostającym. Wiadomo czynię, iż wierny Jan Olmuczer [Olmuzer], graf spiski²⁸³, i Michał Weyser, obywatel miasta Podgrodzia, sprawiwszy u Mnie desideria swoje, nazad powracają do starostwa J[ego] K[rólewskiej] M[ości] spiskiego. Zalecam tedy pilno, aby przez nikogo nie byli zatrzymywani ani tamowani, ale wszem wolno przepuszczeni, jako ludzie wolni i żadnych towarów niemający. Na co jem [im] uniwersał ten daję i ręką własną podpisuję przy przyciśnieniu pieczęci Mojej.

Dan w pałacu Ujazdowskim²⁸⁴ d[ie] 24 maja 1674.

²⁸² Podlegających.

²⁸³ Olmuczer (Olmuzer lub Olmutzer) Jan był grafem spiskim w latach 1669-1674 i 1676-1677.

²⁸⁴ Dziś część Warszawy.

S[tanisław] Lubomirski

[pieczęć]

List wolny uczynim grafowi

spiskiemu i Weyserowi

Dokument nr 9

Zamek w Lubowni, 3 października 1679 r.(?)

Uniwersał Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa, urzędników i obywateli 13 miast, w sprawie punktów danych i podpisanych na ręce Pana Abramowicza 3 października [1679 r.?], aby były zachowane i przestrzegane pod karą 500 złotych i innymi karami.

ArchSL, sygn.: SM D 6/11 – j. łac., j. niem., XVII w., (k. 23 i 23a), 1 karta złożona, 4 strony: 1 zapisana, 2-4 niezapisane, wymiary karty: 20,9/21 cm × 32 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 4,9 cm × 5,1/5,6 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopolową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole to herb Krasińskich Ślepowron, górne prawe pole to herb własny Ostrogskich i górne lewe pole to prawdopodobnie herb Branickich Gryf. Całość w podwójnym otoku z książeczą mitrą u góry. W obydwu otokach zapis w języku polskim i łacińskim, trudno czytelny. Pierwszy otok zewnętrzny: zapis Stanislaus Heraclius Princeps Comes Visnic et Iaroslav Lubomierski Supremur. Drugi otok: zapis: Regni Poloniae Mareschalcus Scepusien Capitan(?). Stan zachowania: bardzo zły.

Dokument č. 9

Hrad v Lubovni, 3. oktobra 1679?

Nariadenie spišského starostu Stanislava Heraklia Lubomirského ku grófovi, úradníkom a obyvateľom 13 miest vo veci bodov daných a podpísaných rukou pána Abramowicza dňa 3. oktobra [1679?], aby boli zachované a dodržiavané pod trestom 500 zlatých a inými trestami.

ArchSL, sig.: SM D 6/11 – lat. j., nem. j., XVII. st., (k. 23 a 23a), 1 złożony list, 4 strony: 1 zapisaná, 2 – 4 niezapisané, rozmiery listu: 20,9/21 × 32 cm. Pečať na 1. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmiery pečate: 4,9 × 5,1/5,6 cm. Pečať predstavuje erb złożony z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasińskich

Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Branických Gryf. Celok v dvojacom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V oboch orámovaniach ťažko čitateľný nápis v poľskom a latinskom jazyku.

Prvé vonkajšie orámovanie – zápis: Stanislaus Heraclius Princeps Comes Visnic et Iaroslav Lubomierski Supremur. Druhé orámovanie – zápis: Regni Poloniae Mareschalcus Scepusien Capitan?. Stav zachovania: veľmi zlý.

[k. 23]

Stanislaus Heraclius Sacri Romani Imperii Princeps Comes in Wisnicz et Iaroslav Lubomirski Supremus Regni Polonia[e] marsalcus Primusq[ue] status minister Cap[ita]neus Scepusiensis

Universis et singulis quorum interest pra[e]sertim vero vobis prudenti et circumspecto comiti iudicibus toti[ue] communitate tredecim oppidorum Scepusiensium ad notitiam deducimus mandantes vobis serio quatenus Puncta et comissa certa ad manus D[omi]ni Abramowicz data manu nostra subscripta de actu et data in arce Lublo die tertia Octobris Anno pr[ae]senti in omnibus eorundem clausulis articulis et conditionibus observetis et omnino eisdem satisfaciatis, pra[e]cipue in primo puncto. Idq[ue] sub po[e]na quingentorum aureorum Hungarialium irreversibiliter²⁸⁵ per vos luenda et reponenda atq[ue] itidem sub aliis paenis²⁸⁶ arbitrariis. In quorum fidem p[rae]sentes manu n[ost]ra subscri[pt]as sigillo n[ost]ro communiri iussimus. Dat[um] in arce Lublo d[ie] 3 Octobris 1679(?)

S. Lubomirski

[k. 23]

Stanisław Herakliusz Lubomirski, książę Świętego Cesarstwa Rzymskiego, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, marszałek wielki koronny, pierwszy minister stanu, starosta spiski.

Wszem, wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, a szczególnie zaś wam, mądry i szanowny grafie, sędziowie i cała wspólnota 13 miast spiskich, podajemy do wiadomości, polecając wam stanowczo, abyście punkty i zlecenia, na ręce pana Abramowicza dane²⁸⁷, ręką naszą podpisane, sporządzone i datowane w zamku w Lubowli, dnia

²⁸⁵ = irrevertibiliter.

²⁸⁶ = poenis.

²⁸⁷ Prawdopodobnie podstarości lub burgrabia zamku.

3 października roku niniejszego, we wszystkich ich klauzulach, punktach i warunkach zachowali i pod każdym względem wypełnili, szczególnie w punkcie pierwszym, pod karą 500 złotych węgierskich, bezzwrotnie zapłaconą i poniesioną, i tak samo pod innymi stosownymi karami. Na dowód czego niniejszy [list], ręką własną podpisany, nakazaliśmy pieczęcią naszą zatwierdzić. Dane w zamku w Lubowli, dnia 3 października roku 1679(?)²⁸⁸
S[tanisław] Lubomirski

Dokument nr 10

(Brak miejscowości), 16 sierpnia 1678 r. (pierwszy dokument)

List Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, starosty spiskiego, do podstarościego spiskiego [Jana Tworzyjańskiego] w sprawie aukcji pieniędzy za tzw. podatek dziewiętej części (nony).

ArchSL, sygn.: SM D 6/12 – j. pol., j. łac., XVII w., (k. 24), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 niezapisana, wymiary karty: 33 cm × 21,2 cm. Pieczęci brak.

Dokument č. 10

[Chýba miesto vydania] 16. augusta 1678 [prvý dokument]

List spišského starostu Stanislava Heraklia Lubomirského spišskému podstarostovi [Tworzyjańskému] vo veci aukcie peňazí za tzv. daň deviatej časti (nony).

ArchSL, sig.: SM D 6/12 – pol. j., lat. j., XVII. st., (k. 24), 1 list, 2 strony: 1 zapisaná, 2 nezapísaná, rozmetry listu: 33 × 21,2 cm. Pečať chýba.

[k. 24]

Mości Panie podstarości spiski, Mój Mości Panie i Przyjacielu²⁸⁹.

Co zaś około aukcji pieniędzy za nony, narzekać nie mogę. Com ja dosyć się z nimi łaskawie obszedł, zem tylko na siedmiu tysięcy zło[tych] odstąpił trzydziestu i sześciu przestał, oni teraz nie tylko tego są wdzięczni, ale jeszcze (jako sam mam wiadomości) przed księży się skarżą w kapitule kanoników i innych księży umyślnie wsadzają właśnie jakoby paszkwile tylko na Mnie czynią, jako widzę, że Mnie na to przywiodą, iż tam wjadę z ludźmi i zamieszkam przez lato w miastach i wejrzę, kto tam jest autorem między niemi i będę sądził za tę okazję pretensje magistratu między pospółstwem im i tam sam sobą będę exdecymował²⁹⁰, ponieważ te aukcje za nony *pro gravamine*²⁹¹ mają i tej księży nie wynijdzie

²⁸⁸ Data trudno czytelna.

²⁸⁹ Chodzi o Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, zm. w 1674 r.

²⁹⁰ Rozdzielał.

[wyjdzie] na dobre, którzy do tego się interesują i tylko pospólstwo buntują, bo ja wiem dobrze o wszystkim, co się tam dzieje.

D[ie] 16 Augusti 1678 a[nn]o²⁹²

Dokument nr 11

(Brak miejscowości), 16 sierpnia 1678 r. (drugi dokument)

List Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, starosty spiskiego, do podstarościego spiskiego [Jana Tworzyjańskiego] w sprawie aukcji pieniędzy za tzw. podatek dziewiątej części (nony).

ArchSL, sygn.: SM D 6/13 – j. pol., j. łac., XVII w., (k. 25), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 niezapisana, wymiary karty: 32,7/32,9 cm × 20,9/21 cm. Pieczęci brak.

Dokument č. 11

[Chýba miesto vydania] 16. augusta 1678 [druhý dokument]

List spišského starostu Stanislava Heraklia Lubomirského spišskému podstarostovi [Tworzyjańskému] vo veci aukcie peňazí za tzv. daň deviatej časti (nony).

ArchSL, sig.: SM D 6/13 – pol. j., lat. j., XVII. st., (k. 25), 1 list, 2 strony: 1 zapisaná, 2 nezapisaná, rozmery listu: 32,7/32,9 × 20,9/21 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 25]

Mości Panie podstarości spiski, Mój Mości Panie i Przyjacielu.

Co zaś około aukcji pieniędzy za nony, narzekać nie mogą, bom Ja dosyć się z nimi łaskawie obsze[d]ł, zem tylko na siedmiu tysięcy zło[tych] odstąpił trzydziestu i sześciu przestał, oni teraz nie tylko tego są wdzięczni, ale jeszcze (jako sam mam wiadomości) przez księży się skarżą w kapitule kanoników i innych księży umyślnie wsadzają właśnie jakoby paszkwile tylko na Mnie czynią, jako widzę, że Mnie do tego przywiodą, iż tam wjadę z ludźmi i zamieszkać przez lato w miastach i wejrzę, kto to tam jest autorem między nimi i będę sądził za tą okazją pretensje magistratu między pospólstwem, i tam sam sobie będę exdecymował, ponieważ te aukcje za *nony pro gravamine* mają. I tej księży nie wynijdzie [wyjdzie] na dobre, którzy do tego się interesują i tylko pospólstwo buntują, bo Ja wiem dobrze o wszystkim, co się tam dzieje. O odesłanie też tych pieniędzy, o których Mi W[asz] M[óś]ć pod ten czas, bo i²⁹³ [...].

²⁹¹ Za grabież [mają].

²⁹² Dnia 16 sierpnia 1678 r.

²⁹³ Ostatnie zdanie urwane i przekreślone.

D[ie] 16 Augusti 1678 a[nn]o
Stanislaus Heraclius [Lubomirski]

Dokument nr 12

Zamek w Lubowli, 2 grudnia 1702 r.

List Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa, urzędników i obywateli 13 miast w sprawie niedotrzymywania terminowego oddawania należności i kontrybucji do skarbcza starościńskiego, informujący o karach konfiskaty dóbr za kolejne opóźnienia w płatnościach.

ArchSL, sygn.: SM D 6/14 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 26 i 26a), 1 karta złożona, 4 strony: 1 zapisana, 2-4 niezapisane, wymiary karty: 19,1 cm × 31,9/32 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,7/5,8 cm × 5,7/5,8 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopoliową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole to herb Krasieńskich Ślepowron, górne prawe pole to herb własny Ostrogskich i górne lewe pole to prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w podwójnym otoku z książeczą mitrą u góry. W obydwu otokach zapis w języku łacińskim, trudno czytelny. Stan zachowania: bardzo zły.

Dokument č. 12

Hrad v Lubovni, 2. decmebra 1702

List spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi, úradníkom a obyvateľom 13 miest vo veci chýbajúceho termínového odovzdávania pohľadávok (obnosov) a kontribúcií do starostenskej pokladnice, informujúci o trestoch konfiškácie majetku za ďalšie oneskorenia v termínoch platby.

ArchSL, sig.: SM D 6/14 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 26 a 26a), 1 złożony list, 4 strony: 1 zapisana, 2 – 4 niezapisane, rozmiary listu: 19,1 × 31,9/32 cm. Pečat' na 1. strane, vytlačena v pečatnom vosku, rozmiery pečate: 5,7/5,8 × 5,7/5,8 cm.

Pečat' predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasieńskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojacom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V oboch orámovaniach ťažko čitateľný nápis v poľskom a latinskom jazyku. Stav zachovania: veľmi zlý.

[k. 26]

Theodorus Sacri Romani Imperii Princeps Lubomirski Comes in Wisnicz et Iarosław, Scepusiensis etc. Capitaneus.

Videns eam, quae ab antiquo, etiam stante vita Celsissimi piae memoriae Principis Stanislai Heraclii Lubomirski Supremi Regni Poloniae Mareschalli Parentis nostri inviolabiliter conservabat[ur], nunc a plerisque punctualitatem in reddendis pro tempore competenti intradis thesauru[m] n[ost]ru[m] concernentibus, intantum²⁹⁴ vilipendi, ut nullo habito mandator[um] arcensiu[m] respectu, tum currentalium D[omini] Comitis XIII oppidor[um] n[ost]ror[um] Scepusien[sium], n[on] solu[m] terminu[m] retardare, sed p[ro]crastinationib[us] quibusdam eludere thesaur[um] n[ost]ru[m] minime vereat[ur]. Ideo p[rae]senti mandato n[ost]ro o[mn]ib[us] et singulis tredecim oppidanis n[ost]ris insinuand[um] duxim[us] quotiescunq[ue] terminus, in quo ab antiquo contributiones omnes deponi et ad thesauru[m] n[ost]ru[m] deferri soliti moris erat, retardatus a quocunq[ue]²⁹⁵ fuerit, poenis irremissibilibus confiscationis bonor[um] suor[um] se succubituru[m] sciat. Quas p[rae]sentes n[ost]ras in debito conservandas vigore, per D[ominum] Comitem XIII oppidor[um] n[ost]ror[um] Scepusien[sium], tam iudicib[us], quam XIII communitatib[us] intimandas ac explicandas comittentes, pro firmiori robore manu p[ro]pria n[ost]ra subscriptas sigillo communiri iussimus. Datum in arce Lublovien[si] die 2da Xbris Anno 1702.

T.[heodorus]Lubomirski

C Scepusiensis

[k. 26]

Teodor Lubomirski, książę Świętego Cesarstwa Rzymskiego, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, starosta spiski *etc.*

Widząc tę [punktualność], która z dawien dawna, jeszcze za życia najdostojniejszego świętej pamięci księcia Stanisława Herakliusza, marszałka wielkiego koronnego, Lubomirskiego, Naszego rodzica, bez uszczerbku była zachowywana, teraz przez większość mającą tak bardzo w pogardzie punktualność w oddawaniu stosownie do okoliczności należności do Naszego skarbcza, że bez żadnego szacunku dla poleceń z zamku, następnie listów pana grafa

²⁹⁴ = in tantum.

²⁹⁵ = quocumque.

XIII naszych miast spiskich²⁹⁶, w ogóle nie ma obawy nie tylko przed opóźnieniem terminu, ale także przed pokpiwaniem sobie z naszego skarbcza pewnym zwlekaniem, z tej przyczyny niniejszym poleceniem naszym wszystkim i każdemu z osobna mieszkańcom naszych XIII miast spiskich podajemy do wiadomości, że ilekroć tylko termin, w którym przyjętym obyczajem było z dawien dawna oddawać i dostarczać kontrybucje do skarbcza Naszego, przez kogokolwiek będzie opóźniony, niech wie, że będzie podlegał nieodwołalnym karom konfiskaty swoich dóbr. Ten Nasz obecny [list], w należytej mocy mający być zachowany, przez pana grafa XIII miast naszych spiskich polecając do obwieszczenia i wyjaśnienia zarówno sędziom, jak i XIII społecznościom, dla większej wagi ręką Naszą własną podpisany nakazaliśmy pieczęcią zatwierdzić. Wydane na zamku w Lubowli dnia 2 grudnia, roku 1702.

T[eodor] Lubomirski

St[arosta] spiski

Dokument nr 13

Zamek w Lubowli, 20 lutego 1702 r.

Uniwersał (Polecenie) Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa, urzędników i obywateli 13 miast spiskich informujący o zbiegłym z więzienia cesarskiego Franciszku Rakoczym, który jakoby miał przebywać potajemnie na terytorium starostwa spiskiego. W związku z obawą przed zachwianiem dobrych relacji z domem cesarskim Habsburgów starosta spiski nakazuje swoim urzędnikom oraz mieszkańcom starostwa, aby zachowali czujność i pod żadnym pozorem nie pomagali zbiegowi oraz nie zatrzymywali go pod karą śmierci.

ArchSL, sygn.: SM D 6/15 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 27-28), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 32,1/32,2 cm × 20,3/20,4 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,7/5,8 cm × 5,7/5,8 cm, przedstawiająca herb Szreniawa bez krzyża w otoku z mitrą książęcą wieńczącą całość u góry. W otoku podwójny zapis częściowo czytelny: Theodorus [...] Lubomirius comes Wisniczensis [...]. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 13

Hrad v Lubovni, 20. február 1702

²⁹⁶ Wówczas był nim Tobiasz Joni i sprawował ten urząd w latach 1693-1702.

Nariadenie (príkaz) spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi, úradníkom a obyvateľom 13 spišských miest informujúci o utekajúcom z cisárskeho väzenia Františkovi Rákoczym, ktorý by sa mal tajne zdržiavať na území Spišského starostovstva. V súvislosti s obavou z porušenia dobrých vzťahov s cisárskym dvorom Habsburgovcov spišský starosta prikazuje svojim úradníkom, ako aj obyvateľom starostovstva, aby zachovali ostražitosť a za žiadnych okolností nepomáhali zbehovi, ako aj neprechovávali ho pod trestom smrti.

ArchSL, sig.: SM D 6/15 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 27 – 28), 1 zložený list, 4 strany: 1 a 4 zapísané, 2 – 3 nezapísané, rozmery listu: 32,1/32,2 cm × 20,3/20,4. Pečať na 1. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 5,7/5,8 × 5,7/5,8 cm. Pečať predstavuje erb Szreniawa bez kríža v orámovaní s kniežacou mitrou korunujúcou celok hore. V orámovaní dvojaký zápis čiastočne čitateľný Theodorus [...] Lubomirius comes Wisniczensis [...]. Stav zachovania: zlý.

[k. 27]

Theodorus S[acri] R[omani] Imp[erii] Pr[i]n[ce]ps Lubomirus Comes in Wiśnicz et Iarosław, Scepusiensis etc. Capitaneus.

Prudenti ac circumsp[ec]to comiti ac iudicibus, toti deniq[ue] communitati XIII oppidorum n[ost]roru[m] Scepusien[sium] grate nobis dilectis. Significamus pervenisse ex fama multorum hominum diversae conditionis, ac si post emanatam Sacrae Caesareae Regiae[ue] M[ai]est[at]is sententiam ultimariam decretalem super personam profugi ex carceribus Francisci Rakozzii talis per populum divagetur narratio, scilicet dictum profugum in oppidis n[ost]ris Scepusien[sibus] secrete subsistere ac incognito manere. Quod cum iura bonae vicinitatis si id (quod absit) fieri, eumq[ue] in his oppidis reperiri credibile foret, ad convulsionem causare posset, quae nos illibate modis omnibus servare studemus, quod maximum ex observantia qua ferimur erga totam Augustissimam Caesareo-Regiam Domum semper obligati quidquid viderimus praeiudiciosi ac suspecti defendere ac debite tueri. Itaq[ue] ex eodem respectu quo tendimus ad finem praestandae omnino hac in parte advertentiae, vobis prudenti ac circumsp[ec]to comiti ac iudicibus etc. etc. hisce serio committimus et mandamus, idq[ue] sub poena²⁹⁷ colli super transgressores irremissibiliter exequenda. Ne quispiam vestrum eundem profugum detinere, fovere, aut quocunq[ue]²⁹⁸ modo in domibus v[est]ris secrete manere, neq[ue] itinerantem acceptare audeat et praesumat,

²⁹⁷ = poena.

²⁹⁸ = quocumque.

secus facturi sciatis vos irremissibiliter dicta poena²⁹⁹ colli puniendos et plectendos esse. Quod o[mni]u[m] quor[um] interest³⁰⁰ deducendae notitiae mandatum pr[ae]ns statim publicari mandavimus, manu n[ost]ra propria subscriptum et sigillo maiori n[ost]ro communitum. Dat[um] in arce Lublo 20 Febr[uarii] a.[nn]³⁰¹ 1702

T[heodorus] Lubomirski

C Scepusiensis

[druga strona]

Mandatum Rom.Tho. fauste [nieczytelne] Rakotzi

Teodor Lubomirski, książę Świętego Cesarstwa Rzymskiego, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, starosta spiski *etc.*

Mądrym i szanownemu grafowi i sędziom, wreszcie całej społeczności XIII miast spiskich, serdecznie Nam umiłowanych. Oznajmiamy, że dotarło [do Nas] przez plotkę wielu ludzi różnej kondycji, jak gdyby po wydaniu przez Święty Cesarz i Królewski Majestat ostatecznego wyroku o mocy dekretu odnośnie osoby zbiegłej z więzienia, Franciszka Rakoczego³⁰², że taka opowieść krąży wśród ludu, mianowicie, że wspomniany zbieg potajemnie pozostaje i przebywa incognito w Naszych miastach spiskich. Gdyby to miało miejsce (oby nie!) i było prawdopodobne, że on znajduje się w tych miastach, to mogłoby doprowadzić do złamania praw dobrego sąsiedztwa, które My wszelkimi sposobami, bez uszczerbku, staramy się zachowywać, a najbardziej z uwagi na poważanie, które okazujemy względem całego najdostojniejszego domu cesarsko-królewskiego, zawsze byliśmy zobowiązani bronić i należycie pilnować, jeśli ujrzemy cokolwiek szkodliwego i podejrzanego. Więc z tego samego względu, przez który zmierzamy do okazania całkowicie w tej kwestii czujności, Wam, mądry i szanowny komesie, oraz sędziowie itd., itd. niniejszym stanowczo polecamy i nakazujemy, i to pod nieodwołalną karą śmierci wykonaną na przestępcach, aby nikt z was nie ważył się i nie przedsiębrał zatrzymywać tegoż zbiega, pomagać mu albo jakimkolwiek sposobem w domach waszych potajemnie pozostawiać ani podróżującego przyjmować. Jeśli inaczej uczynicie, wiedzcie, że będziecie nieodwołalnie ukarani i poniesiecie wspomnianą karę śmierci. By podać o tym do wiadomości wszystkim, którym o tym wiedzieć należy, nakazujemy niniejsze polecenie, Naszą własną ręką podpisane

²⁹⁹ = poena.

³⁰⁰ Odczyt niepewny.

³⁰¹ = Anno.

³⁰² Franciszek II Rakoczy (1676-1735), przywódca powstania antyhabsburskiego w latach 1703-1711.

i naszą większą pieczęcią opatrzone, natychmiast publicznie ogłosić. Wydane w zamku w Lubowli, 20 lutego, roku 1702.

T[eodor] Lubomirski

St[arosta] spiski

[k. 28]

Polecenie ... Rakoczy [nieczytelne]

Dokument nr 14

Zamek w Lubowli, 3 kwietnia 1703 r.

Uniwersał (Polecenie) Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa, urzędników i obywateli 13 miast spiskich informujący o zlekceważeniu polecenia wystawiania przez miasta spiskie 50 zbrojnych do załogi zamku lubowelskiego. W związku z tym starosta ponownie nakazuje, aby sprowadzili niniejszych ludzi, bo w przeciwnym razie dobra wyżej wymienionych urzędników podlegać będą egzekucji na rzecz wojska.

ArchSL, sygn.: SM D 6/16 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 29-30), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 31,5/31,6 cm × 19,6/19,7 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,5 cm × 5,5 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopolową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole to herb Krasieńskich Ślepowron, górne prawe pole to herb własny Ostrogskich i górne lewe pole to prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w podwójnym otoku z książeczą mitrą u góry. W obydwu otokach zapis w języku łacińskim, trudno czytelny. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 14

Hrad v Lubovni, 3. mája 1703

Nariadenie (príkaz) spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi, úradníkom a obyvateľom 13 spišských miest informujúci, hovoriaci o vzatí na ľahkú váhu príkazu vyslania 50 ozbrojencov do posádky ľubovnianskeho hradu spišskými mestami. V súvislosti s tým starosta znovu prikazuje, aby vyslali týchto ľudí, v opačnom prípade majetky vyššie spomenutých úradníkov budú podliehať exekúcii v prospech vojska.

ArchSL, sig.: SM D 6/16 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 29 – 30), 1 złożony list, 4 strony: 1 a 4 zapisane, 2 – 3 niezapisané, rozmetry listu: 31,5/31,6 × 19,6/19,7 cm. Pečať na 1. strane,

vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 5,5 × 5,5 cm. Pečať predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasińskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojakom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V oboch orámovaniach ťažko čitateľný nápis v latinskom jazyku. Stav zachovania: zlý.

[k.29]

Theodorus Sacri Romani Imperii Princeps Lubomirski Comes in Wisnicz et Iaroslaw, Scepusiensis etc. Capitaneus.

Quandoquidem mandatum nostrum ratione conducendor[um] quinquaginta hominum circumspecto D[omino] Comiti tredecim oppidor[um] nostror[um] Scepusiensium ac tredecim iudicibus sat serio recommendatum, nullum hucusq[ue] obtinisset effectum, quinimo vilipensu[m] extitisset, idcirco p[rae]sentibus l[itte]r[i]s nostris tam D[omino] Comiti quam tredecim iudicibus iniungimus, quatenus in spatio duarum hebdomadarum ab emanatione p[rae]sentium iuvenes ex oppidis nostris tredecim quinquaginta, uti in p[rae]cedentibus nostris p[rae]missum e[st], omnino ad arcem nostram Lubloviensem sistere non intermittant, quos exercitiis militaribus imbutos servitiis nostris ac praesidiis applicare volumus. Secus facturi, mandatoq[ue] nostro contraventuri executionem militarem et quidem fortissimam sciant se super bonis suis generaliter omnibus habituros. In quor[um] p[rae]missor[um] firmiter robur p[rae]sentes n[ost]ras manu propria subscriptas sigillo communiri iussimus. In arce Lubloviensi[si] nostra die tertia mensis Aprilis. Anno 1703tio.

T[heodorus] Lubomirski

[k.29]

Teodor Lubomirski, książę Świętego Cesarstwa Rzymskiego, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, starosta spiski *etc.*

Zważywszy, że polecenie Nasze dotyczące sprowadzenia pięćdziesięciu ludzi, wydane dość stanowczo szanownemu panu grafowi XIII miast Naszych spiskich i trzynastu sędziom, do tej pory nie przyniosło żadnego skutku, a nawet pozostało zlekceważone, dlatego naszym niniejszym listem polecamy zarówno pana grafowi, jak i trzynastu sędziom, aby w przeciagu

dwóch tygodni od ukazania się niniejszego [listu] pięćdziesięciu młodzieńców z trzynastu miast Naszych spiskich, jak zostało wcześniej powiedziane w Naszym poprzednim [liście], w komplecie na zamek Nasz w Lubowli nie zaniechali sprowadzić, których, zaprawionych w służbie wojskowej, chcemy przeznaczyć do naszej służby i straży. Jeśli tego nie uczynią i przeciwstawiają się Naszemu poleceniu, niech wiedzą, że ich wszystkie dobra ogółem będą podlegać egzekucji na rzecz wojska, i to najsurowszej. Dla większej wagi powyższych niniejszy Nasz [list] własną ręką podpisany nakazaliśmy pieczęcią zatwierdzić. Na zamku Naszym w Lubowli, dnia trzeciego miesiąca kwietnia, roku 1703.

T[eodor] Lubomirski

Dokument nr 15

(...)?, 27 listopada 1704 r.

Uniwersal (Polecenie) Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa, urzędników i obywateli 13 miast spiskich informujący o zagrożeniu wkroczeniem wojsk niemieckich (saskich) przez obszar lewocki na terytorium Królestwa Węgier. W związku z tym starosta poleca, aby urzędnicy wysłali czym prędzej dla zabezpieczenia tego terytorium uzbrojonych mieszkańców starostwa spiskiego i powiadomili księcia Rakoczego i jego oficerów o tymże zagrożeniu.

ArchSL, sygn.: SM D 6/17 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 31-32), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 20,9/21 cm × 32,8/33 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,5/5,6 cm × 5,5/5,6 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopolową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole to herb Krasińskich Ślepowron, górne prawe pole – herb własny Ostrogskich i górne lewe pole – prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w podwójnym otoku z książeczą mitrą u góry. W obydwu otokach zapis w języku łacińskim, trudno czytelny. Stan zachowania: bardzo zły.

Dokument č. 15

[...]? 27. novembra 1704

Nariadenie (príkaz) spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi, úradníkom a obyvateľom 13 spišských miest informujúci o hrozbe vstúpenia nemeckých vojsk (saských) cez levočskú oblasť na teritórium Uhorského kráľovstva. V súvislosti s tým starosta prikazuje,

aby úradníci vyslali čím najrýchlejšie pre zabezpečenie tohto teritória ozbrojených obyvateľov Spišského starostovstva a upovedomili knieža Rákoczyho a jeho veliteľov o tomže nebezpečenstve.

ArchSL, sig.: SM D 6/17 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 31 – 32), 1 zložený list, 4 strany: 1 a 4 zapísané, 2 – 3 nezapísané, rozmery listu: 20,9/21 × 32,8/33 cm. Pečať na 1. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 5,5/5,6 × 5,5/5,6 cm. Pečať predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasińskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojakom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V oboch orámovaniach ťažko čitateľný nápis v latinskom jazyku. Stav zachovania: veľmi zlý.

[k. 31]

Theodorus Sacri Romani Imperii Princeps Lubomirski Comes in Wisnicz et Iaroslaw, Scepusiensis etc. C[apitaneus]

Habentes notitiam certam quod aliqui milites Germani intendant ingredi Regnu[m] Hungariae per nostrum territoriu[m] Lubloviense, et religiose³⁰³ observantes bonam vicinitatem, cum eodem Regno, serio vobis inpingimus³⁰⁴ circumspecto Comiti nec non XIII oppidor[um] iudicibus, quantocius fideles n[ost]ros subditos, inhabitatores XIII oppidor[um] Scepusiensiu[m], ad idem territoriu[m] nostru[m] Lubloviense viritim expediatis, nec non g[enero]sis D[omi]nis commendantibus militiae cels[issi]mi P[rinci]pis Rakocy, uti vicinis n[ost]ris eo in instanti de hac inopinata Germanor[um] in Regnu[m] Hungariae irruptione significetis. Inquor[um] fidem praesentes manu n[ost]ra subscriptas sigillo maiori communiri mandavimus. Daban[tur] Dn... Cachini [Słowo nieczytelne] d[ie] 13 Iunii 1704.

T[heodorus] Lubomirski

[k. 32]

... Firstlichen mandat [słowo nieczytelne]...dar insurrection die 14 Iunii 1704.³⁰⁵

[k. 31]

³⁰³ = religiose.

³⁰⁴ = impingimus.

³⁰⁵ Pismo dotyczące insurekcji powstania 14 lipca 1704 r.

Teodor Lubomirski, książę Świętego Cesarstwa Rzymskiego, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, starosta spiski *etc.*

Otrzymałszy sprawdzoną wiadomość, że jacyś żołnierze niemieccy zamierzają wkroczyć do Królestwa Węgier przez Nasze lubowelskie terytorium, i sumiennie respektując dobre sąsiedztwo z tymże królestwem, stanowczo wam polecamy, szanowny grafie, a także sędziowie trzynastu miast, abyście jak najprędzej, każdy z osobna, wysłali Naszych wiernych poddanych, mieszkańców trzynastu miast spiskich, na to właśnie terytorium lewockie, a także natychmiast powiadomili szlachejnych panów komendantów wojska Jego Wysokości księcia Rakoczego, jako sąsiadów Naszych, o tym niespodziewanym wtargnięciu Niemców do Królestwa Węgier. Na dowód czego niniejszy [list], ręką własną podpisany, nakazaliśmy zatwierdzić większą pieczęcią. Dane w... [nieczytelne]... dnia 13 czerwca 1704.

T[eodor] Lubomirski

[k. 32]

Polecenie księcia ... 14 czerwca, 1704

Dokument nr 16

Zamek w Lubowli, 7 marca 1704 r.

Uniwersał Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do komesa, urzędników i obywateli 13 miast spiskich informujący i nakazujący konfiskatę dóbr tych obywateli, którzy tłumacząc się zbytnimi obciążeniami i kontrybucjami na rzecz wojska, przenieśli się bądź uciekli na terytorium Królestwa Węgierskiego i nie wrócą do 15 dni od ogłoszenia niniejszego pisma. A zarazem poleca, by ich niezwłocznie pojmano i sprowadzono na teren starostwa.

ArchSL, sygn.: SM D 6/18 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 33-34), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 19,4/19,6 cm × 30,8/31 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 6/6,2 cm × 6/6,2 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopółową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole – herb Krasińskich Ślepowron, górne prawe pole – herb własny Ostrogskich i górne lewe pole – prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w podwójnym otoku z książeczą mitrą u góry. W obydwu otokach zapis w języku łacińskim, trudno czytelny. Stan zachowania: bardzo zły.

Dokument č. 16

Hrad v Lubovni, 7. marca 1704

Nariadenie spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi, úradníkom a obyvateľom 13 spišských miest informujúci a prikazujúci konfiškáciu majetku tých obyvateľov, ktorí sa obhajujú, resp. vysvetľujú si záväzky a kontribúcie v prospech vojska ako nadmerné, rozhodli presťahovať alebo utiecť na územie Uhorského kráľovstva a nevrátia sa do 15 dní od ohlásenia tohto listu. A zároveň prikazuje, aby boli okamžite pochytaní a privedení na územie starostovstva.

ArchSL, sig.: SM D 6/18 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 33 – 34), 1 zložený list, 4 strany: 1 a 4 zapísané, 2 – 3 nezapísané, rozmery listu: 19,4/19,6 × 30,8/31 cm. Pečať na 1. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 6/6,2 × 6/6,2 cm. Pečať predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasińskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojakom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V oboch orámovaniach ťažko čitateľný nápis v latinskom jazyku. Stav zachovania: veľmi zlý.

[k. 33]

Theodorus Sacri Romani Imperii Princeps Lubomirski Comes in Wisnicz et Iaroslaw, Scepusiensis etc. Capitaneus.

Expositas tot supplicationibus a XIII oppidis nostris Scepusien[sibus] habentes rationes impossibilitatem exigendar[um] intradar[um], thesaurum nostrum punctualiter concernentiu[m] sonantes, ex eo, quod plurimi oppidanor[um] p[rae] nimiis p[rae]ssuris³⁰⁶ et extorsionibus per militias enormiter illatis, relictis domibus, ad vicina Regni Hungariae loca se contulerint, nec ad subiectionem Domini nostri redire velint. Cum autem eam p[ro]fugii ra[tio]nem, n[on] tam ex fundamento miseriae, q[ua]m ex mera malitia et p[er]versitate recalcitrantium incolar[um] p[ro]venisse constaret nobis, intimandum esse duximus tam circumspecto comiti quam prudentib[us] XIII iudicibus fideliter nobis dilectis serio iniungentes, quatenus p[rae]sens universale n[ost]rum //: quo declaratum habere volumus omnes et singulas domos cum agris, hortis, pratis cunctisq[ue] attinentiis profugor[um], casu

³⁰⁶ = pressuris.

quo intra spatium quindenae ab insinuatione huius ad subiectione[m] n[ost]ram redire recusaverint, omnibus quibusvis undecunq[ue]³⁰⁷ ad oppida n[ost]ra XIII confluere cupientibus n[on] solum iure haereditario distribuendas, sed eos ipsos ubiq[ue] locor[um], qua recalcitrantes et p[ro]fugos captivandos esse :// in quovis oppido publicari communitatibus faciant, ita ut profugis notum fieri queat. Daban[tur] in arce Lubloviensi die septima Martii Anno millesimo septingentesimo quarto.

T[heodorus] Lubomirski

[k. 34]

Mandat m. ... Lait ... 13 97...

[k.33]

Teodor Lubomirski, księżę Świątego Cesarstwa Rzymskiego, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, starosta spiski *etc.*

Mając powody przedstawione w tylu prośbach od XIII miast Naszych spiskich, mówiące o niemożliwości wywiązania się na czas z płacenia należności do Naszego skarbcza przez to, że liczni mieszkańcy z powodu zbyt dużych nacisków i wymuszeń nadmiernie wywieranych przez wojsko, opuściwszy domy, przenieśli się do sąsiednich okolic w Królestwie Węgier i nie chcą powrócić w posłuszeństwo Naszej władzy, gdy zaś Nam wiadomo, że ta przyczyna ucieczki wzięła się nie tyle z powodu niedoli, lecz bardziej z czystej złośliwości i przewrotności krnąbrnych mieszkańców, uznaliśmy, że należy obwieścić, tak szanownemu grafowi, jak mądrym XIII sędziom szczerze nam umiłowanym, stanowczo polecając, aby niniejszy Nasz okólnik, //: w którym chcemy ogłosić, że wszystkie i każdy z osobna dom z polami, ogrodami, łąkami, i całymi przyległościami [należący do] uciekinierów, w przypadku gdyby w przeciągu piętnastu dni od ogłoszenia tego [pisma] odmówili powrotu do posłuszeństwa Naszej władzy, zostaną nie tylko rozdzielone na mocy prawa dziedzicznego wszystkim pragnącym napłynąć z każdej strony do miast naszych XIII, lecz także ich samych w każdym miejscu, w którym pozostają z uporem jako uciekinierzy, należy pojmać :// ogłosić społecznościom w każdym mieście, tak by uciekinierom mogło to być podane do wiadomości. Dane na zamku w Lubowli dnia siódmego marca roku 1704.

T[eodor] Lubomirski

³⁰⁷ = undecumque.

[k.34]

Polecenie ... 13 97...[nieczytelne]

Dokument nr 17

Zamek w Lubowli, 27 listopada 1704 r.

Uniwersal Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa Szymona Thorna, urzędników i obywateli 13 miast spiskich nakazujący im zebranie się z uzbrojeniem pod zamkiem Lubowla pod karą konfiskaty dóbr w związku z zagrożeniem ze strony nadciągających wojsk.

ArchSL, sygn.: SM D 6/19 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 35-36), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 33,2/31,6 cm × 20,4/20,6 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,5 cm × 5,5 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopolową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole – herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole – herb Krasińskich Ślepowron, górne prawe pole – herb własny Ostrogskich i górne lewe pole – prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w podwójnym otoku z księżęcą mitrą u góry. W obydwu otokach zapis w języku łacińskim, trudno czytelny. Stan zachowania: bardzo zły

Dokument č. 17

Hrad v Lubovni, 27. novembra 1704

Nariadenie spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi Šimonovi Thornovi, úradníkom a obyvateľom 13 spišských miest prikazujúce im sústrediť sa s výzbrojou pod hradom Lubovňa pod trestom konfiškácie majetku v súvislosti s ohrozením zo strany bližiacich sa vojsk.

ArchSL, sig.: SM D 6/19 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 35 – 36), 1 złożony list, 4 strony: 1 a 4 zapisane, 2 – 3 niezapisane, rozmiery listu: 33,2/31,6 × 20,4/20,6 cm. Pečať na 1. strane, vytlačena v pečatnom vosku, rozmiery pečate: 5,5 × 5,5 cm. Pečať predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez križa. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasińskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojacom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V oboch orámovaniach ťažko čitateľný nápis v latinskom jazyku. Stav zachovania: veľmi zlý.

[k.35]

Theodorus Sac[ri] Rom[ani] Imperii Princeps Lubomirski Comes in Wisnicz et Iarosław, Scepusien[sis] etc. Capitaneus.

Universis et signulis quorum interest, ac praecipue circumspetto Simoni Thron comiti, iudicibus, ac communitatibus XIII oppidorum n[ost]rorum Scepusiensium illorumq[ue] quotquot sunt incolis, tanquam³⁰⁸ fidelibus subditis nostris gratiae n[ost]rae significa[tio]nem. Cum videamus aperte iterum super bona capitanealia n[ost]ra ac vestrum omnium non falsam imminere adventantis ruinae iacturam, ac per militiam variam his partibus appropinquantem absq[ue] dubio in quartisationes prioribus graviore velle praetendi, resolvimus nos omni meliori modo easdem impedire, uti quidem mandamus praesentium tenore sub confiscatione bonoru[m] omniu[m], ut singuli et omnes oppidani XIII oppidor[um] Scepu[siensium] comes, cum iudicibus, ac totaliter caetus omnes quotquot ibidem dantur, viritim sub arcem n[ost]ram Lublyo immediate pro die Dominico futuro horis antemeridianis cum armis qualia unusquisq[ue] habere potuerit, etiam cum falcibus compareant. Id autem recusantes p[rae]stare sciant se praeter legitimam habituros excusationem senii et aegritudinis poenam³⁰⁹ dictam confisca[tio]nis irremissibiliter succubituros, ac interim per militarem executionem fortissimam uti transgressores³¹⁰ mandatoru[m] n[ost]roru[m] ad se sistendum adstringendos esse. Datum in arce Lublyo die 21 (27?) Novemb[ris] 1704

T[heodorus] Lubomirski

[k.36]

Mandat 13 Restur Mit alen ... viritim ...

[k. 35]

Teodor Lubomirski, książę Świętego Cesarstwa Rzymskiego, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, starosta spiski *etc.*

Wszem, wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, a szczególnie szanownemu grafowi Szymonowi Thron,³¹¹ sędziom i społecznościom XIII miast Naszych spiskich i wszystkim ich mieszkańcom, jako wiernym Naszym poddanym wyrazi Naszej życzliwości.

³⁰⁸ = tamquam.

³⁰⁹ = poenam.

³¹⁰ = transgressores.

³¹¹ Szymon Thorn był grafem spiskim w latach 1703-1704.

Ponieważ wyraźnie widzimy, że znowu nad dobrami starostwa Naszego i was wszystkich wisi rzeczywista strata z powodu nachodzącej szkody, i rozmaite wojsko w te strony nadciągające bez wątpienia może zażądać zakwaterowań jeszcze gorszych niż poprzednie, My postanowiliśmy je jak najlepiej powstrzymać, mianowicie brzmieniem niniejszego [listu] polecamy pod konfiskatą wszystkich dóbr, by wszyscy i poszczególni mieszkańcy XIII miast spiskich, graf z sędziami, nadto bez reszty wszystkie zgromadzenia, ile tylko ich tam jest, każdy z osobna zjawił się pod zamkiem Naszym w Lewoczy bezpośrednio na przyszłą niedzielę w godzinach przedpołudniowych z rynsztunkiem, jaki każdy może tylko mieć, a także z kosami. Natomiast odmawiający wywiązania się z tego niech wiedzą, że z wyjątkiem posiadania słusznego usprawiedliwienia w postaci starości i choroby będą podlegali wspomnianej nieodwołalnej karze konfiskaty swoich dóbr, a tymczasem przez najsurowszą egzekucję na rzecz wojska jako naruszający nasze polecenia są zobowiązani do stawienia się. Dane na zamku w Lubowli, dnia 21 [27?] listopada 1704.

T[eodor] Lubomirski

[k. 36]

Polecenie 13 ... każdy z osobna [dalej nieczytelne]

Dokument nr 18

Zamek w Lubowli, 17 marca 1704 r.

List (polecenie) Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa i obywateli 13 miast spiskich nakazujący się im zebranie z uzbrojeniem pod zamkiem Lubowla pod karą, w związku z zagrożeniem związanym ze zbliżaniem się 3000 żołnierzy saskich, których część zgromadziła się już pod Muszyną.

ArchSL, sygn.: SM D 6/20 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 37-38), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 19,5 cm × 29,8 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,5/5,6 cm × 5,5/5,6 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopolową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tracza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole – herb Krasińskich Ślepowron, górne prawe pole – herb własny Ostrogskich i górne lewe pole – prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w otoku z książeczą mitrą u góry. W obydwu otokach zapis w języku łacińskim, trudno czytelny. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 18

Hrad v Lubovni, 17. marca 1704

List (nariadenie) spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi a obyvateľom 13 spišských miest prikazujúci sústrediť sa s výzbrojou pod hradom Lubovňa pod trestom v súvislosti s ohrozením späť s priblížením sa 3 000 saských žoldnierov, ktorých časť sa už sústredila pri Muszyne.

ArchSL, sig.: SM D 6/20 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 37 – 38), 1 zložený list, 4 strany: 1 a 4 zapísané, 2 – 3 nezapísané, rozmery listu: 19,5 × 29,8 cm. Pečať na 1. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 5,5/5,6 × 5,5/5,6 cm. Pečať predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez križa. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasińskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojacom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V oboch orámovaniach ťažko čitateľný nápis v latinskom jazyku. Stav zachovania: zlý.

[k. 37]

Theodorus Sacri Romani Imperii Princeps Lubomirski Comes in Wisnicz et Iaroslaw, Scepusien[sis] Capitaneus.

Accepta certa notitia, quod tria millia Saxonum huc in Capitaneatum Scepusiensem appropinquent, et iam Muszynae nonnullae³¹² compagniae congregen[tur], mandandu[m] serio duximus omnibus et singulis oppidor[um] tredecim nostror[um] Scepusiensium incolis, quatenus immediate omnes nullo excepto armati viritim tam in equis quam pedester sub arcem n[ost]ram Lubloviensem habita victualium sufficienti provisione tum pulver[um] ac globor[um] apparatu compareant, sub gravi animadversione ac poena³¹³ capitis uniuscuiusq[ue] recalcitrantis. Quod quidem mandatum p[rae]sens circumspecto comiti iniungimus sine mora XIII oppidanis publicandum, ac omnes viritim armatos huc expediendos. Datum in arce Lublo 17 Martii 1704to.

T[heodorus] Lubomirski

[k. 38]

Mandat dat ... Midar ... [dalej nieczytelne]

³¹² = nonnullae.

³¹³ = poena.

[k. 37]

Teodor Lubomirski, książę Świętego Cesarstwa Rzymskiego, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, starosta spiski.

Po otrzymaniu pewnej wiadomości, że trzy tysiące Saksonów zbliża się tu do starostwa spiskiego i już w Muszynie gromadzą się niektóre kompanie, postanowiliśmy stanowczo polecić wszystkim i poszczególnym mieszkańcom trzynastu miast Naszych spiskich, aby natychmiast wszyscy bez wyjątku uzbrojeni, każdy z osobna, zarówno konno jak i pieszo, stawili się pod Naszym zamkiem w Lubowli z wystarczającym zapasem żywności, ponadto wyposażeni w proch i kule, pod surowym ukaraniem i karą śmierci dla każdego, kto się sprzeciwi. Tak więc to niniejsze polecenie szanownemu grafowi nakazujemy bez zwłoki publicznie ogłosić w XIII miastach i wszystkich, każdego z osobna uzbrojonych tutaj wysłać. Dane na zamku w Lubowli, 17 marca 1704.

T[eodor] Lubomirski.

[k. 38]

Polecenie ... [dalej nieczytelne]

Dokument nr 19

Zamek w Lubowli, 12 lipca 1704 r.

List Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa Szymona Thorna, urzędników i obywateli 13 miast spiskich w odpowiedzi na skargi mieszkańców starostwa spiskiego nakazujący zaprzestania nieuczciwego pobierania prywatnych kontrybucji przez wyżej wymienionego komesa oraz urzędników i aby się ich na przyszłość nie domagali. Jednocześnie starosta ustanawia swoich deputatów związanych przysięgą, którzy będą pilnować nakładanych przez niego kontrybucji. W razie dalszych nadużyć urzędnicy będą karani grzywnami.

ArchSL, sygn.: SM D 6/21 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 39-40), 1 karta złożona, 4 strony: 1-2 i 4 zapisane, 3 niezapisane, wymiary karty: 33,2/33,3 cm × 20,3/20,4 cm. Pieczęć na 2 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 3/3,1 cm × 3/3,1 cm, przedstawiająca prawdopodobnie herb Szreniawa bez krzyża. Stan zachowania: bardzo zły.

Dokument č. 19

Hrad v Lubovni, 12. júla 1704

List spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi Šimonovi Thornovi, úradníkom a obyvateľom 13 spišských miest v odpovedi na sťažnosti obyvateľov Spišského starostovstva prikazujúci upustiť od nečestného vyberania súkromných kontribúcií vyššie spomenutým grófom, ako aj úradníkmi, a aby sa ich v budúcnosti nedomáhali. Zároveň starosta ustanovuje svojich vyslancov zaviazaných prísahou, ktorí budú dohliadať nad ním určenými kontribúciami. V prípade ďalších zneužití budú úradníci trestaní pokutami.

ArchSL, sig.: SM D 6/21 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 39 – 40), 1 zložený list, 4 strany: 1 – 2 a 4 zapísané, 3 nezapísané, rozmery listu: 33,2/33,3 × 20,3/20,4 cm. Pečať na 2. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 3/3,1 × 3/3,1 cm. Pečať predstavuje pravdepodobne erb Szreniawa bez kríža. Stav zachovania: veľmi zlý.

[k.39]

Theodorus Sacri Romani Imp[er]ii Pr[in]cip[is] Comes in Wisnicz et Iaroslaw Scepusien[sis] etc. Capitaneus.

Prudenti ac circumsp[ec]to Simoni Thron comiti XIII oppidorum n[ost]rorum Scepusiensium, iudicibus, magistratibus, eorumq[ue] iuratis assessoribus, caeterisq[ue] omnibus illorum incolis benevolentiae n[ost]rae ulterioris tanquam³¹⁴ in subditos n[ost]ros significationem.

Expositum est nobis qualiter pauperes XIII oppidorum n[ost]roru[m] Scepusiensium incolae magnam iacturam ruinamq[ue] bonorum ac fortunarum suarum patiuntur ex occasione privatarum contributionum, quas circumsp[ec]tus comes una cum iudicibus oppidorum exigere praesumunt, nudoq[ue] adhibito brachio arcensi per executiones privatas civitatenses auctoritateq[ue]³¹⁵ solius magistratus plane in quovis oppido extorquentur, tum et onera cuiuscunq[ue]³¹⁶ nominis cum exceptione ditiorum et in officiis existentium non sine gravi ad caelos eiulatu pauperulis incolis imponuntur, rationesq[ue] istorum licet si aliquando reddantur coram communitatibus, non tamen sine pauperum defraudatione uti compertum est. Ita etiam conventiones circumsp[ec]tus comes cum iudicibus privatas, consessus, consiliaq[ue] tractant non tantum cum praeiudicio D[omi]ni Terrestris, sed et cum oppressione incolarum XIII oppidorum, sic per consequens correspondentias, tractatus, subiectionem Domino suo debitam laedentes et violantes formant et machinationibus clandestinis temerarie se involvunt. Volentes itaq[ue] his praementionatis et aliis

³¹⁴ = tamquam.

³¹⁵ = auctoritateque.

³¹⁶ = cuiuscumque.

consequentiis maximam parientibus suspicionem obviare tandem iniungimus vigore praesentium tam circumsp[ec]to comiti quam etiam iudicibus XIII oppidorum Scepusien[sium], ut abhinc ad inposterum³¹⁷ nullas contributiones tam proventus ordinarios n[ost]ros spectantes, quam et extraordinarios, tum et privatas expensas civitatenses, aliasq[ue] titulo comitis nuncupatas exigere, ita omnimodos consessus, consilia, conventicula tam privata quam maioris importantiae, penitus nulla sine brachio arcensi eiusq[ue] deputatis constituere, tractare, formareq[ue] audeant et praesumant, ad quae peragenda nos deputatos n[ost]ros iuramento obstrictos ordinare et constituere declaramus, qui consiliis [k. 39v] conventiculis contributionumq[ue] quovis titulo nuncupandarum, impositionibus semper adsint praesentes. In praesentia quorum circumsp[ec]tus comes et iudices XIII oppidorum n[ost]rorum Scepusien[sium] etiam circa depositionem officiorum suorum rationes exhibeant, conclusionesq[ue] votorum consiliorum conventiculorum, contributionum et rationum a praefatis delegatis n[ost]ris subscribentur, ipsiq[ue] vigore officii sui de transactione horum omnium perfecta omnimodam nobis vel nostro brachio arcensi pendent informationem. Secus facturi in contrarium mandati nostri, circum[spectus] comes centum aureorum poenam³¹⁸, D[omi]ni iudices autem unusquisq[ue] quinquaginta aureorum boni et iusti ponderis per militarem executionem ad delationem instigatoris arcensis exequendam in instanti, cum sessione turris arcensis in fundo per hebdomadam³¹⁹ deponere tenebuntur. In quorum fidem ac robur, praesentes sigillo n[ost]ro muniri iussimus, ac propria manu n[ost]ra subscripsimus. Dabantur in arce Lublyovien[si] 12 Iulii 1704.

T[heodorus] Lubomirski

[k. 40v]

Praesens cel[sissim]i principis mandatu[m] ... Iulii ... p[rae]sen[tis] 1704, exhibitu[m] ...

[k. 39]

Teodor, Świętego Cesarstwa Rzymskiego książę, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, spiski *etc.*

Rozważnemu i szanownemu Szymonowi Thron, grafowi XIII miast Naszych spiskich, sędziom, urzędnikom i ich zaprzysiężonym asesorom, i wszystkim pozostałym ich mieszkańcom, wyrazy Naszej głębokiej życzliwości jako wobec naszych poddanych.

³¹⁷ = imposterum.

³¹⁸ = poenam.

³¹⁹ = hebdomadam.

Zostało Nam przedstawione, że biedni mieszkańcy XIII miast Naszych spiskich doznają wielkiego uszczerbku i ruiny swoich dóbr i majątków z powodu prywatnych kontrybucji, które szanowny komes razem z sędziami miast pozwalają sobie wymagać, i przy użyciu samej zamkowej władzy przez prywatne obywatelskie egzekucje i autorytetem samego urzędu wprost w każdym mieście są wymuszane. Następnie i obciążenia na jakiegokolwiek podstawie z wyjątkiem zamożnych i będących na urzędach, nie bez bolesnego pod niebiosa lamentu na ubożuchnych mieszkańców są nakładane. I ich sprawozdania finansowe, nawet jeśli czasami są przedstawiane wspólnotom, to jednak nie bez okradania biedaków, jak zostało odkryte. W ten sposób również szanowny komes z sędziami prywatne zebrania, posiedzenia i narady przeprowadzają nie tylko ze szkodą dla pana ziemskiego, lecz z uciskiem mieszkańców trzynastu miast, i tak w następstwie tego kształtują wymianę listów, umowy i podporządkowanie się należne swojemu panu, łamiąc je i naruszając, i nierozważnie wplątują się w potajemne machinacje. Chcąc przeto wyjść naprzeciw tym wyżej wpomnianym i innym następstwom rodzącym największe podejrzenie, wreszcie polecamy mocą niniejszego [listu] tak szanownemu grafowi, jak również sędziom XIII miast spiskich, aby odtąd i na przyszłość nie domagali się żadnych kontrybucji, odnoszących się zarówno do Naszych zwyczajnych przychodów jak i nadzwyczajnych, następnie i prywatnych obywatelskich nakładów i innych z tytułu grafa świadczonych, tak samo by nie ważyli się i pozwalali sobie urządzać, zwoływać i wyznaczać wszelkiego rodzaju posiedzenia, narady, zebrania tak prywatne, jak i o większej wadze, zupełnie żadne bez zamkowej władzy i jego deputowanych. Do przeprowadzenia których ogłaszamy, że wyznaczymy i ustanowimy Naszych deputowanych związanych przysięgą, którzy na naradach [k. 39v] i zebraniach będąc obecni, zawsze mają uczestniczyć w nakładaniu kontrybucji z każdego tytułu. W ich obecności szanowny graf i sędziowie XIII miast Naszych spiskich również przy złożeniu swoich urzędów niech przedkładają sprawozdania finansowe, a wnioski głosowań, narad, zebrań, kontrybucji i sprawozdań przez wyżej wspomnianych Naszych deputowanych będą podpisywane, i oni sami mocą swojego urzędu będą całkowicie zdawali sprawę Nam albo Naszej władzy zamkowej o załatwieniu tych wszystkich spraw. Jeśli uczynią wbrew Naszemu poleceniu, szanowny graf karę stu złotych, panowie sędziowie zaś każdy po pięćdziesiąt złotych dobrego i słusznego ciężaru będą zobowiązani zapłacić przez wojskową egzekucję przy złożeniu natychmiastowej skargi przez oskarżyciela zamkowego z uwięzieniem w wieży zamkowej przez okres tygodnia. Na dowód i dla większej wagi czego niniejszy [list] nakazaliśmy zatwierdzić pieczęcią Naszą i podpisaliśmy własną ręką. Dane na zamku w Lubowli, 12 lipca 1704.

T[eodor] Lubomirski

[k. 40v]

Niniejsze polecenie najjaśniejszego księcia... lipiec... obecny 1704... wydane

Dokument nr 20

Zamek w Lubowli, 25 marca 1704 r.

List Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa Szymona Thorny, urzędników i mieszkańców 13 miast informujący o wysłaniu kapitana Chrystiana Jesterera w celu poboru 120 młodych ludzi do wojska ze starostwa spiskiego i kupna 120 koni wojskowych oraz wysłania ich do dwóch tygodni na zamek w celu przeglądu.

ArchSL, sygn.: SM D 6/22 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 41-42), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 19,5/19,9 cm × 30,6/30,8 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,5/5,6 cm × 5,5/5,6 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopoliową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole – herb Krasińskich Ślepowron, górne prawe pole – herb własny Ostrogskich i górne lewe pole – prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w otoku z książeczą mitrą u góry. W otoku zapis w języku łacińskim: Theodorus Sacr IMP. Princeps Lubomirius Com in Wisnicz et Iaroslav. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 20

Hrad v Lubovni, 25. marca 1704

List Teodora Lubomirského grófovi Šimonovi Thornovi, úradníkom a obyvateľom 13 miest informujúci o vyslaní kapitána Kristiána Jesterera s cieľom odvodu 120 mladých ľudí do vojska zo Spišského starostovstva a zakúpenia 120 vojenských koní, ako aj ich vyslania do dvoch týždňov na hrad s cieľom prehliadky.

ArchSL, sig.: SM D 6/22 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 41 – 42), 1 złożony list, 4 strony: 1 a 4 zapisane, 2 – 3 niezapisane, rozmiary listu: 19,5/19,9 × 30,6/30,8 cm. Pečat' na 1. strane, vytlačena do pečatného vosku, rozmiary pečate: 5,5/5,6 × 5,5/5,6 cm.

Pečat' predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné

pravé pole je erb Krasińskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojacom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V orámovaní nápis v latinskom jazyku: Theodorus Sacr IMP. Princeps Lubomirius Com in Wisnicz et Iaroslaw. Stav zachovania: zlý.

[k. 41]

Theodorus Sacri Romani Imperii Princeps Lubomirski Comes in Wisnicz et Iaroslaw, Scepusiensis etc Capitaneus

Emittimus D[ominum] Christianum de Iester Capitanleitnantium nostrum ad XIII oppida nostra Scepusiensia, praeprimis tamen ad circumspectum Simonem Thron comitem, tum XIII iudices dictor[um] n[ost]ror[um] oppidor[um] Scep[usium] cum collata Sibi a nobis plenaria potestate conducendorum centum viginti iuvenum selector[um] artis militaria capacium pro servitiis nostris, tum emendor[um] centum viginti equor[um] quam optimor[um]. Quae quidem conductio iuvenum, prouti³²⁰ et coemptio equor[um] ut eo citius debito satiri queant effectum; mandamus serio tam circumspecto comiti, quam iudicibus XIII, ut perlectis hisce literis³²¹ nostris, immediate omnem sedulitatem et curam in iuvando ad seligendos e quovis oppido iuvenes bonos, sanos, robustos, vegetioris aetatis, equosq[ue] quam optimos in numero p[rae]specificato, adhibere velint, ita, ut in spatio ab emanatione praesentium duar[um] hebdomadar[um], tam saepe factos iuvenes centum viginti, quam equos in arce, nobis p[rae]sentatos habeamus; solutionem pro equis iuxta p[re]tium³²² iustum e thesauro n[ost]ro accepturi. Ne vero aliquis incolar[um] in elusionem filios suos sive equos celare p[rae]sumat, vel alio expedire, circumspecto comiti cum iudicibus in vigilantiam habendam iniungimus, pro o[mn]i casu resistentiae graviter responsuris. In quor[um] fidem p[rae]sentes manu n[ost]ra subscriptas, sigillo communiri fecimus. Datum in Arce Lubloviensidie 25ta Martii 1704to.

T[heodorus] Lubomirski

[k. 42v]

1704 Mandat 120 ... 120 [dalej nieczytelne]

³²⁰ = prout.

³²¹ = litteris.

³²² = pretium.

[k. 41]

Teodor Lubomirski, książę Świętego Rzymskiego Cesarstwa, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, spiski starosta.

Wysłaliśmy pana Krystiana de Jestera [Jastera], kapitana lejtnanta Naszego, do XIII miast Naszych spiskich, przede wszystkim jednak do szanownego Szymona Thorn grafa, następnie XIII sędziów wspomnianych Naszych miast, z przeniesioną na niego przez Nas pełną władzą sprowadzenia stu dwudziestu młodzieńców wybranych dla rzemiosła wojskowego, zdatnych do służb Naszych, kolejno do kupna stu dwudziestu koni, jak najlepszych. To mianowicie sprowadzenie młodzieńców, wedle tego i zakupienie koni i to jak najszybciej, z należytych skutkiem niech zdołają to wykonać, polecamy poważnie tak szacownemu grafowi, jak i sędziom XIII, aby po przeczytaniu tychże listów naszych natychmiast całą gotowość i troskę w pomocy do wybrania z każdego miasta młodzieńców dobrych, zdrowych, silnych, w wieku dojrzałym, i koni jak najlepszych w liczbie wcześniej wyliczonej, niech zechcą dostarczyć, w ten sposób, że w okresie dwóch tygodni od wydania obecnych [pism] tak wzmiankowanych młodzieńców stu dwudziestu, jak i koni na zamku Nam zaprezentowanych, abyśmy mieli, opłatę za konie wedle sprawiedliwej wyceny ze skarbcza Naszego mają otrzymać. Aby zaiste nikt z mieszkańców do oszukiwania, swoich synów albo koni ukrywania, nie posunął się albo innego podstawił. Znakomitemu grafowi z sędziami, aby wykazali się czujnością, nakładamy w każdym przypadku przeciwstawienia się ciężko odpowiedzialność. Na wiarygodność tego obecne [pisma] ręką Naszą podpisane, pieczęcią, aby opatrzyć, uczyniliśmy.

Wydane na zamku w Lubowli, dnia 25 marca 1704.

T[eodor] Lubomirski

[k. 42v]

Obecne polecenie najwyższego księcia, lipiec obecnego 1704, wydane

Dokument nr 21

Spiska Nowa Wieś (Necomium na Spiszu), 17 maja 1713 r.

Uniwersał Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa, urzędników i obywateli 13 miast spiskich zwalniający z powodu przeszłej zarazy mieszkańców starostwa spiskiego od wpłaty 14 tysięcy florenów corocznej daniny na rzecz Amadeja Baltheya, proboszcza kościołów spiskich i nakazujący zarazem nadzór, aby nie była ona przez nikogo zbierana.

ArchSL, sygn.: SM D 6/23 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 43-44), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 31,5/31,6 cm × 20,2/19,8 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 6/6,2 cm × 6/6,2 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopoliową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole – herb Krasieńskich Ślepowron, górne prawe pole – herb własny Ostrogskich i górne lewe pole – prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w otoku z książeczą mitrą u góry. W otoku zapis w języku łacińskim: Theodorus Sacr IMP. Princeps Lubomirius Comes in Wisnicz et Iaroslav. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 21

Spišská Nová Ves (Neocomium), 17. mája 1713

Nariadenie spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi, úradníkom a obyvateľom 13 spišských miest oslobodzujúce z dôvodu predchádzajúcej epidémie obyvateľov Spišského starostovstva od platby 14 tisíc florénov, každoročnej dane v prospech Amadeja Baltheya, farára spišských kostolov a prikazujúce zároveň dohliadať na to, aby nebola nikým vyberaná.

ArchSL, sig.: SM D 6/23 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 43 – 44), 1 złożony list, 4 strony: 1 a 4 zapisane, 2 – 3 niezapisane, rozmiery listu: 31,5/31,6 × 20,2/19,8 cm. Pečat' na 1. strane, vytlačena v pečatnom vosku, rozmiery pečate: 6/6,2 × 6/6,2 cm.

Pečat' predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasieńskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojacom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V orámovaní nápis v latinskom jazyku: Theodorus Sacr IMP. Princeps Lubomirius Comes in Wisnicz et Iaroslav. Stav zachovania: zlý.

[k. 43]

Theodorus Constantinus Sac[ri] Rom[ani] Imperii Princeps Lubomirski, Comes in Wisnicz et Iaroslav, Scepusiensis etc. Capitaneus.

Universis et singulis praesentes nostras literas³²³ visuris, lecturis vel legi audituris, signanter tamen M[agnifico] Domino Gubernatori capitaneatus nostri Scepusien[sis] et prudent[ibus] ac circumsp[ec]tis comiti et iudicibus XIII oppidorum n[ost]rorum Scepusiensium caeterisq[ue]³²⁴ omnibus quorum interest vel quomocunq[ue]³²⁵ interesse poterit notum facimus et deliberatum conclusu[m], declaratum ac promulgatum esse volumus nunc et futuram in memoriam. Quia nos ad humilem oppidanorum n[ost]rorum Scepusiensiu[m] supplicationem permoti clementia et commiseratione super ruinam oppidorum partim ob temporum calamitatem sed maxime ob pestiferam luem proxime elapsis annis notabiliter ibidem et circumcirca non sine multorum hominum iactura grassantem, declaravimus eosdem oppidanos a solutione certa cuiusdam summae nempe quatuordecem³²⁶ millium florenorum bonae monetae per anteactam commissione[m] medio Ill[ust]ris et Ad[modum] R[evere]ndi D[omi]ni Fr[atris] Am.[adej] Balthej eccle[si]aru[m] nonnullaru[m] Scepusien[sium] Parochii protunc auctae et per oppidanos realiter ad thesaurum n[ost]rum pendi solitae, liberos et immunes manere nunc et futuris etiam temporibus, ita ne ad solutionem praetactae summae abhinc per iurisdictionem arcis Lublyo neq[ue] magistratus ordinarios ullatenus obligarentur; Quare volentes hanc Declarationem n[ost]ram datam illaesam relinquere, relictamq[ue] immunem manere nunc et in posterum, M[agnifico] D[omi]no Gubernatori Capitaneatus n[ost]ri Scepusiensis auctoritate³²⁷ n[ost]ra recommendamus diligenter, pruden[tibus] autem et circumsp[ec]tis Comiti et Iudicibus XIII oppidoru[m] n[ost]roru[m] Scepusiensium mandamus ac serio praecipimus, ut hanc gratiam nostram non modo debite omnibus oppidanis publicari faciant, publicent et observent, sed etiam ab exactione dictae summae quatuordecem³²⁸ millium florenorum bonae monetae quae per nos sublata et totaliter cassata neq[ue] amplius per se vel subordinatas personas exigendae abstineant et abstineri faciant. Secus non facturi hacce nostra praesenti finali deliberatione ac Declaratione desuper emanata mediante. Dat[um] Neocomii in Scepusio die 17 mensis Mai³²⁹ A[nn]o D[omi]ni 1713[ti]o.

T[heodorus] Lubomirski

J. Karretty

Secretarius

³²³ = litteras.

³²⁴ = ceteris.

³²⁵ = quomocumque.

³²⁶ = quatuordecim.

³²⁷ = auctoritate.

³²⁸ = quatuordecim.

³²⁹ = Maii.

[k. 43]

Teodor Konstantyn Lubomirski, ksiązę Świątego Rzymskiego Cesarstwa, hrabia na Wiśniczu, i Jarosławiu, starosta spiski *etc.*

Wszystkim i pojedynczym obecne Nasze pisma będącym oglądać, czytać lub w czytane wsłuchiwać się, znamienne jednak szanownemu panu gubernatorowi starostwa Naszego spiskiego i rozważnym, i znakomitym: grafowi i sędziom XIII miast Naszych spiskich i wszystkim pozostałym, których korzyść albo w jakikolwiek sposób uczestniczyć mogą, znanym czynimy i swobodny wniosek, ogłoszony nadto opublikowany, aby był, chcemy teraz i dla przyszłej pamięci. Ponieważ My, pokorną prośbą mieszkańców naszych spiskich poruszeni, łagodnością i współczuciem odnośnie ruiny miast częściowo przez klęskę czasów, lecz najbardziej z powodu zgubnej zarazy w najbliższych minionych latach w znacznym stopniu tamże i wokół, nie bez postępującej utraty wielu ludzi. Ogłaszamy, że ci sami mieszkańcy od wypłacania ustalonej pewnej kwoty, mianowicie czternastu tysięcy florenów dobrej monety, przez dotychczasową komisję jako środek do życia Najjaśniejszego i wielce czcigodnego pana brata Am[adej] Balthey, proboszcza kościołów niektórych spiskich natenczas poszerzoną i przez mieszkańców istotnie do skarbcza Naszego wpłacaną zwyczajowo, wolni i zwolnieni pozostają teraz i na przyszłe również czasy, tak, aby do wypłacania wcześniej wymienionej kwoty odtąd przez jurysdykcję zamku w Lubowli ani przez urzędników szeregowych poniekąd nie są zobowiązani. Dlatego też chcąc, aby tą deklarację Naszą wydaną nietkniętą pozostawić, i pozostawiona i nietknięta ma trwać na przyszłość. Znakomitemu panu gubernatorowi starostwa Naszego spiskiego autorytetem Naszym gorliwie powierzamy. Rozsądnym i szanownym: komesowi i sędziom XIII miast naszych spiskich polecamy i poważnie poruczamy, aby tą Naszą łaskawość nie tylko należycie wszystkim mieszkańcom opublikować, aby uczynili, upublicznili i przestrzegali, lecz także od ściągania wymienionej kwoty czternastu tysięcy florenów dobrej monety, która przez Nas unieważniona i całkowicie skasowana, więcej przez nich lub podporządkowane osoby od ściągania niech powstrzymają się i powstrzymywanie uczynią. Inaczej nie będą czynić dzięki temu Naszemu obecnemu końcowemu rozważaniu i deklaracją powyżej wydaną pośrednią. Wydane w [Nowej Spiskiej Wsi] Neocomium na Spiszu, dnia 17 miesiąca maja roku pańskiego 1713.

T[eodor] Lubomirski

J[ózef] Karretty

Dokument nr 22

Eger, 24 września 1714 r.

List Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do grafa, sędziego i wspólnoty 13 miast spiskich w sprawie pożyczki 10 tysięcy talarów od Pana Pitzko z Lewoczy i przekazania jej Panu Koczanowiczowi, a zarazem zabezpieczenie jej zwrotu na corocznych dochodach ze starostwa spiskiego.

ArchSL, sygn.: SM D 6/24 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 45-46), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 33 cm × 20,2/20,4 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 6 cm × 6 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopoliową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole – herb Krasieńskich Ślepowron, górne prawe pole – herb własny Ostrogskich i górne lewe pole prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w otoku z księżącą mitrą u góry. W otoku zapis w języku łacińskim: Theodorus Sacr. Rom. Imp. Princeps Lubomirius Comes in Wisnicz et Iaroslav. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 22

Eger, 24. septembra 1714

List spišského starostu Teodora Lubomirského grófovi, sudcovi a spoločstvu 13 spišských miest vo veci pôžičky 10 tisíc toliarov od pána Pitzka z Levoče a jej poukázanie pánovi Koczanowiczovi a zároveň zabezpečenie jej vrátenia na každoročných príjmoch zo Spišského starostovstva.

ArchSL, sig.: SM D 6/24 – lat., j. nem. j., XVIII. st., (k. 45 – 46), 1 złożony list, 4 strony: 1 a 4 zapisane, 2 – 3 niezapisane, rozmiery listu: 33 × 20,2/20,4 cm. Pečat' na 1. strane, vytlačena v pečatnom vosku, rozmiery pečate: 6 × 6 cm.

Pečat' predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasieńskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné

³³⁰ Był też gubernatorem miast spiskich.

Ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojacom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V orámovaní nápis v latinskom jazyku: Theodorus Sacr IMP. Princeps Lubomirius Comes in Wisnicz et Iaroslav. Stav zachovania: zlý.

[k. 45]

Theodorus Constantinus Sac[ri] Rom[ani] Imp[er]ii Pr[i]nceps Lubomirski Comes in Wisnicz et Iarosláw, Scepusiensis etc. Capitaneus.

Prudentibus et circumspe[ct]is Comiti et Iudicibus ac simul communitatib[us] XIII oppidor[um] Scepusiensium intimandum duximus tenore praesentium. Quod si quidem spectabilis D[omi]nus Pitzko senator Leuchoviensis ad affectationem nostram paratum se remonstraverit et defacto numerare velit realiter summam decem millium talerorum unum quemque per triginta grossos Caesareos numerando ad manus D[omi]ni Koczanowitz Gubernatori capitaneatus n[ost]ri Scepusien[sis] certa id exposcente necessitate, praefatus etiam D[ominus] Gubernator certam desuper cum nominato D[omi]no Pitzko vel aliis quomodocunq[ue]³³¹ ad enumerandam dictam summam interessatis faciendi conventionem habeat a nobis in commisso, licet quidem circumspectores v[est]ram hanc summam de proventibus annuatim ex XIII oppidis nobis debitis pro iure n[ost]ro capitaneali nos concernentibus enumerare immediate deberent, nisi consueta in fideles nobis duceremur commiseratione. Quare medio praesentium circumspe[ct]orib[us] v[est]ris mandamus, ut quamprimum D[omi]nus Pitzko mentionatam summam decem millium imperialium numerare declaraverit vel defacto levandam assecuraverit, eandem summam ex censibus ordinariis anni elabentis nobis pendi solitis, ad manus praecitati D[omi]ni Pitzko pro tempore in contractu desuper constituto et observato bene termino restituant, realiterq[ue] simul et semel deponant. Quam quidem summam praespecificatam, nos penes depositionem restantiamus tanquam³³² in parato nobis exolutam acceptabimus mandati praesentis vigore mediante, quod exequendum et publicandum omnino volentes, in meliorem fidem manu propria n[ost]ra et sigillo consueto corroborari fecimus. Dat[um] in civitate Egra die 24 Septemb[ris] 1714.

T[heodorus] Lubomirski

[nieczytelne]

J. Karretty

Secretarius

³³¹ = quomodocumque.

³³² = tanquam.

[k. 46v]

Mandatum

Mandatu[m] [dalej nieczytelne]

[k. 45]

Teodor Konstanty Lubomirski, książę Świętego Rzymskiego Cesarstwa, hrabia na Wiśniczu, i Jarosławiu, starosta spiski.

Rozważnym i znakomitym grafowi i sędziom, a równocześnie wspólnotom XIII miast spiskich oznajmić postanowiliśmy brzmieniem obecnych [pism]. Że jeśli pewien szanowny pan Pitzko, senator z Lewoczy, do Naszej dyspozycji przygotowanym ponownie okazuje się i w istocie odliczyć zechce kwotę dziesięć tysięcy talarów, każdy jeden po trzydzieści groszy cesarskich odliczonych do rąk pana Koczanowicza³³³, gubernatora starostwa Naszego spiskiego, z pewnością tego wymaga konieczność, powyżej wymieniony także pan gubernator z powyżej nazwanym panem Pitzko albo innymi w jakikolwiek sposób przy odliczeniu wymienionej kwoty uczestniczących, aby zespół utworzony miał przez Nas na komisję, oczywiste zapewne dla Waszych Znakomitości, że ta kwota od dochodów corocznie z XIII miast Nam należnych jako prawo Naszego starostwa, dla Nas nagromadzonych, odliczyć bezpośrednio są zobowiązani, chyba że zwyczajną litością względem wiernych Nam powodowani jesteśmy. Dlatego w środku obecnych [pism] Waszym Znakomitościom polecamy, aby jak najprędzej pan Pitzko wzmiankowaną kwotę dziesięciu tysięcy imperialów odliczył, jak zadeklarował, albo w rzeczywistości wypłaconą zabezpieczył tą sumę z cenzusów roku minionego Nam wypłacanych zwyczajowo, do rąk wspomnianego już pana Pitzko za pewien okres czasu w kontrakcie powyżej ustanowionym i dobrze, aby w terminie wyznaczonym zwrócili, i dokładnie, równocześnie i za jednym razem niech złożą. Ta mianowicie kwota naprzód uwzględniona, My przy złożeniu uczestniczymy, tak jak w przygotowaniu dla Nas wypłaconą przyjmujemy pośrednią mocą obecnego polecenia, ponieważ chcąc, aby całkowicie zostało przeprowadzone i ogłoszone publicznie, na większą wiarygodność ręką Naszą własną i pieczęcią zwyczajową, aby wzmocnić, uczyniliśmy. Wydane w mieście Eger, 24 września 1714.

T[eodor] Lubomirski,

J[ózef] Karretty

³³³ Koczanowicz, brak imienia, zapewne h. Nałęcz. Piszą o nich A. Boniecki, *Herbarz polski...*, t. X, Warszawa 1907, s. 307; S. Uruski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. VIII, Warszawa 1910, s. 87.

Sekretarz

Dokument nr 23

Wiedeń, 15 lipca 1714 r.

Uniwersał Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do gubernatora zamku w Lubowli, urzędników 13 miast spiskich oraz mieszkańców w sprawie przychylnego rozwiązania punktów przedstawionych przez deputowanych z 13 miast spiskich w Lubicy, 4 lipca 1714 r. Ponadto przyrzeczenia zachowania praw poszczególnych miast wraz ze zwrotem kontrybucji pobranych przez wojska moskiewskie.

ArchSL, sygn.: SM D 6/25 – j. łac., j. niem., XVIII w., (k. 47-48), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 19,9/20 cm × 32,8/32,9. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,9/6 cm × 5,9/6 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopoliową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole – herb Krasińskich Ślepowron, górne prawe pole – herb własny Ostrogskich i górne lewe pole – prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w otoku z książecą mitrą u góry. W otoku zapis w języku łacińskim: Theodorus Sacr. Rom. Imp. Princeps Lubomirius Comes in Wisnicz et Iaroslav. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 23

Viedeň, 15. júla 1714

Nariadenie spišského starostu Teodora Lubomirského gubernátorovi hradu v Lubovni, úradníkom 13 spišských miest, ako aj obyvateľom vo veci priaznivého riešenia bodov predstavených vyslancami z 13 spišských miest v Lubici 4. júla 1714. Okrem toho prisľúbenie zachovania práv jednotlivých miest spolu s navrátením kontribúcií vybraných ruskými vojskami.

ArchSL, sig.: SM D 6/25 – lat. j., nem. j., XVIII. st., (k. 47 – 48), 1 złożony list, 4 strony: 1 a 4 zapisane, 2 – 3 niezapisane, rozmiery listu: 19,9/20 × 32,8/32,9. Pečať na 1. strane, vytlačena v pečatnom vosku, rozmiery pečate: 5,9/6 × 5,9/6 cm.

Pečať predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasińskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné

Ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojacom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V orámovaní nápis v latinskom jazyku: Theodorus Sacr IMP. Princeps Lubomirius Comes in Wisnicz et Iaroslaw. Stav zachovania: zlý.

[k. 47]

Theodorus Sacri Rom[ani] Imp[er]ii Princeps Lubomirski, Comes in Wisnitz et Iaroslaw, Scepusiensis Capitaneus.

Universis et singulis quorum interest praesertim vero M[agnifico] D[omi]no Gubernatori Capitaneatus nostri Scepusiensis, nec non pruden[tibus] et circumsp[ec]tis XIII oppidorum comiti, iudicibus, tribunis plebeis, communitatibus, et quibuscunq[ue]³³⁴ incolis, aliisq[ue] dominio nostro subiectis, notum sit. Quod uti semper in iustis et possibilibus desideriis Scepusiensium omnis satisfactio ac facilitas praestita, sic et nunc votis eorundem ex corde annuitur, ac pro favorabili resolutione ad puncta per deputatos a XIII oppidis nempe egregios Ludovicum Sontag iudicem Varalliensem, et Gregorium Reys tribunum Montis S[ancti] Georgii sub dato Leibitrii 4 Iulii 1714 porrecta finaliter respondetur ac sincere appromittitur, quod in omnibus ac singulis privilegiis ac iuribus eorum totaliter conservabuntur et quidem ad normam, dispositionem, ac regulam sub foelici³³⁵ regimine pie defuncti Genitoris nostri usitari solitam. Illa vero omnia quae post decessum memorati Genitoris nostri per quoscunq[ue]³³⁶ adinventata, cassantur ac annihilantur nunc et in perpetuum, uti etiam et censuum exsolutio per Moschos ablatorum ex occasione modernae ruinae totaliter remittitur ac condonatur, et pro maiori robore hanc Resolutionem manu nostra propria subscriptam sigillo consueto communiri fecimus. Datum Viennae die decima quinta mensis Iulii Anno D[omi]ni mill[esi]mo septingent[esi]mo decimo quarto.

T[heodorus] Lubomirski

J. Karretty

Secretarius

[k. 48v]

[zapis prawdopodobnie po niemiecku, większość nieczytelna]

Resolution auß ... 5. Iulii 1714. ...

³³⁴ = quibuscumque.

³³⁵ = felici.

³³⁶ = quoscumque.

[k. 47]

Teodor Lubomirski, książę Świętego Rzymskiego Cesarstwa, hrabia na Wiśniczu, i Jarosławiu, spiski starosta.

Wszystkim i pojedynczym, których korzyść, zwłaszcza zaś szanownemu panu gubernatorowi starostwa Naszego spiskiego, a także rozważnym i szanownym: komesowi XIII miast, sędziom, trybunom ludu, wspólnotom i wszystkim mieszkańcom i innym władzy Naszej podległych, znane niech będzie. Ponieważ jako zawsze w sprawiedliwych i możliwych pragnieniach Spiszan całe zadośćuczynienie i życzliwość okazana, tak i teraz przyrzeczenia tychże z serca płyną, nadto dla przychylnego rozwiązania dla punktów przez deputowanych z XIII miast, mianowicie nadzwyczajnych sędziów: Ludwika Sontag, sędziego Varalii [Spiskie Podgrodzie], i Grzegorza Reys, trybuna Góry Świętego Jerzego [Spiska Sobota], pod datą podaną w Lubicy dnia 4 lipca 1714 [roku], na zakończenie jest odpowiedź i szczerze przyrzeczone, że wszystkie i poszczególne przywileje i prawa ich całkowicie będą zachowane, i zapewne na miarę, porządek, i modłę pod szczęśliwym zarządem pobożnie zmarłego rodzica Naszego niech używają zwyczajową. To zaś wszystko, co po odejściu wspomnianego rodziciela Naszego³³⁷ przez jakieś wynalazki jest zaprzepaszczone i niweczone teraz i na zawsze, jako również i wypłata cenzusów zawłaszczonych przez Moskali³³⁸, przy okazji obecnej ruiny całkowicie zwrócone nadto oddane zostaną, i dla większej mocy tą rezolucję ręką Naszą własną podpisaną pieczęcią zwyczajową, aby opatrzeć uczyniliśmy. Wydane w Wiedniu dnia piętnastego miesiąca lipca, roku Pańskiego 1714.

T[eodor] Lubomirski

J[ózef] Karretty

Sekretarz

Dokument nr 24

Wiedeń, 17 lipca 1710 r.

Uniwersał Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do gubernatora zamku w Lubowli oraz urzędników starostwa spiskiego i obywateli 13 miast spiskich (w odpowiedzi na skargi mieszkańców Nowe Wsi Spiskiej), nakazujący przywrócenie dawnych praw dla wszystkich miast spiskich i zawieszenie kontrybucji.

³³⁷ Ojcem Teodora Lubomirskiego był Stanisław Herakliusz, zm. 16/17 I 1702 r. w Ujazdowie.

³³⁸ Wojska moskiewskie.

ArchSL, sygn.: SM D 6/26 – j. łac., XVIII w., (k. 49-50), 1 karta złożona, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 niezapisane, wymiary karty: 32,3/32,5 cm × 47,2 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,7/5,8 cm × 5,7/5,8 cm, przedstawiająca herb złożony z tarczą pięciopoliową, która ukazuje związki rodzinne (herby trudno czytelne). Pole centralne (tarcza) zawiera herb Szreniawa bez krzyża. Cztery pozostałe to herby krewnych, trudno czytelne, prawdopodobnie dolne lewe pole to herb Ligęzów Półkozic, dolne prawe pole – herb Krasieńskich Ślepowron, górne prawe pole – herb własny Ostrogskich i górne lewe pole – prawdopodobnie herb Pogoń. Całość w otoku z książeczą mitrą u góry. W otoku prawdopodobnie zapis w języku łacińskim: Theodorus Sacr. Rom. Imp. Princeps Lubomirius Comes in Wisnicz et Iaroslav. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 24

Viedeň, 17. júla 1710

Nariadenie spišského starostu Teodora Lubomirského gubernátorovi hradu v Lubovni, ako aj úradníkom Spišského starostovstva a obyvateľom 13 spišských miest (v odpovedi na sťažnosti obyvateľov Spišskej Novej Vsi) prikazujúce navrátenie starých práv všetkým spišským mestám a odloženie kontribúcií.

ArchSL, sig.: SM D 6/26 – lat. j., XVIII. st., (k. 49 – 50), 1 zložený list, 4 strany: 1 a 4 zapísané, 2 – 3 nezapísané, rozmerty listu: 32,3/32,5 × 47,2. Pečať na 1. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 5,7/5,8 × 5,7/5,8 cm.

Pečať predstavuje erb zložený z päťpolového štítu, ktorý poukazuje na rodinné zväzky (erby ťažko čitateľné). Ústredné pole (štít) obsahuje erb Szreniawa bez kríža. Štyri ostatné sú ťažko čitateľné erby príbuzných, pravdepodobne dolné ľavé pole je erb Ligęzów Półkozic, dolné pravé pole je erb Krasieńskich Ślepowron, horné pravé pole je vlastný erb Ostrogských a horné ľavé pole je pravdepodobne erb Pogoń. Celok v dvojacom orámovaní s kniežacou mitrou navrchu. V orámovaní nápis v latinskom jazyku: Theodorus Sacr IMP. Princeps Lubomirius Comes in Wisnicz et Iaroslav. Stav zachovania: zlý.

[k. 49]

Theodorus Constantinus Sacri Romani Imperii Princeps Lubomirski Comes in Wisnicz et Iaroslav, Sacratissimae Caesareae Regiaeque Ma[ies]t[atis] G[ene]ralis Campi Mareschal[li] Leütenant[ius] Capitaneus Scepusien[sis] etc.

Universis et singulis quorum quomodocunq[ue]³³⁹ interest aut interesse poterit signanter vero Magnifico Domino Governatori Arcis N[ost]rae Lublyo Comiti Iudicibus Tribunis plebis Universisq[ue] Communitatibus XIII Oppidorum N[ost]rorum Scepusiensium notum sit. Non parvo animi cum dolore Nos ex Supplici per Deputatos Nobis porrecto Libello magnam desolationem ac extremam ruinam eorundem XIII Oppidorum n[ost]rorum intellexisse, memores vero nonnullos Subditorum n[ost]rorum in dictis Oppidis existentium ex speciali gratia n[ost]ra et respectu hactenus certam libertate et praerogativa immunitatum gavisos fuisse atq[ue] hucusq[ue] gaudere, iniuria autem temporum modernorum ac summa necessitas id ipsum pati minime cum videatur, et vel maxime cum generationem unius, corruptionem alterius esse apertissime ex Supplici Libello Communitatis Igloviensis Nobis superinde porrecto animadvertamus. Adeoq[ue] praecipimus et serio demandamus quatenus non solum Igloviae, verum quotquot in dictis Oppidis n[ost]ris XIII passim inveniri possunt domus liberae, non consideratis Indultis qualibuscunq[ue]³⁴⁰ superinde sibi perclementer ac peculiariter a Nobis impertitis, ab hinc et promulgatione harum, ad omnia cuiuscunq[ue]³⁴¹ nominis et generis sine omni exceptione una cum aliis concurrant onera civibus ac Contributiones. Et quoniam ex pervasione et arbitrio nonnullorum Primatum saepedictorum XIII Oppidorum, ante quatuor³⁴² immediate annos, nonnullis certae sunt ademptae, reliquis vero impositae Marcae Oppidis, quae quidem impositio ad tempus tantummodo duratura, aequitas autem unicuiq[ue] suum tribuere iubet, cui contravenire non est bene, visum Nobis, immo volumus, et serio vigore harum praecipimus ac mandamus, gaudeat unumquodq[ue]³⁴³ oppidum Suis antiquissimis a Divis quondam Regibus sibi indultis Libertatibus, Praerogativis et Marcis, secundum quas omnes, tam ordinarias, quam extraordinarias cuiuscunq[ue]³⁴⁴ generis et speciei Contributiones deponendas esse decernimus. Quia vero iusta petenti non sit deneganda petitio, Supplicantium quoq[ue] Comitis ac XIII Iudicum ra[ti]o[n]e Iuris Gladii votis ex corde annuitur. Quare restituimus illis pristinam Libertatem, ita, ut ab hinc nullus amplius recursus fiat pro approbatione et Confirmatione Sententiae latae ad arcem, sed fruantur Libertate sua antiqua, volumus tamen ac praecipimus, ut iusta semper in iudicando distinctio, et stricta discernentia observetur criminum et facinor[um], nec facile Reus condemnetur, nisi prius optime perpensa[tion]is et trutinatis, status, Conditionis, Aetatis, necessitatis malitiae, temeritatis necnon aliis in hoc passu observari solitis circumstantiis non

³³⁹ = quomodocumque.

³⁴⁰ = qualibuscumque.

³⁴¹ = cuiuscumque.

³⁴² = quattuor.

³⁴³ = unumquodque.

³⁴⁴ = cuiuscumque.

ad L[itte]ram stricte sumendo. Haec omnia pro meliori fide et robore manu nostra subscripsimus, et Sigillo Maiori firmari fecimus. Viennae die 17 Mensis Iulii. Anno D[omi]ni 1716.

T[heodorus] Lubomirski

Per Cancelariam

Josephus ...inski

[k. 50v]

Improtocolatum in Protocollo arcis Lublyo die decima septima mensis Augusti anno D[omi]ni mill[esi]mo septingentesimo decimo sexto.

J.Karretty

Secretarius

[k. 49]

Teodor Konstanty, książę Świętego Rzymskiego Cesarstwa, hrabia na Wiśniczu i Jarosławiu, generalny marszałek polny Najświętszego Cesarsko-Królewskiego Majestatu, lejtnant, starosta spiski *etc.*

Wszystkim i pojedynczym, których w jakikolwiek sposób korzyść albo może być korzyść wyraźnie, zatem szanownemu panu gubernatorowi zamku Naszego w Lubowli, grafowi, sędziom, trybunom ludu i wszystkim wspólnotom XIII miast Naszych spiskich znane niech będzie. Z niemałym bólem serca z błagalnego pisemka przez delegatów do Nas skierowanego, wielkie wyludnienie i krańcową ruinę tychże trzynastu miast Naszych zauważyli, pomni zaś, że niektórzy z poddanych Naszych w wymienionych miastach znajdujący się, szczególną łaskawością Naszą i szacunkiem jak dotąd niezawodną wolnością i prerogatywą immunitetów cieszyli się, nadto aż dotąd cieszą się. Krzywda natomiast czasów obecnych, nadto najwyższa konieczność, to samo znosić najmniej, gdy jest widoczne, i chyba najbardziej, gdy powstawanie jednego, zepsucie drugiego jest najbardziej oczywiste, na błagalne pisemko wspólnoty Iglonii [Nowa Wieś Spiska] do Nas stamtąd skierowanego, zwracamy uwagę, a nawet spostrzegamy i poważnie powierzamy, na ile nie tylko w Iglonii [Nowa Wieś Spiska] zapewne, na tyle we wspomnianych XIII miastach Naszych znajdować się mogą wolne domy w rozproszeniu, bez przyjrzenia się dla siebie wszystkim indultom³⁴⁵

³⁴⁵ Indult – zezwolenie wydawane przez przedstawiciela władzy duchownej.

stamtąd uprzejmie i szczególnie przez Nas udzielonych, odtąd ogłoszeniem ich, do wszystkiego o każdej nazwie i rodzaju bez żadnego wyjątku razem z innymi schodzą się obciążenia dla obywateli, nadto kontrybucje. I ponieważ za perswazją i wolą niektórych dostojników często wspomnianych XIII miast, przed czterema bezpośrednio laty, dla niektórych pewne zostały odjęte, pozostałym zaś miastom nałożone marki, które zapewne nadaniem tylko na pewien czas trwają, równość natomiast dla każdego z osobna udzielić nakazuje, czemu sprzeciwiać się nie jest dobre, wiadome dla Nas, w każdym razie chcemy, i poważnie mocą tych [pism] nakazujemy i polecamy, niech cieszy się każde z osobna miasto swoimi najdawniejszymi od Bożych niegdyś królów dla nich indultami, swobodami, prerogatywami i markami, wedle których wszyscy, tak zwyczajne, jak nadzwyczajne każdego rodzaju i kształtu kontrybucje mają być odstawiane, ustanawiamy. Ponieważ zaś sprawiedliwa petycja dla proszącego nie jest zabroniona, błagających także grafa i XIII sędziów z racji prawa miecza³⁴⁶, obietnicami z serca płynie. Dlatego przywracamy im wcześniejszą wolność, w ten sposób, że od tej chwili żaden większy rekurs³⁴⁷ nie stanie się bez aprobaty i potwierdzenia sentencji wydanej na zamku, lecz niech korzystają z wolności swojej dawnej, chcemy jednakże i nakazujemy, aby sprawiedliwe zawsze rozdzielenie w orzekaniu, i dokładne rozróżnienie występków i czynów było zauważone, aby łatwo oskarżony nie został uznany winnym, chyba że wcześniej najlepiej w zrozumieniu i wyważeniu stanu, położenia, wieku, konieczności podstępności, lekkomyślności, a także innych w tym tropie mające być brane pod uwagę zwykłe okoliczności, nie co do litery dokładnie spożytkowane, to wszystko dla większej wiarygodności i mocy, ręką Naszą podpisaliśmy i pieczęcią większą umocnić uczyniliśmy. W Wiedniu, dnia 17 miesiąca lipca, roku pańskiego 1710.

T[eodor] Lubomirski

Przez kancelarię Józef Mu[szy?]ński³⁴⁸

[k. 50v]

Zaprotokołowane w Protokole zamku w Lubowli dnia siedemnastego sierpnia roku Pańskiego 1716.

J[ózef] Karetty

Sekretarz

³⁴⁶ Prawo miecza – przyznawane niektórym feudałom i miastom do sądenia spraw zagrożonych karą śmierci i jej wykonywania.

³⁴⁷ Rekurs – odwołanie się do wyższej instancji sądowej.

³⁴⁸ Nie zidentyfikowany.

Dokument nr 25

Warszawa, 16 (miesiąc nieczytelny) 1735 r.

List Teodora Lubomirskiego, starosty spiskiego, do urzędników i mieszkańców starostwa spiskiego, w którym zakazuje handlu miedzią i innymi towarami z cudzoziemcami oraz przewożenia ich przez granicę Królestwa Węgierskiego do Polski z pominięciem daniny (podatku) tzw. trzydziestej części pod karą przewidzianą w prawie.

ArchSL, sygn.: SM D 6/27 – j. łac., XVIII w., (k. 51-52), 1 karta złożona, 4 strony: 1 zapisana, 2-4 niezapisane, wymiary karty: 23,4/23,7 cm × 37,7/37,8 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 5,7/6 cm × 7,3 cm, przedstawiająca prawdopodobnie herb Szreniawa bez krzyża z mitrą książęcą wieńczącą całość w otoku. Stan zachowania: bardzo zły.

Dokument č. 25

Varšava, 16. (mesiac nečitateľný) 1735

List spišského starostu Teodora Lubomirského úradníkom a obyvateľom Spišského starostovstva, v ktorom zakazuje obchod s meďou a inými tovarmi s cudzozemcami, ako aj ich prevoz cez hranice Uhorského kráľovstva do Poľska s pominutím dane, tzv. tridisiatku pod trestom stanovenej pokuty.

ArchSL, sig.: SM D 6/27 – lat. j., XVIII. st., (k. 51 – 52), 1 złożony list, 4 strony: 1 zapísaná, 2 – 4 nezapísané, rozmery listu: 23,4/23,7 × 37,7/37,8 cm. Pečať na 1. strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 5,7/6 × 7,3 cm. Pečať predstavuje pravdepodobne erb Szreniawa bez kríža s kniežacou mitrou korunujúcou celok v orámovaní. Stav zachovania: veľmi zlý.

[k. 51]

Theodorus Lubomirski Sacri Romani Imperii Princeps Comes in Wisniz et Iarosław Palatinus Cracoviensis, Scepusiensis etc. Capitaneus, Insignis Aurei Velleris Eques, Sacrae Caes[are]ae Reg[i]ae Maiestatis Generalis Campi Mareschalli, Locumtenens

Non ingoramus ex eo tempore quo fama ad nos pervenit, nonnullos subditorum nostrorum aliorumq[ue] qui dictis nostris obedientiam³⁴⁹ praestare tenentur, ausos fuisse contra expressa mandata quae plus una vice hac de re emanaverunt, cuprum, cuius commercium absolute

³⁴⁹ = oboedientiam.

prohibitum esse sciunt cum exteris, alia[ue] in fraudem Tricesimae quae Sacrae Caes[are]ae Reg[i]aeq[ue] Maiestati omnino debetur, noctu dieq[ue] per vias obliquas et devia loca sub praetextibus varii doli extra limites Hungariae transvehi in Poloniam. Quo ausu mandatis nostris obedire³⁵⁰ negantes iura inter vicinos omni fide colenda consulto turbant imo frangunt, dissidiorum atque diffidentiarum causas multiplicant ac omnium malorum et damnorum quae exinde sequuntur se reos faciunt. Quapropter iis maximam indignationem nostram hisce presentibus³⁵¹ notam testatamq[ue] facere constituimus simulq[ue] omnibus ac singulis nostris Terrae Scepusiensis subditis Officialibus aliisq[ue] qui iussibus nostris parent cupri cum exteris commercia aliarumq[ue] rerum clandestinam et ad defraudandam Tricesimam factam devectionem sub poena quam leges dicunt, serio ac reiteratim inhibemus. Et ne quis praesumat nescivisse aut aliam fuisse mentem nostram volumus ut omnibus supra dictis quam citissime publicetur. In cuius maiorem fidem hoc Universale Mandatu[m] [manu nostra?] subscripsimus et sigillo nostro muniri curavimus. Datum Varsaviae d[ie] 16 anno Domini MDCCXXXV.

T[heodorus] Lubomirski
Pal[atinus] Craco[viensis]
Alii Merzdorf Secret[arius]

[k. 51]

Teodor Lubomirski, książę Świętego Rzymskiego Cesarstwa, hrabia na Wiśniczu, i Jarosławiu, wojewoda krakowski, spiski *etc.* starosta, rycerz Orderu Złotego Runa,³⁵² generalny marszałek polny Świętego Cesarsko-Królewskiego Majestatu, namiestnik.

Nie ignorujemy od tego czasu, jak pogłoska do Nas dotarła, że niektórzy z poddanych Naszych i inni, którzy słowom naszym posłuszeństwo okazywać są zobowiązani, odważyli się przeciwko wydanym poleconiom, które bardziej jednym aspektem o tej sprawie przemówiły, miedź, której handel z cudzoziemcami absolutnie zabroniony został wiedzą i inne na stratę daniny trzydziestej części, która Świętemu Cesarsko-Królewskiemu Majestatowi całkowicie jest należna, dniem i nocą, przez drogi boczne i miejsca niedostępne pod postaciami wszelakiego podstępny przez granice Węgier jest przewożona do Polski. Z jakimże zuchwalstwem, przeciwstawiając się posłuszeństwu poleceń Naszych, celowo burzą prawa

³⁵⁰ = oboedire.

³⁵¹ = praesentibus.

³⁵² Order Złotego Runa – order przyznawany przez dom panujący Habsburgów.

między sąsiadami z całą wiarą pielęgnowane, a nawet łamią, mnożą sprawy sprzeczne i podejrzone, nadto całego zła i szkód, które w następstwie podążają, czynią się oskarżonymi. Dlatego dla tych największe oburzenie Nasze, tymi obecnymi [pismami] znak oczywisty uczynić postanowiliśmy i jednocześnie wszystkim i poszczególnym poddanym Naszym ziemi spiskiej, oficjelom i innym, którzy rozkazom Naszym podlegają. Handlowanie miedzią z cudzoziemcami i innymi rzeczami potajemnym uczynionym przewozem i oszukańczym dla daniny trzydziestej części pod karą, którą prawa orzekają, poważnie i ponownie stosujemy. I aby nikt nie tłumaczył się, że nie wiedział, chcemy, alboż inny Nasz zamysł był, aby wszystkim powyżej wymienionym jak najszybciej zostało ogłoszone. Na większą wiarygodność tego powszechne polecenie własną Naszą ręką podpisaliśmy i pieczęcią naszą opatrzyć zadbaliliśmy. Wydane w Warszawie, dnia 16[...] roku Pańskiego 1735.

T[eodor] Lubomirski,
Wojewoda Krakowski

Al[eksander] Merzdorf
Sekretarz³⁵³

Sygnatura SM D 11

ArchSL, sygn.: SM D 11/1-53 + 2, czyli łącznie 55, nr teczki 137, j. pol., j. łac., j. niem. – XVII/XVIII w. (lata 1601-1681 i 1728-1737), wym.: 33,2 cm x 22,2 cm, fascykuły – karty: 92 (184 strony), stara sygnatura II/65. Oprawa współczesna, paginacja 1-71, dodatek k. 1-21, dokumenty wewnątrz – luźne kartki różnej wielkości.

Opis: *Potwierdzenia zapłaty cla, dziesięciny i innych podatków i powinności 13 miast spiskich.*

Wybrane do przedstawienia:

D11/1-4, 6, 11-13, 25, 29, 32, 35, 39,41-47, 49, 53.

Signatúra SM D 11

ArchSL, sig.: SM D 11/1 – 53 + 2, teda spolu 55, č. zložky 137, pol. j., lat. j., nem. j. – XVII./XVIII. st. (roky 1601 – 1681 a 1728 – 1737), rozmery: 33,2 × 22,2 cm, fascikle – listy: 92 (184 strán), stará signatúra II/65. Súčasná väzba, číslovanie 1 – 71, dodatok číslovania 1 – 21, dokumenty vo vnútri – voľné listy rôznej veľkosti.

Popis: *Potvrdenia platby cla, desiatku a iných daní a povinností 13 spišských miest.*

Vybrané na prezentáciu:

D11/1 – 4, 6, 11 – 13, 25, 29, 32, 35, 39, 41 – 47, 49, 53.

³⁵³ Nie zidentyfikowany.

Dokument nr 26

Zamek w Lubowli, 14 listopada, 21 i 24 grudnia 1601 r.

Rozliczenia czynszu pomiędzy grafem 13 miast spiskich a Sebastianem Lubomirskim, starostą spiskim, oraz podstarościm spiskim Janem Łodzińskim na sumę 1030 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 11/1 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 2-3), 2 karty, 4 strony: 1-2 i 4 zapisane, 3 niezapisane, wymiary karty: 32 cm × 21,5 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 26

Hrad v Lubovni, 21 decembra, 21 i 24 novembra 1601 r.

Vyúčtovanie činže medzi grófam 13 spišských miest, spišským starostom Sebastiánom Lubomirským a spišským podstarostom Jánom Łodzińským na sumu 1 030 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 11/1 – poł. j. a lat. j., XVII. st., (čís. 2 – 3), 2 listy, 4 strony: 1 – 2 a 4 zapisane, 3 prázdna, rozmetry listu: 32 × 21,5 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 2]

A to czynsz [na] Świętego Marcina³⁵⁴ przysądzony.

A[nn]o 1601 d[ie] 14 Novembr[is] porachowałem się z grafem, co mi położyli na liczbę

Naprzód łańcuchów dwa za nie fl[orenów] 1/16/solidi 2

Item³⁵⁵ żelaza sztuk 8, w których cetnarów 2 za nie fl[orenów] 4/20/

Item sto buksów³⁵⁶ do rur za nie fl[orenów] 6/20

Item czekanów³⁵⁷ dwadzieścia za nie fl[orenów] 4/13/6

Item zawiasy dwa za nie gr[oszy] 20

Panom gwoździ łańcuchowych 12 tysięcy za nie fl[orenów] 26/6/ dwa szelągi

Dostaną go miasta

Panom gwoździ gontowych 6 tysięcy za nie fl[orenów] 4

Item mnie gontowych gwoździ 30000 za nie fl[orenów] 19/20

Item łańcuchowych gwoździ 5000 za nie fl[orenów] 11/3/6

Item podków 400 za nie fl[orenów] 13/6/dwa szelągi

Item hufnali³⁵⁸ 300 za nie gr[oszy] 20

Item sto szyn żelaza za nie fl[orenów] 13/6/dwa szelągi

³⁵⁴ Św. Marcina 11 listopada.

³⁵⁵ Także, również.

³⁵⁶ Zaczepy do rur.

³⁵⁷ Rodzaj dawnej broni w postaci kija z młotkiem na końcu.

³⁵⁸ Gwoździe do podkuwania koni; gwoździe do podków.

Item dziesięć cetnarów żelaza za nie fl[orenów] 22

Item łatnych gwoździ fasek 2 w każdej po pięć tysięcy za nie florenów 22

Item gontowych gwoździ beczka, w której trzydzieści tysięcy za nie fl[orenów] 19/20

Item sukna libickiego dwa postawy³⁵⁹ za nie fl[orenów] 12

Suma za to przyjdzie fl[orenów] 181/15/polskich

*In facit*³⁶⁰ fl[orenów] 90 gr[oszy] 45

Item tegoż dnia przy rachunku *datum in paratis*³⁶¹ złotych czerwonych sześćset sześćdziesiąt i sześć, a z tym wszystkim wydatkiem *facit in aureo* fl[orenów] 757/12/

Restant dodać fl[orenów] *in aureo* dwieście siedemdziesiąt i dwa, gr[oszy] 48/

Seb[astian] Lubomirski C. B.

ma[nu] p[ropria]

[k.2v]

Pisał *Domini* Je[g]o M[oś]ci³⁶² Starego Miasta *die 12 De[cembris]*. Aby resztę czynszu *Sancti Martini*³⁶³ od grafa wziął, to jest złotych czerwonych dwieście siedemdziesiąt i dwa i gr[oszy] 48. Które czerwone złote odesłałem J. W. M[oś]ci do Starego Miasta przez Damiana sołtysa Jarzembkiego. Na zamku *d[ie] 21 D[ecembris]*

Jan Łodziński³⁶⁴ pod[starości] lub[owelski]
*m[anu] p[ropria]*³⁶⁵

Item die 24 Decemb[ris] przysłał mi graf 13 miast resztę do tej pierwszej reszty czynszu należących fl[orenów] aud[?] ³⁶⁶osiem³⁶⁷, które ja mam odesłać J. W. M[oś]ci³⁶⁸

Jan Łodziński
m[anu] p[ropria]

[k. 3v]

*Civita[tem] Causaq[ue] Anni 1601 in S. Martini addit[is] libertus*³⁶⁹ [...] ³⁷⁰

³⁵⁹ Postaw – staropolska jednostka miary, wynosząca 27-62 łokci, odmienna w różnych rejonach.

³⁶⁰ Czyni.

³⁶¹ Dane w.

³⁶² Chodzi o Sebastiana Lubomirskiego.

³⁶³ Świętego Marcina.

³⁶⁴ Jan Łodziński, herbu Radwan. To prawdopodobnie ten wymieniany w herbarzach pod datą 1585 r.

³⁶⁵ Ręką własną.

³⁶⁶ Wyraz trudno czytelny.

³⁶⁷ Zapis trudno czytelny – skrót do sumy sto dziewięćdziesiąt dwa i czterdzieści osiem groszy.

³⁶⁸ Chodzi o Sebastiana Lubomirskiego.

³⁶⁹ Podatki miast w 1601 roku na świętego Marcina z dodatkowymi zwolnieniami.

³⁷⁰ Wyraz trudno czytelny.

Dokument nr 27

Zamek w Lubowli, 9 listopada 1605 r.

Poświadczenie rozliczenia czynszu 13 miast spiskich z pisarzem zamkowym na sumę 283 złotych (sporządzone przez Sebastiana Lubomirskiego starostę spiskiego na co wskazuje charakter pisma).

ArchSL, sygn.: SM D 11/2 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 4-5), 2 karty, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 3 i 4 niezapisane, wymiary karty: 33,4 cm × 21,3 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 27

Hrad v Lubovni, 9 novembra 1605 r.

Potvrdenie vyúčtovania činže 13 spišských miest s hradným pisárom na sumu 283 zlatých [zostavené spišským starostom Sebastiánom Lubomirským, čo dokumentuje charakter pisma].

ArchSL, sig.: SM D 11/2 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (čís. 4 – 5), 2 listy, 4 strany: 1 a 4 zapísaná, 3 a 4 prázdne, rozmery listu: 33,4 × 21,3 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 4]

A[nn]o 1605 die 9 Nove[mbris]³⁷¹ oddałem pisarz[owi] czynszu z 13 miast [na] Ś[więtego] Marcina czerwonych złotych pięćset sześćdziesiąt sześć. Item w monecie dali fl[orenow] in aureo 283.

Item za wina, co nam je kupili pięć beczek, defalkują³⁷² sto i dziewięć czerwonych złotych i gr[oszy] 58.

Item za gwoździe gontowe, łatne sześć gorzałczanych garnców aurei 64/4/

[...] ³⁷³ dwa czerwone złote defalkuję.

Restat³⁷⁴ przy nich siedem czerwonych złotych, które nie przyjął za gwoździ szesnaście tysięcy, co na poprawę zamku dali, a jeden z tych posłali.

[k. 5v]

Quietantia super censu S. Martini ex 13 oppidis Scepusien ab Illustri D[omi]ni...³⁷⁵

³⁷¹ Listopad.

³⁷² Potrącają, opuszczają.

³⁷³ Wyraz nieczytelny.

³⁷⁴ Pozostało.

³⁷⁵ Kwit (rewers) wcześniejszego czynszu z 13 miast spiskich od znakomitych panów...

Dokument nr 28

(Zamek w Lubowli), 26 marca 1605 r.

Poświadczenie oddania czynszu z 13 miast spiskich w wysokości 1025 czerwonych złotych przez podstarościego Jana Łodzińskiego, wydane przez Sebastiana Lubomirskiego, starostę spiskiego.

ArchSL, sygn.: SM D 11/3 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 6), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane, wymiary karty: 32 cm × 21,5 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 28

[Hrad v Lubovni], 9 novembra 1605 r.

Potvrdenie odovzdania činže z 13 spišských miest vo výške 1 025 červených zlatých podstarostom Jánom Łodzińským, vystavené spišským starostom Sebastiánom Lubomirským.

ArchSL, sig.: SM D 11/3 – poł. j. a lat. j., XVII. st. [26. marca 1605], (čís. 6), 1 list, 2 strony: 1 – 2 zapísané, rozmery listu: 32 × 21,5 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 6]

A[*nno*] 1605 die 26 Martii³⁷⁶ oddał mi Łodziński, podstarości mój lubowelski, czynszu środopostnego od trzynastu miast tysiąc dwadzieścia i pięć czerwonych złotych [...] ³⁷⁷ co na gwoździe dziesięć czerwonych złotych, [...] ³⁷⁸ dwa czerwone złote, a i monetą dali część, tedy po dwa grosze powinni dodać do każdego czerwonego złotego i pięć czerwonych *modo*³⁷⁹ dali [...] ³⁸⁰ złote dudków z tych dali i tak reszty przy nich zostało złotych polskich 77/20, które powinni dodać i odesłać podstarościemu.

Seb[astian] Lubomirski

C.W.³⁸¹

m[anu] p[ropria]

[k. 6v]

[...] ³⁸²

³⁷⁶ Rok 1605 dnia 26 marca.

³⁷⁷ Trudno czytelny wyraz.

³⁷⁸ J. w.

³⁷⁹ Jedynie lub tylko.

³⁸⁰ Wyraz trudno czytelny.

³⁸¹ Castelan Wojnicki – kasztelan wojnicki.

³⁸² Trudno czytelne wyrazy.

Dokument nr 29

Stare Miasto, 24 czerwca 1605 r.

Potwierdzenie rozliczenia czynszu przez pisarza lubowelskiego Hanusza Huldtreicha, otrzymanego od grafa 13 miast spiskich na sumę 1800 złotych i 29 groszy, wraz z informacją od Sebastiana Lubomirskiego o zaległości 327 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 11/4 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 7), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane, wymiary karty: 25,4 cm × 21,8 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku o wymiarach: 2,5 cm × 2 cm.

Dokument č. 29

Staré mesto 24 júna 1605 r.

Potvrdenie vyúčtovania činže ľubovnianskym pisárom Hanusom Huldtreichom, získanej od grófa 13 spišských miest na sumu 1 800 zlatých a 29 grošov s informáciou od Sebastiana Lubomirského o nedoplatku 327 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 11/4 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (čís. 7), 1 list, 2 strony: 1 – 2 zapisané, rozmiery listu: 25,4 × 21,8 cm. Pečať na 1 strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmiery pečate: 2,5 × 2 cm.

[k. 7]

Anno D[omi]ni 160 quinto die 24 Junii³⁸³ oddał Mi Hanus[z] Huldtreich, pisarz Mój lubowelski, ad rationem³⁸⁴ czynszu Świętego Jana Chrzciciela³⁸⁵ od grafa z miast spiskich złotych polskich tysiąc osiemset i groszy dwadzieścia i dziewięć, inkludując sumę wzwyż mianowaną za owce złotych dwadzieścia i cztery, za gwoździ gontowych 10 000, uczyni złotych osiem. Za blachy miedziane i gwoździe, i za kraty dwie żelazne złotych sześć i groszy szesnaście. Za buksów³⁸⁶ dwieście i gwoździ łatnych dwa tysiące, uczyni za to złotych siedemnaście, z których pieniędzy, co oddał jako i z tej dystrybucji, kwituję go i wolnym czynię. Na co się ręką Swą własną podpisuję i pieczęć przyciśnięciem kazał. Dan w Starym Mieście et die Anno quo supra³⁸⁷.

Restant dodaj tego czynszu Ś[więtego] Jana³⁸⁸ złotych polskich trzysta dwadzieścia i siedem, a zaś teraz zaraz, aby oddali dla płacenia hajduków³⁸⁹.

³⁸³ Roku Pańskiego 160-piątego, dnia 24 czerwca.

³⁸⁴ Dla obliczenia.

³⁸⁵ Św. Jana Chrzciciela 24 czerwca.

³⁸⁶ Części do instalacji wodnej doprowadzającej wodę do zamku.

³⁸⁷ Który rok i dzień jak wyżej.

³⁸⁸ Św. Jana Chrzciciela 24 czerwca.

Item zostali też część S[ancti] Martini czynszu fl[orenów] 70/

Seb[astian] Lubomirski

Castelian Wojnicki

m[anu] p[ropria]

[pieczęć herbowa]³⁹⁰

*In solutionem Haidorum 28 Junii tradita est sua restantia*³⁹¹

Dokument nr 30

Zamek w Lubowli, 20 maja 1611 r.

Poświadczenie Stanisława Wiernka, podstarościego lubowelskiego, o oddaniu 567 florenów przez burgrabiego 13 miast spiskich wraz z winem i suknem.

ArchSL, sygn.: SM D 11/6 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 9), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane, wymiary karty: 15,8 cm × 21,6 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 1,1 cm × 0,9 cm.

Dokument č. 30

Hrad v Lubovni, 20. mája 1611 r.

Potvrdenie ľubovnianskeho podstarostu Stanislava Wiernka o odovzdaní 567 zlatých grófom 13 spišských miest spolu s vínom a súknom.

ArchSL, sig.: SM D 11/6 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (čís. 9), 1 list, 2 strony: 1 – 2 zapísané, rozmery listu: 15,8 × 21,6 cm. Pečať na 1 strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmery pečate: 1,1 × 0,9 cm.

[k. 9]

Stanisław Wiernek³⁹² z Łososiny, podstarości lubowelski i XIII miast spiskich, zeznamam tem swoim terazniejszym pisaniem, że mi oddał pan graf *residentatem census rathe S[ancti] Joannis*³⁹³ *fl[orenum]* 567 drugie *S[ancti] Joannis* J[ego] M[o]ść do rąk oddał i wina płacił, i materie oddał wedle rejestru ręką jego podpisanego. Dla lepszej wiary

³⁸⁹ Żołnierze najemni do walki ze zbójnikami.

³⁹⁰ Zamazany herb Śreniawa.

³⁹¹ Na zapłacenie hajduków (straży zamkowej) 28 czerwca wydana niezwłocznie będzie

³⁹² Wymieniony u Kaspra Niesieckiego, wiadomo, że pieczętował się herbem Janina. K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. IX, Lipsk 1842, s. 308.

³⁹³ Św. Jana 24 czerwca.

i pewności ręką swą piszę z pociśnieniem pieczęci swej. *Datu[m] Lublo20 Maii A[nno]* 1611³⁹⁴.

D[ie] ut supra manu

[pieczęć sygnetowa herbowa]³⁹⁵

[k. 9v]

Qietantia S.[ancti] Joannis A[nn]o 1611³⁹⁶

Dokument nr 31

Podoliniec, 24 czerwca 1621 r.

*Potwierdzenie, że Stanisław Otwinowski, podstarości podoliniecki, odebrał ratę czynszu od grafa 13 miast spiskich Jana Milletera, w wysokości 1600 złotych za wiedzą Hieronima z Przylęka Przylęckiego, stolnika krakowskiego*³⁹⁷.

ArchSL, sygn.: SM D 11/11 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 14-15), 2 karty, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 niezapisane, wymiary karty: 37,7 cm × 22,2 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 2,3 cm × 1,7 cm.

Dokument č. 31

Podolin 24. júna 1621

*Potvrdenie, že podolínsky podstarosta Stanislav Otwinowski prevzal splátku činže od grófa 13 spišských miest Jána Miletera vo výške 1 600 zlatých s vedomím krakovského stolníka Hieronýma Przylęckého z Przylęka.*³⁹⁸

ArchSL, sig.: SM D 11/11 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (čís. 14 – 15), 2 listy, 4 strany: 1 a 4 zapísané, 2 a 3 prázdne, rozmery listu: 37,7 × 22,2 cm. Pečať na 1 strane, vytlačená, pečatný vosk, rozmery pečate: 2,3 × 1,7 cm.

[k. 14]

Stanisław Otwinowski³⁹⁹, podstarości podoliniecki, odebrałem od czynszu pana Jana Milletera⁴⁰⁰, grafa 13 miast spiskich, *ad rationem* raty świętojański[ej] czerwonych złotych

³⁹⁴ Dan w Lubowli 20 maja roku 1620.

³⁹⁵ Na pieczęci herb Janina.

³⁹⁶ Kwit na św. Jana 1611 r.

³⁹⁷ Hieroniśm z Przylęka Przylęcki, herbu Szreniawa, stolnik krakowski (1616-1637), chorąży krakowski (1636), kasztelan sądecki (1636-1637), zm. 1637 r., *Urządnicy województwa krakowskiego...*, s. 54, 103, 120, 253.

³⁹⁸ Hieroným z Przylęka Przylęcki, erbom Szreniawa, krakovský stolník (1616 – 1637), krakovský zástavník (1636), sandecký kastelán (1636 – 1637), zomrel v roku 1637, *Urządnicy województwa krakowskiego...*, s. 54, 103, 120, 253.

tysiąc i sześćset pana grafa uznaniem Je[g]o M[o]ści pana stolnika kwituję. *Datum* w Podolińcu *die 24 Junii A[nn]o D[omin]i* 1621⁴⁰¹.

Hieronim Przyłęcki

Z Przyłęka Stolnik Kra[kowski] [pieczęć herbowa sygnetowa]⁴⁰²

*Item ut supra*⁴⁰³

[k. 15v]

Quietants festi S[ancti] Jo[annis] anno Domini 1621 *Junii*.

Ib /1006 *aureos*⁴⁰⁴

Dokument nr 32

Zamek w Lubowli, 30 listopada 1671 r.

Odbiór dziesięciny z miast spiskich przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego.

ArchSL, sygn.: SM D 11/12 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 16), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane, wymiary karty: 26,7 cm × 19,9 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 1,4 cm × 0,8 cm.

Dokument č. 32

Hrad v Lubovni, 30. novembra 1671

Prevzatie desiatkuzo spišských miest spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským.

ArchSL, sig.: SM D 11/12 – pol. j. a lat. j., XVII st., (čís. 16), 1 list, 2 strony: 1 – 2 zapisané, rozmiery listu: 26,7 × 19,9 cm. Pečať na 1 strane, vytlačená v pečatnom vosku, rozmiery pečate: 1,4 × 0,8 cm.

[k. 16]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast trzynastu spiskich, pieniędzy dziesięcinnych na Ś[więty] Marcin w roku 1671 przypadających złotych ośm tysięcy, które odebrawszy kwituję P[ana] grafa. *Datum* w Zamku Lubowelskim *d[ie] 30 9-bris [Novembris] 1671*.

J[an] Tworzyjański⁴⁰⁵

³⁹⁹ Stanisław Otwinowski, brak bliższych danych. Wiadomo, że ród pieczętował się herbem Gryf.

⁴⁰⁰ Jan Milleter był grafem spiskim w latach 1621-1622 i 1633-1636.

⁴⁰¹ Dan w (Podolińcu) dnia 24 czerwca roku pańskiego 1621.

⁴⁰² Pieczęć z herbem Szreniawa.

⁴⁰³ Tak jak powyżej.

⁴⁰⁴ Kwit na święto świętego Jana roku pańskiego 1621, czerwiec, na 1006 złotych.

[p. 16v]

Quietans [...] ⁴⁰⁷ *fl[orenum]* 8000 *An[n]o* 1671**Dokument nr 33***Zamek Lubowelski, 30 czerwca 1622 r.**Rozliczenie z polecenia Stanisława Lubomirskiego, starosty spiskiego, sumy 5000 florenów od 13 miast spiskich na wyprawę turecką w 1621 roku, przez Jana z Nieradzy Nieradzkiego z grafem 13 miast spiskich Janem Milleterem.*

ArchSL, sygn.: SM D 11/13 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 17-18), 1 karta, 2 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 niezapisane, wymiary karty: 31,4 cm × 20,7 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 1,7 cm × 1,3 cm.

Dokument č. 33*Hrad v Lubovni, 30. júna 1622 r.**Vyúčtovanie sumy 5 000 florénov z 13 spišských miest na tureckú výpravu v roku 1621 Jánom z Nieradzy Nieradzským s grófom 13 spišských miest Jánom Milleterom z nariadenia spišského starostu Stanislava Lubomirského.*

ArchSL, sig.: SM D 11/13 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (čís. 17 – 18), 1 list, 2 strony: 1 a 4 zapisane, puste 2 a 3, rozmiery listu: 31,4 × 20,7 cm. Pečať na 1. strane, vytlačena, pečatný vosk, rozmiery pečate: 1,7 × 1,3 cm.

[k. 17]

Za nakazaniem Jaśnie Wielmożn[ego] JM Pana Stanisława hrabi na Wiśniczu Lubomirskiego, podczaszego i hetmana polnego koronnego, sandomierskiego, spiskiego, białocerkiewskiego, rohatyńskiego starosty, Pana mego, uczyniłem dostateczne porachowanie z panem Janem Milleterem, grafem trzynastu miast spiskich. A to strony sum pięć tysięcy złotych pozwolonych Jegomości z miast spiskich na expeditią⁴⁰⁸ turecką w roku tysięcznym sześćsetnym dwudziestym pierwszym, którą to sumę złotych pięć tysięcy zapłacili tym sposobem. Naprzód na płacę piechocie zamku lubowelskiego oddali gotowemi pieniędzmi

⁴⁰⁵ Jan Tworzyjański herbu Jastrzębiec, wymieniany jako urzędnik podstarości gubernator państwa spiskiego w 1666 r., zm. w 1674 r.

⁴⁰⁶ Na pieczęci herb Jastrzębiec.

⁴⁰⁷ Trudno czytelny wyraz.

⁴⁰⁸ Wyprawę.

złotych tysiąc osiemset trzydzieści pięć, groszy siedemnaście do rąk pana Feketiego, sługi JM, na zaciąg Węgrów złotych sześćset. Za wina beczek trzydzieści na potrzebę Jegomości, różne kupowane, a do Wiśnicza odsyłane, wydali złotych tysiąc sześćset osiemdziesiąt i cztery i groszy czternaście. Za szable, śmigownice⁴⁰⁹, podkowy, gwoździe łatne i gontowe, żelazo, buksze i inne potrzeby do Wiśnicza odsyłane i tu na zamkową potrzebę wydali złotych osiemset osiemdziesiąt i dziewięć, groszy dwadzieścia.

Na to wszystko pokazali kwity JM Panu Łodzińskiemu, podstaroście mu tutecznemu. A jest tego wydatku in suma złotych cztery tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt. Do rąk mych oddali ostatek złotych dziesięć. Na to pisanie ręki mej własnej pieczęcią moją zapieczętowane. *Datum* Panu grafowi na zamku lubowelskim, roku tysięcznego sześćset dwudziestego wtorego, dnia ostatniego czerwca.

Jan Nieradzki z Nieradzy⁴¹⁰

[Pieczęć herbowa]⁴¹¹

[k. 18v]

*Quietans fl 5000uber. Die S. Joannis provi 13 notary d[...] 1621.....*⁴¹²

Dokument nr 34

Zamek w Lubowli, 15 września 1651 r.

Odbiór dziesięciny z 13 miast spiskich przez Stefana Lubowieckiego w Lubowczy, podstarościego spiskiego, od grafa tychże miast na sumę 8000 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 11/19 – j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 27-27a), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane, wymiary karty: 26,8 cm x 20,4 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 34

Hrad v Lubovni, 15. septembra 1651

Prevzatie desiatku z 13 spišských miest spišským podstarostom Štefanom Lubowieckým z Lubowczy od grófa týchže miest na sumu 8 000 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 11/19 – lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 27-27a), 1 list, 2 strony: 1 – 2 zapisane: 26,8 x 20,4 cm. Chýbajúca pečať.

⁴⁰⁹ Rodzaj ciężkiego działa artyleryjskiego.

⁴¹⁰ Brak bliższych danych. Wiadomo, że ród pieczętował się herbem Kolumna.

⁴¹¹ Pieczęć z herbem Kolumna.

⁴¹² Zapis w języku niemieckim i łacińskim – kwit 5000 florenów [...] dzień św. Jana 13, 1621.

[k. 27]

D[ominus] Comes XIII oppidor[um] Scepusien[sium] summam octo(?) millium florenor[um]
quotannis solvi debitam reddidit de qua quietatur in arce Lublo d[at]um 15 7bris(?) 1651

Stephanus a Lubowcze Lubowiecky

Arcis Lublo .. Vice Cap[it]ane]us

[k. 27av]

Dopisek inną ręką: Qu... dat. 1651 ...

...dat. 15 7bris

[k. 27]

Pan graf XIII miast spiskich kwotę ośmiu tysięcy florenów, winną uiszczać co roku, zapłacił,
od którego zobowiązania pieniężnego został uwolniony na zamku w Lubowli, dane 15
września 1651.

Stefan z Lubowca Lubowiecki⁴¹³

Wicestarosta na zamku w Lubowli

[k. 27a v]

... dane 1651

... dane 15 września ...

Dokument nr 35

Zamek w Lubowli, 11 sierpnia 1653 r.

*Poświadczenie Wojciecha Regulskiego, burgrabiego zamku lubowelskiego, o odebraniu od
grafa spiskiego 600 złotych za trzy beczki wina.*

ArchSL, sygn.: SM D 11/25 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 33), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane,
wymiary karty: 7,5 cm × 20,6 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 35

Hrad v Lubovni, 11. augusta 1653 r.

⁴¹³ Jan z Lubowca lub Lubowcza Lubowiecki herb Kuszaba, zausznik Lubomirskich, chorąży krakowski od 1657r., zmarł między 1658 a 1659 r., pochowany w kościele karmelitów w Wiśniczu, *Urzednicy województwa krakowskiego, spisy...*, s. 239 oraz J. Kurtyka, *Starostwo spiskie...*, s. 531.

Osvedčenie kastelána ľubovnianskeho hradu Vojtecha Regulského o prevzatí 600 zlatých od spišského grófa za tri sudy vína.

ArchSL, sig.: SM D 11/25 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (čís. 33), 1 list, 2 strany: 1 – 2 zapísané, rozmery listu: 7,5 × 20,6 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 33]

Znam tym opisaniem moim, zem odebrał od pana grafa spiskiego za trzy beczki wina złotych polskich sześćset, na co dla lepszej pamięci daję to opisanie moje. Na zamku lubowelskim *die 11 Augusti 1653.*

Wojciech Regulski⁴¹⁴

[k. 33v]

[Jerzy Regulski, burgrabia zamku, kwituje odbiór 3 beczek wina, za które należy się 600 florenów].

Dokument nr 36

Zamek w Lubowli, 14 maja 1654 r.

Kwity (dowody) zakupu 37 beczek wina z Podgrodzia, Lewoczy i Lubicy dla marszałka i starosty spiskiego Jerzego Sebastiana Lubomirskiego na sumę 2450 florenów i 20 groszy oraz przekazania 549 florenów i 10 groszy Stanisławowi Rybczowskiemu, burgarabiemu lubowelskiemu, na kupno koni od grafa 13 miast spiskich.

ArchSL, sygn.: SM D 11/32 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVI w., (k. 44), karta: 2 strony zapisane, wymiary karty: 18,9 cm × 19,3/19,4 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 36

Hrad v Lubovni, 14. máj 1645

Kúpna kvitancia 37 sudov vína z Podhradia, Levoče a Ľubice pre maršalka a spišského starostu Juraja Sebastiána Lubomirského na sumu 2 450 florénov a 20 grošov, ako aj poukázanie 549 florénov a 10 grošov ľubovnianskemu správcovi hradu Stanislavovi Rybczovskému na zakúpenie koní od grófa 13 spišských miest.

ArchSL, sig.: SM D 11/32 – pol. j., lat. a nem. j., XVI. st., (k. 44), 1 list: 2 strany zapísané, rozmery listu: 18,9 × 19,3/19,4. Chýbajúca pečať.

⁴¹⁴ Brak bližszych danych.

[k. 44]

Kupna wina dla Je[go] Mości Pana Marszałka

N[umer]o 10 z Podgrodzia od p[ana] Kieżmiarskiego.....[po] fl[orenow] 85 fl[orenow] 850:-
20 z Lewoczy od p[ana] Kellera..[po] fl[orenow] 58 gr[oszy]20 1166 fl[orenow] 20 g[roszy]:-
6 z Lubicy od p[ana] rychtarza.....[po] fl[orenow] 64 fl[orenow] 384:-
1 z Lubicy od p[ana] rychtarza.....[po] fl[orenow] 50:-
37 beczek uczyni – *Summa*..... fl[orenow] 2450 g[roszy] 20⁴¹⁵

Panu burgrabiemu restancję⁴¹⁶ oddać dla kupowania koni fl[orenow] 549/10 [groszy].⁴¹⁷

Ja, Stanisław Rybczowski⁴¹⁸, burgrabia lubowelski, zeznam tym podpisem ręki swojej, żem odebrał od pana grafa spiskiego przez ręce pana Hansa Henicza, burgarza z Białej, złotych polskich 549 groszy 10. Z czego ich podpisem ręki mojej kwituję w Lubowniej na zamku 12 maja 1654⁴¹⁹.

Stanisła[w] Rybczo[w]ski⁴²⁰

[k. 44v]

Quittung⁴²¹ [...] ⁴²² Dir 3000 [...] ⁴²³ 1654 [...] ⁴²⁴

Dokument nr 37

(Zamek lubowelski), 3 kwietnia 1658 r.

Poświadczenie Jędrzeja Markowskiego (burgrabiego zamku lubowelskiego?) o odebraniu na polecenie starosty spiskiego Jerzego Sebastiana Lubomirskiego, od grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 748 złotych polskich i zakup za nie 10 beczek wina.

ArchSL, sygn.: SM D 11/39 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVI w., (k. 52), 1 karta: 2 strony zapisane, wymiary karty: 13 cm × 20,2/20,3 cm. Brak pieczęci.

⁴¹⁵ Zapis pierwszy na kwicie odmiennym charakterem pisma.

⁴¹⁶ Restancja – zaległość, pozostałość dłużna.

⁴¹⁷ Zapis odmiennym charakterem pisma.

⁴¹⁸ Brak bliższych danych.

⁴¹⁹ Zapis odmiennym charakterem pisma od dwóch poprzednich.

⁴²⁰ Podpis zapewne samego Rybczowskiego, na co wskazuje odmienny charakter pisma od pozostałych oraz widoczny brak wprawy w pisaniu. Zapewne potrafił się tylko podpisać.

⁴²¹ Kwit.

⁴²² Trudno czytelny tekst w języku niemieckim.

⁴²³ J.w.

⁴²⁴ Wyraz nieczytelny.

Dokument č. 37

[Lubovniansky hrad] 3. apríla 1658

Potvrdenie Jędrzeja Markowského [správcu ľubovnianskeho hradu?] o prevzatí na základe nariadenia spišského starostu Juraja Sebastiána Lubomirského od grófa 13 spišských miest splátky činže z týchže miest na sumu 748 poľských zlatých a zakúpenie za ne 10 sudov vína.

ArchSL, sig.: SM D 11/39 – poľ. j., lat. a nem. j., XVI. st., (k. 52), 1 list: 2 strany zapísané, rozmery listu: 13 × 20,2/20,3. Chýbajúca pečať.

[k. 52]

Anno 1658 die 3 Aprilis z rozkazania Jaśnie Wielmożnego Jego Mości pana marszałka⁴²⁵ dobrodzieja mego odebrałem od pana grafa złotych polskich siedemset czterdzieści i osiem, na ratę czynszu Świętego Jana, za które kupilem wina beczek dziesięć. Na co dla lepszej wiary uciętą kartę w nocy wyp[isuję].

Jędrzej Markowski

[k. 52v]

Quittung⁴²⁶ [...] ⁴²⁷ f. 748 polnishe

Dokument nr 38

(Zamek lubowelski), (brak miesiąca i dnia) 1658 r.

Poświadczenie Jędrzeja Markowskiego (burgrabiego zamku lubowelskiego?) o odebraniu 5 beczek wina z 10 beczek wcześniej zakupionych od grafa 13 miast spiskich.

ArchSL, sygn.: SM D 11/41 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVI w., (k. 54), 1 karta: 2 strony zapisane, wymiary karty: 13 cm × 20,2/20,3 cm. Brak pieczęci.

Dokument č.38

[Lubovniansky hrad][chýbajúci mesiac a deň] 1658

Potvrdenie Jędrzeja Markowského [správcu ľubovnianskeho hradu?] o prevzatí 5 sudov vína z 10 sudov skôr zakúpených od grófa 13 spišských miest.

ArchSL, sig.: SM D 11/41 – poľ. j., lat. j. a nem. j., XVI. st., (k. 54), 1 list: 2 strany zapísané, rozmery listu: 13 × 20,2/20,3. Chýbajúca pečať.

⁴²⁵ Chodzi o Jerzego Sebastiana Lubomirskiego (1616-1667), starostę spiskiego, hetmana polnego koronnego i marszałka wielkiego koronnego.

⁴²⁶ Kwit.

⁴²⁷ Pozostałe wyrazy nieczytelne w języku niemieckim.

[k. 54]

Zeznamam tym pismem moim, żem odebrał od pana grafa, to jest wina beczek pięć z tych dziesięciu beczek, które darowali Jego Mości⁴²⁸. Przy tym zostaje się w nim Je[go] Mo[ści] beczek pięć dla czego podpisuję się swoją własną ręką.

Jędrzej Markowski⁴²⁹

[k 54v]

Quittung⁴³⁰ [...]⁴³¹

Dokument nr 39

Zamek lubowelski i Nowa Wieś Spiska, 24 lipca 1668 r.

Poświadczenie o odebraniu piętnastu beczek wina od grafa 13 miast spiskich, za które zapłacono 375 talarów i wysłano do Rzeszowa. Suma ta ma być odjęta od czynszu. Wykonał to Wojciech Klodecki z rozkazu Stefana Lubowieckiego, podstarościego spiskiego, z polecenia starosty spiskiego Jerzego Sebastiana Lubomirskiego.

ArchSL, sygn.: SM D 11/42 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVI w., (k. 55), 1 karta: 2 strony zapisane, wymiary karty: 30,9 cm × 20,8/20,9 cm. Brak pieczęci.

Dokument č.39

Lubovniansky hrad a Spišská Nová Ves, 24. júla 1668

Potvrdenie o prevzatí pätnástich sudov vína od grófa 13 spišských miest, za ktoré sa zaplatilo 375 toliarov a boli vyslané do Rzeszowa. Táto suma má byť odobraná od činže. A vykonal to Wojciech Klodecki z rozkazu spišského podstarostu Stefana Lubowieckého z poverenia spišského starostu Juraja Sebastiana Lubomirského.

ArchSL, sig.: SM D 11/42 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVI. st., (k. 55), 1 list: 2 strony zapisané, rozmiery listu: 30,9 × 20,8/20,9. Chýbajúca pečať.

[k. 55]

Anno 1558 die 24 Julii. Za pisaniem Jaśnie Wielmożnego Je[g]o Mości pana marszałka wielkiego, hetmana polnego koronnego etc., etc. pana a dobrodzieja naszego mi[ó]ściwego, a za rozkazaniem Je[go] M[ó]ści pana podstarościego, zapłacił pan graf trzynastu miast spiskich piętnaście wina beczek, które kupiono i do Rzeszowa odesłano, talarów trzysta

⁴²⁸ Chodzi o starostę spiskiego Jerzego Sebastiana Lubomirskiego.

⁴²⁹ Brak bliższych danych.

⁴³⁰ Kwit.

⁴³¹ Tekst niemiecki trudno czytelny.

siedemdziesiąt i pięć, którą sumę defalkować będą panu grafowi przy oddawaniu przyszłego czynszu na Ś[więtego] Marcina. Na co dla lepszej pamięci dałem panu grafowi to pisanie ręką własną podpisawszy je w Nowej Wsi *d[ie] et a[nn]o ut supra*⁴³².

Wojciech Klodecki [Klodecki]⁴³³

Za wiadomością moją płacił to wino p[anu] grafowi, które wozami do Rzeszowa odwozili Benedyk z Podol[ınca].

Stef[an] Lubowiecki

m[anu] p[ro]p[ria]

Z[amek] Lubowelski

[k. 55v]

15 [...] 375 [...] ⁴³⁴

Dokument nr 40

Zamek w Lubowli, 23 czerwca 1670 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 11/43 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 56), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane, wymiary karty: 31 cm × 20,7/20,8 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 1,5 cm × 1,2 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 40

Hrad v Lubovni, 23. júna 1670

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od grófa 13 spišských miest Jána Olmucera (Olmuzera) splátky činže z týchto miest na sumu 1 032 aureos (florénov), spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Eubice.

⁴³² Dzień i rok jak wyżej.

⁴³³ Zapewne Wojciech Klodecki spisał to pismo jak wskazuje podpis i kolejny tekst pod spodem autorstwa Stefana Lubowieckiego.

⁴³⁴ Czytelne tylko cyfry reszta tekstu trudno czytelna zapewne w języku niemieckim.

ArchSL, sig.: SM D 11/43 – pol. j., lat. a nem. j., XVII. st., (k. 56), 1 list, 2 strony: 1 a 2 zapisané, rozmary listu: 31 × 20,7/20,8 cm. Pečat' na 1. strane, vytlačená, pečatný vosk, rozmary pečate: 1,5 × 1,2 cm. Pečat' predstavuje erb Jastržebiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 56]

Odebrałem od pana Jana Olmucera⁴³⁵, grafa miast XIII spiskich, czynszu od tychże miast XIII we złocie przychodzącego na ratę Świętego Jana w roku 1670. *Aureos in specie n[umer]o 1019 ½ ----*. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na p[ana] Buldizara *aureos – n[umer]o – 3*. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos n[umer]o 3*. Z Podgrodzia na Kieżmarskiego *aureos n[umer]o 2*. Na Czaja *n[umer]o 1*. Z Włoch na Szwarca *aureos n[umer]o 2*. Na Hederego *num[ero] 1½*. Co uczyni z defalką *in summa aureos n[umer]o 1032*. To odebrawszy, kwituję p[ana] grafa z tego, a dla lepszej wiary podpisuję się i pieczęć przyłożyłem. *Dat[um] na zamku Lubowelskim a[nn]o 1670 d[ie] 23 Junii*.

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]⁴³⁶

m[anu] p[ro]p[ria]

[k.56v]

Johanni kwitt An[n]o 1670

Dokument nr 41

Zamek w Lubowli, 1 października 1670 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, dziesięciny z tychże miast na sumę 8000 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 11/44 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 57), 1 karta, 1 strona zapisana, 2 strona pusta, wymiary karty: 23,4 cm × 20,1/20,3 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 41

Hrad v Lubovni, 1. oktobra 1670 r.

⁴³⁵ Jan Olmucera (Olmuzera lub Olmutzera) był grafem spiskim w latach 1669-1674 i 1676-1677.

⁴³⁶ Pieczęć z herbem Jastrzębiec.

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od grófa 13 spišských miest Jána Olmucera (Olmuzera) desiatku z týchže miest na sumu 8 000 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 11/44 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 57), 1 list, strana 1 zapísaná, strana 2 prázdna, rozmery listu: 23,4 × 20,1/20,3 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 57]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, pieniędzy dziesięcinnych na roku 1670 przypadających osiem tysięcy, które odebrawszy, kwituję pana grafa. *Dat[um]* na zamku [Lubowli] *d[ie]* 1 Xbris 1670.

J[an] Tworzyjański

m[anu] p[ropri]a

Dokument nr 42

Zamek w Lubowli, 22 czerwca 1670 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmuzera (Olmucera), grafa 13 miast spiskich, pieniędzy tzw. śledziowych z tychże miast na sumę 5100 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 11/45 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 58), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 niezapisana, wymiary karty: 27,2 cm × 20,3/20,4 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 1,7 cm x 1,3 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 42

Hrad v Lubovni, 22. júna 1670 r.

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od grófa 13 spišských miest Jána Olmucera (Olmuzera) sled'ových peňazí z týchto miest na sumu 5 100 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 11/45 – pol. a lat. j., XVII. st., (k. 58), 1 list, 2 strany: 1. zapísaná, 2. nezapísaná, rozmery listu: 27,2 × 20,3/20,4 cm. Pečať na 1. strane, vytlačená, pečatný vosk, rozmery pečate: 1,7 × 1,3 cm. Pečať predstavuje erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 58]

A[nn]o 1670 d[ie] 26 Julii odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, pieniędzy śledziowych złotych pięć tysięcy i sto polskich, z czego go całe kwituję. Dla lepszej

wiary ręką własną podpisałem się i pieczęć przycisnąć kazał[em]. Datum na zamku Lubowelskim a[nn]o d[i]e ut supra.

Jan Tworzyjański [pieczęć]

Podstarości spiski

m[anu] p[ropri]a

Dokument nr 43

[Zamek w Lubowli], 14 sierpnia 1673 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarości spiskiego, od Jana Olmuzera (Olmucera), grafa 13 miast spiskich, 2000 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 11/47 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 60), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 niezapisana, wymiary karty: 12,5 cm × 20,3/20,4 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 43

[Hrad v Lubovni], 14. augusta 1673

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od grófa 13 spišských miest Jána Olmucera (Olmucera) 2 000 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 11/47 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 60), 1 list, 2 strony: 1. zapísaná, 2. nezapísaná, rozmery listu: 12,5 × 20,3/20,4 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 60]

A[nn]o 1673 d[i]e 14 Augusti debrałem od pana grafa Jana, grafa miast 13 spiskich, złotych dwa tysiące, z czego go całe kwituję. Dla lepszej wiary ręką własną podpisałem się i pieczęć przycisnąć kazał[em]. Dat[um] a[nn]o d[i]e ut supra.

J[an] Tworzyjański

[k. 60v]

Quitt auf [...] 2000 flpolnische⁴³⁷

Dokument nr 44

(Zamek w Lubowli), 26 sierpnia 1674 r.

⁴³⁷ Zapewne chodzi o kwit na 2000 polskich florenów albo złotych.

Pokwitowanie odbioru przez Tomasza Abramowicza, podstarościego spiskiego, od Jana Olmuzera (Olmucera), grafa 13 miast spiskich, z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 11/49 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 60), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 niezapisana, wymiary karty: 22,1 cm × 20,3/20,4 cm. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona w laku, o wymiarach: 1,7 cm × 1,3 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszchyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 44

[Hrad v Lubovni], 26. február 1674 r.

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Tomas Abramowiczom od grófa 13 spišských miest Jána Olmucera (Olmuzera) činže z týchže miest na sumu 1 032 aureos (florénov), spolus informáciou o oslobodeniach od poplatkovSpišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Lubice.

ArchSL, sig.: SM D 11/49 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 60), 1 list, 2 strony: 1. zapísaná, 2. nezapísaná, rozmery listu: 22,1 × 20,3/20,4 cm. Pečať na 1. strane, vytlačená, pečatný vosk, rozmery pečate: 1,7 × 1,3 cm. Pečať predstavuje erb Jastrzębiec (Boleszchyc). Stav zachowania: dobrý.

[k. 60]

Odebrałem od p[ana] Jana Olmucera, grafa miast trzynastu spiskich, czynszu od tychże miast 13 we złocie przychodzącego na ratę śródpostną przychodzącego w roku 1674. *Aureos in specie tysiąc i osiemnaście i talarów trzy.* Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na p[ana] Buldizara *aureos n[umer]o 3.* Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos n[umer]o 3.* Z Podgrodzia na Kieżmarskiego *aureos n[umer]o 2.* Na Czaja aureum *n[umer]o 1.* Z Włoch na Szwarca *n[umer]o 2.* Na Hedere[g]o *num[ero] 1½.* Czyni z defalką *aureos n[umer]o tysiąc trzydzieści i dwa.* To odebrawszy, kwituję pana grafa z podpisem ręki mojej i przyciśnieniem pieczęci. *Datum a[nn]o 1674 d[ie] 26 Febr[uarii].*

Tomasz Abramowicz⁴³⁸

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ro]p[ria]

⁴³⁸ Brak bliższych danych, w krakowskim województwie pieczętowali się herbem Jastrzębiec.

[k. 60v]

Quietant [...] An[n]o 1674 [...] 26 february⁴³⁹

Dodatek SM D 11/21 (fragmenty po polsku)

Stare Miasto, 29 marca 1604 r. i Zamek w Lubowli, 21 czerwca 1674 r.

Potwierdzenia wpłat czynszu z 13 miast spiskich.

ArchSL, sygn.: SM D 11/21– j. pol. i j. łac., XVII w., (całość wpisów pol. i łac. k. 29-32, polskie zapisy k. 20 i 21), 2 karty złożone na pół, zszyte sznurkiem, 8 stron: 1- 5 i 8 zapisane, 6 i 7 puste, karta wymiary: 33,7 cm × 22 cm. Brak pieczęci.

Dodatok SMD 11/21 (fragmenty po pol'sky)

Staré mesto, 29. marca 1607 a hrad v Lubovni, 21. júna 1674

Potvrdenie úhrad činže z 13 spišských miest.

ArchSL, sig.: SM D 11/21– pol. j. a lat. j., XVII. st., (celok zápisov pol. a lat., k. 29 – 32, pol'ské zápisov k. 20 a 21), listy zložené na polovicu, zošité šnúrkou, 8 strán: 1 – 5 a 8 zapísané, 6 a 7 prázdne, rozmery listu: 33,7 × 22 cm. Chýbajúca pečať.

A)

Stare Miasto, 29 marca 1604 r.

Pokwitowanie odbioru przez Sebastiana Lubomirskiego, starostę spiskiego, od Jana Łodzińskiego, podstarościego spiskiego, czynszu śródpostnego z 13 miast spiskich na sumę 1000 czerwonych złotych z informacją o umorzeniach części czynszu w wysokości 28 czerwonych złotych za różne towary oddane na potrzeby starostwa.

Staré mesto, 29. marca 1604

Potvrdenie prevzatia spišským starostom Sebastiánom Lubomirským od spišského podstarostu Jana Łodzińského činže v strede pôstu z 13 spišských miest na sumu 1 000 červených zlatých s informáciou o zmenšení časti činže vo výške 28 červených zlatých za rôzne towary odovzdané pre potreby hradu.

[k. 20]

Anno 1604 Die 29 Martii oddał mi Łodziński, podstarosta mój lubowelski, czynsz śródopostny z trzynastu miast [spiskich], to jest czerwonych złotych tysiąc defalkowali

⁴³⁹ Kwit [...] rok 1674 [...] 26 lutego.

szesonis⁴⁴⁰ mieszczanie i graf dwadzieścia i osiem czerwonych złotych, to jest za stare garnce gorzałczane, za halembik⁴⁴¹, za sześć mis miedzianych, za podków dwieście i hfszali [hufnali] dwanaście set, gwoździ gontowych 10000 i na hryndlia [bryndlia]⁴⁴² dwa czerwon[e] złote, *datum* w Starym Mieście Anno d[ie] ut supra.

Seb[astian] Lubomirski [pieczęć]⁴⁴³ l[ocus] s[igilli]
ma[nu] p[ro]p[ria]

B)

Zamek w Lubowli, 21 czerwca 1674 roku

Pokwitowanie odbioru przez Krzysztofa Suchodolskiego, podstarościego spiskiego, od [Jana Olmucera (Olmuzera)], grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1018 złotych i trzy talary.

Hrad v Lubovni, 21. júna 1674

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Krzystofom Suchodolským od [Jana Olmucera (Olmuzera)], grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 018 zlatých a tri toliare.

[k. 21]

Odebrałem od pana grafa XIII miast czynszu na Ś[więtego] Jana Chrzciciela⁴⁴⁴ należącego *in specie* czerwonych złotych tysiąc i osiemnaście i trzy talary twarde, na które *realiter* odłożone ten kwit daję ręką moją podpisany *dat[um] [na] zamku Lubowieckim die vigesima prima mensis Junii Anno [Domini] Mill[es]im[o] Sexcent[es]imo Septuagesimo Quarto* [21 VI 1674]

Krzysztof Suchodolski

Podst[arości] spiski [pieczęć] L[ocus] s[igilli]
m[anu] p[ro]p[ria]

Dodatek D 11/55 (fragmenty po polsku)

Zamek w Lubowli, 20 października 1728 r., (Zamek w Lubowli), 14 października 1729 r., 17 stycznia 1731 r., 14 stycznia 1732 r., 7 stycznia 1735 r., 19 grudnia 1737 r.

⁴⁴⁰ Chodzi o podatek od szosu.

⁴⁴¹ Alembik – naczynie, przyrząd do destylacji cieczy.

⁴⁴² Słowo niezrozumiałe.

⁴⁴³ Zaznaczone miejsce na pieczęć.

⁴⁴⁴ 24 czerwca.

Potwierdzenia powinności i wydania zboża na rzecz zamku Lubowla z miasta Wierzbów.

ArchSL, sygn.: SM D 11/dodatek – 55⁴⁴⁵.

- 1) j. pol. i j. łac., XVIII w., (k. 2), 1 karta z poszytu, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 15,9 cm × 19,9/20,1 cm. Brak pieczęci.
- 2) j. pol. i j. łac., XVIII w., (k. 3), 1 karta z poszytu, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 20 cm × 15,5 cm. Brak pieczęci.
- 3) j. pol. i j. łac., XVIII w., (k. 4), 1 karta z poszytu, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 19,4 cm × 15,8 cm. Brak pieczęci.
- 4) j. pol. i j. łac., XVIII w., (k. 6), 1 karta z poszytu, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 16,4 cm × 19,1/19,3 cm. Brak pieczęci.
- 5) j. pol., j. łac. i j. niem., XVIII w. (k. 9), 1 karta z poszytu, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 9,8 cm × 15/15,1 cm. Brak pieczęci.
- 6) j. pol i j. łac., XVIII w. (k. 13), 1 karta z poszytu, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 7,9 cm × 19,3/19,5 cm. Brak pieczęci.

Dodatok D 11/55 (fragmenty po pol'sky)

Hrad v Lubovni, 20. oktobra 1728, [Hrad v Lubovni], 14. oktobra 1729, .17 januára 1731., 14 januára 1732, 7 januára 1735, 19 decembra 1737.

Potvrdenie povinnosti a vydania obilia v prospech hradu Ľubovňa z mesta Vrbov.

ArchSL, sig.: SM D 11/dodatok –55⁴⁴⁶

- 7) pol. j. a lat. j., XVIII. st., (k. 2), 1 list z knižočky, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmery listu: 15,9 × 19,9/20,1 cm. Chýbajúca pečať.
- 8) pol. j. a lat. j., XVIII.st., (k. 3), 1 list z knižočky, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmerylistu: 20 × 15,5 cm. Chýbajúca pečať.
- 9) pol. j. a lat. j., XVIII. st., (k. 4), 1 list z knižočky, 2 strany: 2 zapísané, rozmery listu: 19,4 × 15,8 cm. Chýbajúca pečať.
- 10) pol. j. a lat. j., XVIII.st., (k. 6), 1 list z knižočky, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmery listu: 16,4 × 19,1/19,3 cm. Chýbajúca pečať.
- 11) pol. j., lat. j. a nem. j., XVIII st. (k. 9), 1 list z knižočky, 2 strany: 2 zapísané, rozmery listu: 9,8 × 15/15,1 cm. Chýbajúca pečať.

⁴⁴⁵ Ten dokument to książeczka dotycząca powinności miasteczka Wierzbów na rzecz zamku w Lubowli, gdzie ujęto cztery zapisy (strony) łacińskie z tego źródła i policzono jako jeden dokument.

⁴⁴⁶ Tento dokument je knižočkou týkajúcou sa povinností mestečka Vrbov v prospech hradu v Ľubovni, tu sa zaradili štyri latinské zápisy (strany) z tohto prameňa a počítajú sa ako jeden dokument.

12) pol. j. a lat. j., XVIII. st. (k. 13), 1 list z knižočky, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmery listu: 7,9 × 19,3/19,5 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 2]

- 1) Z Wierzbowa według repartycji⁴⁴⁷ oddano do zamku lubowelskiego za rok 1728 żyta gbełów⁴⁴⁸ dwadzieścia i osiem, pszenicy gbełów pięć, jarcu⁴⁴⁹ gbełów trzydzieści, z którego oddania *p[rae]sentib[us] quietantur datt* w zamku Lubowla *d[ie] mensis Xbris an[n]o D[omi]ni ut supra*.

M. Fitugowski

m[anu] p[ro]p[ria]

[k. 3]

- 2) Z Wierzbowa oddano do zamku lubowelskiego za rok 1729 żyta gbełów 28, pszenicy gbełów pięć, jarcu gbełów trzydzieści, z którego oddania *p[er] an[n]is ut Supra quietant[ur] d[ie] 14 Xbris*.

M. Fitugowski

m[anu] p[ro]p[ria]

[k.4]

- 3) Z Wierzbowa oddano do zamku lubowelskiego za rok 1730 żyta gbełów dwadzieścia i siedem, pszenicy gbełów cztery, jarcu gbełów trzydzieści, z którego oddania *quietant[ur] d[ie] 14 Januarii 1732-do*.

M. Fitugowski

m[anu] p[ro]p[ria]

[k. 6]

- 4) Z Wierzbowa według repartycji zamkowej z dawna uczynionej, że oddano do zamku lubowelskiego zupełnie należące za tysięczny siedemsetny trzydziesty [rok] zboże, przeto niniejszym [...] ⁴⁵⁰ *in quietant[ur] d[ie] 17 Januarii 1731*.

M. Fitugowski

m[anu] p[ro]p[ria]

⁴⁴⁷ Repartycja – podział, rozdział.

⁴⁴⁸ Gbeł – kubał.

⁴⁴⁹ Jęczmienia.

⁴⁵⁰ Wyraz nieczytelny.

[k. 9]

5) *Anno D[omi]ni 1735 d[ie] 7 Januar[ii]* odebrałem z Wierzbowa za rok 1733, *ad rationem*, żyta gbełów dwadzieścia pięć, jarcu gbełów dwadzieścia osiem, na co dałem ten dokument *anno et die ut supra quietant[ur] d[ie] 14 Xbris 1731*.

S. Bigusteim

m[anu] p[ro]p[ria]

Żyta *n[umer]o* 25

Jarcu *n[umer]o* 28

7 *Julii* odebrałem

Żyta gbełów *n[umero]* 3

Jarcu gbełów *n[umero]* 2

Num. 4.⁴⁵¹

[k. 9v]

Anno 1735 d[ie] 7 Julii

In Jodlin[?] Kor 3 cubl

In [...] 2 cubl⁴⁵²

[k. 13]

6) Z Wierzbowa *ad complementum* zboża do zamku należącego odebrałem jarcu gbełów trzydzieści, *pro a[nn]o* 1736, na co daję ten dokument *dat[um]* w zamku *d[ie] 19 D[ecem]brum 1737 a[nn]o*.

J. Zaczkowski

cd. Dodatek

Zamek w Lubowli, 26 maja (1630 lub 1650 r.?).

Zezwolenie na wypas owiec mieszkańcom Wierzbowa przez podstarościego spiskiego Stefana z Lubowcze Lubowieckiego wraz z wyznaczeniem granic pastwiska za sumę 390 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 11 – dodatek, j. pol. i j. łac., XVIII w., (k. 20), 1 karta luźna poszarpana z ubytkami, 2 strony: 1 zapisana, 2 niezapisana, wymiary karty: 25,4 cm × 18,5/18,8 cm. Brak pieczęci.

cd. Dodatek

⁴⁵¹ Pierwotna numeracja dokumentu.

⁴⁵² Powtórzenie zapisu z poprzedniej strony, mieszanka języka niemieckiego i łaciny.

Hrad v Lubovni, 26. máj [1630 alebo 1650?].

Súhlas na pastvu oviec obyvateľom Vrbova spišským podstarostom Štefanom z Lubowcza Lubowieckého spolu s vyznačením hraníc pastviska za sumu 390 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 11 – dodatok, pol. j. a lat. j., XVIII.st., (k. 20), 1 list voľný, potrhaný, s úbytkami, 2 strany: 1. zapísaná, 2. nezapísaná, rozmiery listu: 25,4 × 18,5/18,8 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 20]

Czynię wiadomym tym pismem, iżem⁴⁵³ pozwolił Wierzbowianom góry Jakubiańskiej do paszy, poniżej opisane w ten sposób. Naprzód począwszy od góry Porąbki i od źródła od tejże góry w dolinie wypada, pastwiska swoje mieć mają. Jednak za górę przerzeczona Porąbkę przechodzić daleko nie mają od góry prosto i nieprzerwanie paść będą, aż do Jankowia, który granic lubickich [...] jednak samem, idąc ku gościńcowi lewockiemu, w prawą rękę jest polana [...] ⁴⁵⁴, której oni zażywać nie mają, ale tylko Jawor sam paść będą. Jawora drogą lewocką pastwiska ich pójda wzdłuż aż do Polanowej, na której Polanowej się im wiązowanie(?), dolina w prawy bok za przyjazdu od Białej aż do źródła. Od doliny zaś po [...] rękę wszystka górz po ścieżkę, która ku Jakubianom idzie. Od źródła bierzy w prawą stronę. Pasze ich pójda mimo jedlinki, które w drugiej ubocznej dolince stoi, a ciągnąć się będzie aż do ścieżki Jakubiańskiej, stoi jako zatknięto dla pańskich owiec. W lewą zaś stronę trzoda po ścieżkę, góra wszystka onem będzie należała. Za które pasze mają do skarbu pańskiego złotych polskich trzysta dziewięćdziesiąt a to *quotannis* tychże gór używać będą. *Dat[um] w Za[mku] lubowel[skim] d[ie] 26 Maii a[nn]o 16[3 lub 5 i 0].*

Stefan z Lubowca Lubowiecki

m[anu] p[ro]p[ria]

Sygnatura SM D 12

Sygnatura SM D 12/1-46, nr teczki 138, j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w. (lata 1607-1678), wym.: 33,2 cm x 22,2 cm, fascykuły – karty: 50 (100 stron), stara sygnatura II/66. Oprawa współczesna, paginacja 1-50, dokumenty wewnątrz to luźne karty różnej wielkości.

Opis: *Potwierdzenie zapłacenia różnych danin przez 13 miast spiskich na rzecz Rzeczypospolitej.*

Wybrane do przedstawienia:

⁴⁵³ Powtórzone zapewne dwa razy – drugi raz przekreślone.

⁴⁵⁴ Ubytek, wyraz nieczytelny.

D 12/1, 2, 4, 7-29, 31-36, 38-41.

Signatúra S M D 12

Signatúra SM D 12/1 – 46, č. zložky 138, poľ. j., lat. j., nem. j. – XVII. st. (roky 1607 – 1678), roz.: 33,2 × 22,2 cm, fascikle – listy: 50 (100 strán), stará signatúra II/66.

Súčasná väzba, paginácia 1 – 50, dokumenty vo vnútri sú voľné listy rôznej veľkosti.

Opis: *Potvrdenie zaplatenia rôznych daní 13 spišskými mestami v prospech Republiky (Rzeczypospolitej).*

Vybrané na prezentáciu:

D12/1, 2, 4, 7 – 29, 31 – 36, 38 – 41.

Dokument nr 45

Nowy Sącz, 20 listopada 1607 r.

Pokwitowanie przez starostę sądeckiego i spiskiego, hrabiego na Wiśniczu Stanisława Lubomirskiego, pożyczki 1000 złotych polskich na rzecz czynszu 13 miast spiskich.

ArchSL, sygn.: SM D 12/1 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 2 – 3), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 zapisana, 2 – 4 puste, wymiary karty: 32,5 cm × 20,1/20,2 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 2,1 cm × 1,8 cm, przedstawiająca herb Szreniawa bez krzyża, zwieńczony koroną hrabiowską. Stan zachowania: bardzo zły.

Dokument č. 45

Nowy Sącz, 20. novembra 1607

Potvrdenie pôžičky 1 000 poľských zlatých na účet (v prospech) činže 13 spišských miest sandeckým a spišským starostom, grófam na Wiśniczi, Stanislavom Lubomirským.

ArchSL, sig.: SM D 12/1 – poľ. j. a lat. j., XVII. st., (k. 2 – 3), 1 list zložený na polovicu, 4 strany: 1. zapísaná, 2. – 4. prázdne, rozmery listu: 32,5 × 20,1/20,2 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 2,1 × 1,8 cm, predstavujúca erb Szreniawa bez kríža, ukončený grófskou korunou. Stav zachovania: veľmi zlý.

[k. 2]

Stanisław Lubomirski hrabia na Wiśniczu, starosta sądecki i spiski.

Oznajmuję tą kartką Swą, komu by o tym wiedzieć potrzeba kiedy było, iżem wziął pożyczanym obyczajem od grafa i rychtarzów trzynastu miast starostwa swego spiskich, tysiąc złotych polskich, które to tysiąc złotych powinienem będę za gotowe przy tej karcie

przyjąć, na ten czas kiedy Mnie właśnie czynsze z tych tam miast przychodzić będą. Co ręką Swą podpisawszy i pieczęć przycisnąwszy, ddam [im]. W grodzie sądeckim dnia dwudziestego miesiąca Novembra⁴⁵⁵ Roku Pańskiego 1607.

Sta[nisław] Lubomirski [pieczęć]

ma[nu] propria

Dokument nr 46

Na zamku w Lubowli, 2 grudnia 1607 r.

Rachunki Sebastiana Lubomirskiego, byłego starosty sądeckiego i spiskiego, hrabiego na Wiśniczu i ojca Stanisława Lubomirskiego, z grafem trzynastu miast spiskich Jakubem Frykalem, związane z rozliczeniem części czynszu z tychże miast na Świętego Marcina [11 XI] za rok 1607.

ArchSL, sygn.: SM D 12/2 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 4-5), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1-2 zapisane, 3-4 puste, wymiary karty: 31,5 cm × 20,7 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach 2,4 cm × 2,7 cm, przedstawiająca herb Szreniawa bez krzyża, zwieńczony koroną hrabiowską. Stan zachowania: zły.

Dokument č. 46

Na hrade v Lubovni, 2. decembra 1607

Účtovníctvo Sebastiana Lubomirského, bývalého sandeckého a spišského starostu, grófa na Wiśniczi a otca Stanislava Lubomirského s grófom trinástich spišských miest Jakubom Frykalom, späté s vyúčtovaním časti činže z týchže miest na Svätého Martina [11. XI.] za rok 1607.

ArchSL, sig.: SM D 12/2 – pol. j. a lat. j., XVII.st., (k. 4 – 5), 1 list złożony na polowicu, 4 strony: 1. – 2. zapisané, 3. – 4. prázdne, rozmery listu: 31,5 × 20,7 cm. Na 1. strane pečat s rozmermi: 2,4 × 2,7 cm, predstavujúca erb Szreniawa bez kríža, zakončený grófskou korunou. Stav zachovania: zlý.

[k. 4]

Anno 1607 die 7 Decembris⁴⁵⁶ porachowałem się z panem Jakobem Frykalem⁴⁵⁷, grafem trzynastu miast strony czynszu z tychże miast na Święty Marcin in anno presenti⁴⁵⁸ od nich

⁴⁵⁵ Listopada.

⁴⁵⁶ Roku 1607 dnia 7 grudnia.

⁴⁵⁷ Jakub Frykal był grafem trzynastu miast spiskich w latach 1587-1570, 1601-1602 i 1607-1608.

Mi przychodzący. Naprzód Mi kładą za gwoździ gontowych co do Podolińca odesłali 5000, za nie fl[orenów] 3/26/12. *It[em]* za gwoździ gontowych Mnie do Wiśnicza odesłanych 30 000, za nie fl[orenów] 23/3/6, ale potrzeba wiedzieć w pierwszym kwiecie na Święty Jan [24 VI] blisko przeszły danym, jeśli się te gwoździe nie kładli, co jeśli się w tamtym kwiecie pokaże, powinni będą te pieniądze, co się na nie kładzie, wrócić. *It[em]* za podków mniejszych 400, za wielkich sto i za ufnale⁴⁵⁹ do nich kładą fl[orenów] 28/10. *It[em]* za gwoździ gontowych do zamku lubowelskiego posłanych 10 000, za nie fl[orenów] 7/23/6. *It[em]* za klinów⁴⁶⁰ do żupy posłanych 329 w nich żelaza cetnarów 27, każdy cetnarów 27 po złotych węgierskich dwa czyni fl[orenów] 60/ polskich i te potrzeba widzieć w tamtym kwiecie pierwszym, jeśli tego dwa razy nie kładą. *It[em]* za kotły, co je odesłali synowi panu staroście sandeckiemu do Sącza, w nich miedzi funtów 105 każdy, funt *p[er] gro[ssi]*⁴⁶¹ 6/12 a czyni za nie fl[orenów] 23/3/6. *It[em]* za buksów⁴⁶² do rur 100 fl[orenów] 7/23/6. *It[em]* na wino panu Paczoltemu z rozkazania mego dali złotych polskich sto. *It[em]* za wino w Podogrodziu, które Mnie kupili i oddali złotych polskich dwieście i sześć /20/.

Summa wydatków wszystkich złotych polskich 460/10 *faciunt*.....*aureos* 197/40/

Na Bielany, które w tymże roku pogorzeli defalkuje⁴⁶³ się.....*aureos* 90/

Ostatecznie oddał gotowemi.....*aureos* 500/

Restant oddać na Boże Narodzenie blisko przyszłe.....*aureos* 242/30/

Datt na Lubowli *die et anno ut supra*⁴⁶⁴

Seb[astian] Lubomirski *cra[coviensis]* [pieczęć]

ma[nu] pr[o]p[ria]

Na *ratione* tej reszty to jest sumy *aure[os]* 199 dali mi fl[orenów] 232/

Restant aureos fl[orenów] 10/gr 30 mają pokazać kwit czynszu [na] S[ancti] Johannis⁴⁶⁵.

Dokument 47

Koszyce, 24 października 1620 r.

⁴⁵⁸ Roku terażniejszego.

⁴⁵⁹ Ufnale lub hufnale (niem. hufnagel) – duży gwóźdź robiony przez kowala metodą tzw. pręta rozżarzonego na kowadle, posiada przekrój zbliżony do kwadratowego, stosowany do przybijania podków do kopyt końskich lub w ciesielstwie.

⁴⁶⁰ Kliny żelazne, za pomocą których górnicy odłupywali prostopadłościennie bloki solne od ścian, dzieląc je na tzw. bałwany solne o wadze do 2000 kg.

⁴⁶¹ Po groszy.

⁴⁶² Buksy – narzędzia do spajania dwóch rur do wody.

⁴⁶³ Defalkować – potrać, obniżyć.

⁴⁶⁴ Dzień i rok jak wyżej.

⁴⁶⁵ Tekst spisany ręką Sebastiana Lubomirskiego.

Potwierdzenie przez poborcę Andrzeja Mariassy wpłaty 500 florenów węgierskich przez 13 miast spiskich na rzecz Królestwa Węgier na potrzeby wojny z Turcją.

ArchSL, sygn.: SM D 12/4 – j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 7), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane, wymiary karty: 32,8 cm × 20,2/20,4 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,1 cm × 2 cm, przedstawiająca herb Marusy, przypominający polski herb Nałęcz. W otoku zapis Andreas Marusy. Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 47

Košice, 24. október 1620 r.

Potvrdenie výbercu Andreja Mariassy vyplatenia 50 uhorských zlatých 13 spišskými mestami v prospech Uhorského kráľovstva pre potreby vojny s Tureckom.

ArchSL, sig.: SM D 12/4 – lat. j. a nem. j., (k. 7), 1 list, 2 strany, 1 – 2 zapísané, rozmery listu: 32,8 × 20,2/20,4 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,1 × 2 cm, ktorá predstavuje erb Andreja Marusya, pripomínajúci poľský erb Nałęcz. V orámovaní zápis Andreas Marusy. Stav zachovania: dobrý.

[k. 7]

Ego Andreas Marusii Serenissimi Electi Hungariae, Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae Regis, Transylvaniae Principis, ac Siculorum Comitibus etc Partium Superioris Regni Hungariae preventuum receptor et solutionum mag[iste]r fateor et recognosco in praesentibus, me a prudentibus ac circumspectis viris, iudicibus, ceterisq[ue] iuratis civibus tredecim civitatum(?) comitatus Scepusien[sis], in subsidium bellicum Regni praesentis temporis adm[inist]rata pecunia, levasse ac percepisse Hungar[oricos] florenos quingentos. Super quorum adm...? memoratos do[mi]nos cives, vigore pr[ae]sentium et testimonio literaru[m]⁴⁶⁶ median[te] quietos reddo et expeditos(?). Datum Cassoviae die vigin[t]a q[ua]rta Octobris Anno 1620.

Marussi

[margines]

24 Octobris A[nno] 1620

Super

500 ...

⁴⁶⁶ = litterarum.

[k. 7v]

Quitt. [...] fl. 500 (reszta nieczytelna)

[k. 7v]

Ja, Andrzej Marusi⁴⁶⁷, Najjaśniejszego elekta króla Węgier, Dalmacji, Chorwacji, Sławonii, księcia Transylwanii, hrabiego Sycylii *etc.* części górnego Królestwa Węgier poborca podatkowy i zarządca długów(?), oświadczam i potwierdzam wobec obecnych, że przez rozważnych i znakomitych mężów, sędziów i pozostałych przysiężników mieszkańców trzynastu miast(?) komitatu spiskiego, jako wsparcie wojenne Królestwa obecnej chwili przekazane(?) pieniądze, wypłacone i przyjęte 500 florenów węgierskich. Wobec [...] wspomnianych panów obywateli, na mocy obecnych i za pośrednictwem spisane go świadectwa uważam uwolnionych od zobowiązania. Dane w Koszycach dnia 24 października roku 1620.

[margines]

24 października roku 1620

Ponad

500 ...

[k. 7v]

Kwit [...] florenów 500. [...] ⁴⁶⁸

Dokument nr 48

Zamek w Lubowli, 20 listopada 1663 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, pieniędzy dziesięcinnych z tychże miast na sumę 7479 złotych i 5 groszy wraz z informacją o darowaniu czynszu Spiskiej Nowej Wsi na sumę 520 złotych i 25 groszy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/7 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 10), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 14,6 cm × 19,2/19,4 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,4 cm × 1,2 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec. Stan zachowania: zły.

⁴⁶⁷ Brak informacji.

⁴⁶⁸ Reszta tekstu nieczytelna.

Dokument č. 48

Hrad v Lubovni, 20. novembra 1663

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Janom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, desiatkov (peňazi) z týchže miest na sumu 7 479 zlatých a 5 grošov, spolu s informáciou o darovaní činže Spišskej Novej Vsi na sumu 520 zlatých a 25 grošov.

ArchSL, sig.: SM D 12/7 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 10), 1 list, 2 strany: 1. zapísaná, 2. čistá, rozmery listu: 14,6 × 19,2/19,4 cm. Na 1. stranepečať s rozmermi: 1,4 × 1,2 cm, predstavujúcaerb Jastrzębiec. Stav zachovania: zlý.

[k. 10]

Niżej podpisany zeznamam tym pismem moim, iżem odebrał od pana Grzegorza Milletera⁴⁶⁹, 13 miast spiskich grafa, pieniędzy dziesięcinnych należących na rok 1663 złotych polskich w gotowiznie 7479 gr[oszy] 5, przy tym darowano Nowej Wsi złotych polskich 520 g[roszy] 25, które wespół zrachowane w jedną sumę uczynią fl[orenow] 8000. Na co dla lepszej wiary tę moją przy pieczęci moją ręką własną podpisaną daję rekognicję⁴⁷⁰. *Datum z zamku Lubowli A[nn]o die20 Novembris.*

Jan Tworzyjański

Podstar[ości] spiski

m[anu] p[ro]p[ri]a [pieczęć]

Dokument nr 49

Zamek w Lubowli, 20 października 1663 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich wraz z informacją o zwolnieniach z czynszu miast Włoch i Podgrodzia.

ArchSL, sygn.: SM D 12/8 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 11), 1 karta złożona na pół, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 14,7 cm × 19,5/19,6 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,6 cm × 1,6 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyce). Stan dobry.

Dokument č. 49

Hrad v Lubovni, 20. oktobra 1663

⁴⁶⁹ Grzegorz/ Jerzy Milleter był grafem spiskim w latach 1651-1654 i 1661-1666.

⁴⁷⁰ Rekognicja – stwierdzenie prawdziwości dokumentu.

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od činže miest Spišské Vlchy a Spišské Podhradie.

ArchSL, sig.: SM D 12/8 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 11), 1 list złożony na polowicu, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmyry listu: 14,7×19,5/19,6 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,6 × 1,6 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav dobrý.

[k. 11]

Odebrałem od pana Grzegorza Milletera, grafa na ten czas trzynastu miast spiskich, czynszu przychodzącego na Święty Marcin *in anni* 1663 we złocie *in specie aureos*⁴⁷¹ tysiąc dwadzieścia i pięć i pół, a prócz tego defalki na pana Kieżmarskiego z Podgrodzia *aureos n[umero]* 2, na pana Czaja *aureos n[umero]* 1 i na Pana S[z]warca z Włoch *aureos n[umero]* 2, na pana Hederego *aureos n[umero]* 1½, uczyni defalki *aureos n[umero]* 6 1/2 . Co uczyni *in summa* z defalkami *aureos n[umero]* 1032. Na które odebranie *in specie aureos n[umero]* 1025 i pół, ten kwit ręką moją podpisawszy, daję i pieczęć swą przycisnąłem. Działo się na zamku Lubowelskim, 20 *Octob[ris]* 1663⁴⁷².

Jan Tworzyjański

[pieczęć]

Podstarości spiski

m[anu] p[ro]p[ri]a

Dokument nr 50

Zamek w Lubowli, 15 listopada 1664 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Grzegorza Milletera, grófa 13 miast spiskich, pieniędzy dziesięcinnych z tychże miast na sumę 8000 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 12/9 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 12), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 15,1 cm × 19,3/19,4 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,6 cm × 1,6 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: bardzo zły.

Dokument č. 50

Hrad v Lubovni, 15. novembra 1664

⁴⁷¹ W szczególności złotych.

⁴⁷² 20 października 1663 r.

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, desiatku (peňazi) z týchže miest na sumu 8 000 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 12/9 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 12), 1 list, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmery listu: 15,1 × 19,3/19,4 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,6 × 1,6 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: veľmi zlý.

[k. 12]

Zeznawam tym pismem moim, iżem odebrał od p[ana] Grzegorza Milletera, 13 miast spiskich na ten czas grafa, pieniędzy dziesięcinnych na rok 1664 należących fl[orenow] ośm tysięcy, na co dla lepszej wiary tę moją mi wydaję rekognicję. *Datum z zamku Lubowli d[i]e 15 Decembris 1664.*

Jan Tworzyjański

[pieczęć]

Podstarości spiski

m[a]nu p[ropri]a

Dokument nr 51

Zamek w Lubowli, 15 października 1664 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Grzegorza Milletera, grófa 13 miast spiskich, czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniu z opłat Twarożnej z powodu pożaru oraz innych miejscowości.

ArchSL, sygn.: SM D 12/10 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 13), 1 karta złożona na pół, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 15,3 cm × 19 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,2 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan dobry.

Dokument č. 51

Hrad v Lubovni, 15. oktobra 1664

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, činže z týchže miest na sumu 1 032 polských zlatých, spolu s informáciou o oslobodení od poplatkov Tvarožnej z dôvodu požiaru, ako aj iných sídiel.

ArchSL, sig.: SM D 12/10 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 13), 1 list złożony na polovicu, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmery listu: 15,3 × 19 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,5 × 1,2 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav dobrý.

[k. 13]

Odebrałem od pana grafa spiskiego Grzegorza Milletera czynsz na Ś[więty] Marcin *in anno* 1664 we złocie przychodzący *aureos in specie* tysiąc i talar jeden. Przyjąłem na pogorzałych⁴⁷³ Twarożniaków defalki czerwonych złotych *n[umero]* 25. *Item* na pana Kieżmarskiego *aureos* dwa, na pana Czajego jeden, na pana Swarcza dwa, na pana Hederego półtora. Co wszystko *in summa* uczyni *aureos* 1032. Na co dla lepszej wiary ten kwit ręką moją podpisany daję i pieczęć przycisnąłem. Na zamku Lubowelskim, 15 *Novemb[ris]* 1664.

Jan Tworzyjański

m[anu] p[ro]p[ria]

[pieczęć]

Dokument nr 52

Zamek w Lubowli, 17 marca 1664 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, części czynszu z tychże miast na sumę 1200 florenów.

ArchSL, sygn.: SM D 12/11 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 14), 1 karta złożona na pół, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 12,1 cm × 19,7/19,8 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 52

Hrad v Lubovni, 17. marca 1664

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, časti činže z týchže miest na sumu 1 200 florénov.

ArchSL, sig.: SM D 12/11 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 14), 1 list złożony na polowicu, 2 strony: 1. zapisaná, 2. prázdna, rozmetry listu: 12,1 × 19,7/19,8 cm. Chýbajúca pečat'.

[k. 14]

Zeznam tym pismem moim, iżem odebrał od pana Grzegorza Milletera, 13 miast spiskich grafa, na J[ego] M[ości] P[anów] lustratorów *florenos* tysiąc dwieście. Na co dla lepszej wiary tę moję daję rekognicję. *Datum d[i]e 17 Martii a[nn]o* 1664.

Skrip[t] zrobił *m[anu] p[ro]p[ria]*

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

⁴⁷³ Spalonych.

Dokument nr 53

Zamek w Lubowli, 11 sierpnia 1664 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, tzw. pieniędzy śledziowych z tychże miast na sumę 5100 florenów.

ArchSL, sygn.: SM D 12/12 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 15), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 19,2 cm × 18,7/18,9 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,4 cm × 1,2 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 53

Hrad v Lubovni, 11. augusta 1664

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, sled'ových peňazí z týchže miest na sumu 5 100 florénov.

ArchSL, sig.: SM D 12/12 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 15), 1 list, 2 strony: 1. zapisaná, 2. p[ra]zdna, rozmiery listu: 19,2 × 18,7/18,9 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,4 × 1,2 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: zły.

[k. 15]

Niżej podpisany zeznamam tym pismem moim, iżem odebrał od pana Grzegorza Milletera, 13 miast spiskich na ten czas grafa, śledziowych pieniędzy floreni pięć tysięcy i sto należących *pro a[nn]o* 1664. Dla lepszej wiary tę moją daję rekognicję. *Datu[m]* z zamku Lubowli *d[i]e 11 Augusti* – 1664.

Jan Tworzyjański

[pieczęć]

P[odstarości] s[piski]

m[anu] p[ropri]a

Dokument nr 54

Zamek w Lubowli, 24 stycznia 1664 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, tzw. pieniędzy dragońskich na wojsko, z tychże miast na sumę 300 florenów.

ArchSL, sygn.: SM D 12/13 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 16), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 14,5 cm × 18,6/18,7 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,7 cm × 1,5 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 54

Hrad v Lubovni, 24. januára 1664

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, tzv. dragónskych peňazí na vojsko z týchže miest na sumu 300 florénov.

ArchSL, sig.: SM D 12/13 – poľ. j. a lat. j., XVII. st., (k. 16), 1 list, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmery listu: 14,5 × 18,6/18,7 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,7 × 1,5 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: zlý.

[k. 16]

Niżej podpisany zeznamam tym pismem moim, iżem odebrał do p[ana] Grzegorza Milletera, 13 miast spiskich grafa, *ad rationem* pieniędzy dragońskich flor[eny] polskie – 300 – dla której rzeczy lepszej wiary tę moją daję rekognicję. Data *die 24 Januarii a[nn]o 1664.*

Jan Tworzyjański

[pieczęć]

Podstarości spiski

m[anu] p[ropri]a

Dokument nr 55

Zamek w Lubowli, 11 czerwca 1664 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniu z opłat Twarożnej i innych miejscowości.

ArchSL, sygn.: SM D 12/14 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 17), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 14,6 cm × 18/18,1 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,2 cm × 1,4 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 55

Hrad v Lubovni, 15. júna 1664

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodení od poplatkov Tvarožnej a iných sídiel.

ArchSL, sig.: SM D 12/14 – poľ. j. a lat. j., XVII. st., (k. 17), 1 list, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmery listu: 14,6 × 18/18,1 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,2 × 1,4 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k.17]

Odebrałem od Pana Grzegorza Milletera, grafa na ten czas trzynastu miast spiskich, czynszu na Ś[więty] Jan *in anno* 1664 przychodzącego we złocie *aureos n[umero]* dziewięćset sześćdziesiąt i pół. Wytrącił na pogorzałych Twaroźnianów *aureos n[umero]* 65. Na pana Kieżmarskiego *aureos n[umero]* 2, na pana S[z]warza *aureos n[umero]* 2, na pana Czaja *aureos n[umero]* 1, na pana Hederego *aureos n[umero]* 1 i ½. Co wszystko i z defalkiem czyni *in summa aureos n[umero]* 1032. Na ten czas kwit ręką swoją podpisany daję i pieczęć przycisnąłem na zamku lubowelskim 11 *Junii* 1664.

Jan Tworzyjański [pieczęć]

Podstarości spiski

m[anu] p[ropri]a

Dokument nr 56

Zamek w Lubowli, 17 lutego 1664 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniu z opłat Twaroźnej i innych miejscowości.

ArchSL, sygn.: SM D 12/15 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 18), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 13,8 cm × 19,7/19,9 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,1 cm × 1 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 56

Hrad v Lubovni, 17. februára 1664

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodení od poplatkov Tvarožnej a iných sídiel.

ArchSL, sig.: SM D 12/15 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 18), 1 list, 2 strony: 1. zapisaná, 2. púzdna, rozmery listu: 13,8 × 19,7/19,9 cm. Na 1. strane pečat' s rozmermi: 1,1 × 1 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 18]

Odebrałem od pana Grzegorza Milletera, grafa na ten czas 13 miast spiskich, czynszu na śródpodstną datę przychodzącego *aureos n[umero]* dziewięćset sześćdziesiąt i pół. Przyjąłem do tego defalkację na pogorzalców z Twaroźnej *aureos n[umero]* sześćdziesiąt i pięć. *Item* na

pana Kieżmarskiego z Podgrodzia *aureos n[umero]* 2. *Item* na pana Czaja także z Podgrodzia *aureos n[umero]* jeden. *Item* z Włoch na pana Pawła S[z]warza *aureos n[umero]* dwa. *Item* na pana Hederego także z Włoch *aureos n[umero]* półtora. Co czyni wszystkiego *in summa aureos n[umero]* 1032. Co dla lepszej pewności ręką swą podpisałem się i pieczęć przycisnąłem. Na zamku lubowelskim 17 *Febr[uarii]* 1664.

Jan Tworzyjański

[pieczęć]

Podstarości spiski

m[anu] p[ropri]a

Dokument nr 57

Zamek w Lubowli, 15 lutego 1664 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarości spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, tzw. pieniędzy dragońskich na wojsko, z tychże miast na sumę 3000 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 12/16 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 19), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 11,8 cm × 18,7/18,9 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,2 cm × 1,1 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: bardzo dobry.

Dokument č. 57

Hrad v Lubovni, 15. februára 1664

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, peňazí, tzv. dragónskych na vojsko, z týchže miest na sumu 3 000 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 12/16 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 19), 1 list, 2 strony: 1. zapisana, 2. pusta, rozmiary listu: 11,8 × 18,7/18,9 cm. Na 1. stronie pieczęć o rozmiarach: 1,2 × 1,1 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: veľmi dobrý.

[k. 19]

Niżej podpisany zeznawam tym pismem moim, iżem odebrał do pana Grzegorza Milletera, 13 miast spiskich grafa, pieniądze dragońskie trzy tysiące złotych polskich. Na co dla lepszej wiary tę moją daję rekognicję. *Datu[m] die 15 Februarii a[nn]o 1664.*

Jan Tworzyjański

Podstar[ości] spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropri]a

Dokument nr 58

Zamek w Lubowli, 12 marca 1665 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, tzw. pieniędzy śledziowych z tychże miast na sumę 5100 florenów.

ArchSL, sygn.: SM D 12/17 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 20), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 17,4 cm × 18,9/19 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,2 cm × 1,1 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 58

Hrad v Lubovni, 12. marca 1665

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, tzv. sled'ových peňazí z týchže miest na sumu 5 100 florénov.

ArchSL, sig.: SM D 12/17 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 20), 1 list, 2 strony: 1. zapisaná, 2. p[ra]zdna, rozmiery listu: 17,4 × 18,9/19 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,2 × 1,1 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: zły.

[k. 20]

Zeznamam tym pismem moim, że odebrał od p[ana] Grzegorza Milletera, na ten czas 13 miast spiskich grafa, pieniędzy śledziowych sumę należącą *pro a[nn]o* 1665 floreni polskich pięć tysięcy i sto. Na co dla lepszej wiary tę moję daję rekognicję. *Datu[m]* z zamku Lubowli *d[i]e* 12 *Martii a[nn]o* 1665.

Jan Tworzyjański *m[anu] p[ropri]a*

[pieczęć]

Dokument nr 59

Zamek w Lubowli, 20 lutego 1665 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Grzegorza Milletera, grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat miejscowości Podgrodzia i Włoch.

ArchSL, sygn.: SM D 12/18 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 21), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta, wymiary karty: 30,7 cm × 18,6/18,8 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,4 cm × 1,2 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 59

Hrad v Lubovni, 20. februára 1665

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Juraja Milletera, grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov sídiel Spišské Podhradie a Spišské Vluchy.

ArchSL, sig.: SM D 12/18 – poľ. j. a lat. j., XVII. st., (k. 21), 1 list, 2 strany: 1. zapísaná, 2. prázdna, rozmery listu: 30,7 × 18,6/18,8 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,4 × 1,2 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: zlý.

[k. 21]

Odebrałem od pana Grzegorza Milletera, na ten czas grafa XIII miast spiskich, czynsz na ratę śródpostną⁴⁷⁴ we złocie przychodzącego *in anno* 1665 czerwonych złotych *in specie* tysiąc dwadzieścia i pięć i pół, przyjąłem mu defalki na pana Kieżmarskiego z Podgrodzia *aureos n[umero]* dwa. *Item* na pana Czajego *n[umero]* 1. *Item* na pana Pawła S[z]warza z Włoch *n[umero]* 2. *Item* na pana Hederego *n[umero]* 1 1/2. Uczyni defalki *aureos n[umero]* 6½, z którym defalkiem uczyni czynsz cały *aurei n[umero]* 1032. Na co dla lepszej pewności kwit ten ręką moją podpisany daję i pieczęć przycisnąłem. Na zamku lubowelskim 17 *Februarii* 1665.

Jan Tworzyjański

[pieczęć]

Podstarości spiski

m[anu] p[ropri]a

Dokument nr 60

Zamek w Lubowli, 9 listopada 1673 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grófa 13 miast spiskich, dziesięciny z tychże miast na sumę 8000 złotych polskich(?).

ArchSL, sygn.: SM D 12/19 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 22), 1 karta, 2 strony zapisane, wymiary karty: 13,2 cm × 18,9/19 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 60

Hrad v Lubovni, 9. novembra 1673

⁴⁷⁴ Chodzi o niedzielę śródpostną, czyli czwartą Wielkiego Postu (Laetare).

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, desiatku z týchže miest na sumu 8 000 poľských (?) zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 12/19 – pol., j. lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 22), 1 list, 2 strany zapísané, rozmery listu: 13,2 × 18,9/19 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 22]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, pieniędzy dziesięcinnych na Ś[więty] Marcin w roku 1673 przychodzących w monecie, złotych polskich osiem tysięcy, które odebrawszy, kwituję p[ana] grafa z podpisem ręki własnej. *Datum* w zamku Lubowli *d[ie] 9 Novembris 167tertio.*

J[an] Tworzyjański

[k. 22v]

Quitt[anz] auf 10 geld an[n]o 1673⁴⁷⁵

Dokument nr 61

Zamek w Lubowli, 12 marca 1669 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Podgrodzia.

ArchSL, sygn.: SM D 12/20 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 23), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 15,5 cm × 19,7 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,4 cm × 1,2 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 61

Hrad v Lubovni, 12. marca 1669

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišského Podhradia.

⁴⁷⁵ Język niemiecki, prawdopodobnie chodzi o informacje o dziesięcinie za rok 1673.

ArchSL, sig.: SM D 12/20 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 23), 1 list, 2 strony: 2 zapisané, rozmery listu: 15,5 × 19,7 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,4 × 1,2 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 23]

Znam tym podpisem ręki mojej, iżem odebrał od pana Jana Olmuzera [Olmutsera], grafa na ten czas XIII miast spiskich, czynsz we złocie na ratę śródpostną przychodzący *aureos in specie* tysiąc dziewiętnaście i pół, przyjąłem defalki na pana Butryzara *aureos n[umero] 3, item* na Kalmara *n[umero] 3, item* na p[ana] Kieżmarskiego *n[umero] 2, item* na pana Czaja *n[umero] 1, item* na pana S[z]warza *n[umero] 2, item* na pana Hederego *n[umero] 1½*. Co wszystko i z defalkam uczyni zupełnego czynszu *aureos n[umero] 1032*. Na co mu ten kwit dla lepszej pewności ręką moją podpisany przy zwykłej mej pieczęci daję. Na zamku lubowelskim 12 *Mart[is]* 1669.

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropria]

[k. 23v]

Quitatanz auf [słowo nieczytelne] Zinf an[n]o [16]69.

Dokument nr 62

Zamek w Lubowli, 22 grudnia 1673 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarości spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, dziesięciny z tychże miast na sumę 8000 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 12/21 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 24), 1 karta, 2 strony zapisane, wymiary karty: 13 cm × 19,3 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 62

Hrad v Lubovni, 22. decembra 1673

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, desiatku z týchže miest na sumu 8 000 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 12/21 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 24), 1 list, 2 strony zapisané, rozmery listu: 13 × 19,3 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 24]

Niżej podpisany zeznawam, iżem odebrał pieniądze dziesięcinne *pro A[nno] D[omini]* 1669 przychodzące od pana Olmucera, grafa na ten czas spiskiego, to jest osiem tysięcy złotych polskich, z którego odebrania tegoż od grafa kwituję *d[atun]* w zamku Lubowli *d[ie]* 22 *Decem[bris]* [16]69. *A[nno] D[omini]* [1]669

Jan Tworzyjański

m[anu] p[ropri]a

[k. 24v]

Quittanz auf Zins 8000 fl. Poilnische an[n]o 1669⁴⁷⁶

Dokument nr 63

Zamek w Lubowli, 31 maja 1669 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/22 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 25), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 18,4 cm × 19,5 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,4 cm × 1,2 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 63

Hrad v Lubovni, 31. mája 1669

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Ľubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/22 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 25), 1 list, 2 strony: 2 zapísané, rozmery listu: 18,4 × 19,5 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,4 × 1,2 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: zły.

⁴⁷⁶ Kwit za czynsz 8000 florenów rok 1669.

[k. 25]

Znam tym podpisem ręki mojej, że odebrał od pana Jana Olmucera, grafa na ten czas 13 miast spiskich, czynszu we złocie na Ś[więty] Jan w roku tym przychodzącego *aureos in specie n[umero]* tysiąc jeden i dziewiętnaście i pół. Przyjąłem nadto z Nowej Wsi na p[ana] Kalmana defalki *aureos n[umero]* 3. *Item* z Podgrodzia na p[ana] Kieżmarskiego *aureos* 2, tamże na pana Czaja *aureum* 1. *Item* z Włoch na p[ana] S[z]warca 2, tamże na p[ana] Hederego *aureos* 1 1/2. *Item* z Lubicy na p[ana] Baltizara *aureos n[umero]* 3. Co uczyni *in summa* defalki *n[umero]* *aureos* dwanaście i pół. Z którym defalkam *facit* całego czynszu *aureos n[umero]* 1032. Na co dla lepszej wiary ręką swą podpisałem się i pieczęć przycisnąłem. Na zamku Lubowelskim 31 maja 1669.

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropri]a

[k. 25v]

S. Johannis quit[tanz] an[n]o 1669⁴⁷⁷

Dokument nr 64

Zamek w Lubowli, 26 października 1669 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/23 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 26), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 32,4 cm × 19,6/19,7 cm. Na 1 stronie pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,2 cm, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 64

Hrad v Lubovni, 26. oktobra 1669

Potvrdenie prevzatia spišských podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských

⁴⁷⁷ Świątego Jana, kwit, rok 1669.

zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Ľubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/23 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 26), 1 list, 2 strany: 2 zapísané, listu: 32,4 × 19,6/19,7 cm. Na 1. strane pečať s rozmermi: 1,5 × 1,2 cm, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: zły.

[k. 26]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, czynszu od tychże miast 13, we złocie przychodzącego na ratę Ś[więtego] Marcina w roku 166dziewiątym *aureos in specie n[umer]o* tysiąc osiemnaście i pół. Przyjąłem do tego defalki z Lubic na pana Baltizara *aureos n[umer]o* 3. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos n[umer]o* 4. Z Podgrodzia na Kieżmarskiego *aureos n[umer]o* 2. Na Czaja *n[umer]o* 1. Z Włoch na Szwarza *n[umer]o* 2. Na Hederego *n[umer]o* 1 1/2. Co uczyni z defalką *in summa aureos n[umer]o* 1032. To odebrawszy, kwituję pana grafa z tego, dla lepszej wiary podpisałem się i pieczęć przycisnąłem. *Dat[um]* na zamku Lubowieńskim, *anno 1669 die 26 8bris.*

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropri]a

[k. 26v]

Quittanz auf [nieczytelne] Martin Zins an[n]o 1669⁴⁷⁸

Dokument nr 65

Zamek w Lubowli, 5 maja 1669 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, pieniędzy na śledzie z tychże miast na sumę 5100 złotych polskich.

ArchSL, sygn.: SM D 12/24 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 27), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 14,6 cm × 19,9/20,1 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,4 cm × 1,2 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

⁴⁷⁸ Kwit na [...] Świętego Marcina czynsz rok 1669.

Dokument č. 65

Hrad v Lubovni, 5. mája 1669

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmucera), grófa 13 spišských miest, peňazí na slede z týchže miest na sumu 5 100 poľských zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 12/24 – poľ. j. a lat. j., XVII. st., (k. 27), 1 list, 2 strany: 2 zapísané, rozmery listu: 14,6 × 19,9/20,1 cm. Pečať s rozmermi: 1,4 × 1,2 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 27]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa 13 miast spiskich, pieniędzy wszystkich za śledzie przychodzących, złotych polskich pięć tysięcy i sto, z czego całe go kwituję. Dla lepszej wiary ręką własną podpisuję się. *Dat[um]* na zamku Lubowieckim *di[e]* 5 *Maii anni* 1669.

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropri]a

[k. 26v]

Quit[tanz] auf fl. gold an[n]o 1669.⁴⁷⁹

Dokument nr 66

Zamek w Lubowli, 30 października 1670 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Jana Olmucera (Olmucera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/25 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 28), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 16,1 cm × 20,4/20,6 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 66

Hrad v Lubovni, 30. októbra 1670

⁴⁷⁹ Kwit na [5100] florenów złotych rok 1669.

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Ľubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/25 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 28), 1 list, 2 strany: 2 zapísané, rozmery listu: 16,1 × 20,4/20,6 cm. Pečať s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: zlý.

[k. 28]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, czynszu od tychże miast XIII we złocie przychodzącego na ratę Ś[więtego] Marcina w roku niżej podpisanym *aureos in specie* n[umer]o tysiąc osiemnaście i pół. Przyjąłem do tego defalki z Lubice na pana Buldizara *aureos* n[umer]o 3. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos* n[umer]o 4. Z Podgrodzia na Kieżmarskiego *aureos* n[umer]o 2. Na Czaja n[umer]o 1. Z Włoch na Szwarca *aureos* n[umer]o 2. Na Hederego *aureos* n[umer]o 1 1/2 . Co uczyni z defalką in *sumam aureos in specie* tysiąc trzydzieści i dwa. To odebrawszy, kwituję p[ana] grafa z tego. Dla lepszej wiary ręką własną podpisałem się i pieczęć przycisnąć kazałem. *Dat[um]* na zamku Lubowieńskim *d[ie]* 30 *Octobris* a[nn]i 1670.

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropri]a

[k. 28v]

S. Martini Quittanz a[n]no 1670⁴⁸⁰

Dokument nr 67

Zamek w Lubowli, 2 lutego 1670 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grófa 13 miast spiskich, czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

⁴⁸⁰ Świątego Marcina, kwit, rok 1670.

ArchSL, sygn.: SM D 12/26 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 29), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 28 cm × 19,5 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,3 cm × 1,5 cm, na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 67

Hrad v Lubovni, 2. februára 1670

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Lúbice.

ArchSL, sig.: SM D 12/26 – pol. j., lat. j. a niem. j., XVII. st., (k. 29), 1 list, 2 strony: 2 zapisané, rozmiery listu: 28 × 19,5 cm. Pečať s rozmermi: 1,3 × 1,5 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachowania: zły.

[k. 29]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, czynszu od tychże miast XIII, we złocie przychodzącego na ratę śródpostną w roku 16siedemdziesiątym *aureos in specie* tysiąc dziewiętnaście i pół. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na pana Buldyzara *aureos* trzy. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos* trzy. Z Podgrodzia na Kieżmarskiego *aureos* dwa. Na Czaja jeden. Z Włoch na Szwarca *aureos* dwa, na Hederego półtora. Co uczyni z defalką i sumą *aureos n[umer]o* tysiąc trzydzieści i dwa. To odebrawszy, kwituję pana grafa z tego, a dla lepszej wiary podpisałem się i pieczęć przycisnąłem. *Dat[um]* na zamku Lubowelskim *die ultima Febru[arii] 1670.*

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropri]a

[k. 29v]

Selbst quit[tanz] an[n]o 1670⁴⁸¹

Dokument nr 68

Zamek w Lubowli, 14 czerwca 1671 r.

⁴⁸¹ Sam kwit, rok 1670.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/27 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 30), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 21,8 × 19,7/19,8 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 68

Hrad v Lubovni, 14. júna 1671

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Lubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/27 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 30), 1 list, 2 strony: 2 zapisane, rozmiery listu: 21,8 × 19,7/19,8 cm. Peczęć s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 30]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, czynszu od tychże miast XIII we złocie przychodzące na ratę Ś[więtego] Jana w roku 1671. *Aureos in specie* tysiąc dziewiętnaście i pół. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na p.[ana] Buldizara *aureos n[umer]o 3*. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos n[umer]o 3*. Z Podgrodzia na Kieżmarskiego *aureos n[umer]o 2*. Na Czaja *aur[eos] n[umer]o 1*. Z Włoch na Szwarca *aureos n[umer]o 2*. Na Hederego *aur[eos] n[umer]o 1 1/2*. Co uczyni z defalką *in summa aureos 1032*. To odebrawszy, kwituję pana grafa z tego, a dla lepszej wiary podpisałem się i pieczęć przyłożyłem. *Datt:[um] die 14 Junii 1671*

J[an] Tworzyjański

m[anu] p[ropri]a

[pieczęć]

[k.30v]

S. Joh[annis] guit[tanz] 1671, 14 Juni⁴⁸²

⁴⁸² Świątego Jana.

Dokument nr 69

Zamek w Lubowli, 3 listopada 1671 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/28 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 31), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 30,1 cm × 19,8/20 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 69

Hrad v Lubovni, 3. novembra 1671 r.

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Lubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/28 – pol. j., j. lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 31), 1 list, 2 strony: 2 zapisané, rozмеры listu: 30,1 × 19,8/20 cm. Pečať s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 31]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast 13 spiskich, czynszu od tychże miast trzynastu we złocie na Święty Marcin przychodzącego w roku 1671 *aureos in specie* tysiąc osiemnaście i pół. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na pana Buldizara *aureos n[umer]o* 3. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos n[umer]o* 4. Z Podgrodzia na Kieżmarskiego *aureos n[umer]o* 2. Na Czaja *aur[eos] n[umer]o* 1. Z Włoch na Szwarca *aur[eos] n[umer]o* 2. Na Hederego *n[umer]o* 1 1/2. Co uczyni z defalką *in summa aureos n[umer]o* 1032. To odebrawszy, kwituję z tego pana grafa, a dla lepszej wiary własną ręką podpisałem się i pieczęć przycisnąć kazałem. *Dat[um] na zamku Lubow[elskim] d[ie] 3 Novembris 1671.*

J[an] Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropri]a

[k. 31v]

S. Martini. Zins quittanz anno 1678⁴⁸³, 3 9bris.⁴⁸⁴

Dokument nr 70

Zamek w Lubowli, 4 marca 1671 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/29 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 32), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 31,1 cm × 19,4/19,5 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 70

Hrad v Lubovni, 4. marca 1671

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Ľubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/29 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 32), 1 list, 2 strony: 2 zapisané, rozмеры listu: 31,1 × 19,4/19,5 cm. Pečať s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 32]

Odebrałem od p[ana] Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, czynszu od tychże miast XIII we złocie przychodzącego na ratę śródpotną w roku 1671 *aureos in specie* tysiąc dziewiętnaście i pół. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na pana Buldizara *aureos n[umer]o* 3. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos n[umer]o* 3. Z Podgrodzia na Kieżmarskiego *aureos n[umer]o* 2. Na Czaja *n[umer]o* 1. Z Włoch na Szwarca *aur[eos] n[umer]o* 2. Na Hederego *n[umer]o* 1½. Co uczyni z defalką *in sumam aureos n[umer]o* tysiąc trzydzieści i dwa. To odebrawszy, kwituję pana grafa z tego. A dla lepszej wiary ręką własną podpisałem się i pieczęć przyłożyć kazałem]. *Datum in arce Lublo d[ie] 4 Martii anni 1671.*

⁴⁸³ Błąd w datacji, powinno być 1671.

⁴⁸⁴ Świętego Marcina, czynsz, kwit, rok 1678, 3 grudnia.

J[an] Tworzyjański

Podstarości spiski

m[anu] p[ropri]a

[pieczęć]

[k. 32v]

Quittanz auf [słowa nieczytelne] Zins anno 1671, 4 Martii.⁴⁸⁵

Dokument nr 71

Zamek w Lubowli, 22 czerwca 1672 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/31 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 34), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 30,2 cm × 19,3 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,8 cm × 1,9 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 71

Hrad v Lubovni, 22. júna 1672

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Lubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/31 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 34), 1 list, 2 strony: 2 zapisane, rozmiary listu: 30,2 × 19,3 cm. Peczęć s rozmiarami: 1,8 × 1,9 cm na 1. stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

[k. 34]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, czynszu od tychże miast XIII we złocie przychodzącego na ratę Ś[więtego] Jana w roku 1672 aureos in specie tysiąc dziewiętnaście i pół. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na pa[na] Buldizara aureos n[umer]o 3. Z Nowej Wsi na Kalmana aureos n[umer]o 3. Z Podgrodzia na Kieżmarskiego aureos

⁴⁸⁵ Kwit na ratę czynszu rok 1671, 4 marca.

n[umer]o 2. Na Czaja n[umer]o 1. Z Włoch na Szwarca n[umer]o 2. Na Hederego n[umer]o 1½. Co uczyni z defalką *in sum[m]a aureos* tysiąc trzydzieści i dwa. To odebrawszy, kwituję z pana grafa z tego, a dla lepszej wiary podpisuję się z przyłożeniem pieczęci. *Datum* na zamku [Lubowelskim] *d[ie]* 22 Junii 1672.

J[an] Tworzyjański

m[anu] p[ropri]a

[pieczęć]

[k. 34v]

S. Johanni quit[anz] anno 1672⁴⁸⁶

Dokument nr 72

Zamek w Lubowli, 27 października 1672 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/32 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 35), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 26,9 cm × 19,4/19,6 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 72

Hrad v Lubovni, 27. oktobra 1672

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Eubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/32 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 35), 1 list, 2 strony: 2 zapísané, rozmery listu: 26,9 × 19,4/19,6 cm. Pečať s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 35]

⁴⁸⁶ Święty Jan, kwit, rok 1672.

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast trzynastu spiskich, czynszu od tychże miast we złocie przychodzącego na ratę Ś[więtego] Marcina w roku 1672. *Aureos in specie* tysiąc i szesnaście i talarów trzy. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na pa[na] Buldizara *aureos n[umer]o 3*. Z Nowej Wsi na pa[na] Kalmana *aureos n[umer]o 4*. Z Podgrodzia na Kieżmarskie[go] *aureos n[umer]o 2*. Na Czaja *n[umer]o 3*. Na Kamięńskie[go] *n[umero] 3*. Z Włoch na Szwarca *n[umer]o 2*. Na Hederego *n[umer]o 1½*. Co uczyni z defalką *in sum[m]a aureos n[umer]o 1032*. To odebrawszy, kwituję z tego pana grafa, a dla lepszej wiary podpisuję się i pieczęć przyłożyłem. *Dat[um] a[nn]o 1672 d[ie] 27 Octobris*.

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

m[anu] p[ropri]a [pieczęć]

[k. 35v]

Quittanz S. Martini Zins An[n]o 1672 27 8bris.⁴⁸⁷

Dokument nr 73

Zamek w Lubowli, 17 marca 1672 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/33 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 36), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 30,1 cm × 18,8/18,9 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszchyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 73

Hrad v Ľubovni, 17. marca 1672

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od poplatkov Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Ľubice.

⁴⁸⁷ Kwit, Święty Marcin, czynsz, rok 1672, 27 października.

ArchSL, sig.: SM D 12/33 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 36), 1 list, 2 strony: 2 zapísané, rozmery listu: 30,1 × 18,8/18,9 cm. Pečať s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastržebiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 36]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast XIII spiskich, czynszu od tychże miast XIII we złocie na ratę śródpostną w roku 1672. *Aureos in specie n[umer]o* tysiãc dziewiętnãcie i pól. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na pana Buldizara *aureos n[umer]o* 3. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos n[umer]o* 3. Z Podgrodzia na Kieżmarskiego *aureos n[umer]o* 2. Na Czaja *aur[eos] n[umer]o* 1. Z Włoch na Szwarca *n[umer]o* 2. Na Hederego *n[umer]o* 1½. Co uczyni z defalkã *in summa aureos n[umer]o* 1032. To odebrawszy, kwituję pana grafa z tego i dla lepszej wiary podpisuję się i pieczęciã potwierdzam. *Datum a[nn]o 1672 d[ie] 17 Martii.*

J[an] Tworzyjański

m[anu] p[ropri]a

[pieczęć]

[k. 36v]

[Słowa nieczytelne] Zins Quitt[anz] an[n]o 1672, 17 Martii⁴⁸⁸

Dokument nr 74

Zamek w Lubowli, 22 listopada 1672 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, dziesięciny z tychże miast na sumę 8000 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 12/34 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 34), 1 karta, 2 strony zapisane, wymiary karty: 16,7 cm × 19,4/19,6 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastržebiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 74

Hrad v Lubovni, 22. novembra 1672

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, desiatku z týchže miest na sumu 8 000 zlatých.

⁴⁸⁸ Czynsz rata kwit rok 1672, 17 marca.

ArchSL, sig.: SM D 12/34 – pol. j., lat. j. a j. nem., XVII. st., (k. 34), 1 list, 2 strony zapisané, rozmetry listu: 16,7 × 19,4/19,6 cm. Pečať s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 37]

Odebrałem od pana Jana Olmucera, grafa miast trzynastu spiskich, pieniądze dziesięcinne na Ś[więty] Marcin w roku 1672 przychodzących złotych polskich osiem tysięcy, z czego go kwituję. *Datum* w zamku Lubowli *d[ie]* 28 *9bris* 1672.

J[an] Tworzyjański

m[anu] p[ropri]a

[pieczęć]

[k. 37v]

Quittung auf Zin fl. 8000 an[n]o 1672⁴⁸⁹

Dokument nr 75

Zamek w Lubowli, 22 czerwca 1672 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, pieniędzy tzw. śledziowych z tychże miast na sumę 5100 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 12/35 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 38), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 11,8 cm × 19,6/19,7 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 75

Hrad v Lubovni, 22. júna 1672

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, peňazí, tzv. sled'ových, z týchže miest na sumu 5 100 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 12/35 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 38), 1 list, 2 strony: 2 zapisané, rozmetry listu: 11,8 × 19,6/19,7 cm. Chýbajúca pečať.

⁴⁸⁹ Kwit na czynsz 8.000 fl., rok 1672 r.

[k. 38]

A[nn]o 1672 d[ie] 22 Junii oddał pan graf spiski [Jan Olmuczer] pieniędzy śledziowych *summa* należącą *pro a[nn]o 1672* przychodzących złotych pięć tysięcy i sto. Z czego go kwituję.
Datum z zamku Lubowelskim *a[nn]o [et] d[i]e ut supra.*

Jan Tworzyjański
m[anu] p[ropri]a

[k. 38v]

Quittanz auf Zins [słowo nieczytelne] geld an[n]o 1672⁴⁹⁰

Dokument nr 76

Zamek w Lubowli, 24 czerwca 1673 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1030 złotych polskich i czterech talarów, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/36 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 39), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 30,6 cm × 19,3/19,4 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: zły.

Dokument č. 76

Hrad v Lubovni, 24. júna 1673

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 030 poľských zlatých a štyroch toliarov, spolu s informáciou o oslobodeniach od platieb Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Lubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/36 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 39), 1 list, 2 strony: 2 zapisané, rozmery listu: 30,6 × 19,3/19,4 cm. Pečať s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: zlý.

⁴⁹⁰ Kwit na czynsz [...] pieniądze, rok 1672.

[k. 39]

Odebrałem od pa[na] Jana Olmucera, grafa miast trzynastu spiskich, czynszu od tychże miast 13 we złocie przychodzącego na ratę Ś[więtego] Jana w roku 1673. *Aureos in specie* n[umer]o tysiąc i osiemnaście i talarów trzy. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na p[an]a Buldizara *aureos* n[umer]o 3. Z Nowej Wsi na p[ana] Kalmana *aureos* n[umer]o 3. Z Podgradzia na Kieżmarskiego *aureos* n[umer]o 2. Na Czaja *aur[eos]* n[umer]o 1. Z Włoch na Szwarca n[umer]o 2. Na Hederego *aureos* n[umer]o 1½. Co uczyni z defalką *in sum[m]a aureos* n[umer]o 1030 i talarów cztery. To odebrawszy, kwituję pana grafa z tego. A dla lepszej wiary podpisuję się i pieczęć przykładam. *Dat[um] d[ie] [et] anno 1672 ut supra.*

Jan Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropri]a

[k.39 v]

S. Johannis quit[anz] an[n]o 1673⁴⁹¹

Dokument nr 77

Zamek w Lubowli, 8 marca 1673 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, pieniędzy, tzw. śledziowych, z tychże miast na sumę 1000 złotych.

Sygnatura SM D 12/38 – j. pol. i j. łac., XVII w., (k. 41), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 18,3 cm × 20,1 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 77

Hrad v Lubovni, 8. marca 1673

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, peňazí, tzv. sled'ových, z týchže miest na sumu 1 000 zlatých.

ArchSL, sig.: SM D 12/38 – pol. j. a lat. j., XVII. st., (k. 41), 1 list, 2 strony: 2 zapísané, rozmiery listu: 18,3 × 20,1 cm. Chýbajúca pečať.

⁴⁹¹ Świąty Jan kwit rok 1673.

[k.41]

A[nn]o 1673 d[ie] 8 Martii odebrałem od pana grafa miast trzynastu spiskich [Jana Olmucera] pieniędzy śledziowych złotych polskich tysięcy. Z czego go kwituję pa[na] grafa. Datumanno [et] die ut supra.⁴⁹²

Jan Tworzyjański
m[anu] p[ropri]a

[k. 41v]

[...] Spring gelts [...], guitt auf 1000 polnische fl.⁴⁹³
(Spring geld quittanz auf 1000 Polnische fl.)

Dokument nr 78

Zamek w Lubowli, 8 marca 1673 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościego spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/39 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 42), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 30,4 cm × 20,1/20,3 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyk). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 78

Hrad v Lubovni, 8. marca 1673

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od platieb Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Ľubice.

ArchSL, sig.: SM D 12/39 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 42), 1 list, 2 strony: 2 zapisane, rozmiery listu: 30,4 × 20,1/20,3 cm. Pečať s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane. Pečať predstavuje erb Jastrzębiec (Boleszczyk). Stav zachovania: dobrý.

⁴⁹² Dane roku i dnia jak wyżej.

⁴⁹³ Wiosenne pieniądze [...], kwit na 1000 polskich florenów.

[k. 42]

Odebrałem od pa[na] Jana Olmucera, grafa miast trzynastu spiskich, czynszu od tychże miast 13 we złocie przychodzącego na ratę śródpostną w roku 1673. *Aureos in specie n[umer]o 1019½*. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na p[an]a Buldizara *aureos n[umer]o 3*. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos n[umer]o 3*. Z Podgrodzia na Kieżmarski[eg]o *aureos n[umer]o 2*. Na Czaja *n[umer]o 1*. Z Włoch na Szwarca *aureos n[umer]o 2*. Na Hederego 1½. Co uczyni z defalką *in summa aureos 1032*. To odebrawszy, kwituję pana grafa z tego. A dla lepszej wiary podpisałem się i pieczęć przycisnąć rozkazałem. *Dat[um] in arce Lublo d[ie] 8 Martii 1672.*

J[an] Tworzyjański

Podstarości spiski

[pieczęć]

m[anu] p[ropri]a

[k. 42v]

[...] Zins 1673 quittanz⁴⁹⁴

Dokument nr 79

Zamek w Lubowli, 9 listopada 1673 r.

Pokwitowanie odbioru przez Jana Tworzyjańskiego, podstarościę spiskiego, od Jana Olmucera (Olmuzera), grafa 13 miast spiskich, raty czynszu z tychże miast na sumę 1032 złotych polskich, wraz z informacją o zwolnieniach z opłat Nowej Wsi, Podgrodzia, Włoch i Lubicy.

ArchSL, sygn.: SM D 12/40 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 43), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 23,9 cm × 18,6/18,7 cm. Pieczęć o wymiarach: 1,5 cm × 1,3 cm na 1 stronie, przedstawiająca herb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stan zachowania: dobry.

Dokument č. 79

Hrad v Lubovni, 9. novembra 1673

Potvrdenie prevzatia spišským podstarostom Jánom Tworzyjańským od Jána Olmucera (Olmuzera), grófa 13 spišských miest, splátky činže z týchže miest na sumu 1 032 poľských zlatých, spolu s informáciou o oslobodeniach od platieb Spišskej Novej Vsi, Spišského Podhradia, Spišských Vlách a Ľubice.

⁴⁹⁴ Czysnz 1673, kwit.

ArchSL, sig.: SM D 12/40 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 43), 1 list, 2 strony: 2 zapisané, rozmery listu: 23,9 × 18,6/18,7 cm. Pečať s rozmermi: 1,5 × 1,3 cm na 1. strane, predstavujúca erb Jastrzębiec (Boleszczyc). Stav zachovania: dobrý.

[k. 43]

Odebrałem od pa[na] Jana Olmucera, grafa miast trzynastu spiskich, czynszu od tychże miast trzynastu we złocie przychodząc[eg]o na ratę Ś[więtego] Marcina w roku 1673. *Aureos in specie n[umer]o* tysiã i szesnaście i talarów cztery i ort⁴⁹⁵ jeden. Przyjąłem do tego defalki z Lubicy na Buldizara *aureos n[umer]o* 3. Z Nowej Wsi na Kalmana *aureos n[umer]o* 4. Z Podgrodzia na Kiezmarski[eg]o *aure[os] n[umer]o* 2. Na Czaja *aur[eos] n[umer]o* 1. Na Kamieńskie[g]o ortów *n[umer]o* 4. Z Włoch na Szwarca *aureos n[umer]o* 2. Na Hederego *aureos n[umer]o* 1½. Co uczyni z defalką *in sum[m]a aureos n[umer]o* 1032. To odebrawszy, kwituję p[ana] grafa z podpisem ręki własnej i przyłożeniem pieczęci. *Dat[um]* na zamku Lublo: *d[ie] 9 9bris 1673.*

J[an] Tworzyjański [pieczęć]

[k. 43v]

S. Martini quitt[anz] an[n]o 1673⁴⁹⁶

Dokument nr 80

Zamek w Lubowli, 5 kwietnia 1674 r.

Pokwitowanie odbioru przez Krzysztofa Suchodolskiego, dowódcy piechoty od [Jana Olmucera (Olmuzera)], grafa 13 miast spiskich, pieniędzy na umundurowanie piechoty (100 ludzi) na sumę 2000 złotych.

ArchSL, sygn.: SM D 12/41 – j. pol., j. łac. i j. niem., XVII w., (k. 44), 1 karta, 2 strony: 2 zapisane, wymiary karty: 10,1 cm × 20,2/20,3 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 80

Hrad v Lubovni, 5. apríla 1674

Potvrdenie prevzatia veliteľom pechoty Krzysztofom Suchodolským⁴⁹⁷ od [Jána Olmucera (Olmuzera)], grófa 13 spišských miest, peňazí na oblečenie pechoty do uniforiem (100 ľudí) na sumu 2 000 zlatých.

⁴⁹⁵ Ort – srebrna moneta bita w Polsce od XVII do XVIII w., równa ¼ talara.

⁴⁹⁶ Świętego Marcina, kwit, rok 1673.

ArchSL, sig.: SM D 12/41 – pol. j., lat. j. a nem. j., XVII. st., (k. 44), 1 list, 2 strony:
2 zapísané, rozmery listu: 10,1 × 20,2/20,3 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 44]

Odebrałem od pana grafa XIII miast spiskich dwa tysiące złotych polskich w dobrej monecie na barwę piechocie służących. Na co ten kwit daję ręką moją podpisany w Lubowli d[ie] 5 Aprilis [1] 674.

Krzysztof Suchodolski

m[anu] p[ro]p[ri]a

[k. 44v]

Quittanz auf Zins fl. 2000 [...] Liberrri auf 100 man⁴⁹⁸

Sygnatura SM D 13

Materiały dotyczące sporu o wolne wywożenie soli z Bochni i Wieliczki oraz wolnego wwożenia miedzi, żelaza, cyny a także spiżu do Polski, z pominięciem prawa składu w Nowym Sączu przez 13 miast spiskich.

ArchSL, sygn.: SM D 13/1-21, nrteczki 139, j. pol., j. łac. i j. niem. – XVI/XVII w. (lata: 1554-1572 i 1633), wym.: 33,2 cm x 22,2 cm, fascykuły – karty: 38 (74 strony), stara sygnatura II/59.

Oprawa: współczesna, paginacja ciągła (k. 1-38), dokumenty wewnątrz to luźne kartki różnej wielkości.

Wybrane do przedstawienia: D 13/16-17.

Signatúra SM D 13

Materiálytykajúcesa sporu o slobodnývývoz soli z Bochne a Wieliczki, ako aj slobodnéhovozumedi, železa, cínu a tiežbronzu do Poľska, s opomenutímprávaskladu v Novom Sączu 13 spišskýmimestami.

ArchSL, sig.: SM D 13/1 – 21, č. zložky 139, pol. j., lat. j., nem. j. – XVI./XVII. st. (roky: 1554–1572a 1633), roz.: 33,2 × 22,2 cm, fascikle – listy: 38 (74 strán), stará signatúra II/59.

Vázba: súčasná, pagináciaplynulá (k. 1 – 38), dokumenty vovnútrisúvoľné listy rôznejveľkosti.

⁴⁹⁷ Świętego Marcina, kwit, rok 1673.

⁴⁹⁸ Kwit na czynsz, ratę, florenów 2000 [...] na liberię (umundurowanie) 100 ludzi.

Vybrané na prezentáciu: D 13/16 – 17.

Dokument nr 81

(Brak miejscowości), 1570 r. (opis sporządzony dla miast spiskich).

Trzyńaście miast spiskich podaje swoje argumenty podważające przywilej prawa składu soli w Nowym Sączu.

ArchSL, sygn.: SM D 13/16 – j. pol. i j. łac., XVI w., (k. 29-30), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1- 4 zapisane, wymiary karty: 33,7 cm × 41,7 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 81

Bez určenia miesta, 1570 [popisz ostavený pre spišské mestá]

Trináď spišských miest predkladá svoje argumenty spochybňujúce privilegium práva składu soli v Novom Sączu.

ArchSL, sig.: SM D 13/16 – pol. j. alat. j., XVI. st., (k. 29 – 30), 1 listzložený na polovicu, 4 strany: 1. – 4. zapísané, rozmery listu: 33,7 × 41,7 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 29]

Życzyliby[ś]my byl[i] sobie, czego i tym wszystkim poddanym Je[g]o Kró[la] Mości naszego M[ości] Pana, żeby był J[eg]o M[ość] Pan mój, na którym jak ta sprawa, tak inne wszystkie tego starostwa należący, wszakoż iż to być nie mogło i okrom osoby J[eg]o Mości Pana mego nie jestem od tego ani będę, abym się do wszelakiej przyjacielskiej zgody dan przywieść nie miał *sine tamen detrimento libertatu[m] et iuriu[m] alioru[m]* [jednak bez szkody dla wolności/swobód i innych praw]. A tak widzę limitację [ustalenia] J[eg]o Kró[lewskiej] M[ości] n[aszego] *consensupartiu[m]* [zgody/porozumienia stron] uczyniony na dzień dzisiejszy przyjaciółmi tu z panami dobrymi [...] ⁴⁹⁹ z pany spisany *ad quoru[m] hoc negotiu[m] p[er]tinet* [do sprawy, których dotyczy] jako im tak też i panom Sączanom [Sądeczanom] większych trudności i nakładów w tym mieście nie czyniąc. Ale że nie o lada rzecz w *utrique parti* [każdej ze stron] idzie, albowiem o wolności swobody, nad które na [...] nią czego i to bym był dawno [...] ⁵⁰⁰ między nimi widział, o co nim się i [...] ⁵⁰¹, bo każdy się im z pilnością starał, aby to był J[eg]o Kró[la] M[ości] nasz M[ości] Pan między nimi

⁴⁹⁹ Wyraz nieczytelny.

⁵⁰⁰ Wyraz nieczytelny.

⁵⁰¹ Wyraz nieczytelny.

dekretem swoim [...] [...] ⁵⁰² i rozsądzi, kto z nich ma lepsze prawo i sprawiedliwość. Aby iż to być nie mogło, Panie Boże daj to, aby się jakoweś media między nimi mogły znaleźć, jakoby iż każdy swego prawa [trzymał się] ⁵⁰³ i weselił. Bo jako powiadają *concordia parvae res crescunt discordia maxime dilabuntur* [Jednością (zgodą) małe rzeczy rosną, niezgodą najbardziej niszczą], a do dobrego i z obopólnego sąsiedztwa nic innego więcej nie potrzeba i dla miłości a zgody to jest, [k.29v] aby jedno drugiemu tak wyszli żyli jako sam sobie jako wolnościach swobodach. Tak też i w żywieniu i wszelakich pożytków, które [...] ⁵⁰⁴ *humana natura excogitari pot[est] suis tamen artium alioru[m]* [z natury ludzkiej może być wymyślone swoimi sztuk ... jednak innych]. Do czego, aby przyciśnieni panom Sączanom [Sądeczanom] jako sąsiadom swym nie baczą, bo [...] ⁵⁰⁵ *huius controversi[a]e non su[n]t et...* [tego sporu nie są i ...] i owszem by [...] ⁵⁰⁶ jednego i wspólnie Króla Pana z poddanymi byliby z tego *contentissimi* [bardzo zadowoleni], to by byli w pokoju mogli zażywać tych wolności je im od przodków J[eg]o Kró[la] M[ości] nadanych i od Króla Jego Mości dzisiejszego pana poświadczonych jako takowy będzie, którzy się *ex antiquo Regno Poloni[a]e incorporali et omnibus libertatibus ipsius Regni gaude[n]t* [z dawnego Królestwa Polskiego niematerialnego i wszystkimi swobodami tegoż Królestwa się cieszą].

Ale przy [...] ⁵⁰⁷ *ad propositu[m] ipsius causa* [dla celu tej sprawy] tak musi [...] ⁵⁰⁸ mówić *afflictis hominibus, non est addenda afflictio* [zgnębnym ludziom nie należy dodawać zmartwień], bo rozumiany temu dobrze ze [...] ⁵⁰⁹ wszystkim nie jest tajne, że ci ludzie ze wszech stron *hostibussu[i]s circu[m]dati et expositi* [otoczeni przez swoich wrogów i rzućeni na ich pastwę], albowiem żadnej stronie prawie *in faucibus turcaru[m]* [w szczękach tureckich] mieszkający i do tego im już z dopuszczenia Bożego albo też jako mogą, nazwawszy z tym opatrzeniem tam tej granice, przyszło, że je Turcy łapią [łapią], co wzięwszy w srogą niewolę pogańską, zaprzędają ⁵¹⁰. Z drugiej strony poddani cesarza chrześcijańskie miasta wolne Koszyce, Preszów, Bardijów, Sabinów, co się nie baczą tam od nich dzieje, temu się tam dobrze przypatrzyli i wieści swe na [...] ⁵¹¹ że nie tylko, aby im

⁵⁰² Wyrazy nieczytelne.

⁵⁰³ Ubytek w dokumencie – propozycja uzupełnienia tekstu zaproponowana z kontekstu zdania.

⁵⁰⁴ Wyrazy nadpisane nad zasadniczym tekstem nieczytelne.

⁵⁰⁵ Wyraz nieczytelny.

⁵⁰⁶ Wyraz nieczytelny.

⁵⁰⁷ Wyraz nieczytelny.

⁵⁰⁸ Skrót nadpisany nad wyrazem nie rozszyfrowany.

⁵⁰⁹ Wyraz nieczytelny.

⁵¹⁰ Na wysokości tego tekstu zapis: *Co się to wszystko tego roku pokazało: 80 ludzi ta[tarskiej] [...] niewoli są.*

⁵¹¹ Wyraz nieczytelny.

wyżej Koszyc było wolno jechać *causa alicuius questus* [w celu jakiejś skargi]. A być i patrzeć tam nie dopuszczają, tamując, wiozą gdziekolwiek [...] ⁵¹², którego niżej Koszyc trafią.

[k. 30]

Ale nie tylko za Koszyce jeżdżą, ale i czynią to, nie baczą z tym z widoku lubowelskiego w Preszowie i gbeła żyta nie dopuszczają kupić na pożywienie domowe. A gdyby do tego [...] ⁵¹³ przyjść miało, czego Boże uchowaj, iż byśmy to Spiszanom wszystkim nie miało być wolno do Korony Polskiej ⁵¹⁴ jechać dla wszelakiego popitku [napitku] ⁵¹⁵ i ludu swoje mieli by tu być powinny do tego sądeckiego składu *et istic(?) omnes res et mercancias suas deponi(?) et* [i tam(?) wszystkie rzeczy i towary swoje składać/umieszczać(?)] po sól, aby do Bochni nie jeździli jedno tu w Sączu na składzie brali [...] ⁵¹⁶ by ci ludzie *maori tyrannide et servitute* [większą tyranią i niewolą] nie mogli być uciśnieni jako tym *lex talatum* [prawem dewastowani], bo wsze [wszyscy] Turczynowi i Tatarczynowi osmaninowi [Osmanowi] do Korony Polskiej ⁵¹⁷ wolno jechać *solute solvent* [swobodnie] daleko więcej wolniej być ma poddany K[róla] J[ego] M[ości] pod tymże panem królem Spisz [...] co je wszystko nas boli *iudicio* [sądem] w nie nim łaskawym panowie spiscy [...] ⁵¹⁸ i proszą, aby się w nie [...] ⁵¹⁹ sami swymi do czego pany [panowie] Sączany [Sądeczanie] wiedli jako by oni to swe prawo zasięgali nie na poddane [podanych] K[róla] J[ego] M[ości] Spisza, ale na cudzoziemcach *et alias extraneas personas* [i innych obcych osobach] w nowszym niedociągnionym ⁵²⁰ pierwszym prawom i wolnościom spiskim.

Bo tak nam rozumieć, że póki sobie panowie Sączanie [Sądeczanie] tego składu z Króla Je[g]o Mości nie otrzymali ani go mieli jednak przed się być tego żywił ich Pan Bóg i czas będzie, gdy to mimo się puści, zwłaszcza to jest *in detrimentu[m] vicinoru[m]*. *Quodtibiuni(?) displicet, alterinefeceris* [na szkodę sąsiadów. Co się tobie jednemu(?) się nie podoba, nie czyń drugiemu].

[k. 30v]

Allegationes ex parte Scepusien[sium] cont[ra] depositoryu[m] Santecen. noviter contra ipsos obtentum ⁵²¹

⁵¹² Wyraz nieczytelny.

⁵¹³ Wyraz nadpisany nieczytelny.

⁵¹⁴ Polski lub Rzeczpospolitej.

⁵¹⁵ Alkoholu.

⁵¹⁶ Wyraz nieczytelny.

⁵¹⁷ Królestwa Polskiego.

⁵¹⁸ Wyraz nieczytelny.

⁵¹⁹ Wyraz nieczytelny.

⁵²⁰ Prawdopodobny odczyt słowa na podstawie sensu zdania.

⁵²¹ Zapis w dokumencie odwrócony w stosunku do właściwego tekstu.

Zarzuty ze strony mieszkańców Spiszu przeciw prawu składu sądeckiego(?) znowu wbrew im uzyskanego.

Dokument nr 82

Brak miejscowości, 1570 r. (opis sporządzony dla miast spiskich).

Miasto Lubowla i Podoliniec protestują przeciwko składowi soli, żelaza, miedzi i mosiądzu w Nowym Sączu. Przy tym powołują się przywileje królewskie Władysława II Jagiełły, Kazimierza Jagiellończyka i Zygmunta II Augusta, które także zezwalają im na przewożenie soli z Bochni oraz innych towarów wraz z żelazem i miedzią za połowę cła. Jednocześnie obydwie miasta uznają się za najważniejsze na Spiszu i uważają, że przywileje sądeckie są niezgodne ze starymi przywilejami miast spiskich i przeciwne obywatelom tych miast. Dlatego też nie mogą one respektować sądeckiego prawa składu w przeciwieństwie do krakowskiego.

ArchSL, sygn.: SM D 13/17 – j. pol. i j. łac., XVI w., (k. 32-32), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1-2 i 4 zapisane, 3 pusta, wymiary karty: 31,8 cm × 41,7 cm. Brak pieczęci.

Dokument č. 82

Bez určenia miesta, 1570 [popisz ostavený pre spišské mestá]

Mesto Lubovňa a Podolíneec protestujú proti právu skladu soli, železa, mede a mosadze v Novom Sączu. Odvolávajú sa pritom na kráľovské privilégia Vladislava II. Jagieľhu, Kazimíra Jagiellończyka a Žigmunda II. Augusta, ktoré im tiež dovoľujú prevážanie soli z Bochne, ako aj iných tovarov, vrátane železa a medi, za polovicu cła. Zároveň sa obidve mestá považujú za najvýznamnejšie na Spiši a sú toho náhľadu, že sandecké privilégia nie sú v súlade so starými privilégiami spišských miest a súproti obyvateľom týchto miest. Preto tiež nemôžu rešpektovať sandecké právo skladu na rozdiel od krakovského.

ArchSL, sig.: SM D 13/17 – pol. j. a lat. j., XVI. st., (k. 32 – 32), 1 list złożony na polowicu karty, 4 strony: 1. – 2. a 4. zapisane, 3. prázdna, rozmery listu: 31,8 × 41,7 cm. Chýbajúca pečať.

[k. 31]

Napisawszy przywilej na miasta Lubowla, Władysław Regis [Król] na sól z Bochni i na wożenie i nich z Sączu wszelakich towarów⁵²² *cupri fer[r]i chalibis et aliaru[m] id genus*

⁵²² Chodzi m.in. o przywilej wydany w Krakowie, 19 marca 1414 r., w którym: Władysław Jagiełło, król polski uwalnia mieszkańców Lubowli, która ucierpiała na skutek ostatnich wojen i epidemii, od połowy cła

mercantiaru[m] necno[n] a solutione medietat[um] [miedzi, żelaza, stali i innych tego rodzaju towarów, a także od zapłaty za połowy(?) takowy przy temże jest *,confirmati(?) privilegii moderni Principis* [potwierzonego(?) przywileju nowego księcia] tego przywileju Lubowlanie do tego czasu są *in continuousu et possessione* [w ciągłym użytku i posiadaniu]. Przywilej Kazimierza Regis [Króla] na Podoliniec⁵²³ na skład, który jest główniejszym miastem i murowane między innymi wszystkimi miastami spiskimi, którego składu i przywileju swe[g]o to miasto jest *in continuousu et possessione* [w ciągłym użytku i posiadaniu] i królowie temuż już po królu Kazimierzu zaczęli takowy przywilej osobliwymi listami swymi konfirmować.

A tak przeciwko tym starym przywilejom p[anowie] Sączanie [Sądeczanie] od kilkunastu lat wyprawili sobie list na skład *cont[ra] Scepusiu[m]* [przeciw Spiszowi], żeby tam swe towary składać mogli, a po sól dalej Sącza nie jeździli⁵²⁴, co jest *privatim* [osobno] *strzymano absente parte cont[ra] Scepusien[sia] privilegia* [pod nieobecność strony wbrew przywilejom spiskim], gdyż jest statut pospolity że *posteriora privilegia non possu[n]t derogari p[ri]oribus* [późniejszych przywilejów nie można uchylać wcześniejszymi].

A jako królowie temuż te miast Lubowla i Podoliniec przedniejsze, do których tamte insze odleglejsze naliczą, nadali tej *praerogativa liberae facultatis mercantiae exercen[tis] ubivis in Regno* [prerogatywę swobodnej możliwości handlu wszędzie w Królestwie], których wonności wszystkie poddani Je[g]o Kró[la] M[ości] Spisza, którzy są w jednej dzierzawie *et sub unanimis legibus* [i pod jednomyślnymi prawami] zawsze [zawsze] wzywali, a nie byli nigdy od panów Sączan (Sądeczan) tamowani. Tak że też Król Je[g]o M[ość] sławnej pamięci Zygmunt im ze wsze [k. 31v] te miasta *tredecim civitatu[m]* [trzyście miast], w tychże prerogatywach zaczął zachować, w której prerogatywie *continuo et pacificousu* [ciągłym i zabezpieczonym użytku] wszystkie się miasta aż do tego czasu byli i są wedle tego wszędy zachowują.

Które przywileje wszystkie Je[g]o Kró[la] M[ości] osobliwym przywilejem potwierdzając, z łaski swojej królewskiej dla lepszego dobra miast onych *in alieno Regno* [w obcym królestwie] będących dan, zaczął na wieczne czasy tym wszelkim miastom, też

krakowskiego oraz pozwala im na pobór soli z zup bocheńskich w cenie 4 szerokich groszy praskich za 1 cetnar soli. Ponadto król polski Zygmunt II August potwierdził przywileje miasta Lubowli w Wilnie, 21 czerwca 1556 r. *Za Lustracja województwa krakowskiego 1659-1664*, cz. II i III, s. 711, 714, 777 i 801.

⁵²³ Chodzi zapewne o króla Kazimierza Jagiellończyka, przywileju nie odnaleziono, ale Zygmunt August potwierdził przywileje Podolińca w Wilnie, 22 czerwca 1556 r. *Za Lustracja województwa krakowskiego 1659-1664*, cz. II i III, s. 730 i 801.

⁵²⁴ Chodzi tu zapewne o przywilej z 25 czerwca 1563 r. nadany w Wilnie, który mówi, że: Zygmunt August, król polski nadaje 13 miastom spiskim prawo składu, oprócz Sącza oraz wolnego handlu na terenie całego królestwa. *Za Lustracja województwa krakowskiego 1659-1664*, cz. II i III, s. 738 i 806.

wszystkie prerogatywy od nie mając. *Bene placitu[m]* [według woli] przodków swych *in perpetua[m] et eviternam concessionem* [na nieprzerwane i wieczne nadanie]. Respekt osobliwy na to mający, że tam ci poddani Je[g]o K[róla] M[ości] od innych cudzoziemców są wielkimi krzywdami uciśnieni tak ze strony tureckiej jako i ze nich stron węgierskich.

Której prerogatywy używania jako przywilejami mandaty Króla Je[g]o M[ości] dowodów takich przy przywilejach swych czego bliscy są jako pazd [...] ⁵²⁵ *vigore prioritatis iuriu[m] et privilegioru[m] suoru[m]* [na mocy pierwszeństwa praw i przywilejów swoich] gotowi są i będą *iuramento proprio* [własną przysięgą] dowieść wedle dekretu i wynalazku Je[g]o K[róla] M[ości], gdy im do tego przyjdzie.

I jako że to p[anowie] Sączanie [Sądeczanie] jęli przynaglanie czynić tamowaniem Spiszanom [Spiszakom], wolnym ich kupczeniu i do żup J[eg]o K[róla] M[ości] po sól jeżdżeniu. Tedy *in instanti* [natychmiast], gdy się uciekli do Je[g]o Kró[la] M[ości] zaczęli J[eg]o Kró[lewska] M[ości] osobliwem pismem przywilejem swym deklarować list panów Sączanów [Sądeczan] na skład, iż ten ich list nie może się rozumieć na poddanych Je[g]o Kró[la] M[ości], ale *ad extra neos alienae ditioni subiectos* [do obcych poddanych innej władzy], to jest na wyżej *in alieno regno* [w obcym królestwie] będący ⁵²⁶.

A tak ten skład sądecki nowo otrzymany nic nie może derogować [k. 32] wolnościom pierwszym spiskim. A co wedle prawa p[anowie] Sączanie [Sądeczanie] nie mogą się przy tym prawie swym zostać, gdyż go otrzymali *privatim* [osobno] nad wiadomość rycerstwa koronnego. A takowe wszystkie nowe daniny, które by Rzeczypo[litej] były szkodliwe, są kasowane konstytucjami sejmowymi.

Ex super abnutaeubi [Ponadto uchylone, gdy] mają Krakowa listy, przepuszczają przed się cudzoziemca Liwoczany [Lewoczanie], Kieżmarczany [Kieżmarczanie] z miedzią, stałą, żelazami i im wagi *extra suu[m] depositoriu[m]* [ponad swoje prawo składu] do czasu tylko prawa swego przeciwko poddanym K[róla] J[ego] M[ości] ze Spisza czynią wzywać przeciwko ich wolnościom starym *usu[m] et antiqua[m] consuetudinem* [użytek i dawny zwyczaj]. Tedy też ipso iure [samym prawem] [...] ⁵²⁷ by i *constitutione publica* [publicznym postanowieniem] nie byli kasowane nikczemne są *et abutunturibus(?)* [i nadużywają prawa(?)]. A tak z tych przyczyn wszyscy poddani J[eg]o Kró[la] M[ości] Spisza jak z jednej zastawy proszą, aby byli zostawieni przy wszech wolnościach i deklaracji J[eg]o Kró[la] M[ości] przeciw temu składowi [składowi] otrzymany[m] *in libero transitu p[er] totu[m] Regnu[m]*

⁵²⁵ Wyraz nieczytelny.

⁵²⁶ Chodzi tu bezpośrednio o wymieniony wyżej przywilej z 25 czerwca 1563 roku z Wilna.

⁵²⁷ Wyraz nieczytelny.

Poloni[a]e cu[m] omnibus suis rebus et mercimoniis [w wolnym przejeździe przez całe Królestwo Polskie ze wszystkimi swoimi rzeczami i towarami] wedle dawne[g]o zwyczaju. Nad to szkody wszystkie, aby im były nagrodzone przez pany [panów] Sączany [Sądeczani] wedle na lasku tychże panów Jednaczy.

**Polonica w Archiwum Państwowym w Lewoczy (Statny Archiv Levoca) w języku
łacińskim opracowane w I i II edycji w latach 2015-2016, sygn.: SM/D 6, 11, 12 i 13 /**

Polonica v Štátnom archíve v Levoči (Štátny archív v Levoči) v latinskom jazyku

spracované v I. a II. edícii v rokoch 2015 – 2016,

sign.: SM/D 6, 11, 12 a 13

Lp.	Miejscowość i data	Treść dokumentu	Sygnatura	Wymiary karty w cm	Wymiary pieczęci	Uwagi
SM D/6. Dokumenty i pisma spiskich starostów Lubomirskich. Sygnatura SM D 6/1-27, nr teczki 132⁵²⁸, j. łac., j. niem, j. pol., XV-XVIII w. (lata 1492-1735); wym.: 33,2 cm x 22,2 cm, fascykuły – karty: 53 (106 stron), stara sygnatura I/55. Oprawa współczesna, paginacja niekonsekwentna (k. 1-106v), dokumenty wewnątrz to luźne kartki, różnej wielkości. Wybrane do przedstawienia: D 6/ 3-5.						
1	Zamek w Lubowli, 30 grudnia 1610 r.	List Stanisława Lubomirskiego, hrabiego na Wiśniczu, starosty sądeckiego, spiskiego, dobczyckiego do żupanów i sędziów spiskich nakazujący wydanie 890 florenów z dochodów starostwa za rok 1611 na zakup 50 butelek wina w Kapitulie Spiskiej.	SM D 6/3	32,3 × 20	2,9 × 2,3	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 9-10), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 puste. Pieczęć na 1 stronie.
2	Zamek w Jazdowie [Ujazdowie], 18 lipca 1677 r.	List Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, hrabiego na Wiśniczu i Jarosławiu, księcia Świętego Cesarstwa Rzymskiego, marszałka Królestwa Polskiego, starosty spiskiego do wiadomości Andrzeja Moszyńskiego, podstarościego spiskiego, oznajmujący wyznaczenie do pobierania dziesięciny snopowej notariusza	SM D 6/4	32,3 × 19,7 ⁵²⁹ 32,1 × 20 ⁵³⁰	5,5 × 4,8	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 11-12v), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 puste. Pieczęć na 1 stronie.

⁵²⁸ Numer usytuowany w prawym górnym rogu teczki.

⁵²⁹ Pierwsza karta wymiary.

⁵³⁰ Druga karta wymiary.

		<i>Tomasza Abramowicza.</i>				
3	<i>Zamek w Jazdowie [Ujazdowie], 25 lipca 1677 r.</i>	<i>List Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, hrabiego na Wiśniczu i Jarosławiu, księcia Świętego Cesarstwa Rzymskiego, marszałka Królestwa Polskiego, starosty spiskiego do urzędników starostwa z wiadomością o zakazie wyprowadzania z granic Rzeczypospolitej żołnierzy na tereny Królestwa Węgierskiego pod karą śmierci i konfiskaty dóbr.</i>	SM D 6/5	32,2 × 20	5,5 × 4,8	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 13-14v), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 puste. Pieczęć na 1 stronie.
Sygnatura SM D 11. <i>Potwierdzenia zapłaty cła, dziesięciny i innych podatków oraz powinności 13 miast spiskich.</i> Sygnatura SM D 11/1-53 + 2, czyli łącznie 55, nr teczki 137, j. pol., j. łac., j. niem. – XVII/XVIII w. (lata 1601-1681 i lata 1728-1737), wym.: 33,2 cm x 22,2 cm, fascykuły – karty: 92 (184 strony), stara sygnatura II/65. Oprawa: współczesna, paginacja 1-71, dodatek k. 1-21, dokumenty wewnątrz to luźne kartki różnej wielkości. Wybrane do przedstawienia: D11/7-10, 14-16, 18, 20-24, 26-28, 30-31, 33-34, 36-38, 40, 48, 50-52, 55.						
4	<i>Zamek w Lubowli, 15 czerwca 1619 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1085 florenów i 30 denarów przez 13 miast spiskich na rzecz zamku Lubowla.</i>	SM D 11/7	15,8 × 21,4	1,8 × 1,4	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 10), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak.
5	<i>Zamek w Lubowli, 31 maja 1619 r.</i>	<i>Pokwitowanie wpłaty 500 florenów przez 13 miast spiskich na rzecz Królestwa Polskiego.</i>	SM D 11/8	14,5 × 21,1 (16,6 cm)	1,9 × 1,4	Tekst w j. łac., XVII w. (k. 11), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak.
6	<i>Zamek w Lubowli, 5 lipca 1620 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 300 florenów przez 13 miast spiskich na budowę wału</i>	SM D 11/9	13,7 × 20,6	1,5 × 1,1	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 12), 1 karta, 2 strony:

		<i>obronnego na zamku Lubowla.</i>				1-2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytloczona, lak.
7	<i>Zamek w Lubowli, 1620 r.[brak daty dziennej]</i>	<i>Potwierdzenie wydania zboża przez 13 miast spiskich na potrzeby piechoty [wojska] starostwa spiskiego.</i>	SM D 11/10	25,7 × 20,4	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 13), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane.
8	<i>Zamek w Lubowli, 27 listopada 1625 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 45 dukatów przez jedno z 13 miast spiskich do Włoch i informacja o zniszczeniu miasta Włoch przez pożar.</i>	SM D 11/14	9,5 × 20,3	1,7 × 1,3	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 19), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta. Pieczęć na 1 stronie, wytloczona, lak.
9	<i>Zamek w Lubowli, 6 listopada 1625 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1030 dukatów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/15	30,6 × 18,8	1,5 × 1,5	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 20-21), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytloczona, lak.
10	<i>Zamek w Lubowli, 5 lipca 1627 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1030 dukatów daniny czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/16	31,1 × 20	1,7 × 1,4	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 22-23), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 zapisana, 2-4 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytloczona, lak.

11	<i>Podoliniec, 8 listopada 1651 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 400 florenów czynszu przez 13 miast spiskich z nakazu Stefana Lubowieckiego (prawdopodobnie na potrzeby Pijarów).</i>	SM D 11/18	16,7 × 17	4,3 × 3,5	Tekst w j. łac., XVII w. (k. 25-26), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak.
12	<i>Zamek w Lubowli, 28 marca 1651 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1032 dukatów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/20	9,4 × 21,2	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 28), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane.
13	<i>Zamek w Lubowli, 5 grudnia 1620 r.; 21 czerwca 1636 r.; 19 czerwca 1652, 31 października 1953 r., 2 listopada 1652 r.; 31 października 1653 r.; 16 czerwca 1676 r.</i>	<i>Potwierdzenia wpłat 1032 florenów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/21	33,7 × 22	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 29-32), 2 karty złożone na pół, zszyte sznurkiem, 8 stron: 1-5 i 8 zapisane, 6 i 7 puste.
14	<i>Zamek w Lubowli, 19 czerwca 1652 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 4920 florenów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/22	11,5 × 19,8	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 33), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane.
15	<i>Zamek w Lubowli, 25 lutego 1652 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1028 dukatów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/23	31,4 × 20,8	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w. (k. 34-35), 1 karta złożone na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 puste.
16	<i>Zamek w Lubowli,</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 8000</i>	SM D	7,1 × 19,2	1,7 × 1,5	Tekst w j. łac.,

	<i>9 października 1653 r.</i>	<i>florenów z tytułu dziesięciny przez 13 miast spiskich.</i>	11/24			XVII w., (k. 36), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytloczona, lak.
17	<i>Zamek w Lubowli, 30 sierpnia 1653 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 5000 złotych na wyroby metalowe przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/26	12,3 × 19,7	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w. (k. 38), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane.
18	<i>Zamek w Lubowli, 17 marca 1653 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1028 dukatów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/27	11,7 × 20,2	1,5 × 1,3	j. łac., XVII w., (k. 39), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytloczona, lak czerwony.
19	<i>Zamek w Lubowli, 6 listopada 1625 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1028 dukatów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/28	8 × 19,6	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 40), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane.
20	<i>Zamek w Lubowli, 15 czerwca 1654 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1032 dukatów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/30	14,2 × 19,7	1,7 × 1,5	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 42), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytloczona, lak.
21	<i>Zamek w Lubowli, 11 marca 1654 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1029 dukatów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/31	17,2 × 19,6	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 43), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane.
22	<i>Zamek w Lubowli, 11 października</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1000 florenów dziesięciny przez</i>	SM D 11/33	30,8 × 20,3	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 45),

	1654 r.	13 miast spiskich.				1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane.
23	Zamek Rzeszowski, 20 lipca 1656 r. [do miast spiskich]	List Jerzego Lubomirskiego marszałka koronnego, starosty spiskiego do miast spiskich z prośbą o przekazanie 20 tysięcy florenów, z powodu klęsk wojennych na potrzeby wojska.	SM D 11/34	31 × 20,7	4,1 × 4	Tekst w j. łac., XVII w. (k. 46-47), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak, łączy stronę 2 i 3.
24	Zamek w Lubowli, 5 października 1657 r.	Potwierdzenie wpłaty 1027 dukatów czynszu przez 13 miast spiskich.	SM D 11/36	15 × 19,5	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w. (k. 49), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane.
25	Zamek w Lubowli, 13 stycznia i 28 lutego 1657 r.	Potwierdzenie wpłaty 928 dukatów i 4 floreny polskie i groszy 15 czynszu przez 13 miast spiskich.	SM D 11/37	34,3 × 20,1	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 50), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane.
26	Zamek w Lubowli, 12 listopada 1658 r.	Potwierdzenie wpłaty 1027 dukatów czynszu - daniny przez 13 miast spiskich.	SM D 11/38	29 × 20,3	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 51), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta.
27	Zamek w Lubowli, 26 czerwca 1658 r.	Potwierdzenie wpłaty przez 13 miast spiskich - 1027 dukatów czynszu i odliczenie kwoty wydanej na wino i garnce 1714 florenów.	SM D 11/40	13 × 20,2	1 × 0,8	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 53), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak czarny.
28	Zamek w Lubowli, 12 listopada 1674	Potwierdzenie wpłaty 1017 dukatów i talarów 3 czynszu,	SM D 11/48	15,5 × 19,4	1,3 × 1,2	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 61),

	<i>r.</i>	<i>a od tego florenów 8000 dziesięciny przez 13 miast spiskich.</i>				1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak czerwony.
29	<i>Zamek w Lubowli, 17 maja 1677 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1700 talarów na wyroby metalowe przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/50	15,2 × 19,8	4,7 × 3,3	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 63-64), 1 karta złożona na pół, 2 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak, łączy strony 2 i 3.
30	<i>Zamek w Lubowli, 18 czerwca 1677 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1030 dukatów i 4 talary czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/51	15,4 × 20	3,5 × 3	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 65-66), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak czerwony, łączy stronę 2 i 3.
31	<i>Zamek w Lubowli, 18 marca 1677 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 1032 dukatów czynszu przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 11/52	15,6 × 20,4	1,4 × 1,3	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 67-68), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1v i 4 zapisane, 2 i 3 pusta. Pieczęć na

						1 stronie, wytłoczona, lak czerwony, łączy strony 2 i 3.
32	<i>Wierzbów</i> 22 grudnia 1733 r., 8 lipca 1735 r., 5 stycznia 1735 r., 23 września 1735 r.	<i>Potwierdzenia powinności i wydania zboża na rzecz zamku Lubowla z miasta Wierzbów.</i>	SM D 11/dodatek –55 ⁵³¹	9,9 × 15	2 × 1	Tekst w j. łac., XVIII w., (k. 5), 1 karta z poszytu, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak czarny.
				14 × 18,6	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVIII w., (k. 7), 1 karta z poszytu, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta.
				10 × 15	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVIII w., (k. 8), 1 karta z poszytu, 2 strony: 2 zapisane.
				6,6 × 12,6	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVIII w., (k. 10), 1 karta z poszytu, 2 strony: 1 zapisana,

⁵³¹ Ten dokument to książeczka dotycząca powinności miasteczka Wierzbów na rzecz zamku w Lubowli, tu ujęto cztery zapisy (strony) łacińskie z tego źródła i policzono jako jeden dokument.

						2 pusta.
				16,3 × 19	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVIII w. (k. 11), 1 karta z poszytu, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta.
33	<i>Družbak, 23 września 1633 r.</i>	<i>Sprawa sądowa pomiędzy społecznością spiską, a społecznością Lubowli o przywilej i kontrakt dotyczący wyrębu lasu wokół Lubowli i Rattenberg.</i>	SM D 11 – dodatek	30,8 × 19,9	3,4 × 3	Tekst w j. łac., XVIII w., (k. 17), 1 karta luźna w trzech częściach, 2 strony: 1-2 zapisane. Pieczęć na 2 stronie, wytłoczona w papierze, lak czerwony.
Sygnatura SM D/12. <i>Potwierdzenia zapłaty różnych danin przez 13 miast spiskich na rzecz Rzeczypospolitej.</i> Sygnatura SM D 12/1-46, nr teczki 138, j. pol., j. łac., j. niem. – XVII w. (lata: 1607-1678), wym.: 33,2 cm x 22,2 cm, fascykuły – karty: 100 (100 stron) stara sygnatura II/66. Oprawa: współczesna, paginacja ciągła (pag. 1-50), dokumenty wewnątrz to luźne kartki różnej wielkości. Wybrane do przedstawienia: D 12/3, 5-6, 43-46.						
34	<i>Lubowla, 12 maja 1619 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty 400 florenów przez 13 miast spiskich.</i>	SM D 12/3	17,8 × 21,6	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 6), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane.
35	<i>Zamek w Lubowli, 8 listopada 1629 r.</i>	<i>Potwierdzenie wpłaty przez 13 miast spiskich 1300 denarów.</i>	SM D 12/5	16,2 × 20,2	1,7 × 1,4	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 8), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona,

						lak czerwony.
36	Zamek w Lubowli, 13 czerwca 1633 r.	Potwierdzenie wpłaty przez 13 miast spiskich 1032 denarów.	SM D 12/6	19,8 × 19,3	1,9 × 1,4	Tekst w j. łac., XVII w. (k. 9), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak czerwony.
37	Zamek w Lubowli, 24 listopada 1676 r.	Potwierdzenie wpłaty przez 13 miast spiskich 8000 florenów dziesięciny.	SM D 12/43	15,5 × 20,4	1,5 × 1,3	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 46-47), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 - 3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak czerwony, łączy stronę 2 i 3.
38	Zamek w Lubowli, 14 października 1676 r.	Potwierdzenie wpłaty od 13 miast spiskich, 2500 florenów przyjętych przez Lubomirskiego.	SM D 12/44	30,7 × 20,5	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 48), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane.
39	Zamek w Lubowli, 29 października 1676 r.	Potwierdzenie wpłaty przez 13 miast spiskich 14 000 florenów i imperialów 4 czynszu.	SM D 12/45	21 × 20,1	1,9 × 1,6	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 49), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak czarny.

40.	Zamek w Lubowli, 12 marca 1676 r.	Potwierdzenie wpłaty przez 13 miast spiskich 32 000 denarów i 1700 imperialów za 85 beczek orkiszu.	SM D 12/46	31,1 × 20,2	3,5 × 3	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 50), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak czerwony.
Sygnatura SM D/13. <i>Materiały dotyczące sporu o wolne wywożenie soli z Bochni i Wieliczki oraz wolnego wwożenia miedzi, żelaza, cyny a także spiżu do Polski, z pominięciem prawa składu w Nowym Sączu przez 13 miast spiskich.</i> Sygnatura SM D 13/1-21, nr teczki 139, j. pol., j. łac., j. niem., XVI/XVII w. (lata: 1554-1572 i 1633), wym.: 33,2 cm x 22,2 cm, fascykuły – karty: 38 (74 strony), stara sygnatura II/59. Oprawa: współczesna, paginacja ciągła (pag. 1-38), dokumenty wewnątrz to luźne kartki różnej wielkości. Wybrane do przedstawienia: D 13/1-15 i 18-21.						
41	Lublin, 25 lutego 1554 r. [odpis sporządzony dla miast spiskich]	Odpis przywilejów miasta Nowego Sącza potwierdzonych na sejmie w 1554 r. wraz z nadaniem przez króla Zygmunta II Augusta mieszkańcom Nowego Sącza prawa swobodnego przewozu soli z Bochni do 13 miast spiskich. Mieszczanie z tych miast mogą natomiast przewozić sól z Bochni z obowiązkiem wystawienia tego towaru w Nowym Sączu. Miasto to posiad również prawo składu na żelazo, miedź, mosiądz oraz inne metale. Natomiast niniejszego prawa składu powinni przestrzegać kupcy jadący z Węgier do Polski i z powrotem ⁵³² .	SM D 13/1	33,1 × 21,2	Brak pieczęci	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 2-3), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1-2 i 4 zapisane, 3 pusta.
42	Zamek Sąddecki,	Polecenie nakazujące	SM D 13/2	32,7 × 21,1	2 × 2	Tekst w j. łac.,

⁵³² Dokument opisany w nieco innej formie i z datą 2 lutego 1554 r., [w:] F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 72.

	12 sierpnia 1563 r. [odpis dla miast spiskich]	obywatelom sądeckim udostępnić magazyny do składowania towarów kupcom spiskim na podstawie przywileju królewskiego z 1555 r. ⁵³³				XVI w. [1563 r.], proweniencja – zamek sądecki, odpis dla miast spiskich (k. 4-5), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1-4 zapisane. Pieczęć na 3 stronie, wytloczona, lak.
43	Zamek Sądecki, 11 listopada 1563 r. [odpis dla miast spiskich]	Polecenie urzędowe nakazujące obywatelom sądeckim udostępnić magazyny do składowania towarów kupcom spiskim na podstawie przywileju królewskiego miasta Nowego Sącza (ciąg dalszy sprawy z poprzedniego dokumentu) ⁵³⁴ .	SM D 13/3	31,8 × 20,8	1,8 × 1,8	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 6), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane. Pieczęć na 2 stronie, wytloczona, lak.
44	Kraków, 15 kwietnia 1564 r.	Odpis przywileju Zygmunta Augusta pozwalający na wolny handel z pominięciem Nowego Sącza dla miasta Podoliniec. ⁵³⁵	SM D 13/4	32,7 × 21,3	4,3 × 4,3	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 7-8), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1-4 zapisane. Pieczęć na 3 stronie, wytloczona, lak.
45	Warszawa, 20 kwietnia 1564 r. [odpis dla miast spiskich]	Odpis pisma króla Zygmunta Augusta do radnych miasta Nowego Sącza na wniosek miast spiskich, w którym zakazuje nadmiernych i niezgodnych z prawem	SM D 13/5	32,7 × 20,8	6,8 × 6,8	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 9-10), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 puste.

⁵³³ F. Kiryk podaje, że jest to kopia dokumentu nr SMD 13/1. F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 72.

⁵³⁴ F. Kiryk podaje, że jest kopia dokumentu SM D 13/1. F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 72.

⁵³⁵ F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 73.

		<i>obciążeń obywateli spiskich przybywających z towarami do Polski, a szczególnie miasta Nowego Sącza. Jednocześnie nakazuje pod karą, aby radni sędccy zadbali, by takie rzeczy nie miały miejsca.</i> ⁵³⁶				Pieczeń na 1 stronie, wytłoczona, lak czerwony.
46	<i>Zamek sądecki, 23 maja 1564 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Odpisy dwóch urzędowych poleceń króla Zygmunta Augusta nakazujących Nowemu Sączowi umożliwienie swobodnego przechodzenia kupcom spiskim z towarem szczególnie, z solą i metalami wiezionymi z Węgier.</i> ⁵³⁷	SM D 13/6	32,6 × 21,1	Pieczenie a) 1,9 × 1,9 b) 2 × 2	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 11-12), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 3-4 zapisane, 2 pusta, Pierwsza pieczęć na 1 stronie, lak, druga pieczęć wytłoczona na 3 stronie, lak czerwony.
47	<i>Zamek sądecki, 8 lipca 1564 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Protest miast spiskich powołujących się na przywileje i nadania królewskie odnośnie do przeszkód w transporcie powodowanych przez mieszkańców Sącza, co skutkuje karą pieniężną dla miasta Nowego Sącza.</i>	SM D 13/7	32,5 × 21	2 × 2	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 13), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak.
48	<i>Zamek sądecki, 26 lutego 1565 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Pozew wystawiony na polecenie starosty spiskiego Mikołaja Maciejowskiego przez Wacława Kracza woźnego sądeckiego sądu grodzkiego dotyczący terminu</i>	SM D 13/8	32,2 × 21	1,9 × 1,9	Tekst w j. łac., XVI w. (k. 14), 1 karta, 2 strony: 1 i 2 zapisane. Pieczęć na 1 stronie,

⁵³⁶ Tamże, s. 73.

⁵³⁷ Tamże, s. 73.

		<i>stawienia się na sprawę sądową w sprawie soli zabranej szlachcicowi Jakubowi Zdanowskiemu, przedstawicieli miasta Nowego Sącza i miast spiskich Lubowla, Podoliniec i Gniazda.⁵³⁸</i>				wytłoczona, lak.
49	<i>Piotrków Trybunalski, 5 kwietnia 1565 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Odpis ustaleń dla miasta Nowego Sącza podjętych na sejmie w Piotrkowie w 1565 r. w związku przejściem i przetrzymywaniem soli przez miasta spiskie. Jest to przesunięcie rozpatrzenia sporu pomiędzy 13 miastami spiskimi a Nowym Sączem o skład soli na kolejny sejm za zgodą Stanisława Krakowczyka, pisarza miejskiego, i Melchiora Reskiego, plenipotenta sądeckiego, oraz szlachcica i reprezentanta miast spiskich, Bartłomieja Gumowskiego.⁵³⁹</i>	SM D 13/9	32,5 × 20,9	6,6 × 6,6	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 15-16), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak.
50	<i>Piotrków Trybunalski, 6 kwietnia 1565 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Nakaz króla Zygmunta II Augusta dla miasta Nowego Sącza, aby oddało zagarniętą sól miastom spiskim i żeby jego obywatele nie przeszkadzali im w wolnym handlu. Jednocześnie informuje ich o przeniesieniu rozpatrzenia sporu o skład soli</i>	SM D 13/10	32,4 × 20,7	6,6 × 6,6	Tekst w j. łac., XVI w. (k. 17-18), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 i 3 puste. Pieczęć na 1 stronie,

⁵³⁸ Nieco inny opis zob. F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 73.

⁵³⁹ Tamże, s. 73.

		<i>z miastami spiskimi, głównie Lubowlą, Podolińcem i Gniazdami, na kolejny sejm.⁵⁴⁰</i>				wytłoczona, lak.
51	<i>Zamek sądecki, 24 maja 1565 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Oświadczenie miasta Nowego Sącza załączone do sprawy sporu o skład soli z 13 miastami spiskim załączone przez Mikołaja Sojkę z Gostwicy, woźnego sądeckiego, w którym mieszczanie sądecy ponownie powołują się na przywilej miasta Nowego Sącza z 1554 r. dający prawo składowania soli bocheńskiej w magazynach sądeckich oraz nakazujący zakup oraz wystawianie jej przez mieszkańców 13 miast spiskich. Przy czym nadmienia, że powinni oni również wystawiać na sprzedaż w Nowym Sączu żelazo, miedź i mosiądz, a dopiero wieźć je dalej.⁵⁴¹</i>	SM D 13/11	31,9 × 20,5	2 × 2	Tekst w j. łac., XVI w. (k. 19-20), 1 karta złożona na pół, 2 strony: 1-2 i 4 zapisane, 3 pusta, Pieczęć na 2 stronie, wytłoczona, lak.
52	<i>Lublin, 8 czerwca 1566 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Zawiadomienie o przedłużeniu czasu do stawienia się pełnomocników miast spiskich i Nowego Sącza przed obliczem sejmu i króla Zygmunta II Augusta w sprawie sporu o wolny handel solą i zagarnięcie transportu soli przez</i>	SM D 13/12	32,6 × 20,7	7,3 × 6,9	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 21-22), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 - 3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona,

⁵⁴⁰ Tamże, s. 73.

⁵⁴¹ Tamże, s. 74.

		<i>mieszczan sądeckich. Jako przyczynę podano brak zgody obydwu stron oraz trwającą wojnę z Turkami na Węgrzech. Pismo to wydano za zgodą Józefa Milnera, rajcy sądeckiego, i Bartłomieja Gumowskiego, reprezentanta miast spiskich⁵⁴².</i>				lak czerwony.
53	<i>Lublin, 10 czerwca 1566 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>List króla Zygmunta Augusta do miast spiskich i Nowego Sącza ponownie nakazujący wolny handel solą i zakaz stosowania wszelkich ograniczeń względem kupców spiskich przez mieszczan sądeckich pod karą. Jednocześnie król ze względu na toczącą się wojnę na Węgrzech przesuwa rozstrzygnięcie sporu⁵⁴³.</i>	SM D 13/13	32 × 20,8	6,2 × 6,2	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 23-24), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2 - 3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak.
54	<i>Piotrków, 12 czerwca 1567 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Polecenie królewskie z sejmu 1567 r. dla miasta Nowego Sącza, aby jego mieszkańcy nie przeszkadzali w wolnym przewozie soli z Bochni i Wieliczki przez miasta spiskie. Po raz kolejny rozsądzenie sporu przesuwa na dalszy termin⁵⁴⁴.</i>	SM D 13/14	31,8 × 20,4	6 × 6	Tekst w j. łac., XVI w. (K. 25-26), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1 i 4 zapisane, 2-3 puste. Pieczęć na 1 stronie, wytłoczona, lak.
55	<i>Lublin, 9 lutego 1569 r.</i>	<i>Ustalenia dotyczące 13 miast spiskich i Nowego Sącza w</i>	SM D 13/15	32 × 20,3	5,5 × 5,5	Tekst w j. łac., XVI w.

⁵⁴² Tamże, s. 74.

⁵⁴³ Nieco inny zapis F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 74.

⁵⁴⁴ Zob. też F. Kiryk, *Sandecjana...*, s. 74.

	[odpis dla miast spiskich]	<i>sprawie zagarniętej soli przez mieszczan sądeckich.</i> <i>Polecenie królewskie nakazujące nieutrudnianie wolnego handlu solą miastom spiskim</i> <i>i ponowne przesunięcie na dalszy termin rozstrzygnięcia sporu sądeckiego-spiskiego za zgodą obu stron, tj. reprezentującego miasta spiskie Bartłomieja Gumowskiego oraz Stanisława Pasznickiego, rajcy sadeckiego, i Stanisława Krakowity, pisarza miejskiego sądeckiego</i>⁵⁴⁵.				(k. 27-28), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1-2 i 4 zapisane, 3 pusta. Pieczęć na 2 stronie, wytłoczona, lak.
56	Warszawa, 24 lipca 1570 r. [odpis dla miast spiskich]	<i>Ustalenia dotyczące 13 miast spiskich i Nowego Sącza w sprawie zagarniętej soli przez mieszczan sądeckich.</i> <i>Polecenie królewskie nakazujące nieutrudnianie wolnego handlu solą miastom spiskim i ustalenie w Sączu terminu spotkania pełnomocników dwóch stron na poniedziałek po trzeciej niedzieli adwent, u tj. 12 XII 1570 r., które ma doprowadzić do zgody. Niestawienie się ma być karane. Na co zgodzili się Bartłomiej Gumowski, przedstawiciel miast spiskich, oraz Walenty Warzecha, rajca</i>	SM D 13/18	31,5 × 20,5	6,1 × 6,3	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 27-28), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1-2 i 4 zapisane, 3 pusta. Pieczęć na 2 stronie, wytłoczona, lak.

⁵⁴⁵ Tamże, s. 74.

		<i>sądecki, i Stanisław Krakowita, pisarz sądecki.</i> ⁵⁴⁶				
57	<i>Warszawa, 18 kwietnia 1572 r. [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Ustalenia dotyczące 13 miast spiskich i Nowego Sącza w sprawie zagarniętej soli przez mieszczan sądeckich i wolnego handlu solą. Kolejne przesunięcie przez króla Zygmunta II Augusta rozstrzygnięcia sporu spisko-sądeckiego na moment przyjazdu do Krakowa lub kolejny sejm. Przy zgodzie i obecności przedstawicieli stron ze Spisza Barłomieja Gumowskiego, a z Nowego Sącza Wojciecha Bera, rajcy, oraz Macieja Boczkowskiego, wójta</i> ⁵⁴⁷ .	SM D 13/19	32,3 × 20,9	6,6 × 6,6	Tekst w j. łac., XVI w., (k. 35-36), 1 karta złożona na pół, 4 strony: 1-2 i 4 zapisane, 3 pusta. Pieczęć na 2 stronie, wytłoczona, lak.
58	<i>Spiska Kapituła, 22 kwietnia 1633 r. [Kraków, 16 marca 1633 r.], [odpis dla miast spiskich]</i>	<i>Odpis przywilejów potwierdzonych i nadanych przez króla Władysława IV Wazę dla Podgrodzia (jednego z 13 miast spiskich), ze szczególnym uwzględnieniem wolności handlu i prawa nieplacenia podatku oraz omijania składu w Nowym Sączu, sporządzony w Spiskiej Kapitulce.</i> ⁵⁴⁸	SM D 13/20	37,7 × 31,1	5,8 × 5,8	Tekst w j. łac., XVII w. (k. 36 – błędna paginacja, powinno być: 37), 1 karta, 2 strony: 1-2 zapisane. Pieczęć na 2 stronie, wytłoczona, lak.
59	<i>Spiska Kapituła [1633 r.], [odpis</i>	<i>Odpis przywilejów królewskich Zygmunta Augusta i Władysława IV Wazy</i>	SM D 13/21	38,1×31,7	6×6	Tekst w j. łac., XVII w., (k. 37 – błędna

⁵⁴⁶ Tamże, s. 75.

⁵⁴⁷ Tamże, s. 75.

⁵⁴⁸ Tamże, s. 77.

	<i>dla miast spiskich]</i>	<i>dotyczących 13 miast spiskich w odniesieniu do miasta Włochy (jednego z 13 miast), ze szczególnym uwzględnieniem wolności handlu i prawa niepłacenia podatków oraz omijania składu w Nowym Sączu. – dokument jest niekompletny, brak bowiem informacji o przywileju Władysława IV Wazy.</i>				paginacja, powinno być: 38), 1 karta, 2 strony: 1 zapisana, 2 pusta. Pieczęć na 2 stronie, wytloczona, lak.

Jednostki monetarne i święta kościelne / Peňažné jednotky a cirkevné sviatky

Zestawienie jednostek monetarnych⁵⁴⁹ / Súpis peňažných jednotiek

a) Miara polska

1 dukat – 2 talary – 6 złotych – 10 ortów – 30 szóstaków – 60 trojków – 90 dwojaków – 180 groszy

1 talar – 6 złotych – 3 złote – 5 ortów – 15 szóstaków – 30 trojaków – 45 dwojaków – 90 groszy

1 czerwony złoty (w złocie) – 16 złotych polskich

1 złoty polski (floreń) - 1 i 2/3 orta – 5 szóstaków – 15 dwojaków – 30 groszy – 90 szelągów – 540 denarów

1 ort – 18 groszy

1 grosz – 3 szelągi – 18 denarów

1 szeląg (*solidus*) – 6 denarów

1 grzywna (*marca*) – 48 groszy

1 tyńf tzw. górski (we wsiach ruskich) – 38 groszy

1 półtorak – 3 grosze

b) Miara węgierska

1 dukat węgierski – 3 złote i 9 denarów polskich

1 floreń węgierski (złoty, cesarska moneta) – 100 groszy polskich

1 denar węgierski – 1 grosz polski

1 złoty lubowelski – 2 złote polskie

Wykaz dni i świąt występujących najczęściej w tekstach źródłowych /

Výkaz dní a sviatkov najčastejšie vystupujúcich v pramenných textoch

Św. Macieja – 24 II

Niedziela Śródpostna – 4 niedziela Wielkiego Postu

Św. Jana Chrzciciela – 24 VI

Św. Franciszka Wyznawcy – 14 VII

Św. Marcina – 11 XI

Św. Andrzeja Apostoła – 30 XI

⁵⁴⁹ Za: *Lustracja województwa krakowskiego 1659-1664*, t. I,.... s. XXXIV.; T. Wierzbowski, *Vademecum. Podręcznik dla studiów archiwalnych*, Lwów-Warszawa 1926, s. 221; P. P. Bajér, *Scots in the Polish-Lithuanian Commonwealth, 16-th to 18-th Centuries. The Formation and Disappearance of an Ethnic-Group*, Leiden-Boston 2012, s. XVIII.

Bibliografia / Bibliografia

Źródła rękopiśmienne / Rukopisné pramene

Archiwum Spiskie w Lewoczy (Spišský archív v Levoči), dawniej Archiwum Państwowe w Lewoczy (ArchSL, dawniej ArchPL) sygnatury: SM E 1/148, Lustracja 13 spisskich miast a r. 1569; E 6/153, Inventarium der Starostei Zips I E 7/54, 1758. Regulatif der Sttrotzen Zips; Stadt der Oeconomie in der Starostey Zips; SM E 7/54, 1758. Regulatif der Sttrotzen Zips; Stadt der Oeconomie in der Starostey Zips; SM D 6/ 1-27; SM D 11/1-4, 6-16, 18-28, 30-34, 36-45, 47-52, 55 i dodatek; SM D 12/ 1-29, 31-36, 38-41, 43-46.

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (AGAD): MK Dz. XVIII, t. 18, Lustracja z mf. 297; ASK Dz. LVI, s. 9 Lustracja starostwa spiskiego 1553; MK Dz. XVIII, t. 16 Lustracja starostwa spiskiego 1564; MK Dz. XVIII, t. 18 Lustracja starostwa spiskiego 1569; MK Dz. XVIII, t. 20 Lustracja starostwa spiskiego 1616-1617; MK Dz. XVIII, t. 22 Lustracja starostwa spiskiego 1627-1629; MK Dz. XVIII, t. 24 Lustracja starostwa spiskiego 1659-1664; MK Dz. XVIII, t. 25 Lustracja starostwa spiskiego 1765; MK Dz. XVIII, t. 26 a Lustracja starostwa spiskiego 1746.

Źródła drukowane / Tlačené pramene

Lustracja województwa krakowskiego 1564, cz. I, wyd. J. Małecki, Warszawa 1964.

Lustracja województwa krakowskiego 1659-1664, cz. I-III, wyd. A. Falniowska-Gradowska i F. Leśniak, E. Danowska, Warszawa 2005.

Lustracja województwa krakowskiego 1765, cz. I, *Powiat sądecki, szczyrzycki, biecki, czchowski oraz księstwa zatorskie i oświęcimskie*, wyd. A. Falniowska-Gradowska, Warszawa 1973.

Volumina Legum, wyd. J. Ohryzko, t. V, Petersburg 1860.

Wierzbicki P., *Szlak spisko-sądecki. Szkice ze wskazaniem na źródła do Spisza i zamków Lubowla, Podoliniec, Nowy Sącz i Czorsztyn*, Nowy Sącz-Lubovnia 2010.

Wierzbicki P., *Spisko-sądecka obchodna cesta. Nacrt zo spisskich zdrojov a hradov Lubovna, Podolinec, Novy Sącz a Czorsztyn*, Novy Sącz-Lubovnia 2010.

Wierzbicka B. i Wierzbicki P., *Wybrane sandecjana w Archiwum Państwowym w Lewoczy*, Nowy Sącz 2017.

Opracowania / Spracovania

- Bajer P. P., *Scots in the Polish-Lithuanian Commonwealth, 16-th to 18-th Centuries. The Formation and Disappearance of an Ethnic-Group*, Leiden-Boston 2012.
- Boniecki A., *Herbarz polski. Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, t. VII, Warszawa 1904.
- Chalupecký I., *Dejiny Popradu*, Košice 1998.
- Fábry B., *Igazságszolgáltatás az elzálogosított XIII szepesi városban*. In: *Közlemények Szepes vármegye múltjából*, IV, 1912, s. 191-208.
- Gajl T., *Polskie rody szlacheckie i ich herby*, Białystok 2003.
- Gwara*, „Na Spiszu” nr 1 (82) R. 2012, s. 44.
- Herby rodów polskich*, wyd. i oprac. M. Paszkiewicz i J. Kulczycki, Londyn 1990.
- Kiryk F., *Sandecjana w Państwowym Archiwum Powiatowym w Lewoczy*, „Rocznik Sądecki”, t. XXIV, 1996, s. 71-84.
- Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, pod red. K. Lepszego, Wrocław 1953.
- Klemensiewicz Z., *Historia języka polskiego*, Warszawa 2002.
- Kulak I., *Wyrażenia liczebności w gwarze spiskiej a czynnik pokoleniowy*, „Poradnik Językowy”, R. 2019, nr 1, s. 70-78.
- Kurtyka J., *Starostwo spiskie (1412-1769/70)*, [w:] *Historia Scepusii (Dzieje Spisza)* t. I, Bratislava-Kraków 2009, s. 510-533.
- Marcinowska M., *Lubomirscy starostowie sądeckcy i spiscy*, Nowy Sącz 1998.
- Niesiecki K., *Herbarz polski. Powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopisów, dowodów urzędowych*, t. IX, Lipsk 1842.
- Radziszewska J., *Studia z dziejów ustroju Spisza*, Katowice 1968.
- Spórna M., Wierzbicki P., *Słownik władców polski i pretendentów do tronu polskiego*, Kraków 2003.
- Sondel J., *Słownik łacińsko-polski dla historyków i prawników*, Kraków 2001.
- Števík M. i Česla J., *Pokus o rekonštrukciu hradu v Podolínci na základe popisu z roku 1765 a jeho porovnanie s popisom z polovice 16. Storočia*, w: *K stredovekým dejinám Spiša*, Stará Ľubovňa 2003, s. 135 – 150.
- Števík M., *Najstarší zachovaný popis hradu Ľubovňa z polovice 16. storočia*, w: *K dejinám Podolínci a novovekého Spiša*, Stará Ľubovňa 2006, s. 244-264.
- Polska encyklopedia szlachecka*, t. XII, Warszawa 1938.
- Števík M., *K stredovekým dejinám Spiša*, Levoča 2003.

- Uruski S., *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. VIII, Warszawa 1910.
- Urzędnicy województwa krakowskiego XVI-XVIII wieku, Spisy*, oprac. S. Cynarski i A. Falniowska-Gradowska pod red. A. Gąsiorowskiego, Kórnik 1990.
- Wierzbicka B., *Polonica w Lewoczy*, „Almanach Sądecki”, R. 25, Nr 3/4 (96/97), Nowy Sącz 2016, s. 119-121.
- Wierzbicka B., *Projekt „Polonica w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy”*, „Zeszyty Sądecko-Spiskie”, t. IX, 2015, s. 145–147.
- Wierzbicka B., *Projekt „Polonica w zasobach Archiwum Państwowego w Lewoczy – III etap”*, „Zeszyty Sądecko-Spiskie”, t. X, 2017, s. 148.
- Wierzbicka B. i Wierzbicki P., *Relacje polsko-tureckie (osmańskie) w polonicach (dokumentach) z Archiwum Państwowego w Lewoczy (Słowacja)*. [artykuł złożony do druku].
- B. Wierzbicka, P. Wierzbicki, *Zamki Spisza i pogranicza w lustracjach z XVI i XVII wieku w odniesieniu do zapisów średniowiecznych ze szczególnym uwzględnieniem Lubowli i Podolińca. Źródła do historii Spisza. Wypisy z repertorium Stanisława Kutrzeby z Archiwum Państwowego w Krakowie Oddział na Wawelu*, [w:] „Spisz w XI i XIII wiek”, Lubovnianskie Muzeum 2011, s. 255-297.
- Wierzbicki P., *Opracowanie 150 dokumentów wraz z tłumaczeniem na język łaciński. Pierwsza edycja, Polonica w zasobach Archiwum Państwowego Archiwum w Lewoczy* [maszynopis w Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu], Nowy Sącz 2015.
- Wierzbicki P., *Opracowanie 45 dokumentów wraz z tłumaczeniem na język łaciński. Druga edycja, Polonica w zasobach Archiwum Państwowego Archiwum w Lewoczy* [maszynopis w Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu], Nowy Sącz 2016.
- Wierzbicki P., *Polskie twierdze na Spiszu. Zamek w Lubowli oraz zamek w Podolińcu w materiałach źródłowych okresu staropolskiego*, „Sądeczanin Historia”, nr 4/2019, s. 66-71.
- Wierzbowski T., *Vademecum. Podręcznik dla studiów archiwalnych*, Lwów-Warszawa 1926.
- Znamierowski A., *Herbarz rodowy. Kompendium*, Warszawa 2004.

Uczestnicy projektu w 2020 r. / Účastníci projektu v roku 2020

Uczestnicy projektu w 2020 r.: koordynator projektu – mgr Beata Wierzbicka; przygotowanie wystawy promującej projekt: mgr B. Wierzbicka, dr Piotr Wierzbicki, Piotr Żarnowski, mgr Bartłomiej Czech; autorzy: przygotowanie tekstów do tłumaczenia, opracowanie wstępu, przypisów i not katalogowych – dr P. Wierzbicki i mgr B. Wierzbicka; przepisanie tekstów łacińskich i tłumaczenia z języka łacińskiego: dr Katarzyna Gara i mgr Małgorzata Biernacka; przepisanie tekstów staropolskich: dr P. Wierzbicki; tłumaczenia na język słowacki wstępu i nagłówek oraz tekstów do wystawy: mgr Miroslav Števík; korekta w języku polskim i konsultacje językowe: dr Agata Tobiasz; korekta w języku słowackim i konsultacje językowe: mgr Zuzana Pavlisová Phd.; konsultanci naukowci: dr hab. Ewa Danowska PAU Kraków, mgr M. Števík i mgr P. Žarnovský; recenzentka: dr hab. E. Danowska.

Účastníci projektu v roku 2020: koordínátor projektu – Beata Wierzbicka; príprava výstavy prezentujúcej projekt: B. Wierzbicka, dr Piotr Wierzbicki, *Peter Žarnovský*, Bartłomiej Czech; autori: príprava textov na preklady, spracovanie úvodu, poznámok a katalógových poznámok – dr P. Wierzbicki a B. Wierzbicka; prepísanie latinských textov a preklady z jazyka latinského: dr Katarzyna Gara a mgr Małgorzata Biernacka; prepis staropolských textov: dr P. Wierzbicki; preklad do slovenského jazyka úvodu a titulov, ako aj textov pre výstavu: Mgr. Miroslav Števík; opravy v poľskom jazyku a jazykové konzultácie: dr Agata Tobiasz; opravy v slovenskom jazyku a jazykové konzultácie: Mgr. Zuzana Pavlisová, PhD.; vedeckí konzultanti: dr hab. Ewa Danowska, PAU Kraków, Mgr. M. Števík a Mgr. P. Žarnovský; recenzentka: dr hab. E. Danowska.

Spis treści / Obsah

Wstęp

3

Uvod

27

Zestawienie dokumentów z Archiwum Spiskiego w Lewoczy /

Súpis dokumentov zo Spišskeho archívu v Levoči

50

**Polonica w Archiwum Państwowym w Lewoczy w języku łacińskim
opracowane w I i II edycji w latach 2015-2016, sygn.: SM/D 6, 11, 12 i 13 /**

**Polonica v Štátnom archíve v Levoči (Štátny archív v Levoči)
v latinskom jazyku spracované v I. a II. edícii v rokoch 2015 – 2016,
sign.: SM/D 6, 11, 12 a 13**

223

Jednostki monetarne i święta kościelne /

Peňažné jednotky a cirkevné sviatky

242

Bibliografia / Bibliografia

243

Uczestnicy projektu w 2020 r. / Účastníci projektu v roku 2020

246